

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและความเป็นมา

กลุ่มคนที่เรียกตนเองว่าไท หรือไต พบว่ามีอยู่หลายกลุ่ม มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในจีนตอนใต้ อินเดีย เวียดนาม พม่า ลาว กัมพูชา ไทย มาเลเซีย และคนไท และคนไทที่อาศัยอยู่ในประเทศดังกล่าว ดำรงอยู่ในบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ต่างกัน และอาจมีความแตกต่างกัน บางประการทางวัฒนธรรม แต่ก็มีลักษณะร่วมกันในวัฒนธรรมทางด้านภาษา ความเชื่อ แบบแผนการตั้งหลักแหล่ง อาหารการกิน และวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมข้าว เป็นต้น (ศิริพร ณ ถกลาง . 2545: 1)

มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาถึงการตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ไทหรือไตไว้ อย่างหลาย และได้จัดแบ่งกลุ่มด้วยการใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป อาทิ R.M.Labar et al (1964: 187-244) ได้รวบรวมข้อมูลทางภาษาและชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography) เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในอุษาคเนย์ ได้จำแนกกลุ่มคนที่พูดภาษาไท-กะได โดยใช้การตั้งถิ่นฐานทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภาษา และวัฒนธรรม เป็นแนวทางในการจำแนกได้จัดกลุ่มคนที่พูดภาษาไท-กะได ออกเป็น 6 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มตะวันตก ได้แก่ไทอาหม ไทอ้ายตอน ไทพ่าเก ในรัฐอัสสัมของอินเดีย ไทคำตี้ ที่อยู่ในรัฐอัสสัมของอินเดีย และตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศพม่า ไทใหญ่ ซึ่งเรียกตัวเองว่าไตหรือไตหลวง ในรัฐฉานของประเทศพม่าและไทเหนือที่อยู่ในตะวันตกของยูนนาน ประเทศจีน

2. กลุ่มใต้ ได้แก่ พวกที่อยู่ในประเทศไทยทั้งหมด รวมไทภาคกลางและภาคใต้ทั้งหมด เรียก Siamese Tai

3. กลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง ได้แก่ คนไทที่อยู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงตั้งแต่พม่าลงไปตอนเหนือของลาว ต่อไปถึงเวียดนาม ได้แก่ ไทเหนือในรัฐยูนนานตะวันตก ไทลื้อ ในเขตสิบสองปันนา ยูนนาน เมืองยอง เชียงตุง ในรัฐฉานของพม่า และแถบพะเยา เชียงรายในประเทศไทย ไทจีน ในเชียงตุงของพม่า ไทยวน ในแถบล้านนา ได้แก่ คนไทในเชียงใหม่ พะเยา เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และคนลาวในประเทศลาว

4. กลุ่มที่ราบสูงตอนกลาง ได้แก่ ไทดำ ไทขาว ไทแดง ทางเวียดนามตอนเหนือ ไทซาเหนือที่อยู่ในหัวพันทั้งห้าทั้งหกของลาว ไทพวนในเมืองพวน และเมืองเชียงขวาของลาว ผู้ไทในลาว และในจังหวัดนครพนมของไทย นอกจากนั้นยังมีไทกะเลิง ไทฮ้อ ไทแสก

5. กลุ่มตะวันออก ได้แก่ กลุ่มคนไทในจีนและในเวียดนาม ได้แก่ ไทฮ้อย ในกุ่มโจวจ้วงในเขตกวางสี และไทท่ง ไทไท ในกวางสี รวมทั้งตอนเหนือของเวียดนาม

6. กลุ่มกะได ได้แก่ กลุ่มคนไทบนเกาะไหหลำของจีน

นักภาษาศาสตร์ได้แบ่งภาษาตระกูลไตออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือกลุ่มไตและกลุ่มไท กลุ่มไตพูดอยู่ในประเทศจีน เวียดนาม ตอนเหนือของลาว ตอนเหนือของไทย รัฐฉานในพม่า รัฐอัสสัมในอินเดีย ส่วนกลุ่มไทอยู่ในประเทศไทยและลาว (เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ 2531:21) ประเด็นเกี่ยวกับไตและไท

ศรีศักร วัลลิโภดม (ศรีศักร วัลลิโภดม และสุจิตต์ วงษ์เทศ. 2534: 88) ได้อธิบายถึงการตั้งถิ่นฐานของคนไทตามลุ่มน้ำไว้ว่า ไตคือกลุ่มชนที่ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขง ครอบคลุมไปถึงลุ่มน้ำสาละวิน และอิระวดีตอนบน ส่วนไทหมายถึงกลุ่มชนที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำโขง ตั้งแต่ประเทศลาวผ่านเข้าไปในลุ่มแม่น้ำดำและแม่น้ำแดงในเวียดนาม

สุจิตต์ วงษ์เทศได้เสนอแนวความคิดการกระจายของกลุ่มคนที่พูดภาษาตระกูลไท-ลาว บริเวณ 4 ลุ่มแม่น้ำใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือลุ่มแม่น้ำสาละวินในพม่า รวมทั้งลุ่มแม่น้ำอิระวดีต่อเนื่องไปถึงลุ่มแม่น้ำพรหมบุตรในอัสสัมของอินเดีย ลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งไหลผ่านยูนนานของจีน ตอนเหนือของพม่ารวมทั้งลาวและไทย ลุ่มแม่น้ำดำและลุ่มแม่น้ำแดงในเวียดนาม และลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาในประเทศไทย เมื่อใช้แม่น้ำสำคัญ 4 สายเป็นหลัก สุจิตต์ วงษ์เทศ ได้แบ่งคนไทออกเป็น 3 พวกดังนี้ (ศรีศักร วัลลิโภดม และสุจิตต์ วงษ์เทศ. 2534: 161)

ไทใหญ่ มีถิ่นฐานดั้งเดิมกระจายอยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำโขง แถบลุ่มแม่น้ำสาละวิน อิระวดี-พรหมบุตร ในภาคเหนือของพม่าและอินเดีย

ไทน้อย มีถิ่นฐานดั้งเดิมกระจายอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำโขง ตั้งแต่ลาวไปจนถึงบริเวณลุ่มแม่น้ำดำ ลุ่มแม่น้ำแดง ในภาคเหนือของเวียดนาม ต่อเนื่องถึงภาคใต้ของจีน

ไทยสยาม อยู่ในดินแดนประเทศไทย เป็นพวกที่นอกจากจะมีการผสมผสานกันเองระหว่างไทน้อยกับไทใหญ่ แล้วยังมีการผสมผสานทางเผ่าพันธุ์และทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ด้วย

มีนักวิชาการหลายคนได้ศึกษาถึงชื่อที่ใช้เรียกคนไทหรือไตซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มว่า “สยาม” ไว้ที่น่าสนใจ ดังที่จิตร ภูมิศักดิ์ (2519: 1-30) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่าชื่อที่เรียกกันว่าสยามนอกจากจะใช้อยู่ในเมืองไทยของเราเองหรือชื่อที่ชาวต่างชาติใช้เรียกเมืองไทยแล้ว ก็ยังพบร่องรอยของคำว่าสยามมีใช้อยู่ในที่อื่นอีก เช่น เป็นชื่อบอกโคตรตระกูลของชนเผ่าไทบางพวกในรัฐอัสสัมของอินเดีย ชนเผ่าไทในรัฐฉานของพม่า ชนเผ่าไทในเขตปกครองตนเอง ไท-แม้ว ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและชนเผ่าไทในเขตปกครองตนเอง ไต-จิงป้อ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น และท่านได้ให้แนวคิดไว้ว่า ที่ท่านได้กล่าวถึงร่องรอยของคำว่า “สยาม” ดังกล่าว ก็เพื่อวัตถุประสงค์ทางอักษรศาสตร์และประวัติศาสตร์เท่านั้น มิได้กล่าวถึงในแง่ของชาตินิยมที่จะรวมเชื้อชาติไตเหล่านั้นไว้ในมหาอาณาจักรไทย แต่จะกล่าวถึงความสำคัญที่ว่า ในรัฐประชาชาติหนึ่งๆ นั้น ประชาชาติย่อมประกอบด้วยชนที่มีเชื้อสายมาจากเผ่าชนหรือเชื้อชาติต่างกัน และมีองค์ประกอบเป็นชนชาติส่วนน้อย หลายชนชาติ นี่เป็นสิ่งที่ธรรมดาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาอยู่ที่ว่า ชนเชื้อชาติต่างๆ เหล่านี้ มีเอกภาพแห่งดินแดน มีเอกภาพแห่งเศรษฐกิจ และการเมืองร่วมกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียว เราต้องยอมรับความจริงอันนี้ แม้ประเทศไทยปัจจุบันนี้องค์ประกอบของประชากรก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน และท่านได้กล่าวเน้นถึงคำว่า สยาม เอาไว้ว่า สยามมิใช่ชื่อของคนไทกลุ่มใดหรือเมืองใดเมืองหนึ่งโดยเฉพาะ แต่สยามคือรูปหนึ่งในบรรดาคำว่า ซาม ซาน เซม เซียม ซยาม เสียม ฯลฯ ที่ชนชาติเพื่อนบ้านใช้เรียกชนชาติไตหรือไท มาแต่โบราณ จึงสามารถสืบสาวหลักฐานขึ้นไปได้อย่างแน่ชัดนับพันๆ ปี และในจดหมายเหตุโบราณของจีนก็ได้กล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดินของไทยว่า พระเจ้าแผ่นดินสยามมาโดยตลอด ดังที่เขียน ธีระวิทย์ (2547-: 42) ได้กล่าวไว้ว่า ในจดหมายเหตุสมัยราชวงศ์หยวนของพวกมองโกล (พ.ศ. 1459-1668) จดหมายเหตุสมัยราชวงศ์ชิง (พ.ศ. 1668-2187) และจดหมายเหตุ

เหตุสมัยราชวงศ์ซิง พ.ศ. 2187-2454) ได้เรียกพระเจ้าแผ่นดินแห่งสยามในทุกยุคทุกสมัยว่าเสียนอ่อง (อ่องแห่งแคว้นเสียน)

บริเวณที่เรียกว่า เสียน หรือ เสียม อันหมายถึง สยาม ตามจดหมายเหตุของจีน อยู่บริเวณ ตะวันตกของกลุ่มน้ำเจ้าพระยาส่วนทางปากตะวันออกของกลุ่มน้ำเรียกว่า “ละโว้” หรือ “หล่อหู่” แสดงให้เห็นว่าแต่เดิมทั้งสองปากฝั่งไม่ใช่พวกเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์กันทางสังคมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามในที่สุดสยามกับละโว้ก็รวมเข้าด้วยกัน แล้วสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นศูนย์กลาง จนกระทั่งละโว้กลายเป็นพวกสยามเพราะใช้ภาษาในการสื่อสารเป็นสำคัญ คนภายนอกหรือชาวต่างชาติจึงเรียกดินแดนนี้โดยรวมว่า สยาม และเรียกประชาชนหลายเผ่าพันธุ์ว่า สยาม มาช้านาน และชื่อประเทศสยามเริ่มปรากฏในแผนที่ชาวต่างชาติ ฟรานซิสโก รอดริเกซ วาดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2056 เป็นแผนที่สำรวจเส้นทางเดินเรือระหว่างแหลมมลายูกับอ่าวสยาม เพื่อถวายกษัตริย์โปรตุเกส แผนที่นั้นระบุชื่อประเทศสยามว่า “Amssiam” ต่อมาในปี พ.ศ. 2072 ดิเอโก ริเบโร วาดแผนที่โลกขึ้นระบุชื่อประเทศสยามว่า “Rengo de Ansián” และชื่อประเทศสยามปรากฏในแผนที่ตีพิมพ์เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2091 ต้นรัชสมัยพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยา เป็นผลงานของเกียเกียโคโม กาสตาลดี ชาวอิตาลี ซึ่งเรียกประเทศสยามว่า Davsian ส่วนแผนที่แสดงเฉพาะประเทศสยามแผ่นแรกสุดเป็นแผนที่ของเพตรุส เบอร์เทียส วาดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2159 แต่ได้ใช้ชื่อ มะละกา ในกรอบจารึก หลังจากนั้นไม่ปรากฏแผนที่ประเทศสยามอีกเลยจนถึงปลายรัชสมัยพระนารายณ์ (วิทย์ บัณฑิตกุล . 2555: 18-19)

ชนเผ่าไทยส่วนหนึ่งได้อพยพลงมาสู่ดินแดนทางตอนใต้ อันเป็นที่ตั้งของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ตลอดถึงหมู่เกาะใกล้เคียงในปัจจุบันนี้ ซึ่งมีพวกนิกริโตอาศัยอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาก็มีชนชาติที่ชื่อว่า ออสโตรนีเซียน อพยพกันมาจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีนเข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่แหลมอินโดจีนด้วยภายหลังจากชนชาติพวกมอญชะแมร์ ได้อพยพกันมาจากทิศตะวันออกของประเทศจีนเดินทางผ่านดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งมีพวกละว้าที่มีอำนาจมากกว่าเป็นเจ้าของอยู่ได้เดินทางต่อไป และได้รุกรานขับไล่พวกออสโตรนีเซียนออกไป อาศัยอยู่บนแหลมตามริมฝั่งทะเล ตามเกาะเล็กเกาะใหญ่ ชนเหล่านี้คือต้นตระกูลของชาวมลายู ในแหลมมลายูและหมู่เกาะชวา ในดินแดนแถบนี้้น นอกจากจะมีชนเผ่าต่างๆ อพยพมาตั้งหลักแหล่ง จนกลายเป็นบรรพบุรุษของชาวมลายูในปัจจุบันนี้แล้ว ยังมีชนเผ่าไทยในสมัยโบราณก็ได้อพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่ง กลายเป็นบรรพบุรุษของชนชาติมลายูในปัจจุบันนี้ด้วยเหมือนกัน และแผ่นดินในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์รวมทั้งหมู่เกาะต่างๆ ทางทิศใต้ของแหลมมลายู มีชาวอินเดียเดินทางไปมาค้าขายอยู่ก่อนแล้วตั้งแต่พุทธกาล และได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเกาะชวาเป็นจำนวนมาก และได้มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมหรือการแต่งงานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับชนพื้นเมืองรุ่นต่างๆ ตลอดมา ลูกหลานของชาวอินเดียผสมชาวพื้นเมืองเผ่าต่างๆ ได้กลายเป็นชาวชวาเชื้อสายอินเดียและต่อมาชาวชวาบางกลุ่มได้พากันยกครอบครัวอพยพข้ามฟากจากเกาะชวามาอยู่ตามเกาะและแผ่นดินที่เรียกว่า สการามาเซ็น (แปลว่าทะเลเค็ม) โดยทยอยกันมาเรื่อยๆ ตามลำดับ และเมื่ออพยพเข้ามาแต่ละยุคสมัยก็มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมหรือการแต่งงานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์กับคนถิ่นเดิม (มีอยู่ 4 พวก ได้แก่ กายักซี ซาไก เซมิงและโอลังลาโวต) พวกออสโตรนีเซียนบ้าง พวกมอญชะแมร์บ้าง ตลอดจนชนเผ่าไทย กลายเป็นชนชาติใหม่ขึ้น ครั้นถึงราวปี พ.ศ. 1024 นามแผ่นดินที่ชื่อว่า สการามาเซ็น แต่เดิมาก็สูญหายไป โดยเปลี่ยนเรียกชื่อใหม่ว่า

แผ่นดินมลายู ตามชื่อการอพยพข้ามฟากของชาวชวาที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในแผ่นดินสะการามาเช่นนี้ โดยที่คำวามลายูนั้นเป็นภาษาสันสกฤต มีความหมายว่าการอพยพ (อรัณยศักดิ์ อายุวัฒน์ 2547 พิมพ์ครั้งที่ 2 : 7-9)

ถิ่นฐานต่างๆ ที่อยู่ในมาเลเซียในช่วงต้นของคริสต์ศตวรรษ ล้วนแต่เป็นถิ่นฐานเล็กๆ มักอยู่ใกล้ชายฝั่งทะเลหรือริมฝั่งแม่น้ำ ผู้อยู่อาศัยดำเนินชีวิตด้วยการทำไร่ ทำนา หาปลา ค้าขาย และราชอาณาจักรฟูนัน ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง มีอำนาจตั้งแต่คริสต์ศตวรรษ ที่ 1-7 และฟูนันอาจจะแผ่อิทธิพลไปทางใต้ถึงเขตคาบสมุทรมลายู อันมีรัฐเก่าที่สุดมีชื่อรู้จักกันในปัจจุบันว่า ลังกาสูกะ ซึ่งเป็นรัฐทางชายฝั่งตะวันออกในคริสต์ศตวรรษที่ 1 ที่มีเมืองหลวงอยู่ที่ปัตตานีและได้ขยายอำนาจขึ้นไปทางเหนือ ส่วนการตั้งถิ่นฐานทางชายฝั่งตะวันตกก็คืออาณาจักรในเขตเกาะชวา และเขตนี้อาจตกอยู่ใต้อิทธิพลทางอ้อมของอาณาจักรฟูนัน จึงสามารถครอบครองเส้นทางการค้าระหว่างอินเดียกับจีน เมื่อถึงคริสต์ศตวรรษที่ 7 ฟูนันได้สูญเสียอาณาเขตและอำนาจของตนให้แก่อาณาจักรอื่นๆ ที่เจริญขึ้นในอินโดจีน ประมาณปี ค.ศ. 627 ฟูนันก็ถูกอาณาจักรที่มีชื่อว่าเจนละ กลืนหายไป ในที่สุด อย่างไรก็ตามอาณาจักรที่สืบทอดอาณาจักรฟูนันในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ใช่เจนละ แต่เป็นอาณาจักรศรีวิชัยที่มีเมืองหลวงอยู่ที่ปาเลมบังในสุมาตรา ตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. 670 ศรีวิชัยได้มีอำนาจควบคุมภาคใต้ของช่องแคบมะละกา ต่อมาก็แผ่อิทธิพลของตนไปทางด้านมาเลเซียไปจนเหนือสุดถึงเมืองนครศรีธรรมราช (Ligor) และยังมีผลให้เส้นทางการค้าผ่านช่องแคบเจริญรุ่งเรือง ศรีวิชัยจึงเป็นอาณาจักรที่มีอำนาจยิ่งในเขตมาเลเซียเป็นเวลา อีก 300 ปีต่อมา ศูนย์กลางทางเหนือด้านตะวันตกที่สำคัญคือตะกั่วป่า เป็นเมืองท่าเก็บสินค้าและการค้าทางโบราณคดีได้พบหลักฐานเกี่ยวกับการค้าของเงินและอาหรับ ต่อมาอำนาจของศรีวิชัยได้เพิ่มมากขึ้นแผ่ขยายถึงชวากลาง ประมุขแห่งอาณาจักรนี้คือพวกไศเลนทร์ซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ใกล้กับจ็อกยกาการ์ตา และเป็นผู้สร้างโบโรบูดูร์ พุทธศาสนานันมโหฬารใช้เป็นที่บรรจุพระศพของกษัตริย์ราชวงศ์ไศเลนทร์ ต่อมาอำนาจของศรีวิชัยเกิดความเสื่อมก่อให้เกิดอาณาจักรขึ้นสองอาณาจักรคือทางเหนือ ได้แก่ อาณาจักรสุโขทัย เป็นอาณาจักรที่ชาวสยามก่อตั้งขึ้นในประเทศไทยปัจจุบัน ด้วยได้รับการสนับสนุนจากกษัตริย์ราชวงศ์มองโกลของจีน (ราชวงศ์ หงวน ค.ศ. 1260-1368) ส่วนทางด้านใต้ราชอาณาจักรชวาตะวันออกก็ได้กลืนเอาดินแดนศรีวิชัยในหมู่เกาะอินโดนีเซียไว้ได้มากที่สุดและในแผ่นดินแดนของคาบสมุทรมลายู ศรีวิชัยได้เสียดินแดนซึ่งเกิดจากชัยชนะของกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย ซึ่งยึดได้เมืองนครศรีธรรมราชในปี ค.ศ. 1292 แล้วเริ่มแผ่อิทธิพลลงมาทางใต้เรื่อยๆ เมื่อถูกบีบทั้งสองด้านอาณาจักรศรีวิชัยจึงสูญหายไป (เอน.เจ. ไรอัน.2512: 10-13)

การเข้ามามีอำนาจของคนสยามในดินแดนคาบสมุทรมลายูสมัยอาณาจักรสุโขทัย ปรากฏอยู่ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงหลักที่ 1 ได้กล่าวถึงอาณาเขตของอาณาจักรสุโขทัย สมัยพ่อขุนรามคำแหงไว้ว่า

“... อาจปราบฝูงศัตรู มีเมืองกว้างขวางหลาย ปราบเบื้องตะวันออก รอดสระหลวง สองแคว ลุมบจายสคาเท้าฝั่งของ ถึงเวียงจันทร์ เวียงคำเป็นที่แล้ว เบื้องหัวนอนรอดคนที พระบาง แพรกสุพรรณภูมิ ราชบุรี เพชรบุรี ศิริธรรมราช ฝั่งสมุทรเป็นที่แล้ว เบื้องฝั่งตะวันตกรอดเมืองฉอด เมืองหงสาวดี สมุทรหน้าเป็นขอบเบื้องหัวนอนรอดเมืองแพร่ เมืองมาน เมืองพลั่วพันฝั่งของเมืองชวา เบื้องหัว

นอนรอดเมืองแพร์ เมืองมาน เมืองพลั่ว พันผิงของเมืองชวาเป็นที่แล้ว ปลูกเลี้ยงผูก ลูกบ้านลูกเมือง
นั้นชอบด้วยธรรมทุกคน”

(เครือวัลย์ โกมุตแดง(2529: 56)

จะเห็นได้ว่าช่วงสมัยที่อาณาจักรสุโขทัยเรืองอำนาจ สุโขทัยมีอาณาจักรที่กว้างขวาง โดยเฉพาะทางตอนใต้สุโขทัยมีอิทธิพลตลอดแหลมมลายู แต่อย่างไรก็ตาม แม้สุโขทัยจะอ้างอิทธิพลครอบครองดินแดนบริเวณนี้ แต่ก็มีได้แสดงอำนาจอย่างแท้จริง ทั้งมิได้คุมครองดินแดนแถบนี้แต่ประการใด ในช่วงนี้เกิดะหิได้กลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญของคาบสมุทรมลายูในการติดต่อค้าขายกับจีนและอินเดียโดยผ่านช่องแคบมะละกา (ซี. แมรีเทิร์นบุลล์. 2540ซ 46-50) จนกระทั่งอาณาจักรสุโขทัยได้ตกเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 1917 ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราช (กรมศิลปากร . 2506. 4)

ครั้นถึงปี พ.ศ. 1893 อยุธยาได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวง โดยมีสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) ได้เสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติเป็นองค์แรก ครั้นนั้นมีพระยาประเทศราชขึ้น 16 เมือง คือ มะละกา เมืองชวา เมืองตะนาวศรี เมืองนครศรีธรรมราช เมืองทวาย เมืองเมาะตะมะ เมืองเมาะล่ำเมิง เมืองสงขลา เมืองจันทบูร เมืองพิษณุโลก เมืองสุโขทัย เมืองพิชัย เมืองสวรรคโลก เมืองพิจิตร เมืองกำแพงเพชร เมืองนครสวรรค์ (กรมศิลปากร 2540 :1) จะเห็นได้ว่าอาณาจักรอยุธยาได้ขยายอำนาจและมีอิทธิพลไปในหัวเมืองมลายูมาตั้งแต่เริ่มแรก โดยเฉพาะเมืองมะละกาและเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งขณะนั้นได้เข้าไปมีอิทธิพลในเขตที่อยู่ก่อนแล้ว ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ทางการค้าของอาณาจักรอยุธยากับต่างประเทศ และชาวต่างประเทศมักจะเรียกอาณาจักรอยุธยาว่า ราชอาณาจักรสยาม กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงอยู่ได้ 417 ปี ก็เสียแก่พม่าในปีพ.ศ. 2310 ต่อจากนั้นอีกหกเดือนพระเจ้ากรุงธนบุรีก็สามารถกู้อิสรภาพจากพม่าได้ แต่หัวเมืองมลายูได้ตั้งตัวเป็นอิสระเรื่อยมาตลอดในสมัยของพระองค์และกรุงธนบุรี เป็นเมืองหลวงของไทยได้ 15 ปี ก็สิ้นรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี

ในปีพ.ศ. 2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ และได้สร้างกรุงรัตนโกสินทร์เป็นเมืองหลวง ครั้นถึงปี พ.ศ.2328 พระเจ้าปะดุงได้ยกกองทัพหลวงเข้ามาตีเมืองไทยทางด้านเจดีย์สามองค์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมีรับสั่งให้กรมพระราชวังบวร สุรัสวดียกกองทัพไปตีทัพหลวงพระเจ้าปะดุง เมื่อไทยตีทัพหลวงพระเจ้าปะดุงแตกยับเยินไปแล้ว จึงโปรดให้กรมพระราชวังบวร ฯ เสด็จยกกองทัพไปตีหัวเมืองปักษ์ใต้คืนจากพม่า ครั้นนั้นหัวเมืองปักษ์ใต้เสียแก่พม่าตั้งแต่เมืองชุมพรไปจนถึงเมืองนครศรีธรรมราช เว้นแต่เมืองถลาง ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทรต่อสู้รักษาเมืองไว้ได้ เมื่อกองทัพไทยตีกองทัพพม่าแตกกลับไป ได้หัวเมืองคืนทั้งหมดแล้ว กรมพระราชวังบวรฯ ไปประทับอยู่ที่เมืองสงขลา ให้ข้าหลวงเชิญกระแสน้ำรับสั่งออกไปถึงพระยาปัตตานี พระยาไทรบุรี และพระยาตรังกานูให้ยอมมาเป็นเมืองขึ้นตั้งแต่ก่อนพระยาปัตตานีไม่ยอม จึงมีรับสั่งให้กองทัพไทยไปตีได้เมืองปัตตานี เมื่อได้แล้วทรงตั้งเชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานีเก่าเป็นพระยาปัตตานีต่อมา ส่วนพระยาไทรบุรีและพระยาตรังกานูเมื่อทราบข่าวกองทัพไทยตีได้เมืองปัตตานีแล้ว จึงยอมเข้ามาขึ้นต่อกรุงเทพฯ (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ . 2505: 1-3) จึงเป็นอันว่าหัวเมืองมลายูซึ่งประกอบด้วยเมืองปัตตานี ไทรบุรี กลันตัน และตรังกานู (ขณะนั้นเมืองกลันตันขึ้นกับเมืองตรังกานู) ที่เคยเป็นหัวเมืองประเทศราชของไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาและตั้งตัวเป็น

อิสระมาตลอดสมัยกรุงธนบุรี ก็ได้กลับมาเป็นของไทยตามเดิม ซึ่งในบางช่วงก็มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นอย่างน่าสนใจ เช่น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกปี พ.ศ. 2340 ทรงแต่งตั้งตัญญูปะแฉ่ง บุตรพระยาไทรบุรี(อับดุลละ โกมุสุมชะ) เจ้าเมืองไทรบุรีที่ถึงแก่อนิจกรรมเป็นพระรัตนสงครามรามภักดี สุลต่าน มหะหมัด รัตนราชวังษา พระยาไทรบุรี ถือว่าเป็นครั้งแรกที่ไทยแต่งตั้งเจ้าเมืองครองเมืองไทรบุรีโดยตรง จึงถือได้ว่า ตัญญู ปะแฉ่งเป็นพระยาไทรบุรีคนแรกที่ยอมรับในอธิปไตยของไทย เหนือไทรบุรีอย่างสมบูรณ์ (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. 2505: 1-3) ช่วงปี พ.ศ. 2364-2381 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้กรุณาโปรดเกล้าให้พระภักดีบริรักษ์ (แสง) บุตรของพระยานครฯ (น้อย) เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี ให้เลื่อนบรรดาศักดิ์ พระภักดีบุรีรักษ์ (แสง) ขึ้นเป็น “พระยาภักดีเบศ มหาประเทศ ราชนิคมินทร์ อินทรไอศวรรย์ ชัณฑเสมา มาตยานุชิต สนิทิสสงครามรามภักดีพิริยาหุ พระยาไทรบุรี” (วิเชียร ณ นคร. 2542: 3622) และถึงปี พ.ศ.2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองไทรบุรี ในครั้งนั้นพระองค์เสด็จประพาสสิงคโปร์ เกาะปีนัง รำกุง กัลกัตตาและเมืองอื่นๆ ด้วยเรือกลไฟ เมื่อเสด็จประทับที่เกาะหมาก พระยาไทรบุรี (อาหมัด) ได้จัดที่ถวายเป็นที่ประทับและเลี้ยงดูข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยที่ตามเสด็จอย่างมีความสุข ครั้นเมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับมาประพาสเมืองพังงาและภูเก็ตแล้ว เรือพระที่นั่งมาทอดปากน้ำเมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรีรับเสด็จประพาสเมืองไทรบุรีและจัดถวายที่ประทับด้วยความจงรักภักดี แล้วเสด็จถึงเมืองสงขลาทางสถลมารคและเสด็จลงเรือพระที่นั่งกลไฟ เสด็จพระราชดำเนินกลับเข้ากรุงเทพฯ ในรุ่งขึ้น พ.ศ. 2415 โปรดเกล้ามีท้องตราให้พระยาไทรบุรี(อาหมัด) เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ กรุงเทพฯ พร้อมนายไพร่ทั้งสิ้น 45 คนและโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามเลื่อนยศพระยาไทรบุรี(อาหมัด) เป็นเจ้าพระไทรบุรี มีพระอริยศอย่างสูงรับพระราชทานตำแหน่งว่า เจ้าพระยาฤทธิสงครามรามภักดี ศรีสุลต่านมะหะหมัด รัตนราชมนินทร สุรินทรวิวงษ์ผดุงทะนุบำรุง เกดนคร อมรรัตนาณาเขต ประเทศราชรายไชยสวริยาธิบดี วิกรมศรีหะ เจ้าพระยาไทรบุรี เป็นต้น (กรมศิลปากร.2545: 367-370)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นชาติตะวันตกได้เข้ามามีบทบาทในคาบสมุทรมลายูมากขึ้น โดยเฉพาะอังกฤษ ซึ่งในระยะเริ่มแรกบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษมีนโยบายที่จะไม่เข้าไปแทรกแซงในรัฐต่างๆ ของแหลมมลายูและได้ถือนโยบายนี้มาโดยตลอด โดยมุ่งหวังประโยชน์ทางการค้าเพียงอย่างเดียว ถึงแม้จะมีผู้เสนอให้เข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ดังเช่นในปี พ.ศ. 2314 ฟรานซิส ไลท์ พ่อค้าชาวอังกฤษผู้ซึ่งทำการค้าอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีได้ติดต่อโดยตรงกับบริษัทอีสต์อินเดีย แต่เขามีกองอำนาจการของตนอยู่ในอินเดีย การค้าแบบนี้เรียกว่า การค้าบ้านนอก (The country trade) เขาเคยเสนอให้บริษัทอีสต์อินเดียของอังกฤษสถาปนาแห่งใหม่ที่เกาะชวแต่บริษัทอีสต์อินเดียของอังกฤษให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย แต่ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2367 บริษัทอีสต์อินเดียให้ความสนใจดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เนื่องจากการค้ากับจีนมีผลกำไรเกิดผลกำไรเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการเก็บภาษีใบยา ข้าว และบริษัทอีสต์อินเดียได้รับดีบุกไปขายให้แก่จีน ส่งผลให้รัฐบาลอังกฤษมีรายได้ผ่านอย่างมหาศาล ดังนั้นรัฐบาลอังกฤษจึงมีนโยบายเข้าไปแทรกแซงทางการเมืองในคาบสมุทรมลายูและเกาะต่างๆ ด้วยเหตุผลสำคัญก็เพื่อต้องการเมืองท่าสักแห่งหนึ่งตามเส้นทางการค้ากับจีน ที่สามารถใช้ซ่อมแซมเรือ เติมน้ำดื่มและใช้ขยายการค้าของตนในคาบสมุทรมลายูและบริเวณหมู่เกาะ (เอน.เจ. ไรอัน.2512: 80-83) ด้วยเหตุผลทาง

การเมืองและการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก ทำให้ราชอาณาจักรสยามต้องเสียดินแดนในคาบสมุทรมลายูให้แก่อังกฤษหลายครั้ง กล่าวคือการเสียเกาะปีนังและพื้นที่บนแผ่นดินใหญ่ที่อยู่ตรงข้ามกับเกาะปีนัง (Wellesly) เมื่อปี พ.ศ. 2328 การเสียเมืองเประ เมื่อปีพ.ศ. 2369 และการเสียรัฐเกดะห์ ปะลิส กลันตันและตรังกานู เมื่อปี พ.ศ. 2452

จะเห็นได้ว่าคนสยามได้อพยพเข้าสู่แหลมมลายูมาแล้วไม่น้อยกว่า 1,000 ปี จะอพยพลงมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานอย่างไม่ขาดสาย โดยมีปัจจัยที่สำคัญ คือ 1. การเข้ามาบุกเบิกที่ทำกินเนื่องจากดินแดนแถบรัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบันเป็นพื้นที่ที่มีดินอุดมสมบูรณ์ มีป่าไม้ และแร่ธาตุ เป็นที่ราบเชิงเขา มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน และมีน้ำตลอดปี 3 สายได้แก่ แม่น้ำกัวลา มูดา แม่น้ำเกดะห์ และแม่น้ำปะลิส 2. การกวาดครัวและการขจัดทัพสงครามระหว่างราชอาณาจักรสยามกับหัวเมืองมลายูเกิดขึ้นหลายครั้งในคาบสมุทรมลายูและเมืองของราชอาณาจักรสยามในปีกษ์ใต้หลายครั้งเมื่อฝ่ายใดชนะก็จะมีกรับเอาทรัพย์สินเงินทอง บางครั้งก็จะมีกรกวาดครัวไปด้วยและในบางครั้งก็จะมีกรนำเอาครอบครัวของฝ่ายชนะเข้ามาอยู่แทน เพื่อเป็นการขจัดทัพซึ่งเป็นอุปายในการเพิ่มพลเมืองของฝ่ายตนเอง และให้ฝ่ายตรงข้ามอ่อนแอเพราะมีพลเมืองน้อย 3. ไทยและมาเลเซียมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกันเป็นระยะทางยาวทั้งทางบกและทางน้ำ ทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศทั้งไทยและมาเลเซียมีการติดต่อเดินทางไปมาหาสู่กันมาโดยตลอด 4. หนีความผิดกฎหมายบ้านเมือง แต่เดิมดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียกับดินแดนทางตอนใต้ของประเทศไทย การเดินทางไปมาค่อนข้างลำบากและทุรกันดาร แต่การติดต่อซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชนก็ยังมีอยู่และยังมีคนสยามอีก กลุ่มหนึ่งที่ได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในบริเวณรัฐตอนเหนือมาเลเซีย ก็คือบุคคลที่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง เช่น เป็นโจรผู้ร้าย เกิดการทะเลาะวิวาทถึงกับเสียชีวิต และหนีการถูกเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร เป็นต้น (คำนวน นวลสนอง.2549: 27-33)

ประเทศมาเลเซียก็เป็นประเทศหนึ่งในอุษาคเนย์ที่มีชนชาติไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก คนเหล่านี้จะเรียกตนเองว่าชาวสยาม (Orang Siam) หรือเสียม หรือชาวมาเลเซียเชื้อสายไท ซึ่งประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ ที่มีความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมค่อนข้างมาก แต่สามารถผสมผสานอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ จากข้อมูลปี พ.ศ. 2553 มาเลเซียมีประชากรประมาณ 28.9 ล้านคน (วิทย์ บัณฑิตกุล. 2555: 106) และจากการสำรวจสำมะโนประชากรของมาเลเซียในปี พ.ศ. 2540 จำแนกตามเชื้อชาติต่างๆได้ดังนี้ มลายูร้อยละ 58 จีนร้อยละ 26 อินเดียร้อยละ 7 เชื้อชาติอื่นๆ ร้อยละ 9 ในเชื้อชาติอื่นๆ นั้นจะประกอบด้วยกลุ่มชนประมาณ 30 เผ่า ซึ่งรวมทั้งที่เป็นชาวสยามสัญชาติมาเลเซียอยู่ด้วยซึ่งมีอยู่ประมาณ 80,000 คน (คำนวน นวลสนอง. 2546: 1) และคนสยามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ซึ่งมีอยู่ในรัฐเกดะห์ประมาณ 30,000 คน รัฐกลันตัน 25,000 คนรัฐเประ 5,000 คน รัฐปะลิส 3,000 คน และรัฐตรังกานู 500 คน รัฐเหล่านี้ส่วนใหญ่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย เป็นระยะทางยาวประมาณ 647 กิโลเมตร (เล่มเดิม : 88-119) ซึ่งแต่เดิมนั้นรับตอนเหนือของมาเลเซียเคยเป็นเมืองที่อยู่ในขอบเขตสีมาของราชอาณาจักรสยามมาก่อนและภายหลังปี 2452 จึงตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ต่อมาปี พ.ศ. 2500 จึงเป็นส่วนหนึ่งของมาเลเซีย เมื่อประเทศนี้ได้รับเอกราช แต่ความสัมพันธ์ของคนชายแดนทั้งสองประเทศก็ยังมีอยู่ มีการไปมาหาสู่กันเป็นประจำในฐานะของเครือญาติและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีความจำเป็น

คนสยามในประเทศมาเลเซียเมื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานมั่นคงแล้ว ได้มีการสร้างสรรค์ สังคมและ สืบทอดวัฒนธรรมที่เป็นวิถีไทย บางเรื่องก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับคนไทยในภาคใต้ แต่ในบางเรื่องก็มี ลักษณะเฉพาะถิ่น ซึ่งคนสยามกลุ่มนี้ได้มีการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้วัดเป็น ศูนย์กลาง มีพระสงฆ์และชุมชนร่วมกันรับผิดชอบ ด้วยการจัดการเรียนรู้ ทั้งภาษาไทยถิ่นและ ภาษาไทยมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้หลักธรรมและการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและการจัดการ เรียนรู้ การปฏิบัติตามความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ของท้องถิ่นหรือตามค่านิยมไทย ด้วย เหตุผลดังกล่าว การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่า มีการจัดการเรียนรู้เรื่องอะไรบ้างที่สำคัญ จัดการการเรียนรู้อย่างไร ศึกษา วิเคราะห์ถึงสภาพของปัญหาของการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการ เรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ รู้ถึงสภาพปัญหาและสร้างความร่วมมือกับ บุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยามให้มีคุณภาพและมีทางเลือกมาก ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการการเรียนรู้ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามใน ประเทศมาเลเซีย
2. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการ เรียนรู้ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

คำถามหลัก

1. การจัดการการเรียนรู้ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศ มาเลเซีย ตั้งอยู่ที่ไหนบ้าง (หมู่บ้าน ตำบล อำเภอและรัฐ) เรื่องอะไรบ้าง มีการจัดการเรียนรู้อย่างไร เช่น สถานที่ วัตถุประสงค์ กิจกรรม การวัดผลประเมินผล เป็นต้น
2. การจัดการเรียนรู้ มีปัญหาอย่างไรบ้าง แสวงหาแนวทางร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนท้องถิ่นที่วัดตั้งอยู่ เป็นการสืบทอดวิถีชีวิต ค่านิยม และโลกทัศน์ที่สมาชิกของชุมชนท้องถิ่นพึงปฏิบัติต่อกันทั้งส่วนที่ เกี่ยวข้องกับระบบการทำมาหากิน ระบบความสำคัญ และระบบคุณค่า ดังนั้นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศ มาเลเซีย จึงนับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ และการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว จึงเป็นมิติของการพัฒนาโดยเจ้าของ

วัฒนธรรมเป็นผู้กำหนด และจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ และสามารถนำมาปรับใช้ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองได้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เน้นการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลภาคสนามในวัดของคนสยาม ด้วยการคัดเลือกแหล่งข้อมูลให้ครอบคลุมพื้นที่ของประเทศมาเลเซีย รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจำแนกขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้ศึกษาเพื่อสำรวจเนื้อหาและขอบเขตของงานวิจัย โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์จากงานวิจัยและหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนสยามในประเทศมาเลเซียทั้งที่ปรากฏในประเทศและต่างประเทศ

1.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม เป็นแหล่งข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากวัดของคนสยามที่ตั้งอยู่ในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) ปะลิส เประ กลันตัน และเขตปกครองพิเศษกรุงกัวลาลัมเปอร์ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาพื้นที่ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

1.2.1 พื้นที่ศึกษา จะพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1) เป็นวัดของคนสยามที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีคนสยามอาศัยอยู่
- 2) เป็นวัดที่เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมในท้องถิ่น
- 3) เป็นวัดที่มีการจัดกิจกรรมทางภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมไทยอย่างต่อเนื่อง
- 4) เป็นวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ประเด็นต่อไปนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้ด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยาม

2.1.1 การจัดการเรียนรู้ด้านภาษา

- 1) การอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่น
- 2) การจัดการเรียนการสอนเพื่ออ่านออกเขียนได้
- 3) การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เป็นระบบ
- 4) การทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อบันทึกเรื่องราวที่สำคัญหรือน่าสนใจที่เกิดขึ้นใน

ท้องถิ่น

2.1.2 การจัดการเรียนรู้ด้านศาสนา

- 1) การเรียนรู้กัจจัตราที่พระสงฆ์หรือสามเณรพึงปฏิบัติ
- 2) การสอนนิกัธรรมและธรรมศึกษา
- 3) การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยาม
- 4) การบวชเป็นการสืบทอดพระศาสนา

2.1.3 การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมไทย

- 1) การสืบทอดประเพณีไทยที่เป็นส่วนรวม
- 2) การสืบทอดประเพณีท้องถิ่น
- 3) การสืบทอดมรดกทางศิลปกรรม
- 4) การฝึกอาชีพ
- 5) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 6) วัดเป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารในทุกด้าน

2.2 วิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการเรียนรู้ในวัดของคนสยาม

2.2.1 สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้

2.2.2 ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้

2.2.3 การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

2. คนสยามในประเทศมาเลเซียได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันศึกษาสภาพปัญหาและให้ข้อเสนอแนะรวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย

3. ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อการใช้ประกอบในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย วางมาตรการที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย

นิยามศัพท์

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมและกระบวนการเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการรวมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทย หมายถึง การจัดกิจกรรมและกระบวนการเสริมสร้างประสบการณ์ การใช้ภาษาไทยในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

การจัดการเรียนรู้ศาสนา หมายถึง การจัดกิจกรรมและกระบวนการเสริมสร้างประสบการณ์ด้านศาสนา ทั้งในแง่ของความรู้และทักษะการปฏิบัติ ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรม หมายถึง การจัดกิจกรรมและกระบวนการเสริมสร้างประสบการณ์ด้านประเพณี ศิลปกรรม และอื่นๆ ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย หมายถึง วัดที่มีคนสยามถือสัญชาติมาเลเซียที่เป็นพุทธศาสนิกชน ทั้งที่เป็นภิกษุและฆราวาสใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติกิจทางพระพุทธศาสนาและกิจกรรมอื่นที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการจัดการการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการศึกษาข้อมูลของคนสยามในประเทศมาเลเซีย เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การศึกษา ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของคนสยามในประเทศมาเลเซียจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์บุคคล ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งเอกสารที่ให้ความรู้ ความคิดในการกำหนดหัวข้อวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยโดยตรง รวมถึงการติดต่อบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานรวบรวมข้อมูล จากนั้นได้กำหนดวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 4 ประเด็น คือ แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิธีจัดกระทำกับข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 แหล่งข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาใน 4 รัฐและ 1 เขตการปกครองพิเศษของประเทศมาเลเซีย จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมทั้งการออกสำรวจพื้นที่ในประเทศมาเลเซียที่มีคนสยามอาศัยอยู่จำนวนมาก เพื่อกำหนดพื้นที่แหล่งข้อมูล โดยอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 1.1.1 เป็นวัดของคนสยามที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีคนสยามอาศัยอยู่
- 1.1.2 เป็นวัดที่เป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมในท้องถิ่น
- 1.1.3 เป็นวัดที่มีการจัดกิจกรรมทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยอย่างต่อเนื่อง
- 1.1.4 เป็นวัดที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่แหล่งข้อมูล ดังนี้

1) รัฐเกดะห์ ผู้วิจัยได้เลือกจุดเก็บข้อมูลที่วัดวิสุทธิประดิษฐาราม (วัดปลายระเมาะ) วัดโพธิเจติยาราม (วัดทุ่งควาย) วัดลำปา วัดถ้ำคีรีวงษ์ (วัดป่าดงปูลิง) วัดเทพสุวรรณาราม (วัดป่าดงแปลง) และวัดเทพบดินทิต (วัดไม้สน)

2) รัฐปะลิส ผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลที่วัดมัจฉิมาประสิทธิ์ (วัดยาหวิ) และวัดพรหมวิจิตร (วัดบ้านโคก)

3) รัฐปะระ ผู้วิจัยได้เลือกจุดเก็บข้อมูลที่วัดอินทราวาส (วัดตาเซะ)

4) รัฐกลันตัน ผู้วิจัยได้เลือกจุดเก็บข้อมูลที่วัดมัจฉิมาราม (วัดกลางยุงกา) วัดพิกุลใหญ่ (วัดปอมยุงกา) วัดประชุมธาตุนาราม (วัดหัวนอน) วัดสุคนธาาราม (วัดบังหยง) วัดโพธิวิหาร (วัดยามู) วัดพิกุลทองวราราม (วัดบ่อเสม็ด) และวัดโคกสยวานาราม

5) กรุงกัวลาลัมเปอร์และรัฐสลังงอร์ ผู้วิจัยได้เลือกจุดเก็บรวบรวมข้อมูลที่วัดพุทธยันตี

ตารางที่ 6 แสดงชื่อวัดและที่ตั้งของวัด ที่ผู้วิจัยเลือกเป็นจุดรวบรวมข้อมูลในวัดของคนสยามในประเทศไทยมาเลเซีย รวมทั้งหมด 17 วัด

ที่	ชื่อวัด	ตำบล	อำเภอ/เขต	รัฐ
1.	วัดวิสุทธิประดิษฐาราม (วัดปลายระไม)	ปาดังเกอ์เบา	ปาดัง	เกดะห์
2.	วัดโพธิเจติยาราม (วัดทุ่งควาย)	ปาดังเกอ์เบา	ปาดัง	เกดะห์
3.	วัดลำป่า	รัมไบ	ปาดัง	เกดะห์
4.	วัดถ้ำคีรีวงษ์ (วัดปาดังปูสิง)	อะเยร์ปูเต๊ะ	ปาดัง	เกดะห์
5.	วัดเทพสุวรรณาราม (วัด ปาดังแปลง)	อะเยร์ปูเต๊ะ	ปาดัง	เกดะห์
6.	วัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน)	อะเยร์ปูเต๊ะ	ปาดัง	เกดะห์
7.	วัดมัชฌิมาประสิทธิ์ (วัดยาหวี)	ยาหวี	อะเหรา	ปะลิส
8.	วัดพรหมวิจิตร	บ้านโคก	อะเหรา	เกดะห์
9.	วัดอินทราวาส (วัดตาเซะ)	บลูก้อเซม้ง	ฮูลูเประ	เประ
10.	วัดมัชฌิมาราม (วัดกลางยุงเกา)	บูโนฮัน (ไย)	ตุ้มปัต	กลันตัน
11.	วัดพิภูลใหญ่ (วัดปอมยุงเกา)	บูโนฮัน (ไย)	ตุ้มปัต	กลันตัน
12.	วัดประชุมธาตุนาราม (วัดหัวนอน)	บูโนฮัน (ไย)	ตุ้มปัต	กลันตัน
13.	วัดสุคนธาราม (วัดบังหยัง)	บูโนฮัน (ไย)	ตุ้มปัต	กลันตัน
14.	วัดโพธิวิหาร (วัดยามู)	บูโนฮัน (ไย)	ตุ้มปัต	กลันตัน

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ที่	วัด	ตำบล	อำเภอ	รัฐ
15.	วัดพิภูลทองวราราม (วัดบ่อเสม็ด)	ตือรือบ็อก	ตุมปัต	เกะดาห์
16.	วัดโคกสยวานาราม	จาบัง เอ็มปัต	ตุมปัต	เกะดาห์
17.	วัดพุทธชยันตี	No.317-A, Jln Pekeliling 5300 Kuala Lumpur.		

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้บอกข้อมูลหลัก และผู้ตอบแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน โดยอาศัยเกณฑ์ต่อไปนี้

1. 2.1 ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยาม ได้แก่ เจ้าอาวาส/พระภิกษุที่ได้รับมอบหมาย ครู และผู้ใหญ่บ้าน

1. 2.2 ผู้ให้การสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยาม ได้แก่ ผู้นำชุมชน กรรมการมูลนิธิ/สมาคม/ชมรม

1. 2.3 ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ ชาวราวาสที่เป็นคนสยาม และอาศัยอยู่ในท้องถิ่น

1. 2.4 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี

1. 2.5 สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยถิ่นหรือภาษาไทยมาตรฐานได้ดี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1. แนวการสัมภาษณ์ระดับลึก จะใช้เป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด และมีกรอบการสังเกตเพิ่มเติมทางด้านปรากฏการณ์ทางสังคม คือ การกระทำที่เป็นกิจวัตรประจำวัน กิจกรรมซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการมีขั้นตอนและลักษณะต่อเนื่อง ความหมายของการกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรมบางอย่าง ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบุคคลหรือชุมชนอาจเป็นความสัมพันธ์ที่ราบรื่นหรือขัดแย้ง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดและชุมชน และสภาพของวัดในทุกแง่มุมที่สามารถประเมินได้

2.2. ประเด็นการจัดกิจกรรมกลุ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการประชุมกลุ่มเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด มีการระดมความคิดเห็นและจะให้ความสำคัญในทุกประเด็นที่สมาชิกกลุ่มเสนอ

3. วิธีการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล กระทำโดยวิธีการดังต่อไปนี้

3.1 สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลหลักและบุคคลในพื้นที่ถึงการจัดการการเรียนรู้ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย เพื่อให้เข้าใจถึงการดำเนินงานอย่างมีกระบวนการหรือขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ความรู้สึกรู้สึก ความสัมพันธ์และความหมายของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคม

3.2 จัดกิจกรรมกลุ่มการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามประเด็นของขอบเขตด้านเนื้อหา เน้นการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนา

3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ตามข้อเสนอแนะและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามความประสงค์ของท้องถิ่น ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมีนักวิจัยเป็นที่ปรึกษา

4. วิธีการจัดกระทำกับข้อมูล กระทำโดยวิธีการดังต่อไปนี้

4.1 การจัดระบบข้อมูล ด้วยการตรวจสอบข้อมูล และแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ตามแนวอุปนัย เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็นข้อสรุปที่เกิดขึ้น มีการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ความเห็นของสมาชิกในสังคมที่เรียกว่า “ทัศนคนใน (Native View) ก็เป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ด้วย)

4.3 เสนอรายงาน ผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีเนื้อหาตามลำดับ ดังนี้ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของคนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย การตั้งถิ่นฐานของคนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ความตระหนักของคนสยามในการเป็นพลเมืองของมาเลเซีย คนสยามกับการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา คนสยามกับการตั้งองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง การสืบทอดวัฒนธรรมไทย การใช้ชื่อและนามสกุลที่เป็นภาษาไทย การผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนสยามในมาเลเซีย ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ที่ยืดหยุ่นกว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา โดยเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการและด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม (แนวทางการจัดการเรียนรู้.สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2545, จาก buketamong.ac.th)

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้ดังนี้ การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสถานการณ์จริงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน จึงต้องเอาผู้เรียนแต่ละคนเป็นตัวตั้ง ผู้สอนต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรมและการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตใจ หรืออารมณ์ ทางสังคมและทางสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย (spiritual development).(แนวทางการจัดการเรียนรู้.สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2545, จาก buketamong.ac.th)

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (2547 : 12) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางสังคมอันได้แก่ แบบแผนใหม่คุณภาพใหม่ของสิ่งมีชีวิต โดยที่สิ่งมีชีวิตไม่ได้เปลี่ยนแปลงแบบเพิ่มเติมเข้ามา แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นจะบันทึกกับโครงสร้างกระบวนการและแบบแผนเดิมที่เรียกว่า “การจับคู่ทางโครงสร้าง” (transformative education) ตลอดจนความเป็นไปแห่งตัวตนของตนเอง เป็นคุณภาพของแบบแผนและมุมมองใหม่ รวมทั้งการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างไม่จบสิ้น トラบไคที่ชีวิตยังดำเนินอยู่ต่อไป

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ รวมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

อ็อกส์ต กองต์ นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส (ค.ศ.1798 – 1857) เขาต้องการจะสร้างวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (naturalistic science) ของสังคม ที่สามารถอธิบายพัฒนาการของมนุษยชาติ ตั้งแต่อดีตและสามารถคาดหมายวิถีทางในอนาคตได้ ที่นอกเหนือไปจากการสร้างศาสตร์ ซึ่งสามารถอธิบายกฎเกณฑ์ของการเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง (law of motion) ซึ่งควบคุมมนุษยชาติในช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ว กองต์ได้พยายามที่จะสร้างกฎ (formulate) ของเงื่อนไข ทั้งอธิบายความมั่นคงทางสังคม ในขณะที่ขณะหนึ่งของประวัติศาสตร์ได้ด้วยการศึกษาพลศาสตร์ทางสังคม (Social dynamics) และสังคมสถิต (social static) การศึกษาความก้าวหน้าและความเป็นระเบียบ การศึกษาการเปลี่ยนแปลง และความมั่นคง ถือเป็นคู่แฝดในระบบของเขา

กองต์คิดว่า ควรมีการศึกษาสังคมมนุษย์ในลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกับการศึกษาโลกของธรรมชาติ สังคมย่อมอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เบื้องต้นเช่นเดียวกับส่วนอื่น ๆ ของจักรวาล ปรัชญาการณของธรรมชาตินั้นย่อมเป็นไปตามกฎเกณฑ์ ได้มีการค้นพบว่าปรากฏการณ์เหล่านี้ตั้งแต่การตกของก้อนหิน จนกระทั่งถึงการเคลื่อนไหวของดาวเคราะห์ได้เป็นไปตามขั้นตอนอันเป็นระเบียบของการพัฒนาในโลกของธรรมชาติวิทยาศาสตร์ได้ประสบความสำเร็จในการกำจัดขอบเขตของสิ่งที่ดูเหมือนเกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุผลหรือเป็นอุบัติเหตุให้แคบเข้าและบัดนี้ถึงเวลาแล้วสำหรับความพยายามเช่นเดียวกันในการศึกษาสังคม (ลิวอิส เอ.โคเซอร์ . 2537 : 2)

เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ (ค.ศ.1820 – 1903) เขามีความเชื่อว่าสังคมไม่จำเป็นต้องพัฒนาไปข้างหน้าตามขั้นตอนที่ถูกกำหนดมาก่อนตลอดเวลา เขามีความเห็นในทำนองว่า สังคมเหล่านั้นจะพัฒนาสนองต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและธรรมชาติของมันมากกว่า ดังที่เขาได้กล่าวถึงทฤษฎีของเขาไว้ว่า การรวมตัวกันเข้าทั้งในลักษณะทางอินทรีย์และทางสังคมว่ามีขนาดที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ กล่าวคือ “สังคมจะเริ่มต้นขึ้นทำนองเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิต คือก่อเกิดขึ้นมาจากกลุ่มก้อนจุลินทรีย์ซึ่งเล็กมาก เมื่อเทียบกับขนาดของกลุ่มก้อนจุลินทรีย์บางกลุ่มที่เติบโตขึ้นจนถึงขีดสุด” การเติบโตของสังคมอาจจะเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการสองกระบวนการ ซึ่งดำเนินไปต่างหากจากกันในบางครั้งและด้วยกันในบางครั้ง

การเพิ่มในขนาดของหน่วยต่าง ๆ จะติดตามมาด้วยการเพิ่มขึ้นในความสลับซับซ้อนของโครงสร้าง โดยจำกัดความแล้ว สเปนเซอร์เห็นว่ากระบวนการของการเติบโตคือ กระบวนการบูรณาการรวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและในการรวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้เอง ก็ต้องมีการแบ่งแยกของโครงสร้างและหน้าที่ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาด้วย ซึ่งในตอนแรกความไม่เหมือนกันในระหว่างกลุ่มของหน่วยต่าง ๆ ในสังคมมากมายและเห็นชัดเจนมากขึ้น (ลิวอิส เอ.โคเซอร์. 2535 : 6-7)

เอมิล เดอร์ไคม์ นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส (ค.ศ.1858-1917) เขาได้เสนอแนวคิดว่าการศึกษาสังคมต้องพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมว่ามีลักษณะเฉพาะในตัวของมันเอง เขาจึงมุ่งสนใจอยู่ที่ตัวกำหนดปัญหาทางสังคมของมนุษย์ในเชิงโครงสร้างสังคมได้เน้นปรากฏการณ์ทางสังคมว่าเป็น “ข้อเท็จจริงทางสังคม (social facts)” และสิ่งเหล่านี้เป็นเนื้อหาสาระของสังคมวิทยา ตามความหมายของเดอร์ไคม์ ข้อเท็จจริงทางสังคมมีคุณลักษณะและตัวกำหนดทางสังคมที่โดดเด่นเฉพาะ

ซึ่งไม่อาจจะนำไปสู่การอธิบายในระดับของชีววิทยาหรือจิตวิทยาได้ และการบังคับ (constraints) ไม่ว่าจะอยู่ในรูปกฎหมาย หรือขนบธรรมเนียมประเพณีจะบังเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางสังคมถูกฝ่าฝืน บทลงโทษเหล่านี้กำหนดกับปัจเจกบุคคล และชักนำ ตลอดจนคอยกำกับความปรารถนาและนิสัยของบุคคล

เดอว์ไคม์สนใจลักษณะของกลุ่มและโครงสร้างต่าง ๆ มากกว่าลักษณะของปัจเจกบุคคล เขาสนใจในปัญหา โดยเฉพาะการยึดเหนี่ยวหรือการขาดความยึดเหนี่ยวของกลุ่มศาสนิกชนหนึ่ง ๆ แต่ไม่ใช่ในลักษณะของบุคคลในกลุ่มศาสนิกชน เขาได้แสดงทัศนะว่า คุณสมบัติของกลุ่มดังกล่าวจะเป็นอิสระไปจากลักษณะของบุคคล ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาคุณสมบัติของตัวมันเอง เขาได้พิจารณาอัตราที่แตกต่างกันของพฤติกรรมในประชากรที่คัดเลือกมาและลักษณะของกลุ่ม ต่าง ๆ แต่ละกลุ่ม หรือการเปลี่ยนแปลงของลักษณะเหล่านั้น เขาได้ศึกษาอัตราการฆ่าตัวตายที่เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัดในกลุ่มหนึ่ง ๆ แสดงให้เห็นว่าการยึดเหนี่ยวทางสังคมในกลุ่มอ่อนแอลง และสมาชิกของกลุ่มมิได้รับการคุ้มครองเพียงพอในวิกฤตการณ์ของชีวิตเขาจึงได้สรุปทฤษฎีว่า ปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นข้อเท็จจริงทางสังคม และเมื่อสังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างเหนียวแน่น ก็สามารถทำให้บุคคลอยู่ภายใต้การควบคุมของสังคม ดังนั้นผู้คนที่รวมกันอย่างเหนียวแน่นเป็นกลุ่มจะได้รับการป้องกันเป็นอย่างดี (ลิวอิส เอ. โคเซอร์ . 2535 : 2-5)

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีและแนวคิดของนักสังคมวิทยาทั้ง 3 ท่าน ได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์ว่า การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการทางสังคมจะเป็นไปอย่างมีระบบ มีกฎเกณฑ์ มีโครงสร้าง และการกำหนดบทบาทหน้าที่ รวมทั้งมีการยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าในส่วนของการรายละเอียดจะมีความแตกต่างกัน แต่นักสังคมวิทยาที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการทั่วโลกเหล่านี้ได้พยายามสร้างทฤษฎีและแนวคิดทางสังคมวิทยาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล และเป็นแนวทางสำคัญของการศึกษาทางสังคมของมนุษย์ให้แก่นักวิชาการทั่วโลกในเวลาต่อมา

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม เขาได้สร้างทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยแบ่งจุดประสงค์ของการพัฒนาผู้เรียนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) ดังนี้

ด้านพุทธิพิสัย(Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมในด้านความคิด การใช้สมองหรือสติปัญญาเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ การเรียนรู้ของผู้เรียนแบ่งเป็น 6 ชั้น เรียงลำดับขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมจากขั้นต่ำสุดถึงขั้นสูงสุด ตามลำดับคือ ชั้น 1 ความรู้-ความจำ ชั้น 2 ความเข้าใจ ชั้น 3 การนำไปใช้ ชั้น 4 การวิเคราะห์ ชั้น 5 การสังเคราะห์ ชั้น 6 การประเมินค่า

ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นการเคลื่อนไหวของคนที่ได้อ่านใจจิตใจและสังเกตเห็นได้ การเรียนรู้ด้านทักษะพิสัยแบ่งออกเป็น 6 ระดับคือ ระดับ 1 การเคลื่อนไหวนอกอำนาจจิตใจ ระดับ 2 การเคลื่อนไหวพื้นฐานเบื้องต้น ระดับ 3 สมรรถภาพในการรับรู้ ระดับ 4 สมรรถภาพทางกาย ระดับ 5 การเคลื่อนไหวที่เป็นทักษะ ระดับ 6 การสื่อสารที่ไม่อ้อมค้อม (กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. 2531: 1-15)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของเมเยอร์ เขาได้สร้างทฤษฎีการเรียนรู้ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอนเขาเห็นว่า การวิเคราะห์จำเป็น เป็นสิ่งสำคัญ และตามด้วยจุดประสงค์ของการเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือส่วนที่ 1 พฤติกรรมควรชี้วัดและสังเกตได้ ส่วนที่ 2 เงื่อนไขพฤติกรรม สำเร็จได้ ควรมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือ ส่วนที่ 3 มาตรฐานพฤติกรรมที่ได้นั้นสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

การจัดการเรียนรู้ของเมเยอร์นั้น เขาได้เน้นว่าความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมโดยประสบการณ์ ดังนั้นเนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม และผู้เรียนควรมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน เป็นผู้สร้างความหมายขึ้นในแง่มุมต่างๆ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และควรให้ผู้เรียนได้เลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง (ทฤษฎีการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2555, จาก <http://th.wiki;edia.org>)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของไทเลอร์ เขาเน้นการเรียนรู้ใน 3 ประเด็นคือ 1. ความต่อเนื่อง หมายถึงในวิชาทักษะต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในการกิจกรรมและประสบการณ์บ่อยอย่างต่อเนื่อง 2. การจัดช่วงลำดับ หมายถึงการจัดสิ่งที่มีความง่ายไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้เรียงลำดับก่อนหลัง เมื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น 3. บรรณาการ หมายถึงการจัดประสบการณ์ควรเป็นลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียน (ทฤษฎีการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2555, จาก <http://th.wikipedia.org>)

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะมุ่งเน้นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความคิด ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีวัยต่างกันก็จะมี ความแตกต่างกัน เด็กมักจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้องและมีการซักถาม ผู้ใหญ่มักจะเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ ซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

3. องค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรการเรียนรู้ เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กร โดยเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ สภาวะของการเป็นผู้นำในองค์กร (Leadership) และการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร (Team Learning) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน ซึ่งการมีองค์กรแห่งการเรียนรู้จะทำให้องค์กรและบุคคลมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและผลการทำงานที่มีประสิทธิผล โดยมีรูปแบบของการทำงานเป็นทีม สร้างกระบวนการในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทีมทำงานและให้อำนาจในการตัดสินใจ เพื่อการเสริมสร้างให้เกิดบรรยากาศของการคิดริเริ่ม และการสร้างนวัตกรรม อันจะทำให้เกิดองค์กรที่เข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสภาวะการแข่งขัน

Peter Senge เชื่อว่าหัวใจของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่ที่การสร้างวินัย 5 ประการที่เป็นแนวปฏิบัติ ได้แก่ 1. มุ่งสู่ความเป็นเลิศและรอบรู้ 2. มีรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง 3. การสร้างและสานวิสัยทัศน์ 4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 5. มีความคิดความเข้าใจ

เชิงระบบ ดังนั้นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จึงเน้นการทำงานที่มีกระบวนการ ด้วยการกำหนด กลยุทธ์ที่เหมาะสมในเชิงปฏิบัติการกำหนดแผนงานที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้กลไกของการพัฒนา และผลกระทบต่างๆ ด้านที่จะเกิดขึ้นกับการเปลี่ยนแปลง พัฒนาพื้นฐานสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ พัฒนาพนักงานในระดับผู้นำองค์กร (อาจจะเป็นหัวหน้าโครงการหรือหัวหน้าทีม) มอบหมายพันธกิจและกระบวนการงานต่างๆ สร้างวัฒนธรรมองค์การด้านการพัฒนา มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลงานอยู่เสมอ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม (Bloom's Taxonomy) บลูมได้แบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ คือ ระดับ 1. ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ซึ่งเป็นระดับล่าง ระดับ 2. ความเข้าใจ (Comprehend) ระดับ 3. การประยุกต์หรือการนำไปใช้ (Application) ระดับ 4. การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้ ระดับ 5. การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิม เน้นโครงสร้างใหม่ ระดับ 6. การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิดประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นจากง่ายไปหายาก การจัดกิจกรรมจะเป็นขั้นเป็นตอน การที่ผู้สอนใช้แนวทางดังกล่าวในการจัดการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งต่างๆ ได้ ด้วยการเรียนรู้ที่เป็นไปตามลำดับขั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการการคิด การแก้ปัญหา และประยุกต์สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของเมเยอร์ ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอน การวิเคราะห์ความจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญ และตามด้วยจุดประสงค์ของการเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 พฤติกรรมควรชี้ชัดและสังเกตได้ ส่วนที่ 2 เงื่อนไข พฤติกรรมสำเร็จได้ควรมีเงื่อนไขในการช่วยเหลือ ส่วนที่ 3 มาตรฐาน พฤติกรรมที่ได้นั้นสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

การจัดการเรียนรู้ของเมเยอร์นั้น เขาได้เน้นว่าความรู้ถูกสร้างหรือหล่อหลอมโดยประสบการณ์ ดังนั้นเนื้อหาควรถูกสร้างในภาพรวม และผู้เรียนควรมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียน เป็นผู้สร้างความหมายขึ้นในแง่มุมมองต่าง ๆ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง และควรให้ผู้เรียนได้เลือกเนื้อหาและกิจกรรมเอง

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของไทเลอร์ (Tyler) ไทเลอร์เน้นการจัดการเรียนรู้ใน 3 ประเด็น คือ 1. ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึงในวิชาทักษะต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง 2. การจัดช่วงลำดับ (sequence) หมายถึงการจัดสิ่งที่มีความง่ายไปสู่สิ่งที่มีความยาก ดังนั้นการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้เรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น 3. บูรณาการ (integration) หมายถึงการจัดประสบการณ์ควรเป็นลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียน ที่จะได้ใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์แวดล้อม

ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้นของกาเย่ (Gagne) คือ ขั้นที่ 1 การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Responding Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ ขั้นที่ 3 การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว ขั้นที่ 4 ความสามารถในการจำ (Retention) ขั้นที่ 5 ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase) ขั้นที่ 6 การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase) ขั้นที่ 7 การแสดงออก พฤติกรรมการเรียนรู้ (Performance Phase) ขั้นที่ 8 การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง (ทฤษฎีการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2555, จาก <http://th.wikipedia.org>)

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะมุ่งเน้นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้จากการ ได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีวัยต่างกันก็จะมี ความ แตกต่าง กัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ ซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

3. องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

องค์กรการเรียนรู้ เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กร โดยเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ สภาวะของการเป็นผู้นำในองค์กร (Leadership) และการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร (Team Learning) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน

การมีองค์กรแห่งการเรียนรู้จะทำให้องค์กรและบุคลากรมีกระบวนการทำงานที่มี ประสิทธิภาพและผลการทำงานที่มีประสิทธิผล โดยมีรูปแบบของการทำงานเป็นทีม สร้าง กระบวนการในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจ เตรียมรับกับความเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้ทีม ทำงาน และมีการให้อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศ ของการคิดริเริ่ม (Initiative) และการสร้างนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งจะทำให้เกิดองค์กรที่เข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสภาวะการแข่งขัน

4. แนวคิดขององค์กรแห่งการเรียนรู้

Peter Senge เชื่อว่าหัวใจของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่ที่การสร้างวินัย 5 ประการ ที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติ มีดังนี้ 1. มุ่งสู่ความเป็นเลิศและรอบรู้ (Personal Mastery) 2. มีรูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) 3. การสร้างและสานวิสัยทัศน์ (Shared Vision) 4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) 5. มีความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีกระบวนการ คือ กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในเชิงปฏิบัติการ คือ กลยุทธ์ซึ้นน้ำ (Surge Strategy) โดยคณะผู้บริหารระดับสูงร่วมรับผิดชอบและสนับสนุน กลยุทธ์

ปลูกฝัง(Cultivate Strategy) โดยให้คณะทำงานในสายงานด้านทรัพยากรบุคคลเป็นผู้รับผิดชอบ และกลยุทธ์ปฏิรูป (Transform Strategy) โดยคณะทำงานพิเศษจากทุก ๆ หน่วยงานในองค์กร มาร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ

มีการกำหนดแผนงานให้ชัดเจน คือปรับโครงสร้างในการบริหารให้เป็นการทำงานแบบ ทีม จัดทำแผนทรัพยากรบุคคลให้สอดคล้องกับโครงสร้างในการบริหารงานให้มีลักษณะเป็นการทำงานเป็นทีม โดยวางแผนพัฒนาองค์ความรู้ โดยการฝึกอบรม และพัฒนาประสบการณ์พร้อมทักษะ จากการเรียนรู้ในที่ทำงาน และจัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ ประกอบการฝึกอบรม และการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เช่น ห้องฝึกอบรม ห้องประชุม โสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น

เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับรู้กลไกของการพัฒนาและผลกระทบทุก ๆ ด้านที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

มีการพัฒนาพื้นฐานสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ 1. มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Personal Mastery) เพื่อให้เก่งในทุก ๆ ด้าน เก่งในการเรียนรู้ เก่งคิด เก่งทำ มีไหวพริบปฏิภาณ มีความเพียรพยายามตั้งแต่เยาว์วัยและใฝ่รู้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อให้สอดคล้องกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based) ที่ต้องมีการเรียนรู้ไปตลอดชีวิต โดยมีการคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตัว (Personal Vision) ซึ่งได้แก่ความคาดหวังของแต่ละคนที่ต้องการจะให้สิ่งต่าง ๆ เกิดขึ้นจริงในชีวิตของตน มุ่งมั่นสร้างสรรค์ (Creative Tension) มีความขยัน ใฝ่ดี มีพัฒนาการอยู่ตลอดเวลา ใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และตัดสินใจ เพื่อให้มีระบบคิด และการตัดสินใจที่ดี และฝึกใช้จิตใต้สำนึก (Subconscious) สั่งงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปโดยอัตโนมัติ และได้ผลงานที่ดี 2. รูปแบบวิธีการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง (Mental Model) ซึ่งเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ได้สะสมมาตั้งแต่เด็กกับพื้นฐานของวุฒิภาวะทางอารมณ์ของแต่ละบุคคล ทำให้ความคิดและความเข้าใจของแต่ละคนแตกต่างกัน และหากปล่อยให้ต่างคนต่างคิดจะกลายเป็นปัญหาใหญ่เพราะมีการยึดติด กับรูปแบบและวิธีการที่ตนเองคุ้นเคย ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว 3. การสร้างและสานวิสัยทัศน์ (Share Value) ให้ทุกคนได้รู้ได้เข้าใจ จะได้สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม โดยมีการนำวิสัยทัศน์ที่ได้สร้างขึ้นมาเป็นเป้าหมายของการกำหนดแผนกลยุทธ์ เพื่อสานให้วิสัยทัศน์เป็นจริงด้วยแผนการปฏิบัติต่อไป 4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learn) เป็นการเน้นการทำงานเป็นทีมโดยให้ทุกคนในทีมงานใช้วิจารณ์ญาณร่วมกันตลอดเวลาว่า กำลังทำงานอะไร จะทำให้ดีขึ้นอย่างไร เป็นการเรียนรู้ร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลสามัคคี ขยันคิด ขยันเรียนรู้ และขยันทำด้วยความเชื่อว่าการเรียนรู้ในลักษณะนี้จะช่วยเสริมสร้างอัจฉริยะภาพของทีมงาน 5. ความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking) เพื่อให้ทุกคนมีความเข้าใจชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ทำให้มองทุกสิ่งทุกอย่างเป็นภาพรวม จะได้สามารถเผชิญกับภาวะวิกฤติ และการแข่งขันได้

5. พัฒนาพนักงานในระดับผู้นำองค์กร ไม่ว่าจะป็นหัวหน้าโครงการ หรือหัวหน้าทีมงาน ให้มีความเข้าใจบทบาทของผู้นำในองค์กรเรียนรู้จะได้มีการปฏิบัติให้มีคุณลักษณะเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และเป็นผู้ให้การสนับสนุนผู้อื่นในการปฏิบัติงานให้ราบรื่น

6. มอบหมายพันธกิจ (Mission) และกระบวนงานต่าง ๆ แก่ทีมงานเพื่อให้สามารถบริหารและรับผิดชอบด้วยตัวเองได้ เป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่พนักงาน จะได้เกิดความคล่องตัว
7. สร้างวัฒนธรรมองค์การด้านการพัฒนา และปรับปรุงงานให้ดีขึ้นตลอดเวลา
8. ทำการประเมินผล (Assessment) เพื่อปรับปรุงผลงานเสมอ

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย

ดินแดนปลายแหลมมลายูอันเป็นที่ตั้งของประเทศมาเลเซียเป็นดินแดนที่มีกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์เข้ามาตั้งถิ่นฐาน เกิดจากการผสมผสานทางชาติพันธุ์ที่หลากหลาย และพัฒนาการของกลุ่มคนบริเวณนี้มีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยปัจจุบัน สามารถแบ่งช่วงเวลาของพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศมาเลเซียออกได้เป็น 4 ช่วงสมัยคือ สมัยกลุ่มคนดั้งเดิมในดินแดนมลายู (ตั้งแต่อดีตถึงพุทธศตวรรษที่ 6) สมัยประวัติศาสตร์มลายูในสมัยเริ่มแรก (ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 6 – พ.ศ.2054) สมัยประวัติศาสตร์มลายูในช่วงอยู่ภายใต้อิทธิพลของต่างชาติ จนถึงการใช้เอกราช (พ.ศ.2054 – 2500) และสมัยมาเลเซียในปัจจุบัน (พ.ศ.2500 – ปัจจุบัน) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สมัยกลุ่มคนดั้งเดิมในดินแดนมลายู (ตั้งแต่อดีตถึงพุทธศตวรรษที่ 6)

ดินแดนมลายูแต่เดิมเรียกว่าสะการามาเซ็น ซึ่งแปลว่าทะเลเค็ม (สะการา แปลว่า ทะเล มาเซ็น แปลว่า เค็ม รวมแล้วแปลว่าทะเลเค็ม เป็นภาษามลายู) แรกทีเดียวมีชนพื้นเมืองเชื้อสายนีกรอยด์ (Negroid) อาศัยอยู่ (อ้างศักดิ์ อายุวัฒนะ. 2517 : 7) ต่อมาประมาณ 2,500 ปีก่อนคริสตกาลได้มีพวกโปรโตมาเลย์ (Proto - Malays) ซึ่งอาศัยอยู่ในมณฑลยูนนานทางใต้ของจีนได้เดินทางลงมาทางใต้ในลักษณะของการอพยพที่ยืดยาวเป็นระยะ ๆ ทำให้พวกที่อาศัยอยู่เดิมต้องถอยร่นเข้าไปอยู่ตามป่าและภูเขา พวกโปรโต - มาเลย์ รู้จักการใช้โลหะและหินเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ มีวัฒนธรรมที่มีมาตรฐานสูงกว่าพวกที่มาอยู่ก่อน คนเหล่านี้มีทั้งนักล่าสัตว์ ทำการประมง และทำการเกษตร ต่อมาเมื่อประมาณ 300 ปีก่อนคริสตกาลพวกดิวิเอโร - มาเลย์ (Deutero - Malays) ซึ่งมีเชื้อสายเดิมเป็นพวกมองโกลด์อันเป็นเชื้อสายเผ่าเดียวกันกับพวกแรกจากยูนนาน แต่พวกนี้มีความรู้เรื่องโลหะ ให้อาวุธและเครื่องมือที่ทำด้วยเหล็กและรู้จักใช้โลหะอื่น ๆ อีกด้วย พวกมาเลย์รุ่นใหม่ได้พิชิตและขับไล่พวกโปรโต - มาเลย์ให้ถอยลึกเข้าไปในดินแดนตอนใน ซึ่งปัจจุบันพวกนี้ส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ทางตอนใต้ของมาเลเซีย เรียกคนกลุ่มนี้ว่าพวกจาคุน (Jakun) และพวกมาเลย์รุ่นใหม่ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่นี้จึงเป็นบรรพบุรุษของมาเลเซียในปัจจุบัน ซึ่งมีได้เป็นพวกเร่ร่อน ดำเนินชีวิตอยู่ในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่เป็นส่วนสำคัญของสังคมมีผู้ใหญ่บ้านและผู้อาวุโสปกครองหมู่บ้านเหล่านี้โดยทั่วไปเลี้ยงตัวเองในเรื่องอาหาร มีการนับถือภูตผีวิญญาณ เชื่อว่าวิญญาณสิงสถิตอยู่ในทุกที่ทุกแห่ง วิญญาณเหล่านี้มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน และเชื่อว่าตนจะต้องทำให้วิญญาณเหล่านี้พอใจด้วยการบวงสรวงต่อวิญญาณเหล่านั้น (เอน.เจ.ไรอัน.แปลโดย ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข.2521 : 4 – 7)

ดินแดนภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และบรรดาหมู่เกาะต่าง ๆ ทางทิศใต้ของแหลมมลายู ได้มีชาวอินเดียเดินทางไปค้าขายอยู่แล้วตั้งแต่ครั้งพุทธกาล ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเกาะชวาเป็นจำนวนมาก ได้ผสมผสานกับชาวพื้นเมืองจนกลายเป็นชาวเชื้อสายอินเดีย ต่อมาชนกลุ่มนี้บางส่วนได้

อพยพข้ามฟากจากเกาะชวามาสู่ดินแดนที่เรียกว่า สะการามาเซ็น นอกจากนั้นแล้วก็มีชนเผ่ามอญ เขมร และชนเผ่าไทก็ได้อพยพเข้าสู่ดินแดนแถบนี้ด้วย จนกระทั่งประมาณปี พ.ศ.1025 แผ่นดินที่ชื่อว่า สะการามาเซ็นแต่เดิมก็สูญหายไป โดยเรียกชื่อใหม่ว่ามลายูซึ่งเป็นภาษาสันสกฤตที่มีความหมายว่าอพยพ ตามชื่อการอพยพข้ามฟากของผู้คนที่มาจากเกาะชวา หลังจากนั้นก็มีชนเผ่าอีกหลายกลุ่มได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในแผ่นดินมลายูเป็นระลอกต่อมาอีก เช่น จาม ตะนาวศรี (ตะนาวศรี) มอญ รวมทั้งชนเผ่าไทด้วย เป็นต้น และบรรดาชนเผ่าต่าง ๆ ที่ได้อพยพเข้ามาอยู่รวมกันในแหลมมลายูก็ได้มีการผสมระหว่างชาติพันธุ์อีกต่อหนึ่งจนเกิดเผ่าใหม่อีกขึ้นหนึ่งว่า ชนชาติมลายู ตามชื่อแผ่นดินที่ตั้งขึ้นในสมัยนั้น (ธารรงค์ดี อายุวัฒนะ. 2517 : 9)

2. สมัยประวัติศาสตร์มลายูในสมัยเริ่มแรก (ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 6 – พ.ศ.2054)

ในพุทธศตวรรษที่ 6 อาณาจักรฟูนันได้เกิดขึ้น เรื่องราวของอาณาจักรฟูนันส่วนใหญ่มาจากเอกสารจีน ซึ่งกล่าวถึงราชทูตจีน 2 คน คือคังไถ่ และซูเยิง ได้เดินทางมา อาณาจักรฟูนัน อาณาจักรนี้ได้ครอบครองอินโดจีนอยู่ถึง 5 ศตวรรษ ราชทูตจีนทั้ง 2 คน ได้บันทึกเรื่องราวของขุนพล ฟันมันได้โจมตีอาณาจักรใกล้เคียง ได้สถาปนาตนเป็นมหาราชแห่งฟูนันและขยายอาณาเขตออกไปอีก 2,000 – 6,000 ลี้ (Paul Wheatly.1961 : 15) และก่อนที่อาณาจักรฟูนันจะล่มสลายในศตวรรษที่ 11 ได้มีหลายอาณาจักรที่เกิดขึ้นในยุคนี้ได้แก่ ลังกาสูกะ ตามพรลิงค์ (นครศรีธรรมราช) เกดะห์ (ไทรบุรี) ฉัตตู ต้นตัน (ตั้งอยู่บริเวณตรังกานูในปัจจุบัน) และโลเหย (Paul Wheatly.1961 : 52) น่าจะตั้งอยู่ในพื้นที่ยะโฮร์บารูและปาหังในปัจจุบัน และประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 – 12 อาณาจักรฟูนัน ได้ล่มสลาย จากนั้นในพุทธศตวรรษที่ 13 อาณาจักรศรีวิชัยได้มีอำนาจขึ้นและอาณาจักรที่มีอยู่เดิมก็ถูกผนวกเป็นอาณาจักรศรีวิชัยด้วย อาณาจักรศรีวิชัยได้ขยายอำนาจไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือถึงช่องแคบมะละกาและทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปยังช่องแคบซุนดา สามารถควบคุมการค้าในแถบนั้น และได้ขยายอำนาจถึงแหลมมลายูอำนาจของศรีวิชัยได้เสื่อมลงในราวพุทธศตวรรษที่ 18 รัฐต่าง ๆ เริ่มเป็นอิสระจากศรีวิชัย และในปี พ.ศ. 1773 ศรีวิชัยก็เสื่อมอำนาจบนแหลมมลายูไปอีก เนื่องด้วยพระเจ้าจันทรภาณุเริ่มมีอำนาจมากขึ้น มีศูนย์กลางอยู่ที่นครศรีธรรมราช แต่แล้วอำนาจของนครศรีธรรมราชก็เสื่อมลงเมื่ออาณาจักรสุโขทัยมีอำนาจขึ้นทางตอนเหนือ และอาณาจักรศรีวิชัยก็ล่มสลายลงในปี พ.ศ. 1818 หลังจากที่ศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลงในตอนพุทธศตวรรษที่ 18 เกิดรัฐใหม่ขึ้นในแหลมมลายูอันได้แก่ รัฐปาหัง รัฐตรังกานู และรัฐ กลันตันขึ้นมา รัฐเหล่านี้ก็ยังคงตกอยู่ในอำนาจอาณาจักรสุโขทัยหรือไม่ก็อาณาจักรฮินดูแห่งมัชปาหิตบนเกาะสุมาตราเพราะทั้งสองอาณาจักรก็อ้างอำนาจเหนือดินแดนแถบนี้

ครั้นถึงพุทธศตวรรษที่ 20 เจ้าชายปรเมศวรจากปาเล็มบังเป็นผู้สืบเชื้อสายจากผู้ปกครองอาณาจักรศรีวิชัยได้เข้ามาขับไล่ผู้ปกครองจากทามาสิคออกไป แต่ไม่นานก็ถูกอยุธยาขับไล่ ปรเมศวรกับบริวารได้หนีไปตามชายฝั่งตะวันตกของคาบสมุทรมลายูและได้ตั้งถิ่นฐานที่หมู่บ้านของพวกโอรังลาอูต จากนั้นเจ้าชายปรเมศวรก็เป็นปฐมกษัตริย์แห่งมะละกา (ครองราชย์ พ.ศ. 1943 – 1957) พระองค์ได้เปลี่ยนมะละกาเป็นศูนย์กลางทางการค้าโดยรวบรวมเครื่องเทศจากโมลุกกะ โดยมีพ่อค้าจากอินเดียและโมลุกกะมาค้าขาย มะละกาจึงเป็นแหล่งศูนย์กลางการค้าที่รุ่งเรืองในสมัยต่อมา และเพื่อป้องกันการรุกรานของอยุธยา มะละกาจึงขอความคุ้มครองจากจีน ต่อมาในสมัยผู้ปกครองมะละกาองค์ที่ 8 สุลต่านมาห์มูด (พ.ศ.2031 – 2054) ได้ส่งกองทัพไปช่วยปาหังขับไล่กองทัพอยุธยาและนำกองทัพไป

โจอมตีกลันตันด้วย มีผลให้เกดะห์ กลันตัน ยอมเข้ามาอยู่ใต้อำนาจมะละกา ในสมัยของพระองค์ ปี พ.ศ.2052 โปรตุเกสได้ขอทำการค้าด้วยแรกเริ่มนั้นสุดต่านมาห์มุดให้การต้อนรับเป็นอย่างดี แต่ต่อมาชาวคุชราชยุยงให้เกลียดชังโปรตุเกส เนื่องจากชาวคุชราชทราบถึงความโหดร้ายของโปรตุเกสที่ทำกับอินเดีย กองทัพจึงเข้าตีโปรตุเกส ชาวโปรตุเกสบางส่วนถูกจับและบางส่วนก็หนีไปได้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2054 โปรตุเกสได้ยกกองทัพเรือมาโจมตีมะละกาด้วยกำลังที่น้อยกว่า แต่มีอาวุธที่มีประสิทธิภาพสูง ทหารมีการฝึกปรือมาเป็นอย่างดี เป็นผลให้มะละกาถูกโปรตุเกสยึดครองต่อมาเป็นเวลา 130 ปี (Paul Wheatly.1961 : 15)

ศาสนาฮินดูได้เข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในราวพุทธศตวรรษที่ 19 – 20 กษัตริย์องค์ที่ 3 ศรีมหาราชา โมฮามัด ซาห์ ได้ทรงกลับมานับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี ซึ่งเป็นนิกายที่ต่างจากหลักศาสนาที่ปฏิบัติที่ตะวันออกกลาง โดยผู้สอนศาสนาจะประยุกต์ให้เข้ากับธรรมเนียมของท้องถิ่น จึงสามารถเข้าได้กับรัฐใหม่ ๆ ที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ครั้นเมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์นั้นทรงมีพระโอรสสององค์คือ ศรีปรมศวร เทวะซาห์ ซึ่งนับถือศาสนาฮินดู เป็นผู้ครองราชย์องค์ต่อมา ครองราชย์ได้ปีกว่าก็ถูกปลงพระชนม์ ราชากัสซิมผู้น้องทรงนับถือศาสนาอิสลามได้เป็นผู้ครองราชย์ต่อมา ทรงใช้พระนามว่า สุดต่านซัฟฟาร์ ซาห์ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (เอน.เจ.ไรอัน.แปลโดย ม.ร.ว. ประกายทอง สิริสุข.2521 : 22)

3. สมัยประวัติศาสตร์มลายูในช่วงอยู่ภายใต้อิทธิพลของต่างชาติจนถึงการได้รับเอกราช (พ.ศ.2054 – 2500)

เมื่อโปรตุเกสเข้ามาปกครองมะละกาก็เข้าไปมีอิทธิพลในรัฐอื่นที่เป็นของชาวมลายูด้วย โดยโปรตุเกสพยายามผูกขาดการค้าเครื่องเทศไว้ในกำมือของตนเอง ครั้นถึงพุทธศตวรรษที่ 22 ฮอลันดาและยะโฮร์ได้ร่วมมือกันกำจัดอำนาจของโปรตุเกส จนถึงปี พ.ศ.2184 โปรตุเกสแพ้สงคราม มะละกาก็ถูกครอบงำโดยฮอลันดา และได้พัฒนาเมืองยะโฮร์เป็นเมืองแห่งการค้าด้วย จนกระทั่งถึงต้นศตวรรษที่ 24 เกิดสงครามปฏิวัติฝรั่งเศส ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ฮอลันดาต้องร่วมรบกับฝรั่งเศสต่อสู้กับอังกฤษ อังกฤษจึงเข้ายึดมะละกาในปี พ.ศ.2338 แต่เมื่อสงครามสงบลง ฮอลันดากลับมาปกครองอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ.2361 ปกครองอยู่ 6 ปี ก็ยกให้อังกฤษโดยการทำสนธิสัญญาดกลองกันในปี พ.ศ. 2367 เป็นการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการจำกัดผลประโยชน์ที่ชัดเจน โดยแบ่งแยกอาณาบริเวณโดยการลากเส้นผ่านช่องแคบมะละกา อาณาบริเวณทางใต้และตะวันตกของเส้นแบ่งเป็นของฮอลันดา ส่วนอาณาบริเวณทางเหนือและตะวันออกของเส้นแบ่งเป็นของอังกฤษ จากนั้นอังกฤษได้เข้ามาขยายอิทธิพลและได้ปกครองเกาะปีนังและโปรวินส์ เวลเลสเลย์ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามเกาะปีนัง สิงคโปร์ และมะละกา การปกครองของอังกฤษและการใช้นโยบายการค้าเสรีมีผลให้ดินแดนแถบนี้มีความเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลจากการเจริญขึ้นทำให้มีการอพยพเข้ามาของชาติต่างๆ โดยเฉพาะชาวจีนและอินเดีย การปกครองของอังกฤษไม่มีนโยบายในการรุกรานมลายู หากเพียงเพื่อคุ้มครองเส้นทางการค้าระหว่างอินเดียและจีน และเพื่อสร้างศูนย์การค้าในแหลมมลายู (เอน.เจ.ไรอัน.แปลโดย ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข.2521 : 95 - 98)

ส่วนในรัฐตอนเหนือของมลายูได้แก่ รัฐเประ เกดะห์ กลันตัน และตรังกานู แต่เดิมเป็นรัฐที่อยู่ในเขตอิทธิพลของสยาม และการเข้ามาแทรกแซงของอังกฤษเกิดจากเกดะห์และสยามมีปัญหาขัดแย้งกัน มีการตกลงกันระหว่างอังกฤษกับสยามในปี พ.ศ.2369 ผลจากสนธิสัญญาฉบับนี้ทำให้

ประเทศรอดพ้นจากการคุกคามของสยามและอยู่ภายใต้การคุ้มครองของอังกฤษ ไทยจึงได้รับผลกระทบกระเทือนมากที่สุด ต่อมาอังกฤษก็เริ่มเข้ามาแทรกแซงรัฐภายใน ซึ่งได้แก่ เประ สลึงงอร์ ปาหัง และเนกรีเซมบิลัน ในระยะแรกอยู่ในรัฐอารักขา สุลต่านมีหน้าที่ในการบริหารบ้านเมือง ทุกอย่าง แต่ต้องปรึกษากับอังกฤษก่อน แต่ต่อมาสุลต่านก็มีบทบาทลดลง ยังคงมีหน้าที่ในงานด้าน ประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งอังกฤษไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว ในที่สุดรัฐอารักขาเหล่านั้นก็กลายเป็นรัฐในอารักขาของอังกฤษ ซึ่งการปกครองของอังกฤษทำให้รัฐเหล่านี้มีความเจริญขึ้นมากมาย มีการช่วยเหลือกันระหว่างรัฐ โดยเฉพาะรัฐที่มีรายได้มากกว่าช่วยเหลือรัฐที่มีรายได้น้อยกว่า (ไพโรจน์ โปธิ์ไทร.2518 : 174)

จากนั้นอังกฤษก็ได้พยายามขยายอิทธิพลเข้ามาในรัฐประเทศราชของไทยทำให้รัฐบาลในขณะนั้นพึงตระหนักว่า อังกฤษคงจะยึดเอารัฐประเทศราชของไทยในแหลมมลายูไปโดยไทยคงจะไม่ได้รับผลประโยชน์แต่อย่างใด ดังนั้นรัฐบาลสยามในสมัยนั้นจึงได้ทำสัญญาตกลงกับรัฐบาลอังกฤษ ด้วยการแลกเปลี่ยนการยกเลิกหนังสือสัญญาฉบับที่สยามได้ทำไว้กับอังกฤษ พ.ศ.2440 และว่าด้วยการสร้างทางรถไฟสายใต้กับประเทศราชสยามในแหลมมลายูที่ยังเหลืออยู่ ซึ่งได้แก่เมือง กลันตัน ตรังگانู ไทรบุรี และปะลิส เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2452 (พยนต์ ทิมเจริญ. : 4 – 5)

การทำสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษในครั้งนั้น ได้ผนวกว่าด้วยการยกเลิกสัญญาฉบับที่ไทยได้ทำไว้กับอังกฤษ พ.ศ.2440 และว่าด้วยการสร้างทางรถไฟสายใต้ โดยที่รัฐบาลอังกฤษให้เงินกู้ในการก่อสร้างภายใต้เงื่อนไขว่า การสร้างทางรถไฟสายใต้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษ และชาวอังกฤษต้องเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง (แถมสุข นุ่มนนท์.2553 : 13 – 14) และรัฐบาลไทยต้องสูญเสียดินแดนในหัวเมืองมลายูให้แก่อังกฤษครั้งนี้ทั้งหมดประมาณ 15,000 ตารางไมล์ มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญทางเศรษฐกิจจำนวนมาก พร้อมกับประชากรไม่ต่ำกว่า 5 แสนคน ก่อให้เกิดความรู้สึกกับคนไทยทั่วไปว่าเป็นการสูญเสียเกียรติภูมิของชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งรัฐบาลไทยรับผลประโยชน์น้อยกว่าอังกฤษ

การเข้ามาของอังกฤษในมลายู ทำให้มลายูกลายเป็นสังคมที่หลากหลาย ประกอบด้วยคนหลายชนชาติ โดยเฉพาะชาวจีนและอินเดีย ซึ่งในช่วงแรกเป็นการเข้ามาเพื่อหางานทำ และหาเงินเพื่อบั้นปลายของชีวิตจะได้กลับไปใช้ชีวิตที่สุขสบายในดินแดนบ้านเกิด ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในมลายูเพื่อเป็นกรรมกรในเหมืองแร่ดีบุกเป็นจำนวนมาก ส่วนชาวอินเดียเข้ามาทำงานเป็นกรรมกรในไร่อ้อยและสวนยาง ทั้งชาวจีนและอินเดียได้อพยพเข้ามาในมลายูส่วนมากในศตวรรษที่ 24 – 25 (เอน.เจ. ไรอัน.แปลโดย ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข.2521 : 123) ต่อมาก็ได้ตั้งถิ่นฐานในมลายูอย่างถาวรและได้รับสัญชาติเป็นมาเลเซีย

ในปี พ.ศ.2484 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพญี่ปุ่นมีชัยชนะเหนือกองทัพอังกฤษ ดินแดนมลายูตกเป็นของญี่ปุ่น ในปี พ.ศ.2484 ญี่ปุ่นได้ยกดินแดนเกดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังگانูให้แก่ประเทศไทย แต่ก็เป็นระยะเวลาประมาณ 4 ปี ไทยก็ต้องคืนดินแดนเหล่านี้ให้แก่อังกฤษ เนื่องจากญี่ปุ่นต้องแพ้สงคราม แต่ในช่วงที่ญี่ปุ่นปกครองมลายูนั้น ญี่ปุ่นได้เพิ่มบทบาทให้แก่ชาวมาเลเซียมากขึ้น และชาวมาเลเซียมีความสนใจทางการเมืองการปกครองมากขึ้นด้วย สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นเหตุการณ์ที่จุดประกายให้ตระหนักในสิทธิอันพึงมีในประเทศของตน

ต่อมามลายูได้รับเอกราช โดยตนกูอับลุเราะห์มานเป็นผู้นำในการเจรจาทันทีกับอังกฤษ เพื่อขอสิทธิในการปกครองตนเอง และมลายูได้รับเอกราชในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2500 เป็นสหพันธรัฐมาลายา ครั้นถึงปี พ.ศ. 2502 สิงคโปร์ได้รับสิทธิในการปกครองตนเองแยกตัวออกไปเป็นประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากประชากรชาวจีนมีมากกว่าชาวมลายูซึ่งทำให้ชาวจีนมีสิทธิมีเสียงมากกว่ามลายู และอีก 6 ปีต่อมา ในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2506 สหพันธรัฐมาลายาที่ปราศจาก สิงคโปร์ได้รวมตัวกับซาบาวห์และซาราวักเป็นประเทศมาเลเซีย (เจริญ ไชยชนะ. 2523 : 80)

4. สมัยมาเลเซียในปัจจุบัน (พ.ศ.2500 – ปัจจุบัน)

มาเลเซียเคยตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ จึงได้มีการเอาแบบโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของอังกฤษมาใช้ แต่จะมีความแตกต่างในระบบรัฐสภา ซึ่งมาเลเซียมีทั้งรัฐบาลกลาง (Federal Government) และรัฐบาลแห่งรัฐ (State Government) ของแต่ละรัฐ วิทย์ บัณฑิตกุล (2555 : 38-58) ได้กล่าวถึงมาเลเซียในปัจจุบันเกี่ยวกับระบอบการปกครอง ประมุข การแบ่งเขต การปกครอง ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ พรรคการเมืองที่สำคัญ และเศรษฐกิจ สรุปความได้ว่า

ระบอบการปกครองของอังกฤษเป็นแบบสหพันธรัฐ ที่รัฐบาลกลางทำหน้าที่ดูแลเรื่องสำคัญ เช่น การต่างประเทศ การป้องกันประเทศ ความมั่นคง ตุลาการ การคลัง และอื่นๆ และในแต่ละรัฐก็จะมีรัฐบาลของแต่ละรัฐดูแลด้านศาสนา ประเพณี สังคม เกษตรกรรม และการคมนาคม ในแต่ละรัฐจะมีสภาแห่งรัฐที่จะมาจากการเลือกตั้งทุกๆ 4 ปีเหมือนกันหมด

สมเด็จพระราชาธิบดี หรือ ยัง ดีเปอร์ตวน อากง (Yang dipertuan Agong) หรือ พระมหากษัตริย์เป็นประมุข มาจากสุลต่านสลับเปลี่ยนหมุนเวียนการขึ้นครองราชย์สมัยละ 5 ปี มาจากการเลือกตั้งจากสุลต่าน 9 รัฐ ได้แก่ ยะโฮร์ ตรังกานู ปะหัง สลังงอร์ เกดะห์ กลันตัน เนกรีเซมบิลัน เประ และปะลิส ส่วนอีก 4 รัฐไม่มีสุลต่านปกครองคือ ปีนัง มะละกา ซาบาวห์ และซาราวัก ซึ่งตามปกติสุลต่านที่มีอาวุโสสูงสุดจะได้รับเลือกอำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพิธีการต่างๆ และมีอำนาจในทางบริหารและนิติบัญญัติ คือ กฎหมายที่ออกมาจะต้องประกาศใช้ ถูกยับยั้งหรือได้รับการแก้ไขในนามของพระองค์ มีอำนาจเกี่ยวกับการกำหนดสมัยประชุมสภา แต่งตั้งหัวหน้าพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากหรือที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี มีอำนาจอภัยโทษ แต่งตั้งประธานศาลและผู้พิพากษาตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐบาล ประกาศภาวะฉุกเฉิน ถ้ารัฐบาลเห็นว่ามีความจำเป็น เป็นผู้แต่งตั้งองค์กรราชาและประธานตรวจเงินแผ่นดิน ประธานตรวจเงินแผ่นดินตามข้อเสนอแนะของนายกรัฐมนตรี

องค์กรราชา (Majlis Raya) มีอำนาจหน้าที่แต่งตั้งหรือปลดราชาธิบดี รองราชาธิบดี แสดงความคิดเห็นประเด็นสำคัญทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์ เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกฎหมายก่อนที่พระราชธาธิบดีทรงลงพระปรมาภิไธย รักษาผลประโยชน์ของศาสนาอิสลาม รักษาผลประโยชน์ของคนมลายูและเชื้อชาติอื่นๆ ด้วย ซึ่งองค์กรราชามาจากบุคคล 4 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 สุลต่าน (Sultan) มาจากรัฐกลันตัน, เกดะห์, ตรังกานู, ปะหัง, ยะโฮร์, สลังงอร์ และเประ กลุ่ม 2 ราชา (Raya) จากรัฐปะลิส กลุ่ม 3 ยัง ดีเปอร์ตวน เบอซาร์ (Yang Dipertuan Besar) จากรัฐเนกรีเซมบิลัน และกลุ่ม 4 ยัง ดีเปอร์ตวน เนกรี (Yang Dipertuan Negeri) จากรัฐมะละกา ปีนัง ซาบาวห์ และซาราวัก

ประธานตรวจเงินแผ่นดิน (Ketua Audit Negara) มีหน้าที่ตรวจสอบการใช้งบประมาณ ในหน่วยงานของรัฐ ตลอดถึงองค์กรอิสลาม รายงานต่อพระราชอาธิบดีแจ้งส่งต่อไปยังรัฐสภา ส่วนของรัฐบาลจะรายงานต่อสุลต่าน แล้วส่งต่อไปยังรัฐสภาของรัฐ

การแบ่งเขตการปกครอง มาเลเซีย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 รัฐ อยู่ในมาเลเซีย ตะวันตกหรือมาเลเซียส่วนที่เป็นคาบสมุทร (Peninsular Malaysia) 11 รัฐ ได้แก่ ปะหัง สลังงอร์ เนกรีเซมปีตัน มะละกา ยะโฮร์ เประ กลันตัน ตรังกานู ปีนัง เกดะห์ ปะลิส และอยู่ในมาเลเซีย ตะวันออก (East Malaysia) หรือบนเกาะบอร์เนียว อีก 2 รัฐ ได้แก่ ซาบาห์และซาราวัก นอกจากนี้แล้วยังมีสามดินแดนสหพันธ์ (Federal Territories) ที่รัฐบาลกลางปกครองโดยตรง ได้แก่ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (เมืองหลวง) เมืองปุตราจายา (เมืองราชการ) และลาบวน(ศูนย์กลางทางการเงินระหว่างประเทศนอกชายฝั่ง) โดยทั้งกรุงกัวลาลัมเปอร์และปุตราจายาอยู่ในพื้นที่รัฐสลังงอร์ ส่วนลาบวนอยู่ในรัฐสลังงอร์

ฝ่ายบริหาร นายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำสูงสุด มาจากหัวหน้าพรรคการเมืองที่สมาชิกได้รับเลือกเข้ามาในสภามากที่สุดหรืออาจเป็นหัวหน้าพรรคที่เป็นแกนนำในสภาผู้แทนราษฎรและยังดีเปอร์ตวน อากง จะเป็นผู้แต่งตั้ง และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ต้องเป็นพลเมืองของมาเลเซียโดยกำเนิดเท่านั้น ต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งมีหน้าที่ถวายคำแนะนำชี้แจงนโยบายการปกครองและการบริหารรัฐให้แก่ ยัง ดีเปอร์ตวน อากง และภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีจะมีคณะรัฐมนตรีทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน โดยมีการแต่งตั้งรัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ที่มาจากสภาผู้แทนราษฎร ที่ผ่านมาระบบการเมืองของมาเลเซียจะมีพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลจำนวนหลายพรรค อีกทั้งหลายพรรคตั้งขึ้นมาโดยอาศัยเชื้อชาติ ศาสนา มาเป็นพื้นฐานในการรวบรวมสมาชิกพรรคการเลือกสรรบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีจึงเป็นเรื่องยาก เพราะต้องคำนึงถึงอัตราส่วนตัวแทนของพรรค และบุคคลที่จะสามารถทำงานร่วมกับตัวแทนเชื้อชาติอื่นๆ ได้

ฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติของมาเลเซียคือ รัฐสภาทำหน้าที่พิจารณากฎหมายต่างๆ และทำการแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ รวมถึงตรวจสอบนโยบายของรัฐบาล และทำหน้าที่ออกกฎหมายต่างๆ ซึ่งรัฐสภาของมาเลเซีย ประกอบด้วยเสียงสภา ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎรหรือเดวัน รักยัต (Dewan Rakyat) มีสมาชิก 222 คน มาจากการเลือกตั้งทั่วไป จะมีการเลือกตั้งทุก 5 ปี และวุฒิสภาหรือเดวัน เนอเกอร่า (Dewan Negara) มีสมาชิก 70 คน โดยเลือกตั้ง 26 คน มาจากทั้ง 13 รัฐ รัฐละ 2 คน ส่วนอีก 44 คน มาจากการแต่งตั้งโดย ยัง ดีเปอร์ตวน อากง ภายใต้คำแนะนำของนายกรัฐมนตรี อยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี ซึ่งอำนาจทางการเมืองจะอยู่กับสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภานั้นมีอำนาจยับยั้งกฎหมายต่างๆ เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน

ฝ่ายตุลาการ สถานบันตุลาการมีอิสระมาก ปราศจากการควบคุมหรือแทรกแซงโดยฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีศาลฎีกาเป็นสถาบันตุลาการ ทำหน้าที่รับข้อพิจารณาเรื่องอุทธรณ์จากการตัดสินของศาลสูงแห่งรัฐ พิจารณาประเด็นต่างๆ ที่กระทบต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมถึงคอยไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างรัฐกับรัฐบาลด้วย และจากศาลสูงที่สุดก็จะลดหลั่นลงมาเป็นชั้นๆ จนถึงระดับท้องถิ่น มีศาลประเภทต่างๆ ที่ประชาชนร้องเรียนขอความเป็นธรรมได้ ถ้าเป็นปัญหาเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมจะมีศาลอิสลามและศาลของชนพื้นเมืองเป็นฝ่ายพิจารณา

นอกจากนี้ก็มีศาลประเภทอื่นๆ เช่น ศาลสูงเป็นศาลรองจากศาลสูงสุด ศาลเฉพาะเป็นศาลที่ทำคดีอาญา มีโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี กับคดีแพ่งที่ต้องคืนทรัพย์สินไม่เกิน 2 หมื่นริงกิตก็มาศาลแขวง เป็นศาลที่ทำหน้าที่พิจารณาคดีที่มีการกระทำผิดเพียงเล็กน้อยเน้นการรอมชอม และศาลเด็กเป็นศาลที่พิจารณาคดีบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจ หลังจากมาเลเซียได้เอกราชได้เอกราชในปี ค.ศ.1957 เศรษฐกิจของมาเลเซียก็เติบโตขึ้น และเริ่มเปลี่ยนจากการทำเหมืองแร่ดีบุกกับยางพาราเป็นหลักไปเป็นการทำอุตสาหกรรมที่หลากหลายและทันสมัยมากขึ้นแต่มีปัญหาใหญ่ที่คุกคามเศรษฐกิจคือ ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติซึ่งเกิดปะทุขึ้นรุนแรง นำไปสู่การจลาจลในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ.1969 รัฐบาลในขณะนั้น ซึ่งนำโดยพรรค อัมโน ได้คิดนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy – NEP) ออกมาแก้ปัญหา โดยมีสาระสำคัญคือ ให้สิทธิพิเศษแก่พวก “ภูมิบุตร” หรือพลเมืองเชื้อสายมลายู เช่น กำหนดสัดส่วนข้าราชการให้ส่วนใหญ่เป็นชาวมลายู ให้สิทธิในการเข้าเรียน จัดแบ่งที่อยู่อาศัย และอาหาริมทรัพย์ เพื่อการพาณิชย์ให้แก่พลเมืองเชื้อสายมลายูก่อนพลเมืองเชื้อสายจีนหรืออินเดีย นโยบายดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจของมาเลเซียดีขึ้น สัดส่วนผู้ถือหุ้นชาวมลายูในบริษัทต่างๆ ก็เพิ่มขึ้น จนกระทั่งได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย ระหว่างปี ค.ศ.1997-1998 ที่ทำให้การถือหุ้นไปตกอยู่ในมือชาวต่างชาติ ชาวมลายูลงทุนในตลาดหุ้นเพื่อแสวงผลกำไรระยะสั้น มีวัฒนธรรมการเล่นพวกพ้องที่เป็นผลมาจากนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยม ช่วงนี้มาเลเซียได้เรียนรู้วิธีการจัดการและกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีส่วนช่วยให้มาเลเซียปรับตัวได้ดี เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจโลกอีกครั้งในปี ค.ศ.2008-2009 โดยเศรษฐกิจมาเลเซียหดตัวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พลเมืองของประเทศมาเลเซียทั้งเชื้อชาติมลายู อินเดีย และจีน ส่วนหนึ่งเห็นว่า มีผลเสียเนื่องจากกลุ่มภูมิบุตรเอาแต่คอยรับความช่วยเหลือจากรัฐบาล

ตั้งแต่ปี ค.ศ.2010 เศรษฐกิจมาเลเซียเติบโตอย่างมาก ธนาคารของมาเลเซียมีเงินทุนมั่นคง ไม่มีนโยบายให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ที่มีความเสี่ยงสูง มีนโยบายในการรักษาสภาพคล่องในการลงทุนในต่างประเทศ ทำให้มาเลเซียเป็นประเทศที่มีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศสูง และหันไปต่างประเทศต่ำ ส่งเสริมเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องด้วยรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ การเพาะปลูก การต่อเรือ เหล็ก การสื่อสารทางไกลโดยใช้เทคโนโลยียานยนต์ และเหมืองแร่ เป็นต้น และในที่สุด ค.ศ.2010 นายกรัฐมนตรีนาจิบ ราซัค ที่มาจากพรรคอัมโนได้ยกเลิกข้อบังคับที่ให้สิทธิพิเศษแก่ชาวมลายูในด้านต่างๆ รวมถึง ด้านเศรษฐกิจ และประกาศต้นแบบเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Model – NEM) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจ ซึ่งมีหลักการสำคัญได้แก่ การเพิ่มรายได้ให้ประชาชน กระจายรายได้และผลประโยชน์ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วน และให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการวางแผนที่จะเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคในด้านเทคโนโลยีชีวภาพ และวิทยาศาสตร์ชีวภาพ รวมถึงเป็นศูนย์กลางด้านการเงินของอิสลาม (วิทย์ บัณฑิตกุล. 2555: 12-58)

5. ประชาชนของมาเลเซีย

ในมาเลเซียประกอบด้วยคนหลากหลายชาติพันธุ์ ปัจจุบันมีประชากรประมาณ 28.9 ล้านคน (ค.ศ. 2010) มีทั้งชาวมลายู จีน อินเดีย เป็นกลุ่มประชากรที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศมาเลเซีย

ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีชาวยูเรเชีย ซึ่งเป็นลูกครึ่งผสมยุโรปกับเอเชียมาตั้งแต่ยุคอาณานิคม รวมทั้งความหลากหลายของชนเผ่าต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ดังนี้

ชาวมลายู เป็นกลุ่มชนที่มีความผูกพันกับแผ่นดินเกิด เรียกตัวเองว่ากูมิบุตร ซึ่งแปลว่า บุตรของแผ่นดิน มีสัดส่วนเกินครึ่งของประชากรทั้งประเทศ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม อยู่กันเป็นชุมชน ในภาษามลายูเรียกว่ากัมปุง ซึ่งมีบทบาททั้งการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีสุเหร่าหรือมัสยิดเป็นศูนย์กลางของชุมชน

ชาวจีน เป็นกลุ่มเชื้อชาติที่มีสัดส่วนจำนวนประชากรรองจากชาวมลายู ประมาณร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด นับถือศาสนาขงจื้อ เต๋า พุทธ บางส่วนนับถือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ บรรพบุรุษเป็นนักเดินเรือและค้าขายทางทะเล เส้นทางมาเลเซียและอินโดนีเซียมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 โดยเฉพาะในช่วงศตวรรษที่ 19 สมัยราชวงศ์แมนจูซึ่งเป็นช่วงที่ชาวจีนเดินทางเข้าสู่มาเลเซียเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประสบปัญหาการเมืองภายในประเทศ และปัจจุบันชาวจีนเป็นคนทันสมัยตามแบบอย่างตะวันตก แต่ยังคงเคร่งครัดตามประเพณีแบบจีน เช่น จัดให้มีเทศกาลตรุษจีน นิยมสวมหยกถือว่าเป็นเครื่องรางของขลัง และยึดหลักฮวงจุ้ยในการจัดสถานที่และอาคารบ้านเรือน

ชาวปรานากัน เรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่า ชาวจีนช่องแคบ มีต้นกำเนิดที่ช่องแคบมะละกา เพื่อชาวจีนเดินเรือค้าขายมาจอดที่ช่องแคบมะละกา บางส่วนก็จะแต่งงานกับชาวมลายู ลูกที่เกิดมาเป็นลูกครึ่งจีนกับมลายู จึงเรียกว่าปรานากัน ซึ่งเป็นภาษามลายู แปลว่าเกิดที่นี้ ชาวปรานากัน จะอาศัยอยู่ในเมืองมะลากา ปีนัง และสิงคโปร์ ซึ่งมีเอกลักษณ์หลายอย่าง เช่น การแต่งกายที่ผสมผสานรูปแบบจีนมลายู เรียกว่า ซารุง กยาบา นอกจากนี้ยังมีการผสมผสานที่เป็นอาหารการกินและภาษาพูด

ชาวอินเดีย เป็นกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัยทำการค้าขายในมาเลเซียเป็นเวลานานนับพันปี ส่วนใหญ่มาจากอินเดียตอนใต้ นับถือศาสนาฮินดู รองลงมาเป็นซิกข์ ที่เหลือเป็นชาวเบงกาลี เกรอแลนเตลูก และปาร์ซี ชาวอินเดียส่วนใหญ่มีอาชีพกริดยาง เป็นคนงานในไร่ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาตั้งแต่มาเลเซียเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ซึ่งนิยมว่าจ้างแรงงานชาวอินเดีย

ชาวยูเรเชีย เป็นลูกครึ่งโปรตุเกสกับมลายู เมื่อครั้งโปรตุเกสโค่นล้มสุลต่านมะละกาเมื่อปี ค.ศ. 1511 มีการสนับสนุนให้ทหารโปรตุเกสแต่งงานกับมลายู ชาวยูเรเชียใช้นามสกุลฝ่ายพ่อ มีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านอาหารการกิน ภาษาที่พูด และนับถือศาสนาคริสต์

ชาวซาราวัคและซาบাহ์ เป็นคนกลุ่มใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐซาวักและซาบাহ์ มีอยู่หลายเชื้อชาติ มีลักษณะเฉพาะตน ส่วนใหญ่เมื่อมองไกลยัดที่อพยพมาจากทางตอนใต้ เกาะบอร์เนียว

ชาวโอรัง อัสลี (ซาไก) เป็นกลุ่มชนดั้งเดิม มีอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ รวมถึงชนเผ่าเล็กๆ อีกนับสิบเผ่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบท ชาวอังกฤษให้ชื่อชนดั้งเดิมอันหลากหลายนี้ว่า ซาไก ในภาษามลายูเรียกว่า ชาวโอรัง อัสลี มีรูปร่างหน้าตาเป็นเอกลักษณ์คือผิวคล้ำ ผมหยิกคล้ายชาวปาปัวนิวกินี หรือแอฟริกาตะวันออก (เล่มเดิม: 106-112)

6. การแต่งกายของชาวมลายู

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติของมาเลเซีย ซึ่งเคร่งครัดในระเบียบตามบทบัญญัติของศาสนา โดยเฉพาะการแต่งกายที่สุภาพมิดชิด ทั้งชายและหญิง มาเลเซียใช้ชุดบาจู กุหรัง (Baju

Kurung) เป็นชุดประจำชาติ ซึ่งเป็นภาษามลายู แปลว่า ปกปิดมิดชิด ลักษณะเด่นของชุดบาจู กุหลาบ ทั้งของผู้หญิงและของผู้ชาย มักจะตัดเย็บด้วยผ้าฝ้ายเดียวกัน

ชุดผู้ชาย ทั้งเสื้อและกางเกงลวดลายสีเส้นเดียวกัน ทั้งชุดไม่นิยมลวดลายสัตว์เพราะผิดหลักการศาสนาอิสลาม แขนยาว มีทั้งแบบคอกลมและคอจีน มีริ้งดุม 2-5 เม็ดผ้าจากคอเสื้อลงมาถึงกลางอก ส่วนท่อนล่างจะนุ่งกางเกงหรือโสร่งก็ได้ ถ้าใส่กางเกงต้องมีผ้าพันมอมดูคล้ายโสร่งสั้น จากสะดือถึงเข่า ภาษามลายูเรียกผ้าพันนี้ว่า ซัมปิน (Sampin) สีไม่ฉูดฉาด ที่ศีรษะ ผู้ชายสวมหมวกกำมะหยี่สีดำ ภาษามลายูเรียกว่า ซองโก๊ะ (Songkok) บางคนจะสวมผ้าพันเป็นรูปมงกุฎสวมทับไปบนหมวกเป็นรูปต่างๆ เช่น รูปนกอินทรีปีกหัก รูปช้างรบ รูปสุลต่าน เป็นต้น ในอดีตการสวมผ้าพันรูปมงกุฎเป็นเครื่องบอกชนชั้นในสังคมมาเลเซีย ส่วนใหญ่เป็นเครื่องทรงของสุลต่านและราชวงศ์ ส่วนสามัญชนจะสวมใส่ผ้าพันมงกุฎนี้ในวันสำคัญ เช่น วันแต่งงาน ซึ่งหมายถึงเจ้าบ่าวเป็นเจ้าชายในวันนั้น และมีกริชซึ่งเป็นอาวุธประจำกาย แต่ปัจจุบันใช้กริชเป็นเครื่องประดับในชุดบาจู กุหลาบ โดยเห็นให้เห็นข้างเอวเท่านั้น แต่ถ้าต้องการความสะดวกเรียบง่ายเพื่อไปประกอบพิธีกรรมที่มีสยิด ก็นุ่งโสร่งสวมเสื้อปล่อยชายยาวคลุมทับโสร่ง สวมหมวกกำมะหยี่สีดำ บางครั้งผู้ชายก็จะแต่งตัวแบบสากล และสวมหมวกกะปิเยาะห์

ชุดผู้หญิง ทั้งเสื้อและกระโปรงตัดด้วยผ้าบางเบา เนื่องจากเป็นเขตที่มีอากาศร้อนอบอ้าว ผ้ามีลวดลายและสีเดียวกันทั้งชุด หรือสีที่ดูเข้ากันดีระหว่างเสื้อกับผ้านุ่ง นิยมลวดลายดอกไม้สีสดใส เสื้อแขนยาว ชายเสื้อยาวลงมาถึงเข่า ท่อนล่างเป็นกระโปรงยาวคลุมตาตุ่ม ไม้ผ้าข้าง เมื่อออกจากบ้านผู้หญิงนิยมคลุมศีรษะด้วยผ้าบางเบา และผู้หญิงมุสลิมที่เคร่งครัดก็มักคลุมฮิญาบ หรือที่ชาวมลายูเรียกว่า ตุดง (Tudung),(เล่มเดิม: 114-120)

7. วัฒนธรรมการกิน

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติ มีภูมิประเทศเป็นป่าเขาและทะเล มีพืชพันธุ์ธัญญาหาร สัตว์บกและสัตว์ทะเลมากมาย มีกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ การนำวัตถุดิบทางธรรมชาติมาปรุงอาหารในมาเลเซียจึงมีความหลากหลายไปด้วย ซึ่งอาหารแบบดั้งเดิมของมาเลเซียคล้ายกับอาหารของคนไทยแบบดั้งเดิม มีข้าว ปลา น้ำพริก กินแกลัมกับผักสด ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่มีความแตกต่างกัน จึงมีตำรับอาหารแตกต่างกัน เช่น ในรัฐเกดะห์ กลันตัน ปะลิส และตรังกานู นิยมปรุงรสเปรี้ยวและรสเผ็ด ซึ่งได้รับอิทธิพลจากไทย เครื่องผัดทุกจานก็ต้องใส่เริ่มปะห์ ซึ่งปรุงจากหอม กระเทียม พริก ขมิ้นสด โขลกให้แหลกเข้ากันก่อนใส่ลงกระทะด้วยอาหารที่มีชื่อเสียงของมาเลเซีย อาทิ

สะเต๊ะ ดั้งเดิมใช้น้ำวัวปรุงอาหาร ส่วนสะเต๊ะเนื้อแพะ เนื้อไก่ และเนื้อหมูเพิ่งมาประยุกต์ในภายหลัง ขั้นตอนการทำให้น้ำเนื้อวัวมาแ่เป็นริ้วบางๆ พอดีคำ แล้วนำมาหมักเครื่องเทศ เสียบไม้ย่าง กินกับน้ำจิ้มข้นซึ่งคล้ายน้ำแกงมัสมั่น แกลัมกับอจาต ซึ่งปรุงด้วยแตงกวาหั่นเป็นชิ้นบางๆ ในน้ำส้มปรุงรสหวานด้วยน้ำเชื่อม

เร็นดัง มีต้นกำเนิดจากรัฐเนกรีเซมปีลัน โดยชาวมินังกะเบาซึ่งอพยพมาจากเกาะสุมาตรา ตะวันตกเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่เมืองนี้ เร็นดัง เป็นอาหารปรุงจากกะทิสชาติเข้มข้น โดยเคี่ยวเนื้อวัวกับสมุนไพรสด ทั้งตะไคร้ ข่า ขมิ้น ขิง ทั้งไว้หลายชั่วโมง แล้วใส่เครื่องเทศหอมทั้งลูกผักชี ลูกจันทน์ และกานพลู (เล่มเดิม: 121)

ข้าว หรือ นาซี อาหารประเภทข้าวมีหลากหลาย เช่น นาซี อุลัม ประกอบด้วยข้าว สมุนไพร ดิบและผักดิบขอยละเอียด กินกับน้ำพริกซึ่งใส่กะทิ ปลาอย่าง ปูรุกรสจัดจ้าน และเครื่องเคียงปรุงสุก อื่นๆ , นาซี มินยะก์ เป็นข้าวที่ปรุงรสและกลั่นด้วยเครื่องเทศอย่างกระวาน อบเชย นาซี โดมาโต มีรสเปรี้ยวจากมะเขือเทศ และนาซี โกเร็ง เป็นข้าวผัดกับเนื้อ ไข่ และพริก นาซี ลมะก์ คือ ข้าวมัน ที่ได้จากการหุงข้าวในน้ำกะทิ

โรตี จาโน เป็นโรตีแผ่นบางกรอบ ของกินขึ้นชื่อของชาวอินเดีย ชาวมาเลเซียนิยมกินเป็นอาหารมื้อเช้า

อาหารปรานากัน ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มชาวปรานากัน หรือจีนช่องแคบมะละกา ได้แก่ บาปี อาซัม หรือแกงหมูน้ำมะขาม นอกจากนั้นชาวปรานากันยังนิยมหมูสะเต๊ะ แต่เพิ่มรสชาติเข้มข้นโดยใส่สับปะรดลงในน้ำจิ้มด้วย นอกจากนี้ยังมีแกงละกัซา ประกอบด้วยเส้นก๋วยเตี๋ยวและกุ้ง ในน้ำแกงรสชาติจัดจ้าน เป็นต้น (เล่มเดิม: 121-125)

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของคนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย

คนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ต่อเนื่องและยาวนาน เมื่อนำเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นจากอดีตจนถึงปัจจุบันมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาสามารถแบ่งพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ได้เป็น 5 ช่วงดังนี้

1. คนสยามยุคเริ่มแรกในมาเลเซียจนถึงสมัยกรุงธนบุรี ความสัมพันธ์ระหว่างหัวเมืองมลายูกับเมืองในราชอาณาจักรไทยปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนเมื่อเมืองนครศรีธรรมราชมีความเจริญรุ่งเรือง ได้จัดการปกครองหัวเมืองขึ้นแบบหนึ่งเรียกว่า “เมือง 12 นักษัตร” ซึ่งมี เมืองกลันตัน ปะหัง และเมืองไทรบุรีเป็นหัวเมืองอยู่ด้วย ต่อมาสมัยพ่อขุนรามคำแหงแห่งอาณาจักรสุโขทัย ได้ขยายอาณาเขตลงไปยังคาบสมุทรมลายูและได้อาณาจักรนครศรีธรรมราชเมื่อปี.ศ.1838 และคงได้หัวเมืองมลายูไว้ในเขตของพระองค์ด้วย แต่ในช่วงใดที่อยู่อยุธยาอ่อนแอ หัวเมืองมลายูก็ตั้งตนเป็นอิสระ และเมื่อปี พ.ศ. 2510 กรุง ศรีอยุธยาได้เสียแก่พม่า ต่อจากนั้นอีก 6 เดือน พระเจ้ากรุงธนบุรีก็สามารถกู้อิสรภาพจากพม่าได้ และหัวเมืองมลายูก็ได้ตั้งตัวเป็นอิสระเรื่อยมาตลอดรัชสมัยของพระองค์

2. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2310 - 2452) ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ. 2328 พม่ายกทัพใหญ่เข้ามาตีเมืองไทย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมีรับสั่งให้กรมพระราชวังบวรสุรสีหนาทยกทัพไปตีทัพหลวงพม่า เมื่อไทยตีทัพหลวงพม่าแตกยับเยินไปแล้ว จึงโปรดให้กรมพระราชวังบวรฯ เสด็จยกกองทัพไปจัดการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้ และเสด็จไปประทับอยู่ที่เมืองสงขลา ให้ข้าหลวงเชิญกระแสรับสั่งออกไปถึงพระยาปัตตานี พระยาไทรบุรี และพระยาตรังกานู ให้ยอมมาเป็นเมืองขึ้นตั้งแต่ก่อน พระยาปัตตานี ไม่ยอมจึงมีรับสั่งให้กองทัพไทยไปตีได้เมืองปัตตานี ส่วนพระยาไทรบุรีและพระยาตรังกานูเมื่อทราบข่าวกองทัพไทยตีได้เมืองปัตตานีแล้ว จึงยอมเข้ามาขึ้นต่อกรุงเทพฯ แต่อย่างไรก็ตามในช่วงนี้ก็มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นหลายประการ อาทิ เมืองนครศรีธรรมราชต้องยกทัพไปปราบปรามเหตุการณ์ไม่สงบซึ่งเกิดขึ้นที่เมืองไทรบุรีถึง 4 ครั้ง รัฐบาลอังกฤษที่สิงคโปร์ระดมยิงเมืองตรังกานูในสมัยรัชกาลที่ 4 เมืองไทรบุรีและปะลิสส่งกำลังไปช่วยปราบกบฏอั้งยี่ที่เมืองภูเก็ต เป็นต้น

3. ราชอาณาจักรสยามเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ ได้ให้ความสนใจในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น และต้องการฐานทัพเรือเพื่อคุ้มครองการค้าด้านตะวันออก โดยเฉพาะการค้ากับจีน และต้องการขยายพื้นที่การค้าในหมู่เกาะมลายู ด้วยเหตุผลเพื่อความอยู่รอดของประเทศ ดังนั้นไทยต้องเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษเป็นจำนวนมาก ได้แก่ เสียดินแดนปีนัง (เกาะหมาก) พ.ศ.2328 เสียดินแดนปีนัง (เกาะหมาก) พ.ศ.2328 เสียดินแดนปีนัง พ.ศ.2369 และ เสียดินแดนเกดะห์ (ไทรบุรี) ปะลิส กลันตัน และตรังกานูปี พ.ศ.2452 ซึ่งรัฐบาลไทยต้องเสียดินแดนในหัวเมืองมลายูทั้งหมด ประมาณ 15,000 ตารางไมล์ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก พร้อมกับประชากรไม่ต่ำกว่า 5 แสนคน ก่อให้เกิดความรู้สึกกับคนไทยโดยทั่วไปว่าเป็นการเสียเกียรติภูมิของชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งรัฐบาลไทยได้รับผลประโยชน์น้อยกว่าอังกฤษ

4. คนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียภายใต้การปกครองของอังกฤษ จากการที่ไทยได้ทำสัญญายกดินแดนให้แก่อังกฤษ เขตแดนระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยจึงถูกกำหนดขึ้นตามเส้นที่เป็นแนวแบ่งเขตในปัจจุบัน และคนในบังคับสยามถ้ามีความประสงค์จะเป็นคนสังกัดชาติไทยก็ต้องย้ายถิ่นฐานเข้ามาตั้งบ้านเรือนในประเทศไทย แต่ถ้ายังอยู่ภูมิลำเนาเดิมก็ต้องเป็นคนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมด จึงมีคนไทยบางส่วนได้อพยพโยกย้ายเข้ามาตั้งบ้านเรือนในประเทศไทย แต่ส่วนใหญ่ยินยอมอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ เนื่องจากเขาเหล่านั้นมีบรรพบุรุษและถือกำเนิดในดินแดนแห่งนั้น และรัฐบาลอังกฤษก็ไม่ค่อยสนใจทางด้านการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองมากนัก แต่จะให้ความสนใจด้านการค้าเป็นสำคัญ และยังมีคนไทยที่อาศัยอยู่ในดินแดนแถบนั้นเป็นจำนวนมากที่ไม่ทราบว่าเป็นคนสยามในสมัยนั้นได้ยกดินแดนแบ่งให้อังกฤษ จะทราบก็ต่อเมื่อเวลาได้ผ่านไปหลายปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นยึดได้มาเลเซีย ซึ่งไทยต้องยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทางผ่านประเทศไทย และมีความจำเป็นต้องทำสัญญาร่วมรบกับญี่ปุ่น ครั้นถึงวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ญี่ปุ่นจึงได้มอบดินแดนเกดะห์ (ไทรบุรี) ปะลิส กลันตัน และตรังกานูให้ ครั้นถึง วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามอย่างไม่มีเงื่อนไข รัฐบาลไทยจึงต้องคืนดินแดนส่วนนี้ให้อังกฤษดังเดิม และในปี พ.ศ.2503 รัฐบาลอังกฤษในสหพันธมลายูได้ประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายพรรคคอมมิวนิสต์มลายูในปี พ.ศ. 2491 และได้ ยกเลิกประกาศภาวะฉุกเฉินในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนั้นได้สร้างความเดือดร้อนและความยากลำบากอย่างแสนสาหัส ให้แก่ชาวมลายูเชื้อสายไทยที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทหลายอำเภอ เช่นอำเภอเป็นดั่งเซาะ ปาดังเตอรัง บาลิงในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) และอำเภอโกระหือในรัฐปะลิส เป็นต้น

5. คนสยามกับการเป็นพลเมืองของมาเลเซีย เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2500 รัฐบาลอังกฤษได้มอบเอกราชให้กับมาเลเซีย รัฐธรรมนูญของมาเลเซียฉบับปี พ.ศ. 2500 ได้รับรองสิทธิชาวมลายูในฐานะเจ้าของแผ่นดิน (Sons of the soil) หรือกลุ่มภูมิบุตร (Bumi putera Groups) ซึ่งมีสาระสำคัญคือ สงวนที่ดินบางส่วนไว้สำหรับชาวมลายู สงวนตำแหน่งข้าราชการบางตำแหน่งให้แก่มลายูเท่านั้น จำกัดโควตาการออกไปอนุญาตและใบทะเบียนเกี่ยวกับถนนและคมนาคมให้แก่มลายู จำกัดโควตาให้ทุนช่วยเหลือการศึกษา ให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และใช้ภาษามลายูเป็นศาสนาประจำชาติ (Bahasa Malaysia) ดังนั้นชาวมลายูเชื้อสาย

ไทยในปัจจุบัน จึงเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีสิทธิและเสรีภาพน้อยกว่ากลุ่มที่เป็นภูมิบุตร (ค่านวน นวล สนอง. 2546: 158-160)

การตั้งถิ่นฐานของคนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย

การตั้งถิ่นฐานของคนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย คนสยามในประเทศมาเลเซียได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐต่าง ๆ ทั่วประเทศส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือบริเวณรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) ปะลิส เประ กลันตัน และตรังกานู ซึ่งมีการอพยพของชนชาติไทยสู่แหลมมลายูมีมาแล้วไม่น้อยกว่า 1,000 ปี จะอพยพลงมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานและไม่ขาดสาย เนื่องจากดินแดนในแถบนี้มีความอุดมสมบูรณ์และมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกันเป็นระยะทางยาวประมาณ 647 กิโลเมตร นอกจากนั้นแล้วการเกิดสงครามในอดีตได้มีการกวาดครัวเรือนและการขจัดตาดัพ หลายครั้ง จากการรวบรวมข้อมูลภาคสนามระหว่างวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2545 มีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอาศัยอยู่ในรัฐทางตอนเหนือของประเทศ ดังนี้

1. คนสยามในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) เป็นรัฐที่มีคนสยามตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุดใน 7 อำเภอ คือ อำเภอโกตาสตาร์ กูบังปาสุ เป็นดั่ง เซะ ปาดังเตอรัป บาลิง และกัวลามูดา ในอำเภอเป็นดั่งมีคนสยามตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่มากที่สุดรองลงมาได้แก่ อำเภอปาดังเตอรัป ในรัฐนี้ มีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 26,000 คน มี 42 วัด/สำนักสงฆ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยาง ทำนา สวนผลไม้ ปลูกผัก รับจ้างและค้าขาย

2. คนสยามในรัฐปะลิส รัฐปะลิสเป็นรัฐที่เล็กที่สุดของมาเลเซีย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย และรัฐปะลิสมีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอาศัยอยู่ในเขตกงะระห์ อาศัยอยู่มากใน 2 ตำบล คือ ตำบลละเหรา ในหลายหมู่บ้านได้แก่ บ้านยาหวิ บ้านสมาดัง บ้านปาดังเปอร์ตานี บ้านโคก บ้านมนัส บ้านตันหยิ บ้านกลาง บ้านอ้อม บ้านคันนา บ้านเกาะไนโยง บ้านควนขนุน และเขตจุงิง ในหลายหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านควนมุสัง กูบังติกา ทุ่งตง และควนขนุน มี 4 สำนักสงฆ์ / วัด ในรัฐนี้ มีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 5,600 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา สวนยาง ปลูกผัก รับจ้าง และค้าขาย

3. ชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐเประ รัฐเประเป็นดินแดนแห่งความร่ำรวย มีแร่ดีบุกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเหมาะสมกับชื่อที่เรียกว่าเป็นแหล่งเงินแห่งมาเลเซีย และรัฐเประมีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยตั้งถิ่นฐานอยู่มากใน 5 อำเภอคือ อำเภอโกระห์ อีโปร์ สิตือะวัน ไทปิง และตาโล๊ะ อินเซ็น ในอำเภอโกระห์มีคนสยามตั้งบ้านเรือนอยู่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ไทปิง ในรัฐนี้ มีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 4,000 คน มี 5 วัด / สำนักสงฆ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้ รับจ้าง และค้าขาย

4. คนสยามในรัฐกลันตัน รัฐกลันตันเป็นรัฐที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของประเทศ และในรัฐกลันตันมีคนสยามตั้งถิ่นฐานอยู่มากใน 7 อำเภอ คือ อำเภอตุ้มปัด ปาเสร์มัส ตานะแะมเราะะ ปาเสปูเตะ บาเงาะ เมืองโกตาบารู และมาจิง ในอำเภอตุ้มปัดมีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยตั้งบ้านเรือนอยู่มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปาเสร์มัส ในรัฐนี้ มีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 24,900 คน มี 25 วัด / สำนักสงฆ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน รับจ้าง ค้าขาย และมีอยู่บ้างที่รับราชการ

5. คนสยามในรัฐตรังگانู รัฐตรังگانูเป็นรัฐที่มีคนสยามตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นกลุ่มทางใต้สุดของคาบสมุทรมลายาฝั่งตะวันออก แต่เดิมเรียกกันว่าทะเลหน้าอก ในรัฐตรังگانูมีคนสยามตั้งอาศัยอยู่ในอำเภอเบอสุต อาศัยอยู่ใน 2 ตำบล คือตำบลลูกิต เกอลวง ในหมู่บ้านโป๊ะเกียง และ ตำบลรือเน็ก ในหมู่บ้านบาตูลา ในรัฐนี้มีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 300 คน มี 2 สำนักสงฆ์ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง ปศุศุข ค้าขาย ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงวัว และรับจ้างทั่วไป (เล่มเดิม. 160-161)

ความตระหนักของคนสยามในการเป็นพลเมืองของมาเลเซีย

คนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบันมีความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการเป็นพลเมืองของมาเลเซีย มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ต่อการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ มีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของประเทศในแต่ละช่วงที่แตกต่างกันออกไป จากประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ในการเป็นพลเมืองของประเทศ ทำให้คนสยามเกิดความตระหนักในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันจะบ่งบอกถึงการเป็นพลเมืองของมาเลเซีย อาทิ การเรียกร้องเอกราชร่วมกับชาวมลายู การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับชาวมลายูเชื้อชาติอื่นที่เป็นพลเมืองของประเทศ เป็นต้น(เล่มเดิม. 161-162)

คนสยามกับการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

คนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับหลักธรรมในพุทธศาสนาทั้งทางด้านประเพณี พิธีกรรม แนวทางการปฏิบัติที่มีต่อกันในสังคม พระสงฆ์และวัดยังคงเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจกลุ่มคน ดังนั้นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาของคนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย จึงมีการปฏิบัติติดต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสร้างวัดไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 85 วัด มีการจัดการการปกครองคณะสงฆ์ไทยอย่างมีระบบ มีองค์กรส่งเสริมกิจการของคณะสงฆ์ไทยมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย มีการแต่งตั้งพระสังฆาธิการและสมณศักดิ์ และมีการจัดการเรียนการสอน นักรธรรม และธรรมศึกษา เป็นต้น (เล่มเดิม. 162)

คนสยามกับการตั้งองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง

คนสยามในประเทศมาเลเซียได้ร่วมกันจัดตั้งองค์กรของชุมชนเพื่อที่จะได้พบปะสังสรรค์ มีกิจกรรมร่วมกัน และทำหน้าที่ประสานงานระหว่างสมาชิกของชุมชนหรือบางกลุ่มที่อยู่ห่างไกลออกไปหรือเป็นตัวแทนของกลุ่มในการติดต่อกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมี 3 ลักษณะ คือ การจัดตั้งสมาคมของคนสยาม การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่ม (เล่มเดิม. 162)

การสืบทอดวัฒนธรรมไทย

คนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย มีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา อย่างแรงกล้า ผู้ชายจะมีการบวชเรียนในพุทธศาสนา มีการประกอบพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญพระพุทธศาสนา มีการประกอบพิธีกรรมเนื่องในวันสำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา เป็นต้น นอกจากนี้ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทยก็ยังคงถือปฏิบัติอยู่อย่างเคร่งครัด เช่น การบวช การแต่งงาน และงานศพ เป็นต้น มีการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สิ่งเหล่านี้เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทที่ยังคงรักษาไว้อย่างเหนียวแน่น นอกจากนี้แล้วในบางประเพณีหรือในบางเทศกาลในแต่ละชุมชนก็จะมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันออกไปเช่น หากจะไปร่วมสนุกหรือชมการตกแต่งเรือพระ กระบวนแถวเรือพระที่สวยงามก็ให้ไปร่วมประเพณีลากพระที่บ้านป่าดงเชรา ตำบลละห์ อำเภอกูบังปาสู รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) จะไปชมเทศกาลวันลอยกระทงที่ยิ่งใหญ่ก็ให้ไปร่วมกิจกรรมที่บ้านบ่อเสม็ด ตำบลคือรือบ็อก อำเภอดุมปัต รัฐกลันตัน และหากจะไปดูการทำพิธีไหว้ครุหมอมโนราห์ (โนราลงครุ) ซึ่งเป็นการร่วมพิธีกรรมของชาวมลายูเชื้อสายไทยจีน และมลายูก็ให้ไปดูที่บ้านตาเซะ ตำบลลูก้อเซมัง อำเภอโกระห์ รัฐเประ เป็นต้น (เล่มเดิม. 162-163)

การใช้ชื่อและนามสกุลที่เป็นภาษาไทย

คนสยามแม้จะได้รับสัญชาติเป็นชาวมลายูโดยสมบูรณ์ แต่ก็ยังนิยมตั้งชื่อและนามสกุลตามธรรมเนียมแบบคนไทยในประเทศไทยด้วย แม้จะเป็นคนรุ่นใหม่พ่อแม่ก็จะตั้งชื่อและนามสกุลตามธรรมเนียมเหมือนคนไทย และมีการตั้งชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายของมาเลเซียด้วย ซึ่งชื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายมาเลเซียจะไม่มีชื่อสกุลแต่จะบอกว่าเป็นลูกชายของใครหรือลูกหญิงของใครและหมายถึงชื่อของบิดา (เล่มเดิม. 150)

การผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นคนสยามในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียถือว่าเป็นกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันและเชื่อว่า สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษไทยด้วยกัน ซึ่งปัจจุบันกลุ่มชนเหล่านี้เป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ และอยู่ท่ามกลางกลุ่มชนที่เป็นชาติพันธุ์มลายู จีน อินเดีย และอื่น ๆ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความใกล้ชิดและเป็นที่ไว้วางใจคนสยามมากที่สุดก็คือชาวมลายูเชื้อสายจีน และโดยทั่วไปแล้วคนสยามจะแต่งงานกับกับกลุ่มคนไทซึ่งเป็นชาติพันธุ์เดียวกัน แต่ในปัจจุบันพบว่ากลุ่มชนที่มีชาติพันธุ์เป็นคนไทแต่งงานกับกลุ่มชนที่มีชาติพันธุ์เป็นคนจีนมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตชุมชนเมือง เช่น เมืองโกตาบารูในรัฐกลันตัน เมืองโกตาสตาร์ในรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) และเมืองไทปิงในรัฐเประ เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาคนสยามในมาเลเซียส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย นอกจากนี้แล้วก็จะอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนในรัฐปีนัง สลังงอร์ กัวลาลัมเปอร์ แต่

อย่างไรก็ตามคนสยามในมาเลเซียก็จะมี การตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วไปในทุกรัฐของมาเลเซีย (เล่มเดิม. 163)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนสยามในมาเลเซีย

มีนักวิชาการหลายคนได้ศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนสยามในมาเลเซียไว้บ้างแล้วในหลายประเด็น กล่าวคือ

ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม (2517 : 220) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับหัวเมืองประเทศราชมลายูในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ.2325 – 2411) เมื่อปี พ.ศ.2515 การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายประการสำคัญคือ เพื่อศึกษาปัญหาการปกครองหัวเมืองประเทศราชมลายูของไทย พร้อมทั้งพระบรมราโชบายของกษัตริย์ไทยในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ในการศึกษาวิเคราะห์เอกสารประเภทจดหมายเหตุนในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ทั้งที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์และตีพิมพ์แล้ว ทั้งเอกสารของไทยและเอกสารของต่างประเทศ สาระสำคัญว่าด้วยการจัดการปกครองหัวเมืองประเทศราชมลายูของไทย ได้แก่ ปัตตานี ไทรบุรี กลันตัน และตรังกานู ตั้งแต่รัชการที่ 1 ถึงรัชการที่ 4

ดำรง आयวัฒน์นะ (2517 : 567) ได้ศึกษาเรื่อง ไทยในมาเลเซีย กล่าวถึงการอพยพของคนไทยสู่ดินแดนคาบสมุทรมลายูเรียกว่า สการามาเซ็น แปลว่าดินแดนแห่งทะเลเค็ม ซึ่งหมายถึงดินแดนที่เป็นประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน การอพยพของคนไทยในดินแดนแถบนี้เกิดขึ้นนับพันปี มีความเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องพร้อม ๆ กับชนชาติอื่นอีกหลายเชื้อชาติ ในระยะต่อมามีคนไทยตั้งถิ่นฐานอยู่ในหลายรัฐของประเทศมาเลเซีย เช่น เกดะห์ ปะลิส เประ กลันตัน ตรังกานู ปีนัง และ สลังงอร์ ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือของประเทศ นับถือพระพุทธศาสนา ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอย่างคนไทย

กิ่งแก้ว นิคมขำ (2519 : 241) ได้วิจัยเรื่อง การเจรจาและข้อตกลงระหว่างไทยกับอังกฤษเกี่ยวกับหัวเมืองมลายูในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระหว่าง พ.ศ.2443 ถึง 2452 เมื่อปี พ.ศ.2519 ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารชิ้นหนึ่งส่วนใหญ่มาจากกองบรรณาการ กระทรวงการต่างประเทศและสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาระสำคัญของการเจรจาข้อตกลงระหว่างไทยและอังกฤษนั้น ไทยเองมีปัจจัยผลักดันอยู่เบื้องหลัง 4 ประการคือ ความต้องการยกเลิกปฏิญญาลับ (ซึ่งรัฐบาลไทยสัญญาว่าจะไม่ยกดินแดนตั้งแต่เมืองบางตะพานลงไปหรือให้สิทธิหรือผลประโยชน์พิเศษในดินแดนดังกล่าวแก่รัฐบาลหรือคนในบังคับมหาอำนาจชาติที่สามโดยปราศจากการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากรัฐบาลอังกฤษ) ความต้องการแก้ไขสิทธิสภาพนอกอาณาเขตสภาพการณ์ที่น่าพิงพอใจในหัวเมืองมลายู และความต้องการสร้างทางรถไฟสายใต้ตามสนธิสัญญาฉบับนี้ไทยต้องยอมยกเมืองกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี และปะลิสให้แก่อังกฤษ หลักฐานจากการค้นคว้าบ่งชี้ว่าไทยยอมเสียดินแดนครั้งนี้เพื่อแลกกับการยกเลิกปฏิญญาลับเป็นจุดประสงค์ใหญ่ ส่วนสิทธิสภาพนอกอาณาเขตนั้นเป็นจุดประสงค์รอง นอกจากนั้นสนธิสัญญานี้ยังผลให้เกิดการยุติการขายอิทธิพลของอังกฤษเข้ามาในดินแดนภาคใต้ รวมทั้งขจัดปัญหาความขัดแย้งทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทางแหลมมลายูด้วย

ปัญญา ยวนแหล และคนอื่น ๆ (2525 : 3-4) เขียนบทความเรื่องเยี่ยมคนไทยในกัณฑ์ ในวารสารรัฐสมิแลกล่าวถึงปัญหาด้านความเป็นอยู่ของคนไทยในรัฐกัณฑ์ในฐานะที่เป็นชนกลุ่มน้อย ในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และกล่าวถึงจำนวนคนไทยในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียว่ามี ประมาณ 60,000 คน คนเหล่านี้ยังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมไทยไว้ได้เป็นอย่างดี

สกรรจ์ จันทรรัตน์ (2522 : 283) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการปกครองมณฑลไทยบุรีในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2440 – 2452) เมื่อ พ.ศ. 2522 เพื่อศึกษาถึงการ คุกคามของมหาอำนาจตะวันตกในหัวเมืองมลายูของไทย สภาพการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจใน มณฑลไทรบุรี และสาเหตุที่รัฐบาลไทยตัดสินใจคืนแดนส่วนใหญ่ของมณฑลไทรบุรีให้กับรัฐบาล อังกฤษใน พ.ศ. 2452 ผลการศึกษาปรากฏว่าดินแดนหัวเมืองมลายูตะวันตกมีการปกครองภายใน อิสระจากรัฐบาลที่กรุงเทพฯ การคุกคามของอังกฤษเป็นสาเหตุหนึ่งที่รัฐบาลไทยเร่งปรับปรุงการ ปกครองให้รัฐบาลกลางมีอำนาจมากขึ้น จึงได้ประกาศรวมเมืองไทรบุรี เมืองปะลิส เมืองสตูล เป็น มณฑล ไทรบุรีใน พ.ศ. 2440 เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองภายในมณฑลไทรบุรีเปิดโอกาสให้ รัฐบาล **สเตอร์เสเตลเมนต์** เข้ามาแทรกแซงตลอด รัฐบาลกลางไม่สามารถควบคุมและแก้ไข สถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ในที่สุดรัฐบาลไทยพิจารณาเห็นว่าสิทธิการครอบครองเมืองไทรบุรี เมืองปะลิส มีความสำคัญน้อยกว่าการมีอธิปไตยที่สมบูรณ์ในดินแดนของไทยในคาบสมุทรมลายูอื่น ๆ และการที่ มีเอกราชทางศาลตั้งนั้นมีการเจรจาแลกเปลี่ยนอธิปไตยเหนือเมืองไทรบุรี เมือง ปะลิส และเมือง มลายูอื่น ๆ กับการยกเลิกอนุสัญญาฉบับ พ.ศ. 2440 และการยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตกับ รัฐบาลอังกฤษใน พ.ศ.2452 แต่เมืองสตูลเป็นอีกเมืองหนึ่งในมณฑลไทรบุรี ยังอยู่ในอธิปไตยของ รัฐบาลไทยตลอดมา ปัจจุบันคือจังหวัดสตูล

ฉันทัส ทองช่วย (2525 : 553) ได้วิจัยเรื่อง ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกัณฑ์ ไทร บุรี และปะลิส เมื่อปี พ.ศ. 2525 งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาระบบเสียง คำ ความหมายของคำบางคำ และ ลักษณะการเรียงคำของประโยค ในภาษาท้องถิ่นที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกัณฑ์ ไทรบุรี และปะลิส ประเทศมาเลเซีย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวต่าง ๆ เหล่านี้ในภาษาถิ่นที่วิจัยทั้ง 3 ถิ่นกับภาษา กรุงเทพฯ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาถิ่นที่วิจัยแต่ละถิ่นที่พูดในมาเลเซียกับภาษาไทยถิ่นใต้ ที่พูดในเมืองไทย จากการศึกษาพบว่าภาษาถิ่น 3 ถิ่นนี้มีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน โดยเฉพาะภาษาไทยไทรบุรีกับปะลิสคล้ายคลึงกันมากในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เกือบทุกด้านแตกต่างจาก ภาษาไทยกัณฑ์อย่างเห็นได้ชัด และทั้ง 3 ภาษานี้จะแตกต่างจากภาษากรุงเทพฯ แต่จะคล้ายคลึง กับภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาถิ่นที่วิจัยทั้ง 3 ถิ่น ได้รับอิทธิพลจากภาษามลายูในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในระบบ เสียง โครงสร้างของคำ การใช้ศัพท์และการเรียงลำดับคำ

พันธุ์ทิพย์ พันธุ์คำ (2525 : 81) เขียนหนังสือสหพันธรัฐมาเลเซีย กล่าวถึงรายละเอียดทั่วไป ของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และเขียนถึงคนไทยในประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียว่าเป็นชนกลุ่มหนึ่งใน สังคมหลายเชื้อชาติของประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ที่มากที่สุดในรัฐไทรบุรี การแต่งกายยังคง เหมือนคนไทยในชนบททั่วไปของประเทศไทย มีการศึกษาภาษาไทยแต่ยังไม่แพร่หลาย ลักษณะนิสัย ใจคอไม่กระตือรือร้น ชอบอยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่ค่อยยอมเคลือบยัยที่ทำงาน แม้บางครั้งจะถูกกดดัน จากคนมาเลเซียก็ตาม

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต (2524 : 166-190) ได้วิจัยเรื่องตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ได้ศึกษาคนไทยในท้องที่บ้านปลายระไม ตำบลปาดังเกอร์เบา อำเภอเป็นดั่งรัฐเกดะห์และคนไทยในท้องที่บ้านบ่อเสม็ด ตำบลเตอบาอะ อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย พบว่าปัจจัยที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่เป็นตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยสามประการ ได้แก่ ปัจจัยแรกคือปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ปัจจัยที่สองคือปัจจัยในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนคนไทยเอง ปัจจัยที่สามคือ ปัจจัยจากภายนอกชุมชนที่มีส่วนทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนตัวตนทางวัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้ส่งผลให้เกิดลักษณะจำเพาะของตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย เช่น เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม ระบบการผลิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นต้น และเหตุแห่งปัจจัยได้สร้างความเป็นตัวตนของชนกลุ่มนี้ รวมทั้งด้านการปรับตัวและการสร้างตัวตนทางวัฒนธรรมขึ้นใหม่ ด้วยการสร้างความร่วมมือในลักษณะของเครือข่ายทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับรัฐ และระดับประเทศ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อการสร้างความเป็นเอกภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ การรวมพลังเพื่อความมั่นคงและเพื่อประโยชน์ในการต่อรองกับกลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่า “กลุ่มน้อยต้องเรียนรู้เรื่องราวของคนกลุ่มใหญ่แต่ต้องไม่ลืมความเป็นไทยของตัวเอง” ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม

คำนวน นวลสนอง (2546 : 212) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย เพื่อศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียและความต่อเนื่องของพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียพบว่า ได้แบ่งพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียออกเป็น 5 ช่วง คือ ชนชาติไทยในยุคเริ่มแรกในมาเลเซียจนถึงสมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นถึงรัชกาลที่ 5 ไทยเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษ ชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียภายใต้การปกครองของอังกฤษ และชาวมาเลเซียเชื้อสายไทกับการเป็นพลเมืองของมาเลเซีย และได้ศึกษาความต่อเนื่องของพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การจัดตั้งองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง การสืบทอดวัฒนธรรมไทย การใช้ชื่อและนามสกุลที่เป็นภาษาไทย และการผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์

คำนวน นวลสนอง (2549 : 96) ได้วิจัยเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนและการปฏิสัมพันธ์ของคนภายในชุมชน ระหว่างชุมชน รวมทั้งกับชุมชนในประเทศไทยของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประ จากการศึกษาพบว่าหมู่บ้านของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในพื้นที่ศึกษาในแต่ละหมู่บ้านจะมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ ช่วงเวลาของการตั้งถิ่นฐาน และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านแตกต่างกันออกไป เมื่อนำลักษณะสำคัญดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพิจารณา สามารถแบ่งพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในพื้นที่ศึกษาได้เป็น 3 ช่วงคือ ช่วงที่หนึ่ง ชุมชนดั้งเดิม เริ่มตั้งแต่อดีตจนถึง พ.ศ. 2451 เป็นช่วงที่เกิดขึ้นของชุมชนเมื่ออยู่ภายใต้การปกครองของสยาม เช่น บ้านปลายระไม ทุ่งควาย ลำป่า ปาดังปลง ปาดังปูสิงห์ กอหรา จันท์หอม กาไหล ลำเต็น ปลักคล้า บาลิงนอก คลองช้าง สระหลวง ออละมาดู ในรัฐ

เกาะที่ บ้านควนมุสั้ง บ้านยาหวิ บ้านกูบังติกา ในรัฐปะลิส และบ้านน้ำไทร ปอโตะตันหยงในรัฐเประ เป็นต้น ช่วงที่สอง ชุมชนที่เกิดขึ้นเมื่อครั้งอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ.2442-2499 เป็นช่วงที่อังกฤษเข้าไปปกครองรัฐเกาะที่และปะลิส ส่วนรัฐเประ อังกฤษได้เข้าไปปกครองอยู่ก่อนแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2369 เช่น บ้านขนุน (เบอร์หลาด) นาซ่า ประคู้ ศรีราซ้อ ในรัฐเกาะที่ และบ้านกัวลากังซา ตาเซะ ไทปิง ในรัฐเประ เป็นต้น ช่วงที่สาม ชุมชนที่เกิดหลังมาเลเซียได้รับเอกราชตั้งแต่ พ.ศ.2500 – ปัจจุบัน เช่น บ้านสิรินิคม ควนแประ ตูโตย ดินแดง ในรัฐเกาะที่ บ้านทุ่งตง นิคมควนขนุน ในรัฐปะลิส และบ้านปง ในรัฐเประ เป็นต้น และการปฏิสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนมีความสัมพันธ์ในแบบครอบครัวขยาย การสืบเชื้อสายของวงศ์ตระกูลเป็นแบบสายเดี่ยว ความสัมพันธ์กับวัดซึ่งเป็นสถาบันของชุมชน มีการจัดสวัสดิการร่วมกันในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ที่สมาชิกในชุมชนมีการติดต่อไปมาหาสู่หรือกระทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งร่วมกันกับบุคคลภายนอกชุมชน เช่น การจัดตั้งสมาคมสยามในมาเลเซีย การทอดกฐินและการจัดกิจกรรมการฉลองเอกราชของมาเลเซีย เป็นต้น และความสัมพันธ์กับชุมชนในประเทศไทย เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่มีมาแต่เดิม ความสัมพันธ์ของคณะสงฆ์มาเลเซีย – ไทย และความสัมพันธ์ระหว่างมูลนิธิองค์กรหรือสมาคมทั้งสองประเทศ

Arun A / L Boontiang. (1990 : 6-7) คนไทยบ้านทุ่งควาย ตำบลทุ่งควาย อำเภอเป็นดั่งรัฐไทรบุรี ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย ศึกษาเรื่อง *Kesedaran Dan Tindakan Politik Di Kalangan Masyarakat Minoriti Siam : Satu Kajian Kes Di Daerah Pendang, Kedah Darulaman* กล่าวไว้ตอนหนึ่งในศตวรรษที่ 18 – 19 เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจที่เมืองสงขลาและนครศรีธรรมราช ราษฎรส่วนหนึ่งจึงอพยพมาบุกเบิกที่ดินทำกินในรัฐไทรบุรี ซึ่งขณะนั้นมีที่ดินกว้างขวางอุดมสมบูรณ์และผู้ปกครองมีนโยบายอย่างแน่วแน่ในการส่งเสริมการเพาะปลูกนอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงคนไทยในมาเลเซียด้วยว่า จากการสำรวจของรัฐบาลมาเลเซียเมื่อ พ.ศ.1980 พบว่ามีทั้งหมด 31,095 คน คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของประชากรชาวมาเลเซียทั้งหมด 13.9 ล้านคน รัฐที่มีมากที่สุดคือ ไทรบุรี 13,062 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 ของจำนวนคนไทย พร้อมกันนี้ยังได้กล่าวถึงความตื่นตัวทางการเมืองของคนไทยในมาเลเซียด้วยทางการเมืองมาเลเซียให้การยอมรับว่าคนไทยเหล่านี้เป็นชาวมาเลเซียโดยถูกต้องตามกฎหมาย มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมัชชสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรเหมือนชาวมาเลเซียทั่วไป แต่เนื่องจากว่าการเมืองในมาเลเซียแต่ละกลุ่มชนจะมีพรรคการเมืองเป็นของตนเอง แต่กลุ่มคนไทยไม่มีพรรคการเมือง อาจเป็นเพราะมีฐานเสียงน้อยหรือมีความสามารถไม่ถึงจึงไม่มีอำนาจต่อรอง ไม่มีความแข็งแกร่งทางการเมืองจึงสมควรให้คนไทยมีพรรคการเมืองเป็นของตนเองเพื่อช่วยเหลือคนไทยและให้คนไทยมีการติดต่อและกลมเกลียวกันทั้งประเทศสังเกตได้ว่าประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษมานานแล้วถึง 35 ปี แต่ไม่เคยมีคนไทยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเลย

Mohammed Yusoff Ismail (1983 : 165) ศึกษาเรื่อง *Buddhism and Ethnicity Social Organization of a Buddhist Temple in Kelantan* กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับชาติพันธุ์สยาม ความสัมพันธ์ทางด้านประวัติศาสตร์ระหว่างกลันตันและสยาม การปกครองคณะสงฆ์ในกลันตัน และได้เลือกศึกษาวิถีชีวิตของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทที่บ้านกลาง อำเภอตุมปัตรัฐกลันตัน

Mohamed Yosoff (1980 : 12) ได้วิจัยเรื่อง The Siamese of Aril : A Study of Ethnic Minority Village. ได้ศึกษาเรื่องราวของชาวสยามซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่บ้านอาเร (Aril) รัฐกลันตัน โดยมุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้าไปที่สถานะตำแหน่งทางสังคมที่ชาวสยามถือครองอยู่ภายใต้สังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในมาเลเซียซึ่งเป็นสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรมเขาพบว่า ชาวสยามที่นับถือศาสนาพุทธพร้อมทั้งชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ อยู่ในฐานะเป็นรองและเป็นกลุ่มคนชายของสังคม ชาวสยามในกลันตันจำต้องอดทนต่อสถานะชนกลุ่มน้อยของตนในพื้นที่ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองนั้นเป็นรองชนกลุ่มอื่นของสังคม ซึ่งชาวสยามที่นับถือศาสนาพุทธมักจะเป็นผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มชนชาวจีนที่มักทำหน้าที่เป็นผู้อุปถัมภ์และมักจะได้รับตำแหน่งทางสังคมที่ต่ำต้อยกว่าชาวมาเลเซียมุสลิมเสมอ

Ryoko Nishii (2000 : 191-200) ศึกษาเรื่อง Emergence and Transformation of Social Ethnicity : Sam Sam on the Thai – Malaysian Border ซึ่งเป็นเรื่องของปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงระหว่างชาติพันธุ์ที่ไร้ขอบเขต กรณีของชนกลุ่มชนซิมซิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณชายแดนไทย – มาเลเซีย บริเวณพื้นที่รัฐเกดะห์ ปะลิสของมาเลเซีย และจังหวัดสงขลาและสตูลของประเทศไทย การผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์ที่เกิดขึ้นมีทั้ง ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และ อื่น ๆ

Roger Kershaw (1969 : XXI) ได้วิจัยเรื่อง The Thais of Kelantan ; A Socio-Political Study of an Ethnic outpost ได้ศึกษาชุมชนสยามที่บ้านเสมอรัก (Semerak) ในเขตอำเภอปาเสร์ ปูเต๊ะ รัฐกลันตัน พบว่า การผสมผสาน (Integration) ของชาวสยามเข้าไปในสังคมและวัฒนธรรมของชาวมาเลเซียไม่มีปัญหา เนื่องจากคนสยามมีความรู้สึกถึงความเป็นพินถิ่นชาวลันตัน ที่สืบทอดการดำรงอยู่มาอย่างยาวนาน ความรู้สึกเป็นมากกว่าความทรงจำส่วนบุคคลหรือเฉพาะปัจเจกชน หากแต่มีลักษณะเป็นความทรงจำของเผ่าพันธุ์

Louis Golomb (1978 : 6-7) ได้วิจัยเรื่อง Ethnicity and Socioeconomic Adaptation in a Kelantanese Thai Enclave ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย Standford University และได้นำมาเขียนเป็นหนังสือชื่อว่า Brokers of Morality : Thai Ethnic Adaptation in a Rural Malaysian Setting เป็นการศึกษาชาวไทยในรัฐกลันตัน ระหว่างปี ค.ศ. 1973-1974 พบว่าชาวไทยพุทธในรัฐกลันตันมีความรู้สึกต่ำต้อยในด้านการศึกษา ลักษณะท่าทางที่คนกลุ่มอื่นมองว่าเป็นคนบ้านนอก แต่ชาวไทยพุทธและชาวมาเลเซียมุสลิมในรัฐกลันตัน ก็มีความภาคภูมิใจในความสัมพันธ์ที่มีความเอื้ออารีต่อผู้อื่น ชาวไทยพุทธยังได้รับความเห็นอกเห็นใจจากชาวมาเลเซียมุสลิม ชาวไทยพุทธประสบความสำเร็จในการปรับตัวในสังคมมาเลเซียซึ่งเกิดจากความรอบคอบและระมัดระวังในการจัดการภาพลักษณ์ในกลุ่มชนของตนเองด้วยความสงบเสถียรสร้างความไว้วางใจ มีความชำนาญด้านเวทย์มนต์คาถา เป็นที่รู้จักของกลุ่มชนอื่น ๆ ที่เป็นตัวแทนของความมีศีลธรรม และการดำรงไว้ซึ่งสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือพหุวัฒนธรรมนิยม (Cultural Pluralism) ได้นำไปสู่การผสมผสานทางเศรษฐกิจระหว่างชาติพันธุ์ (Interethnic economic integration) แสดงให้เห็นว่า ลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นมากกว่าเส้นขอบเขตทางสังคมระหว่างกลุ่มชน แต่ลักษณะเฉพาะที่แตกต่างดังกล่าวนี้ยังสามารถสนับสนุนความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้

Robert L. Wingeler (1985 : 95) ได้วิจัยเรื่อง Ethnic Relation : in Kelantan : A Study of the Chinese and Thai as Ethnic minorities in a Malay State มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มน้อยชาวจีนและชนกลุ่มน้อยชาวไทยพุทธกับชาวมลายูมุสลิมในมาเลเซียพบว่า ศาสนาพุทธค่อนข้างจะได้รับการยกย่องในมุมมองของชนกลุ่มอื่น ๆ รวมทั้งชาวมลายูมุสลิมที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตัน แม้ว่าชาวมุสลิมจะเชื่อว่าอิสลามคือศาสนาที่แท้จริงเพียงศาสนาเดียว แต่การนับถือศาสนาหรือมีศาสนาของชาวไทยพุทธนั้นดีกว่าการไม่มีศาสนาเลยเป็นอย่างมากและความแตกต่างทางศาสนากับผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชนในหลายด้านและหลายระดับในส่วนของการทำงานก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ที่ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างชาวมลายูมุสลิมกับชาวไทยพุทธและชาวจีนในมาเลเซียมีอย่างจำกัด เนื่องจากผู้ใดก็ตามที่แต่งงานกับชายหรือหญิงมุสลิมจะต้องนับถือศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตามแม้ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมลายูมุสลิมกับชาวไทยพุทธและชาวจีน จะถูกจำกัดในเรื่องอาหารการกินและการแต่งงาน แต่ก็มิได้หมายความว่าข้อจำกัดดังกล่าวจะทำให้เกิดความบาดหมางกัน และในส่วนของเขตเมืองจะมีกระแสการเมืองค่อนข้างรุนแรงความสัมพันธ์ระหว่างชาวมุสลิมและกลุ่มที่ไม่ใช่มุสลิมกลับดำเนินไปอย่างค่อนข้างสงบสุข แต่การแสดงความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นมักเกิดกับกลุ่มชาวมุสลิมด้วยกัน และสมาชิกส่วนใหญ่ของชนกลุ่มมากในกลันตันพยายามที่จะลดผลกระทบจากมุมมองด้านลบของตนที่มีต่อชนกลุ่มอื่นด้วยการอดทนและอดกลั้น อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบดังกล่าวมิได้หมายความว่าทัศนคติเชิงลบที่มีต่อชนกลุ่มอื่นไม่ถูกแสดงออกหรือมีไม่มากเพียงพอที่จะแสดงออกถึงความขัดแย้งเมื่อถูกการกระตุ้น

สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในเรื่องของเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย ความรู้เกี่ยวกับคนสยามในประเทศมาเลเซีย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนสยามในมาเลเซีย แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันความสนใจในการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มชนในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กำลังได้รับความสนใจอย่างมากในวงวิชาการ ทั้งนี้เพราะเรื่องการจัดการเรียนรู้เป็นการดำเนินเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้ตระหนัก เห็นคุณค่าและความสำคัญของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ ทั้งด้านความรู้ด้านทักษะ/กระบวนการ รวมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า กำหนดแหล่งข้อมูล ขอบเขตด้านเนื้อหา และนำไปใช้เป็นหลักฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลอีกด้วย

บทที่ 3

การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย ในวัดของคนสยาม

วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียเป็นศูนย์รวมของกิจกรรมทางสังคมที่สำคัญของหมู่บ้านและประชาชนของมาเลเซียมักจะเรียกเป็นคำรวมว่าวัดเสียม (Wat Siam) ซึ่งหมู่บ้านของคนสยามหมู่บ้านใดที่ไม่มีวัด ก็มักจะพูดกันว่าเป็นหมู่บ้านที่ยังไม่สมบูรณ์ เพราะเมื่อใดที่มีความประสงค์จะประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ก็จะต้องเดินทางไปวัดที่มีใช้หมู่บ้านของตนเอง และคนสยามก็ยังใช้วัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการเล่น การแข่งขันกีฬา และงานประเพณีต่าง ๆ วัดจึงเป็นสถานที่ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ที่สำคัญของคนสยามเป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้คนสยามได้ทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน วัดจึงเป็นองค์กรที่สำคัญของหมู่บ้าน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ พระภิกษุ อุบาสก อุบาสิกา สถานที่และการจัดการ และพบว่า วัดมีการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย มีประเด็นที่สำคัญประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในวัดของคนสยาม การจัดการเรียนรู้ด้านศาสนาในวัดของคนสยาม และการจัดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในวัดของคนสยาม

1. การอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่น

คนสยามในประเทศมาเลเซียยังคงใช้ภาษาไทยถิ่น เพื่อการติดต่อสื่อสารและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด มีความรักและความภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง ภาษาจึงเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชน วัดมีการอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่นอย่างมีระบบและต่อเนื่อง ด้วยการให้ความสำคัญกับภาษาไทยถิ่นของตนเอง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันภาษามาตรฐานจะเข้าไปมีบทบาทเป็นอย่างมากในสังคมของคนสยาม เนื่องจากการติดต่อสื่อสารกับคนไทยในประเทศไทยมีมากขึ้น โดยเฉพาะผ่านทางเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ โทรศัพท์ เป็นต้น และการดำเนินกิจกรรมในโอกาสต่างๆ ภายในวัด เช่น วันสำคัญทางศาสนา ประเพณีท้องถิ่น และกิจกรรมทางสังคม เป็นต้น เมื่อจัดขึ้นในวัดส่วนใหญ่แล้วก็จะใช้ภาษาถิ่น จะเห็นได้ว่าคนสยามมีความภาคภูมิใจในภาษาถิ่นของตนเอง เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้พูดในการสื่อความหมายต่อกันมาตั้งแต่แรกเกิด เป็นภาษาของบรรพชนได้เรียนรู้ จดจำ สืบทอด ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและเป็นภาษาที่พวกเขาใช้ได้ดีที่สุด

คนสยามในประเทศมาเลเซียพูดได้อย่างน้อย 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยถิ่น ภาษาไทยมาตรฐาน และภาษามาเลเซียมาตรฐาน (Bahasa Malaysia) มีอยู่จำนวนมากที่สามารถพูดได้ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาอินเดีย หลายคนสามารถพูดและเขียนภาษาอังกฤษได้ดี เพราะเคยไปเรียนหนังสือและจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่รัฐปีนัง หรือกัวลาลัมเปอร์ (สัมภาษณ์จิต อินทรวิจิตร เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555)

กิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้นในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียได้ใช้ภาษาถิ่นของตนเองเป็นเครื่องมือสื่อสารเป็นหลัก แต่หากมีบุคคลภายนอกหมู่บ้านมาร่วมกิจกรรมมากพอสมควรก็นำภาษาอื่นมาใช้ตามความเหมาะสม เช่น ภาษามาเลเซียมาตรฐาน ภาษาจีน และภาษาอินเดีย เป็นต้น สังเกตได้ว่าในกลุ่มของคนสยามจะมีคำที่มีความหมายเฉพาะถิ่นใช้อยู่เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 คำเฉพาะถิ่นที่มีในภาษาไทยถิ่นของคนสยามในประเทศมาเลเซีย เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทยถิ่นกanton	ภาษาไทยถิ่นกะเหรี่ยง-ปะลิส	ภาษาไทยมาตรฐาน
ลื้อ	ลื้อ	รถยนต์
มูโต้	มูตู	จักรยานยนต์
ลื้อถีบ	ลื้อถีบ	จักรยาน
กางเกง	กะเพรา	กางเกง
ผ้ายาว	ตอхла	ผ้าขาวม้า
ทางแพรก	ทางแพรก	ทางแยก
เกือก	เกือก	รองเท้า
โพง	ราง	โพง
ปูกัด	ปูกัด	กัด (กัดตัดกล้า)
กระบุง	กะจง	กระบุง
พ่อแก่	ปู่	ปู่
แม่แก่	ย่า	ย่า
พ่อแก่	พ่อเต็น	ตา
แม่แก่	แม่เต็น	ยาย
โต๊ะยาย	โต๊ะยาย	ตา (น้องของตาที่เป็นผู้ชาย)
โต๊ะ	โต๊ะ	ยาย (น้องของยายที่เป็นผู้หญิง)
ไข่เจี้ยน	ไข่เจี้ยน	ไข่เจียว
กือหนี	กา	กาน้ำ
น้ำพะ	น้ำจิ้ม	น้ำท่วม
ยาม	ยาม	นาฬิกา
ยามปลุก	ยามปลุก	นาฬิกาปลุก
ห้วมด	ห้วค้ำ	โพล้เพล้
น้ำหยาย	น้ำมา	น้ำขึ้น
กือปะ	กะปะ	ชวาน
ลัควา	แตวา	เมื่อวาน
ลูกกัก	สิบเปี้ย	เหรียญ 10 เซ็น
ห้ำกัก	ห้ำปัง	เหรียญ 20 เซ็น
แผ่นหนึ่ง	(หนึ่งเหรียญ)	ธนบัตร 1 ริงกิต

สิบแผ่น

(สิบเหรียญ)

ธนบัตร 10 ริงกิต

(เกียน เกียรติเจริญ ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2554
 สมบูรณ์ จันแดง ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2554
 ตั้ง พรหมประสิทธิ์ ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2554)

ฉันทส ทองช่วย. (2525 : ค) ได้วิจัยเรื่อง ภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน รัฐกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส ได้ศึกษาเรื่องระบบเสียง คำ การเรียงลำดับของคำ อิทธิพลของภาษามลายูต่อภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในภาษาถิ่น และเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษาถิ่นที่วิจัยแต่ละถิ่นที่พูดในมาเลเซียกับภาษาไทยถิ่นใต้ที่พูดในประเทศไทย ในงานวิจัยนี้มีอยู่หลายเรื่องที่ได้ค้นพบการใช้ภาษาไทยถิ่นของคนสยามในมาเลเซีย ที่บ่งบอกถึงการจัดการเรียนรู้ในความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับวัดหรือศาสนา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 2 คำหรือการเรียงลำดับของคำใช้ภาษาไทยถิ่นของคนสยามที่สะท้อนให้เห็นการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาถิ่นที่มีความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกับพระสงฆ์ อาทิ

1) การใช้คำนำหน้านามในภาษาไทย กลันตัน ไทรบุรี และปะลิส บางคำมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น

ในภาษาไทยกลันตันไม่มีคำว่า “นาย” ใช้ แต่จะใช้คำอื่นแทนอย่างมีเงื่อนไข ดังนี้

- (1) ผู้ที่อุปสมบทแล้ว ใช้ “จ้าว” นำหน้านาม เช่น จ้าวคำ จ้าวคง เป็นต้น
- (2) ผู้ที่อุปสมบทหลายพรรษาและมีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส เมื่อสึกออกมานิยมใช้ “ทิด” นำหน้านาม เช่น ทิดคำ ทิดคง เป็นต้น
- (3) ผู้ที่ยังไม่ผ่านการอุปสมบทใช้ แอ อี ตา นำหน้านาม เช่น “นายถม” จะใช้คำว่า แถถม อีถม หรือตาถม

คำว่า แอ – อี – เป็นคำสุภาพ ส่วนคำว่า ตา – เป็นคำไม่สุภาพ

ในภาษาไทยไทรบุรี นิยมใช้คำว่า “นาย” เฉพาะในทางราชการเท่านั้น ส่วนในภาษาพูด มีคำอื่น ๆ ใช้แทนด้วย โดยมีเงื่อนไขดังนี้

- (1) ผู้ชายที่อุปสมบทแล้ว สึกออกมานิยมใช้ “เณร” นำหน้านาม เช่น เณรคำ เณรคง เป็นต้น

(2) ผู้ที่อุปสมบทหลายพรรษาและมีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส เมื่อสึกออกมาใช้ “ทิด” นำหน้านาม ทำนองเดียวกับภาษาไทยกลันตัน

- (3) ผู้ชายที่กำลังอุปสมบทเป็นพระอยู่ จะใช้คำว่า “จ้าว” นำหน้านาม เช่น พระคำ จะใช้คำว่า “จ้าวคำ พระคง จะใช้คำว่า จ้าวคง เป็นต้น

ส่วนในภาษาปะลิส คำว่า “นาย” เป็นคำนำหน้านามที่นิยมกันทั่วไป แต่ก็มีคำอื่น ๆ ใช้แทนได้ด้วย ดังนี้

(1) ผู้ชายที่อุปสมบทแล้ว สีกออกมา นิยมใช้ “เณร” นำหน้านาม และใช้เป็นทางราชการ ซึ่งตรงกับคำในภาษามลายูว่า “Endin” เช่น “Endin Keliang” หมายถึง “เณรเกลียง” เป็นต้น

(2) คำว่า “ทิด” มีใช้เช่นเดียวกับภาษาไทยกantonและไทรบุรี

(3) ผู้ที่กำลังอุปสมบทเป็นพระภิกษุอยู่ นิยมใช้ “ตัน” และ “จ้าว” นำหน้าชื่อ และถ้าเป็นเจ้าอาวาสจะใช้ “ท่าน” นำหน้าชื่อ

2) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1

(1) คำว่า “ผม”

ในภาษาไทยกanton เป็นคำแสดงความสุภาพ ใช้กันในสังคมทั่วไป โดยผู้ชายทุกวัยเป็นผู้ใช้ นอกจากนี้ปรากฏว่าผู้หญิงก็ใช้ได้ด้วย โดยเฉพาะเมื่อผู้หญิงพูดกับพระสงฆ์หรือพูดกับบุคคลที่มีตำแหน่งทางสังคมสูง และตามปกติผู้หญิงรุ่นเก่าที่มีอายุมาก ๆ ก็นิยมใช้ “ผม” เป็นคำสรรพนามแทนตัว

ในภาษาไทรบุรี คำนี้ใช้ในวงจำกัด กล่าวคือใช้กับพระสงฆ์ และกับผู้ที่อาวุโสกว่าเท่านั้น ผู้ใช้นอกจากผู้ชายแล้วผู้หญิงก็สามารถใช้ได้ด้วย โดยเฉพาะใช้กับผู้ที่มีอาวุโสกว่าและไม่ค่อยสนิทสนมกัน ส่วนในภาษาไทยปะลิส คำนี้เป็นคำสุภาพมาก ใช้ได้ทั้งผู้พูดที่เป็นผู้ชายและผู้หญิง แต่ผู้หญิงใช้พูดกับพระสงฆ์เท่านั้น (ฉันทส ทองช่วย. 2525 : 329-332)

2. การเรียนการสอนภาษาไทยเพื่ออ่านออกเขียนได้

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียแต่เดิมก็เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ มักจะไปเรียนกันที่วัด แต่ก็มีอยู่บ้างที่พ่อแม่หรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านภาษาไทยจัดให้มีการเรียนกันที่บ้านเพื่อได้บวชเรียนและศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนา โดยสามารถอ่านออกเขียนได้ อ่านและท่องบทการขออุปสมบท และอ่านหนังสือสวดมนต์ได้ ซึ่งมีการเรียนการสอนอยู่ทุกวัดที่มีพระภิกษุจำพรรษา หรือในบางคนที่จะต้องไปฝากตัวเป็นเด็กวัดก่อนเพื่อเรียนหนังสือหรือบวชเป็นสามเณรตั้งแต่อายุยังไม่ครบที่จะบวชเป็นพระภิกษุได้ เพื่อให้อ่านออกเขียนได้และเขียนหนังสือไทยได้แตกฉาน หรือบางคนเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ พร้อมทั้งจะบวชเป็นพระภิกษุได้ ก็ให้พ่อแม่ไปฝากตัวเป็นนาค ตั้งแต่เดือน 3 หรือเดือน 6 ให้อ่านและท่องบทการขออุปสมบทรวมทั้งท่องบทสวดมนต์ เพื่อที่จะเข้าพิธีบวชในเดือน 8 ก่อนที่จะถึงวันเข้าพรรษา (สัมภาษณ์พระครูพิพัฒน์นอร์รถกิจ เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2555)

การเรียนหนังสือไทยเพื่อให้อ่านออกเขียนได้ ปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ทั่วไปในหนังสือที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 หนังสือที่ระลึกในพิธีฉลองสมณศักดิ์พัตยศ เนื่องในวโรกาสที่ท่าน พระครูสิลสคุณาภรณ์ เจ้าคณะรัฐกลันตันได้รับพระราชทานโปรดเกล้าเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่พระวิจารณ์ญาณมุนี (มิตร สีลคุโณ) ในหนังสือเล่มนี้ มีเนื้อหาโดยสังเขปประกอบด้วย ประวัติวัดอตุตตมาราม (บางแชะ) บ้านบางแชะ ตำบลอาป่า อำเภอบาเซร์มีส รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ประวัติโดยสังเขปของเจ้าอาวาสวัดอตุตตมาราม จำนวน 4 รูป พิธีการไหว้พระ พิธีกรรมทางศาสนา ยาทำราแผนโบราณ เวทย์มนต์คาถา และคติเตือนใจ ถึงตอนหนึ่งที่ได้บันทึกเรื่องราวประวัติโดยสังเขปของพระวิจารณ์ญาณมุนี (ครน ปุณณสุณโณ) อดีตเจ้าคณะใหญ่รัฐ กลันตัน รูป

ที่ 1 เป็นพระเถระผู้มีคุณธรรมเมตตาธรรมสูง มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนหนังสือ ความแตกฉานทั้งภาษาไทย ภาษาบาลี และการเรียนกัมมัฏฐาน ท่านมีชื่อเสียงมากในด้านพระปิตตา (บางแชะ) เป็นพระผู้ปฏิบัติชอบ ถือความสันโดษสมณะอยู่เสมอ ดังความตอนหนึ่งว่า (วัดอุตุตมาราม. 2548 : 1)

จะเห็นได้ว่า จากกรณีการเรียนภาษาไทยของพระวิจารณ์ญาณมุนี (ครน ปุณณสุวรรณโณ) เมื่อวัยเยาว์อายุ 12 ปี บิดามารดานำไปฝากเรียนหนังสือภาษาไทยที่วัด พออ่านออกเขียนได้จนจบความรู้ทางหนังสือของอาจารย์ จากนั้นจึงเรียนสวดมนต์โดยวิธีต่อปากคำจากอาจารย์ เรียนภาษาบาลีด้วยการเรียนมูลกัจจายณะและเรียนคัมภีร์ธรรมบท เรียนกัมมัฏฐาน และเรียนพระเวทย์

ตัวอย่างที่ 2 จากหนังสือชีวประวัติคำกลอน ท่านคณะแขวง (ยอด ฆมมรตน์) ประพันธ์โดย นายถาวร ราชไพฑูรย์ ได้พิมพ์แจกเพื่อเป็นธรรมทานในงานฌาปนกิจศพ ณ วัด วิสุทธิประดิษฐาราม บ้านปลายระไม ตำบลทุ่งควาย อำเภอกงเตาสตาร์ จังหวัดไทรบุรี สหพันธรัฐมาเลเซีย เมื่อปี พ.ศ. 2504

จากหนังสือชีวประวัติคำกลอน ท่านคณะแขวง (ยอด ฆมมรตน์) เริ่มต้นผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงท่านคณะแขวงว่า เป็นพระภิกษุผู้ทรงศีล และบัดนี้ได้ถึงแก่มรณภาพ ตนเองเคยเป็นศิษย์จึงได้เขียนเป็นชีวประวัติคำกลอนเอาไว้ ดังบทที่ว่า

ยอดธรรมรัตน์ตั้งชี้แจง	ยอวันทาอาจารย์ท่านคณะแขวง
ท่านเป็นผู้รู้ชัดตัตตราคะ	เป็นตำแหน่งที่สองครองอยู่นาน
ได้ทรงศีลภิญโญโอฬาลาน	พร้อมโทษะ โมหะ ละประหาร
สมญา “ถาวร ราชไพฑูรย์”	หวังนิพพานเมืองแก้วแคล้วโลกีย์
เคยเป็นศิษย์ซิดท่านอ่านคำภีร์	ได้เกื้อกูลแต่งกลอนอักษรศรี
ดวงวิญญานท่านสถิตหนทิศไหน	อัญชลีบังคมประนมกร
มุ่งสู่สมทุกข์หายคลายอาวรณ์	จงครรโลสู่แคว้นแดนอมร
	สู่อมรเมืองแมนแดนอมรินทร์

จากนั้นก็ได้กล่าวถึงชาติกำเนิดของอาจารย์ยอดว่า เกิดวันอังคาร เดือน 10 ปีชาล ปีพ.ศ. 2420 ที่บ้านปลายระไม เมืองไทรบุรี เป็นบุตรของนายบุญแก้ว นางชีพ เมื่ออายุครบ 7 ปี บิดาได้นำไปฝากเป็นศิษย์ท่านอาจารย์พรหมทอง เป็นเด็กวัดในสำนักเรียนวัดเชิงคีรี บ้านปลาย ระไม ศึกษาเล่าเรียนภาษาไทย ภาษาขอม และเรียนบทสวดมนต์ ต่อมาท่านอาจารย์พรหมทองลาสิกขาบท จึงได้เรียนหนังสือต่อด้วยการฝากตัวกับเรียนหนังสือกับอาจารย์เพชร ซึ่งเป็นพระภิกษุที่มีภูมิฐานะเดิมอยู่จังหวัดปัตตานี และได้มาจำพรรษาอยู่ที่วัดเชิงคีรี ครั้นเมื่อเด็กชายยอดอายุได้ 15 ปี ท่านสมภารเพชรมีเจตนาจะกลับเมืองปัตตานี เด็กชายยอดจึงได้เดินทางมากับสมภารเพชร เพื่อเรียนหนังสือต่อที่ปัตตานีด้วย เรียนหนังสือที่ปัตตานีอยู่ได้ประมาณหนึ่งปีกว่า จึงขอเดินทางกลับวัดเชิงคีรี ครั้นอายุได้ 17 ปี จึงได้ขอบรรพชาเป็นสามเณร อยู่ได้ 1 พรรษา ได้ขอลาสิกขาบท เป็นฆราวาสอยู่ 5 ปี อายุขณะนั้น 23 ปี จึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ดังที่กวีได้เขียนเป็นบทกลอนไว้ว่า

เมื่ออายุเจ็ดปีที่สมควร
 นามอาจารย์ท่านพรหมทองฝ่องกลม
 เด็กชายยอดปลอดโปร่งโล่งดวงจิต
 ท่านชอบช่างทางเพียรเรียนวิชา
 อุตสาหะเพียรเรียนสวดมนต์ปรนนิบัติ
 ฝ่าเพียรพร่ำรำบ่นจนขึ้นใจ
 เจ็ดตำนานทางตันจนจัดเจน
 วัดเชิงคีรีที่พักสำนักเรียน
 ท่านพรหมทองต้องลาสิกขาบท
 เด็กชายยอดกอดเข้าเงียบเหงาใจ
 ไม่สร้อยเศร่าเล่าเรียนเพียรมานะ
 ย่อมเป็นศิษย์ชิดท่านอาจารย์เพชร
 สมภารเพชรเจตนาจะกลับเมือง
 ลูกศิษย์เล็กเด็กชายยอดปลอดฤดี
 อยู่ตानीปีเศษมีเหตุใหม่

.....
 จากตानीที่พักสำนักเรียน
 จิตใจตั้งหวังรับพรพรพา
 เป็นสามเณรเจนจัดอรธบาลี

.....
 บวชสามเณรเกณฑ์ถึงหนึ่งพรรษา
 เป็นฆราวาสขาดบ้างทางคัมภีร์
 ออกจากวัดหัดงานการทำงาน
 พยายามตามกำลังตั้งมั่นคง
 เป็นฆราวาสขาดศึกษาอยู่ห้าปี
 ประสงค์บวชสวดยติหัดมัลล

บิดาชวนไปฝากกายได้ฝึกฝน
 ได้ฝึกปรนเด็กชายยอดตลอดมา
 ฝ่าแต่คิดฝนฝึกการศึกษา
 ท่านศึกษาหลายอย่างทั้งขอมไทย
 เป็นศิษย์วัดที่ดีมีขงไขว
 เพราะนิสสัยชอบช่างทางเล่าเรียน
 มิละเว้นใฝ่ฝึกหัดเขียน
 เดียวนี้เตียนร้างรนาอาลัย
 บำเพ็ญพรตไม่ได้กายยุ่งไขว
 จำต้องไปพึ่งพาอาจารย์เพชร
 อุตสาหพยายามไม่ขามเข็ด
 อยู่ในเขตวัดสำเร็จเชิงคีรี
 นามประเทืองจังหวัดปัตตานี
 แสนเปรมปรีไปเขตประเทศไทย
 นึกร้อนใจจะกลับบ้านจิตหันเหียน

.....
 ไม่แวะเวียนครรโลกลับไทรบุรี
 ชันษาสิบเจ็ดเสร็จสุชี
 ย่อมเป็นที่นับถือเล่าลือกัน

.....
 จำต้องลาหะเศศีลชินศรี
 เพราะเป็นที่ไม่เหมาะสมความเจาะจง
 ความอุตสาหะดีที่ประสงค์
 เจตน์จำนงรักงานชานาญโว
 อายุยี่สิบสามความเลื่อมใส
 รักวินัยขององค์ผู้ทรงญาณ

เมื่อถึง พ.ศ. 2444 ท่านได้บวชเป็นพระภิกษุและได้ลงมือสร้างพระอุโบสถต่อมาอีก 11 ปี ถึงพ.ศ. 2455 ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นพระใบฎีกา ในฐานานารูปของพระครูวิสุทธิศีลญาณ (ช่วย สียมณี) เจ้าอาวาสวัดปลายระไม (วัดโน) เจ้าคณะรัฐไทรบุรี ครั้นถึงปี พ.ศ. 2476 ท่านได้ยกเป็นเจ้าของคณะแขวง ต่อมาพระครูวิสุทธิศีลญาณ (ช่วย สียมณี) ได้ถึงแก่ภรรณาพ ชาวบ้านปลาย ระไมจึงได้นิมนต์ท่านมาเป็นเจ้าอาวาสวัดปลายระไม (วัดโน) ในปีพ.ศ. 2495 เกิดสงครามโจรจีนคอมมิวนิสต์ ประชาชนชาวบ้านปลายระไมรวมทั้งพระภิกษุได้ถูกคำสั่งของอังกฤษให้ย้ายไปอยู่บ้านนาสามปี สงครามครั้งนั้นประชาชนทุกคนเดือดร้อนมาก เมื่อครบสามปี สงครามสงบ ชาวบ้านปลายระไมจึงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม จนถึงปี พ.ศ. 2501 ท่านมีอาการอาพาธ เป็นอยู่ 3 ปี จึงได้มรณภาพในปี พ.ศ. 2503

จากกรณีชีวประวัติของท่านคณะแขวง (ยอด ธรรมรัตน์) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนหนังสือ พบว่า เมื่ออายุ 7 ปี บิดาได้นำไปฝากเรียนกับพระภิกษุ ชื่ออาจารย์พรหมทอง ขณะเป็นศิษย์วัดก็ได้เรียนทั้งภาษาไทย ภาษาขอม สวดมนต์ซึ่งเรียนทั้งการเขียน การอ่าน และท่องจำ เมื่อพระพรหมทอง ลาสิกขาบท จึงไปเรียนต่อกับพระเพ็ชร ที่วัดเชิงคีรี (วัดนอก) ต่อมาพระเพ็ชรเดินทางกลับบ้านเกิดที่ปัตตานี เด็กชายยอด จึงเดินทางมาด้วยเพื่อเรียนหนังสือต่อ อยู่ได้ 1 ปี จึงกลับมาบรรพชาเป็นสามเณรได้ 1 พรรษา จึงได้ลาบวช ไปอยู่บ้าน 5 ปี เมื่ออายุ 23 ปี จึงบวชเป็นพระภิกษุศึกษาหลักสูตร พระวินัย และฝึกสวดมาลัยด้วย (ถาวร ราชไพฑูรย์. 2504 : 1-4)

ตัวอย่างที่ 3 ประดิษฐ์ มั่นธรรม คนสยามซึ่งเป็นชาวมาเลเซีย เชื้อสายไทย ชาวบ้านทุ่งควาย ตำบลปาดังเกอร์เบา อำเภอบันตัง รัฐเกดะห์ ท่านเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2489 ปัจจุบันอายุ 67 ปี ท่านได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของท่าน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในภาครัฐและการเรียนรู้ภาษาไทย สรุปความได้ว่า เมื่ออายุ 8 ปี ได้เข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลระดับชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนกูโบร์ปันยัง (โรงเรียนบ้านเปลวยาว) ตำบลกูโบร์ปันยัง อำเภอบันตัง รัฐเกดะห์ ในช่วงนี้ประเทศมาเลเซียยังอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ซึ่งมีพลเมืองอาศัยอยู่หลายเชื้อชาติที่มีอยู่จำนวนมากได้แก่มลายู จีน และอินเดีย อังกฤษต้องการให้สหพันธ์มาลายาในทุกเชื้อชาติได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเชื้อชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง และจะต้องเริ่มต้นที่ห้องเรียน ฉะนั้นนโยบายสำคัญของรัฐบาล คือ การทำให้เยาวชนมาเรียนร่วมกัน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2495 รัฐบาลได้จัดตั้งโรงเรียนประถมแห่งชาติ เป็นโรงเรียนที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ จะสอนด้วยภาษามลายูและภาษาอังกฤษ แต่อนุญาตให้สอนวิชาภาษา คา-ยู (Kau-yu) หรือภาษาทมิฬ (Tamil) ได้ เมื่อมีนักเรียนต้องการเรียนจำนวนไม่น้อยกว่า 15 คนของแต่ละโรงเรียน เนื่องจากเขามีความสนใจในการศึกษา จึงมีความสามารถในการใช้ภาษามลายูและภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี

เมื่ออายุได้ 9 ปี ประดิษฐ์ มั่นธรรม สอบได้และได้รับการเลื่อนชั้นเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ 2 สามารถจำความได้และมีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อเลิกเรียนในตอนบ่ายของแต่ละวันเดินมาถึงบ้าน เห็นคุณพ่อ (นายปลอด มั่นธรรม) นั่งหัดเขียนและฝึกอ่านภาษาไทยอยู่เสมอ และฝึกอ่านฝึกเขียนตามคุณพ่อบ้าง ให้คุณพ่อเขียนให้ดู อ่านให้ฟัง สงสัยตรงไหนก็ถาม ความรู้สึกรักในการเรียนภาษาไทยจึงมีมาตั้งแต่ต้น

ในช่วงที่เขาเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลและพ่อบอกอ่านออกเขียนได้ เขาไม่ได้เรียนภาษาไทยในโรงเรียนวัดของคนสยามที่บ้านทุ่งควาย เนื่องจากเกิดความไม่สงบภายในประเทศ กรณีเกิดสงครามระหว่างรัฐบาลมลายูภายใต้การปกครองของอังกฤษกับพรรคคอมมิวนิสต์มลายู เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2491 และรัฐบาลได้ประกาศภาวะฉุกเฉินทั่วประเทศ แต่ที่หมู่บ้านทุ่งควายเกิดความรุนแรงมากในช่วงปี พ.ศ. 2496-2498 รัฐบาลได้อพยพคนสยามที่บ้านทุ่งควายไปอยู่ที่บ้านบูกิตปินัง และบ้านท้ายตลาด บ้านหลาด หรือบ้านเบอร์หลาด และโรงเรียนบ้านทุ่งควายจึงต้องปิดไปด้วย ส่วนครอบครัวของประดิษฐ์ มั่นธรรม นั้นย้ายไปอยู่ที่บ้านท้ายตลาดถึง 3 ปี เหตุการณ์ครั้งนั้นมีความทุกข์ยากลำบากมาก

ครั้นถึง พ.ศ. 2499 เหตุการณ์ความไม่สงบสิ้นสุดลง ชาวบ้านทุ่งควายรวมทั้งพระสงฆ์ได้กลับสู่ภูมิลำเนาเดิม ปีนี้โรงเรียนวัดทุ่งควายได้เปิดการเรียนการสอนขึ้นอีกครั้ง มีครูบุญเที่ยง อนันต

พันธ์ และคุณครูละเอียด ศิริรินทร์ เป็นครูผู้สอน ซึ่งคุณครูบุญเที่ยง อนันตพันธ์ นั้นเป็นคนสยามที่เป็นชาวบ้านทุ่งควายมาแต่เดิม เป็นคุณครูที่มีสติปัญญา และมีความเฉลียวฉลาด ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่อีก ท่านเป็นคนเฉลียวฉลาด ร่างกายแข็งแรง เคยเป็นศิษย์ของพระครูสุนทร ประธานารณ (ฮก พรหมสโร) เจ้าอาวาสวัดนิโครธาราม บ้านตะโละวันยะห์ อำเภอโกตาสตาร์ รัฐเกดะห์ ส่วนคุณครูละเอียด ศิริรินทร์นั้นเป็นคนอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เป็นสตรีจากเมืองไทยได้มีความตั้งใจไปเป็นครูผู้สอนด้วย และประดิษฐ์ มั่นธรรม ได้มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนวัดทุ่งควายอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2499-2500 เขาเรียนหนังสือไทยได้เร็ว เพราะเคยเรียนหนังสือ ไทยกับคุณพ่อที่บ้าน และได้ช่วยคุณครูสอนหนังสือไทยให้เพื่อนในชั้นไปด้วย

เมื่ออายุ 17 ปี ได้บรรพชาเป็นสามเณร และเรียนนักธรรมที่สำนักเรียนวัดนิโครธาราม สอบได้นักธรรมตรี โท และเอก เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ขณะที่สามเณรและพระภิกษุก็ได้เป็นครูสอนภาษาไทยไปด้วย โดยสอนที่โรงเรียนวัดทุ่งควายเป็นหลัก และในบางช่วงก็ได้ไปสอนภาษาไทยที่โรงเรียนวัดถ้ำคีรีวงษ์ (วัดป่าตังปูสิง) ตำบลอะเยร์ปุเต๊ะ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ และวัดวิสุทธิประดิษฐาราม (วัดปลายระไม) ตำบลปาดังเกอร์เบา อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ไปด้วย ได้อยู่ในเพศบรรพชิตอยู่ 1 ปี จากนั้นจึงลาอุปสมบท ไปช่วยพ่อแม่ทำนา ทำสวนยาง หลังจากลาอุปสมบท จึงได้แต่งงาน และเป็นครูสอนภาษาไทย ต่อมาอีก 5 ปี ประดิษฐ์ มั่นธรรม เป็นคนสยามที่ให้ความสนใจกับการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นอย่างมาก เขาเป็นผู้นำหมู่บ้านที่ปฏิบัติตนดี เป็นตัวอย่างที่ดีของคนสยามในหมู่บ้าน ทำนุบำรุงพุทธศาสนาโดยตลอด ปัจจุบันประดิษฐ์ มั่นธรรม (ปี พ.ศ. 2556) อายุ 69 ปี อยู่กับครอบครัวที่อบอุ่น และมีความสุข เป็นคนสยาม สัญชาติมาเลเซีย ที่ใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (สัมภาษณ์ประดิษฐ์ มั่นธรรม เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2555)

ตัวอย่างที่ 4 อ่วม รัตนประทุม คนสยามซึ่งเป็นชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย ชาวบ้านปลายระไม ตำบลปาดังเกอร์เบา อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ เกิดเมื่อปี พ.ศ. 2499 ปัจจุบันอายุ 57 ปี เขาได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเขา ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาครัฐและการเรียนรู้สรุปความได้ว่า ชีวิตของเขาได้เจริญเติบโต และพัฒนาการมาพร้อมกับช่วงที่มาเลเซียเริ่มได้รับเอกราช เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา บ้านของเขาอยู่ใกล้กับวัด วิสุทธิประดิษฐาราม ซึ่งเป็นวัดที่มีนักเรียนสอนวิชาภาษาไทยมาโดยตลอด เมื่ออายุ 6 ปี เขาก็เริ่มเรียนภาษาไทยที่วัดนี้ มีครูสอนภาษาไทยที่สำคัญได้แก่ พระถาวร ราชไพฑูรย์ และคุณครูประดิษฐ์ มั่นธรรม ด้วยการแบ่งชั้นเรียนออกเป็น 4 ชั้น จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 หนังสือที่ใช้เรียนก็ใช้หนังสือเรียนภาษาไทยจากประเทศไทยเป็นหลัก และหนังสือภาษาไทยที่ชอบอ่านมากก็คือ นิทานอีสป เขาเรียนภาษาไทยจบชั้นประถมปีที่ 4 ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ดี

ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ เมื่ออายุ 7 ปี เขาได้เข้าเรียนโรงเรียนรัฐบาลที่โรงเรียนปาดังคูเรียน ตำบลสุไหงเตย อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านประมาณ 3 กิโลเมตร เขาจำได้ว่าต้องเรียนวิชาภาษามลายูและวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ รัฐบาลเน้นให้ทุกคนเรียนวิชาภาษามลายู เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องก่อให้เกิดเอกลักษณ์ประจำชาติ มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างเชื้อชาติ และจะทำให้เกิดความร่วมมือกันทางวัฒนธรรม เขาเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้นอายุได้ 17 ปี จึงได้บรรพชาเป็นสามเณร เดินทางไปจำพรรษาที่วัดปิ่นบังอร

ซึ่งเป็นวัดของคนสยามที่รัฐปีนัง เป้าหมายสำคัญก็คือ เพื่อเรียนนักธรรมและศึกษาต่อในโรงเรียนรัฐบาล เขาได้เรียนนักธรรมที่สำนักเรียนวัดปิ่นบังอร และศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียนรัฐบาลในการจัดหลักสูตรแบบศึกษาผู้ใหญ่ ต้องการศึกษาศึกษาหลักสูตรขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประจำชั้นประถมศึกษาจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เทียบได้กับการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 1-3 เขาจึงสมัครเข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาในระดับ 4-5 ที่โรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นโรงเรียนของชาวจีน ชื่อโรงเรียนผู่ซิงไฮสกูล จนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเมื่ออายุ 20 ปี ก็เรียนจบนักธรรมเอกด้วย ครั้นเมื่ออายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ จึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดวิสุทธิประดิษฐารามใต้ 1 พรรษา จึงได้ลาสิกขาบทออกมารองเรือ นอวม รัตนประทุม เป็นคนใจคอกว้างขวาง เป็นผู้นำที่สำคัญของชุมชนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมมาโดยตลอด เป็นคนสำคัญที่มีความมุ่งมั่นในการสร้างโรงเรียนสอนภาษาไทย ให้เป็นอาคารถาวร ที่มีทั้งอาคารเรียน ห้องพักครู ห้องสมุด ห้องสำหรับการจัดกิจกรรม (สัมภาษณ์นอวม รัตนประทุม เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2555)

3. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เป็นระบบ

สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้อุบัติขึ้นในมาเลเซีย เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เมื่อญี่ปุ่นโจมตีสิงคโปร์ทางอากาศ และการยกพลขึ้นบกของทหารญี่ปุ่นที่ชายหาดรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย และญี่ปุ่นได้จมเรือประจันบานปรีนซ์ ออฟเวลส์ และเรือรีพัลส์ของอังกฤษที่นอกฝั่ง กวางตัน ฝ่ายญี่ปุ่นจึงได้มีอำนาจควบคุมทางทะเลอีกด้วย และการบุกโจมตีของญี่ปุ่นตรงข้ามช่องแคบยะโฮร์ มีการสู้รบอย่างดุเดือดในตอนเหนือของเกาะ แต่ฝ่ายป้องกันไม่สามารถขับไล่ผู้บุกรุกไปได้ ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2485 นายพลเพอร์ซีวัล (General Percival) จึงยอมจำนนต่อผู้บัญชาการฝ่ายญี่ปุ่น สงครามในมาลายูจึงสิ้นสุดลง (เอน.เจ.ไรอัน. 2524 : 225-229)

ในประเทศไทยวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นได้ส่งทหารเข้ามาทั้งทางบกและทางทะเล ทางบกได้ส่งทหารเข้ามาทางจังหวัดปราจีนบุรีโดยทางถนนและรถไฟเข้าสู่กรุงเทพฯ ทางทะเลได้ส่งเรือรบและเรือลำเลียงทางทหารยกพลขึ้นบกในภาคใต้ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี เกิดปะทะต่อสู้กันทุกแห่ง การสู้รบเกิดขึ้นอย่างรุนแรง เป็นเวลาครึ่งวัน จนกระทั่งได้รับคำสั่งทางโทรเลขจากผู้บัญชาการทหารบกมีใจความว่า “ให้ระงับการต่อต้านและปล่อยญี่ปุ่นผ่านไป และระหว่างนี้รัฐบาลกำลังเจรจากันอยู่” ผลของการเจรจาไทยต้องยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินผ่านประเทศไทย และมีความจำเป็นต้องทำสัญญาความร่วมมือกับญี่ปุ่น ต้องทำไปด้วยความจำใจเพราะถูกบังคับ และการที่ไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทางผ่านประเทศ ซึ่งขณะนั้นญี่ปุ่นสามารถยึดดินแดนมาลายูซึ่งอยู่ภายใต้การอารักขาของอังกฤษได้ทั้งหมด ครั้นถึงวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ญี่ปุ่นจึงได้มอบดินแดนรัฐไทรบุรี ปะลิส กลันตัน และตรังกานูให้กับประเทศไทย เพราะเห็นว่าแต่เดิมนั้นเมืองเหล่านี้เป็นของไทย และได้เรียกดินแดนเหล่านี้ในเวลานั้นว่า “สี่รัฐมาลัย” ดังประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ความว่า

ประกาศรวมกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี ปะลิส เชียงตุง และเมืองพาน
เข้าในราชอาณาจักรไทย มีพระบรมราชโองการให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วกันว่า โดย
ที่ประเทศญี่ปุ่นได้ทำสนธิสัญญากับไทย ลงวันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2486
ยอมรับนับการรวมรัฐกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี และปะลิส และบรรดาเกาะ

ที่ขึ้นแก่รัฐนั้น ๆ กับทั้งรัฐเชียงตุงและเมืองพานเข้ามาเป็นอาณาเขตของประเทศไทย และได้ทำความตกลงกันกำหนดการมอบดินแดนในวันที่ 18 ตุลาคม พุทธศักราช 2486 ฉะนั้นกัณฑ์ ตังกรากู ไทรบุรี และปะลิส และบรรดาเกาะที่ขึ้นอยู่กับทั้ง เชียงตุง และเมืองพาน รวมเข้าในราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ 18 ตุลาคม พุทธศักราช 2486 เป็นต้นไป ประกาศ ณ วันที่ 18 ตุลาคม พุทธศักราช 2486 โดยมี จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 60 ตอนที่ 55. 2486 : 1532)

นับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2486 เป็นต้นมา คนสยามที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐตอนเหนือของ มาเลเซียได้เริ่มเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาได้อย่างเต็มรูปแบบ ตามพระราชบัญญัติการ ประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ได้เปิดการสอนภาษาไทยครั้งแรกที่โรงเรียนวัดพิบูลทอง บ้านบ่อเสม็ด ตำบลตือรือเบาะ อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน (สมบุรณ์ จันเดิม ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2555) และโรงเรียนบ้านทุ่งควาย บ้านทุ่งควาย ตำบลปาดังเกอร์เบา อำเภอเปินดิง รัฐเกดะห์ ซึ่งในครั้งนั้นทางรัฐบาลได้เริ่มส่งเสริมให้ข้าราชการในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียเรียนภาษาไทยด้วย (สัมภาษณ์ ประดิษฐ์ มั่นธรรม เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2555)

จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามพบว่า มีหนังสือหัดอ่านของผู้ใหญ่ของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการกระจายอยู่ทั่วไปในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ที่มีห้องสมุดหรือเก็บ รักษาไว้เป็นอย่างดี แสดงว่าผู้ใหญ่ก็ได้รับการส่งเสริมให้เรียนภาษาไทยด้วย ดังคำนำของหนังสือ เล่ม 1 ตอนที่ 1 ตอนหนึ่งว่า

แบบเรียนชุดนี้มี 4 เล่ม สำหรับผู้ใหญ่เรียนตามหลักสูตรและประมวลการ สอนผู้ใหญ่ภาคต้น (6 เดือนแรก) ใน 4 เล่มนี้ กำหนดบทเรียนไว้ 60 บท สำหรับเล่ม 1 มีบทเรียนเพียง 10 บท และบทหนึ่ง ๆ มีข้อความสั้น ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ใหญ่ ที่เพิ่งจะเริ่มเรียน ในเล่ม 2, 3 และ 4 บทเรียนจะเพิ่มขึ้นและข้อความก็จะขยาย ออกไปตามส่วน สำหรับเล่ม 1 นี้ มีทั้งหมด 155 คำ คิดเฉลี่ยมีคำประมาณบทเรียน ละ 15 คำ คำเหล่านี้ได้เลือกพิเศษเฉพาะคำที่ควรรู้ในขั้นต้น เพื่อเป็นประโยชน์แก่ ผู้เรียน ส่วนเนื้อความในบทเรียนก็ได้เรียบเรียงตามแนวของวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร และประมวลการสอนผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ ทั้ง ทางด้านการอ่าน เขียน และทางด้านความรู้ด้วย...(กองการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ. 2486 : คำนำ)

โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2483 รัฐบาลไทยได้ออกประกาศสำนักรัฐมนตรี ว่าด้วยรฐนียมฉบับ ที่ 9 เรื่องภาษาและหนังสือไทยกับหน้าที่พลเมืองดี ซึ่งมีผลไปถึงหัวเมืองมลายูที่เป็นเขตพื้นที่รัฐมาลัย ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียด้วย ดังความว่า

ด้วยรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า การที่ชาติไทยจะดำรงถาวรและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องใช้ภาษาและหนังสือของชาติเป็นส่วนประกอบวันสำคัญ คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติเป็น เอก ฉันทน์ ได้ประกาศเป็นรฐนียมไว้ดังต่อไปนี้

1. คนชาติไทยจะต้องยกย่อง เคารพและนับถือภาษาไทย ต้องรู้สึกเป็นเกียรติยศในการพูดหรือใช้ภาษาไทย

2. คนชาติไทยจะต้องถือว่า หน้าที่ของพลเมืองไทยที่ดีประการที่หนึ่งนั่นคือ ศึกษาให้รู้หนังสือไทยอันเป็นภาษาของชาติอย่างน้อยต้องให้อ่านออกเขียนได้ ประการที่สอง คนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่อันสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนแนะนำชักจูงให้พลเมืองที่ยังไม่รู้ภาษาไทย หรือยังไม่รู้หนังสือไทยให้รู้ภาษาไทย หรือให้รู้หนังสือไทยจนอ่านออกเขียนได้

3. คนชาติไทยจะต้องไม่ถือเอาสถานที่กำเนิด ภูมิลำเนา ที่อยู่ หรือสำเนียงแห่งภาษาที่พูดแปร่งไปตามท้องถิ่น เป็นเครื่องแสดงความแตกแยกกัน ทุกคนต้องถือว่าเมื่อเกิดมาเป็นชนชาติไทย ก็มีเลือดไทยและพูดภาษาไทยอย่างเดียวกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการกำเนิดต่างท้องถิ่น หรือพูดภาษาไทยด้วยสำเนียงต่าง ๆ กัน

4. คนชาติไทยจะต้องถือเป็นหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีแห่งชาติ ช่วยแนะนำชักชวนกันสั่งสอนผู้ที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจหน้าที่พลเมืองดีของชาติ ให้ได้รู้ได้เข้าใจในหน้าที่พลเมืองดีแห่งชาติไทย

โดยมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามในประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2483 และดินแดนที่เรียกว่ารัฐมลายูหรือรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซียกลับมาอยู่ในผืนแผ่นดินไทยประมาณ 3 ปีครึ่ง ครั้นถึงวันที่ 16 สิงหาคม 2488 ญี่ปุ่นประกาศแพ้สงครามอย่างไม่มีเงื่อนไข และไทยต้องคืนดินแดนเหล่านี้ให้แก่อังกฤษและต่อมาวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2500 มาเลเซียได้รับเอกราช คนสยามในประเทศมาเลเซียได้กลายมาเป็นชนกลุ่มน้อยของมาเลเซีย แต่ได้รับสัญชาติเป็นคนมาเลเซีย และการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยก็มีอยู่บ้างตามรัฐต่าง ๆ ในหมู่บ้านของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

การจัดการเรียนภาษาไทยมีความเป็นปึกแผ่นและมีระบบขึ้นอย่างชัดเจน ในรัฐเกดะห์และปะลิสในยุคนสมัยที่พระเทพมงคลญาณ (คลัง จิตตปาโล) เป็นเจ้าคณะรัฐเกดะห์และปะลิส ด้วยในปี พ.ศ. 2527 ท่านได้จัดตั้ง “ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาและภาษาไทยวัดบุญญาราม” ซึ่งตั้งอยู่ที่กำแพงปาดังเซรา ตำบลอะห์ อำเภอกูบังปาสู รัฐเกดะห์ และท่านเองร่วมกับคณะสงฆ์ในรัฐเกดะห์และปะลิส ได้ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยขึ้นในวัดของคนสยามโดยทั่วไป หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 4 ระดับ จากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เน้นการเรียนการสอนเฉพาะรายวิชาภาษาไทย และเรียนธรรมศึกษาชั้นตรีของกรมศาสนา ประเทศไทย (วัดบุญญาราม. 2550 : 25-26)

ในรัฐกลันตันได้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างเป็นปึกแผ่น เมื่อปีพ.ศ. 2532 เมื่อมีการจัดตั้งมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทย รัฐกลันตัน ตั้งอยู่ที่ วัดมัชฌิมาราม ตำบลไย อำเภอดุมปัต รัฐกลันตัน เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ตลอดถึงการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่เยาวชนที่สนใจ ระยะเวลาใช้หนังสือเรียนภาษาไทย หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของประเทศไทย และหนังสือเรียนธรรมศึกษาของกรมศาสนาประเทศไทย

แบ่งระดับชั้นออกเป็น 4 ระดับและมีรายวิชาที่ใช้สอนในแต่ละระดับดังนี้	
ชั้นประถมปีที่ 1	วิชาที่ใช้สอน ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์
ชั้นประถมปีที่ 2	วิชาที่ใช้สอน ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์
ชั้นประถมปีที่ 3	วิชาที่ใช้สอน ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธประวัติ
ชั้นประถมปีที่ 1	วิชาที่ใช้สอน ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ธรรมวิภาค เบญจศีล-เบญจธรรม

วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ได้จัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยในวันหยุดราชการ วันปิดภาคเรียน หรือหลังจากเลิกเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลในเวลาเรียนปกติ ซึ่งโรงเรียนของรัฐจะใช้เวลาเรียนในช่วง 07.40-13.30 น. โดยใช้หนังสือเรียนที่พอจะหามาได้ ใช้เป็นเอกสารประกอบในการจัดการเรียนการสอน ครั้นถึงปี พ.ศ. 2542 ได้มีพระผู้ใหญ่ 3 รูป ทั้งจากประเทศมาเลเซียและประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย พระเทพมงคลญาณ (คลิ่ง จิตตพาล) เจ้าคณะรัฐเคดะห์-ปะลิส เจ้าอาวาสวัดบุญญาราม อำเภอกูบังปาสุ รัฐเคดะห์ พระวิจารณ์ญาณมณี (มิตร สิลคุโณ) เจ้าคณะรัฐกลันตัน และพระวิเชียรโมลี (แฉล้ม เขมปญโญ) รองเจ้าคณะจังหวัดสงขลา (ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะจังหวัดสงขลา เมื่อปี พ.ศ. 2550 และได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาวัตรธรรมโกศล เมื่อปี พ.ศ. 2548 เจ้าอาวาสวัดชัยมงคลพระอารามหลวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ได้มีความเห็นตรงกันว่า การจัดการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในประเทศมาเลเซียยังไม่มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและเวลาที่ใช้เรียนหนังสือก็มีจำกัด เพราะฉะนั้นจึงเห็นสมควรให้มีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย สำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซียให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่มีอยู่จริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผูกพันรักหวงแหนสถานะและถิ่นฐานของตน จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง จึงได้เสนอและมอบหมายให้องค์การที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาซึ่งประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาและภาษาไทยวัดบุญญาราม อำเภอกูบังปาสุ รัฐ เคดะห์ ประเทศมาเลเซีย มูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนาและวัฒนธรรม วัดมัชฌิมาราม อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย และโรงเรียนสอนภาษาไทยในวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ รัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซียคือ เกดะห์ ปะลิส เประ กลันตัน และตรังกานู จึงได้ร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย สำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซียโดยได้รับความอนุเคราะห์ด้านวิชาการจากมหาวิทยาลัยทักษิณ และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา

หลักการสำคัญของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาไทย มีทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตลอดจนสามารถสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี ปลูกฝังหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา ค่านิยม คุณธรรม วัฒนธรรม และจิตสำนึกในความเป็นไทย ภายใต้กรอบความเป็นพลเมืองดีของประเทศ รวมทั้งมีความสามารถและเจตคติที่ดีต่อการทำงานและการประกอบอาชีพ มีความขยัน อดทน ประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวนทรัพยากรธรรมชาติ บำรุงรักษาสาธารณสมบัติให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต

โครงสร้างหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซีย จะมี 3 ระดับ คือ ระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3 แต่ละระดับจะประกอบด้วย 6 รายวิชา คือ การออกเสียงและการสนทนาภาษาไทย ไวยากรณ์ไทย ทักษะทางภาษาไทย ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมไทย และส่งเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งในเนื้อหาวิชาในแต่ละระดับจะมีความยากง่ายซับซ้อนขึ้นไปตามลำดับ (สัมภาษณ์พระราช วรรณโกศล (แฉล้ม เขมปญโญ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2555)

พระครูวินัยธรมานัด ฐิตมโน เจ้าอาวาสวัดพิบูลใหญ่ เลขานุการมูลนิธิและศูนย์การสอนภาษาไทย พุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทย รัฐกลันตัน ได้กล่าวถึงเวลาที่ใช้เรียนตามหลักสูตรนี้ สรุปได้ว่า โรงเรียนในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันนิยมใช้หลักสูตรและหนังสือเรียนตามหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทย พุทธศักราช 2552 กันมาก เนื่องจากหลักการในการใช้เวลาเรียนตามหลักสูตร โรงเรียนสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และขณะนี้ใช้เวลาเรียนระดับละ 2 ปี คือ ระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3 ในปีแรกของแต่ละระดับให้เรียนใน 3 รายวิชา คือ รายวิชาการออกเสียงและการสนทนาภาษาไทย ไวยากรณ์ไทย และทักษะภาษาไทย และในปีที่ 2 ของแต่ละระดับให้เรียนใน 3 รายวิชา คือ รายวิชาภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมไทย และส่งเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียนรวมทั้งหมด 6 ปี (สัมภาษณ์พระครูวินัยธรมานัด ฐิตมโน เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2555)

ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย สำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซีย พุทธศักราช 2552 มีจำนวนทั้งหมด 29 วัด ดังนี้ (สัมภาษณ์พระครูสุวรรณวุฒิชร เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2555)

ตารางที่ 1 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ไทยสำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซีย พุทธศักราช 2552

ที่	โรงเรียน	ตำบล	อำเภอ	รัฐ
1	วัดเทพบัณฑิต	อะเยอร์ปุเต๊ะ	เป็นดั่ง	เกดะห์
2	วัดเทพชุมนุมนาขา	เตอกายคีรี	ปาดังเตอรับ	เกดะห์
3	วัดธรรมศิริวาราม	เยอเนอรี	เซะห์	เกดะห์
4	วัดวิสุทธิประดิษฐาราม	ปาดังเกอร์เบา	เป็นดั่ง	เกดะห์
5	วัดค้ำคีรีวงษ์	ปาดังบุลึง	เป็นดั่ง	เกดะห์
6	วัดเทพสุวรรณาราม	ปาดังแปลง	เป็นดั่ง	เกดะห์
7	วัดบุญญาราม	อะห์	โกตาสตาร์	เกดะห์
8	วัดพระธาตุดุบาลิง	บาลิง ลัว	บาลิง	เกดะห์
9	วัดศรีมหาโพธิ์	ลิมปัง เอ็มปัต	บาลิง	เกดะห์
10	วัดมัชฌิมาประสิทธิ์	เยอยาวิ	กะระห์	ปะลิส
11	วัดสุวรรณคีรี	กัวมูซัง	จูปัง	ปะลิส
12	วัดพิบูลวาราม	บลูก้อเซม้ง	เป็งกาลัยฮูลู	เประ
13	วัดโคกสยวาราราม	อาบังเอ็มปัต	ตุ้มปัต	กลันตัน
14	วัดสุคนธาราม	ไย	ตุ้มปัต	กลันตัน
15	วัดพิบูลทองวาราม	ตือรือเบาะ	ตุ้มปัต	กลันตัน
16	วัดบางตะหวาศิลาลอย	เป็งกาลัยกูโบร์	ตุ้มปัต	กลันตัน
17	วัดอตตมาราม	รีเป็ก	ปาเสมัส	กลันตัน
18	วัดโพธิวิหาร	ไย	ตุ้มปัต	กลันตัน
19	วัดมัชฌิมาราม	ไย	ตุ้มปัต	กลันตัน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

20	วัดพุทธทักษิณผลุกการาม	จือรังรุฎุ	ปาเซปุเตะ	กลันตัน
21	วัดอารีเยคีรี	เปาลิมอ	โตตาบารู	กลันตัน
22	วัดจำปาแก้ว	บุกิตปาเนา	ตาดานะแมเราะ	กลันตัน
23	วัดโพธิญาณพุทธธรรม	ปือรุโปะ	บาเจาะ	กลันตัน
24	สำนักสงฆ์บ้านฆง			กลันตัน
25	สำนักสงฆ์บุกิตโยง	ซ็องดาไอ๊ะ	ปาเซปุเตะ	กลันตัน
26	วัดพุทธชยันตี	ถ.เปอเกอลิลิง	-	กรุงกัวลาลัมเปอร์
27	สำนักสงฆ์เป๊ะเกียง	กำปงรายา	เบอสุต	ตรังกานู

นอกจากที่กล่าวแล้วก็ยังมีอีกหลายวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย แต่ไม่ได้จัดตามหลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย สำหรับชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยในประเทศมาเลเซีย พุทธศักราช 2542 แต่จะจัดการจัดชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 โดยใช้หนังสือเรียนจากประเทศไทยเป็นสื่อในการสอนที่มุ่งเน้นให้อ่านออกเขียนได้ หรือบางวัดก็จะจัดเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมของสถานที่หรือครูผู้สอน เน้นการอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ ดังเช่นโรงเรียนในวัดของคนสยามต่อไปนี้ (สัมภาษณ์ พระครูใบฎีกาอนงค์ อนังคนิ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2555)

ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อโรงเรียนในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียที่มีการจัดชั้นเรียนแบบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 หรือจัดเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมของสถานที่หรือครูผู้สอน จำนวน 8 วัด/สำนักสงฆ์ ดังต่อไปนี้

ที่	โรงเรียน	ตำบล	อำเภอ	รัฐ
1	วัดนิโครธาราม	ตาโล๊ะวันยะ	โกตาสตาร์	เกดะห์
2	วัดลำป่า	รัมไบ	เปินดัง	เกดะห์
3	วัดโพธิเจติยาราม	ปาดังเกอร์เบา	เปินดัง	เกดะห์
4	วัดกาไหล	ยีเหนียง	เซะ	เกดะห์
5	วัดไทยเจริญ	ยีเหนียง	เซะ	เกดะห์
6	วัดธรรมศิริวาราม	เยอเนอริ	เซะ	เกดะห์
7	วัดโอล์กมาตุ	สุโห่งปัตตานี	กัวลาลุมดา	เกดะห์
8	วัดกุบังตีกา	กุบังตีกา	จูปีง	ปะลิส
9	วัดพรหมวิจิตร	บ้านโคก	อะหะเราะ	ปะลิส
10	สำนักสงฆ์เป๊ะเกียง	กำปงรายา	เบอสุต	ตรังกานู

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในวัดของคนสยามประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน มีความสำคัญมากขึ้น ดังที่พระครูสุวรรณวรณุกุล ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพิกุลทองและเสนาเจ้าคณะรัฐกลันตัน ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าว (สัมภาษณ์พระครูสุวรรณวรณุกุล เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555) สรุปความได้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันเป็นผู้ปกครองของเยาวชนและทุกฝ่ายได้ส่งบุตรหลานมาเรียนภาษาไทยมากขึ้น ยังให้ความสำคัญกับความจำเป็นที่มีอยู่เดิมที่เรียนภาษาไทยเพื่อจะได้บวชเรียนในพระพุทธศาสนาสำหรับผู้ชาย เพื่อได้ศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาทั้งที่เป็นผู้หญิงและผู้ชาย และเพื่อรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และในปัจจุบันความสำคัญที่มีเพิ่มขึ้นก็คือ คนสยามที่มีความสามารถใช้ภาษาไทยได้ดี ทั้งภาษาพูดและอ่านออกเขียนได้ มีโอกาสเข้าทำงานในภาคธุรกิจได้มากขึ้น โดยเฉพาะในย่านการค้าชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซีย จะมีนักท่องเที่ยวจากไทยเข้าไปท่องเที่ยวและซื้อของเป็นจำนวนมาก รวมทั้งย่านธุรกิจในเมืองใหญ่ ๆ เช่น ปีนัง อีโพร กัวลาลัมเปอร์ มะละกา และยะโฮร์ เป็นต้น ซึ่งมีทั้งพนักงานขาย มัคคุเทศก์ และประกอบธุรกิจที่เป็นงานส่วนตัว เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วการเข้าสู่สมาคมอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 10 ประเทศ ประกอบไปด้วย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนามและพม่า ทั้ง 10 ประเทศนี้จะพัฒนาเป็นกลุ่มประเทศภายใต้ชื่อประชาคมอาเซียน ภายในปี ค.ศ. 2015 ดังนั้นคนสยามหรือชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยที่เรียนภาษาไทยในวัดของคนสยามก็จะมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพิ่มขึ้นอีกภาษาหนึ่งในมาเลเซีย ซึ่งมาเลเซียนั้นจะใช้ภาษามลายูมาเลเซีย เนื่องจากมาเลเซียนั้นมีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม อันประกอบด้วยผู้คนหลายเชื้อชาติ

4. การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อบันทึกเรื่องราวที่สำคัญหรือน่าสนใจที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียจะมีการสร้างสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งที่เป็นวรรณกรรมที่รจนาโดยปราชญ์ท้องถิ่น การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาจัดพิมพ์เผยแพร่ หรือมีการจัดพิมพ์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ เช่น จัดทำหนังสืออนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพพระสังฆาธิการ หนังสือที่ระลึกในงานฉลองอุโบสถ และเอกสารบันทึกเกี่ยวกับมรดกของวัด เป็นต้น สื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวมีอยู่จำนวนมากในวัดและในหมู่บ้านของคนสยามในมาเลเซีย บางเรื่องมีการนำออกมาอ่านและเล่าสืบต่อกันมา มีการเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี เพราะถือว่ามีความค่าอย่างอนเนกอนันต์เกี่ยวกับหลักคำสอนในพุทธศาสนา ประวัติบุคคลสำคัญ และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านของตนเอง รวมทั้งเพื่อให้ทุกคนในครอบครัวหรือญาติมิตรได้อ่านด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 หนังสือที่ระลึกงานฉลองมงคลอายุครบรอบ 72 ปี พระวิสุทธิศีลคุณ อดีตเจ้าคณะรัฐเกดะห์-ปะลิส อดีตเจ้าอาวาสวัดบุญญาราม อำเภอบึงปาสู รัฐเกดะห์ เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2534 หนังสือเล่มนี้ได้บันทึกชีวประวัติของพระวิสุทธิศีลคุณ ความเป็นมาของวัดบุญญาราม เหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2484 เมื่อครั้งญี่ปุ่นนำทหารยึดรัฐเกดะห์ สหพันธรัฐมาเลเซีย ดังตอนหนึ่งซึ่งเป็นคำบอกกล่าวของพระวิสุทธิศีลคุณ “คลิ่ง จิตตปาโต” (พระวิสุทธิ ศีลคุณ. 2534 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ความว่า

อาตมาเดิมชื่อคลัง จุฬพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2462 ค.ศ. 1919 ตรงกับวันอังคาร แรม 4 ค่ำ เดือนเจ็ด ปีมะแม

บิดาชื่อ นายเล็ก จุฬพงศ์

มารดาชื่อ นางนิ่ม จุฬพงศ์

มีพี่น้องร่วมอุทรณ์ทั้งสิ้น 5 คน มีพี่ชาย 3 คน มีพี่สาว 1 คน ส่วนอาตมาเป็นบุตรคนสุดท้อง เกิดที่หมู่บ้านแล้แหล ต.ปูดาด อ.กุบังป่าสุ (รัฐเคดาห์) มาเลเซียปัจจุบัน

อาตมาอุปสมบท ตามประเพณีของชาวพุทธ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2483 ค.ศ. 1940 ตรงกับวันพฤหัสบดี ขึ้น 10 ค่ำ เดือนหก ปีมะโรง ณ วัดบุญญาราม (รัฐเคดาห์) มาเลเซีย

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นที่วัดเมื่ออาตมาจำพรรษาได้ 2 พรรษา เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 8 ธ.ค. พ.ศ. 2484 ตรงกับวันจันทร์ แรม 5 ค่ำเดือนอ้าย ปีมะเส็ง ค.ศ. 1941 ร.ศ. 160 จ.ศ. 1303 เวลาโดยประมาณ 6.00 เศษ อาตมาหลังจากทำกิจของสงฆ์ (ปัจเจก) ซึ่งอาตมาได้ทำกิจเป็นประจำก็เตรียมตัวเพื่อออกไปบิณฑบาต ตามกิจของพระสงฆ์ในขณะเดียวกันนั่นเอง อาตมาได้ยินเสียงเครื่องบินซึ่งบินมาอย่างผิดปกติ อาตมาจึงได้แหงนมองไปบนท้องฟ้า ก็เห็นเครื่องบินพอสักจะนับได้จำนวน 6 เครื่อง เวลาผ่านไปสักครู่หนึ่ง ก็ได้ยินเสียงระเบิดดังสนั่นหวั่นไหว รูปภาพต่าง ๆ ที่แขวนไว้ติดฝาห้องพัก (กุฏิ) ได้ตกลงลงมาเกลื่อนกลาด ส่วนอาตมาเองก็เกิดความฉงนว่านี่มันเกิดอะไรขึ้นแต่ก็สุดที่อาตมาจะเดา อาตมาก็ได้แต่เพียงครุ่นคิดด้วยความสงสัย อาตมาก็เก็บสิ่งที่ตกลง จัดเข้าที่เดิมและอาตมาก็ออกไปบิณฑบาตตามปกติ จนกระทั่งอาตมาเดินทางกลับวัด แต่ในระหว่างทางเดินกลับวัดนั้นอาตมาได้เห็นทหารอังกฤษ และทหารอินเดียพร้อมด้วยอาวุธ รถถัง ปืนใหญ่ ทหารเดินขวักรไขว่ เต็มถนนอย่างซุหลุมล ส่งเสียงดังอื้ออึง สั่งทหารเข้าที่กำลังเตรียมพร้อมรบ ทหารอังกฤษและทหารอินเดียเมื่อเห็นอาตมาเดินผ่านมาก็โบกมือเป็นสัญญาณให้อาตมารีบกลับวัดด่วน อาตมาเมื่อเดินทางกลับถึงวัด และฉันอาหารเช้าเสร็จ เวลาโดยประมาณ 9.00 น. เศษ เสียงเครื่องบินซึ่งบินมาเต็มท้องฟ้าส่งเสียงดังจนแทบแก้วหู และไม่สามารถจะนับจำนวนได้ว่ากี่เครื่อง แต่ที่ได้ปีกของเครื่องบินมีเครื่องหมายปรากฏสัญชาติซึ่งมองเห็นได้อย่างชัดเจน คือวงกลมใหญ่สีแดงเข้ม นั่นคือเครื่องบินของชาติญี่ปุ่น สักครู่หนึ่งได้ยินเสียงระเบิดดังสนั่นหวั่นไหวขึ้นอีกครั้ง แต่ทว่าครั้งนี้เสียงระเบิดดังติดต่อกันมากกว่าครั้งแรกเมื่อตอนเวลา 6.00 น. เศษ ที่ผ่านมาทำความเสียหายอย่างหนักแก่สนามบินเกอपालาบาตัส (อโลตสตาร์) มาเลเซียปัจจุบัน เครื่องบินทิ้งระเบิดของญี่ปุ่น หลังจากทำลายสนามบินแล้วก็บินกลับสู่ฐานทัพ คงเหลือไว้เพียงส่วนหนึ่งเพื่อสังเกตการณ์ ในขณะเดียวกันนั้นเครื่องบินของอังกฤษซึ่งประจำอยู่ที่สนามบิน บัสเตอร์เวธ (มาเลเซีย) ก็ได้บินขึ้นสู่อากาศจำนวน 3 เครื่อง เพื่อสกัดกั้นกับเครื่องบินของญี่ปุ่น การต่อสู้กลางอากาศก็ได้อุบัติขึ้นอย่างหน้าตื่นเต้น แต่โดยชั้นเชิงและชั่วโมงที่เหนือกว่าของญี่ปุ่นได้หลอกล่อเครื่องบินอังกฤษลงไปปะทะกันที่น่านฟ้าของประเทศไทยในพื้นที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ผลของการปะทะกันกลางอากาศในครั้งนั้นปรากฏว่าเครื่องบินของอังกฤษถูกเครื่องบินญี่ปุ่นยิงตกทั้ง 3 ลำ ลำที่ 1 ถูกยิงตกที่ ต.บ้านพรุ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ลำที่ 2 ถูกยิงตกที่เขต อ.นาทวี จ.สงขลา เช่นกัน ส่วนลำที่ 3 ถูกยิงตกที่หมู่บ้านน้ำดำ เขตรัฐไทรบุรี (มาเลเซีย)

เหตุการณ์ต่อไปนี้เป็นการบินที่กึ่งของนายชาติ บุญรัตนพันธ์ ผู้ช่วยข้าหลวงทหารฝ่ายไทยที่ได้ปกครองรัฐมาลาชาขณะนั้น

หลังจากที่ญี่ปุ่นได้ครองอำนาจ ยึดรัฐมาลาयाได้ 1 ปี ก็ยกรัฐไทรบุรี รัฐเปอร์ลิส รัฐกลันตัน และรัฐตรังกานูให้เป็นของไทย โดยที่ประเทศไทยได้ให้ความสะดวกในการผ่านทางของญี่ปุ่นสมัยนั้น ท่านจอมพล.ป. พิบูลย์สงคราม ท่านเป็นผู้นำที่หาได้ยากจากผู้นำคนอื่น ๆ จะเสมอเหมือน

สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เกิดขึ้นเมื่อเช้าตรู่ของวันที่ 8 ธ.ค. 2484 ดังได้กล่าวมาแล้วจากเบื้องต้น พอเป็นสังเขป

บุคคลที่ควรจะกล่าวถึง คนที่ 1 คือ พล.ต.พระศราภย์สุขัตติการ (กมลโชติเสถียร) คนที่ 2 คือ พล.อ.หลวงเสนานรงค์ (แสง อากาศพันธุ์) คนสุดท้ายคือ ท่านพล.โท หลวงไพโรระย่อเดช (กีช มะบุญม) ท่านได้รับคำสั่งจากกองทัพไทยให้มาประจำรัฐมาลาया และเป็นหัวหน้าปกครอง 4 รัฐ ซึ่งมีพื้นที่ปกครอง ทั้งข้าราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ทั้งไทยและมลายู ปกครองรัฐไทรบุรี รัฐตรังกานู รัฐกลันตัน รัฐเปอร์ลิส ไทรบุรี (เคดาห์) เคดาห์เป็นที่ตั้งกองบัญชาการของท่านข้าหลวงใหญ่ และมีกองบังคับการข้าหลวงทหารประจำรัฐนี้ สังกัดอยู่ด้วย ท่านเป็นข้าหลวงใหญ่ทหารคนที่ 3 ในระยะที่ท่านมาดำรงตำแหน่งนั้นสงครามในยุโรป และเอเชียฝ่ายอักษะ และมหาสมุทรกำลังเริ่มถอย ส่วนทางราชการฝ่ายไทยก็ได้ถอนกำลังทหารตำรวจและพลเรือนกลับสังกัดเดิมเกือบหมดเช่นกัน คงเหลือไว้ให้ ท่านพล.โทฯ ข้าหลวงใหญ่เพียงหมวดเดียวเพื่อรักษาเกียรติ และรักษาการณ์ส่วนพลเรือนที่เหลือไว้เพียงจะติดต่อประสานงานกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เท่านั้น

ข้าราชการของรัฐไทรบุรี

ท่านพล.โท. ข้าหลวงใหญ่ทหาร ท่านพูดภาษาอังกฤษได้พอสมควร และพูดภาษามลายูไม่ได้ แต่จะอย่างไรก็ดี ท่านยังมีมิตรที่ดีของท่าน คือท่านตนกูมะหะหมัดยิวา (บุตรเจ้าพระยาไทรบุรี) พี่ชายของท่านตนกูอับดุลราห์มาน เป็นมิตรที่สนิทสนมกับท่านข้าหลวงใหญ่มาก มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และสามารถทำความเข้าใจกันกับหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่งอีกด้วย บรรดาภาคในฐานะผู้ที่เข้าไปยึดครองในรัฐฯ แทนมหาสมุทรในขณะนั้นมีความเข้าใจ และรักใคร่กันเป็นอย่างดีดุจพี่น้อง แม้ข้าราชการและประชาชนของรัฐฯ ก็มีความเคารพและรักท่านข้าหลวงใหญ่มาก ทั้งนี้ก็เพราะท่านข้าหลวงใหญ่ ท่านมิได้เดินแผนงานทางทหารแต่เพียงอย่างเดียว ท่านดำเนินงานฝ่ายพลเรือน ประกอบควบคุมไปด้วย และทำข้าหลวงใหญ่วางตนเป็นกันเองกับคนทุกคน ท่านมีความเมตตากรุณาโอบอ้อมอารีโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ท่านให้ความเมตตาแก่คนทุก ๆ คน

อย่าว่าแต่นักการทหารไทยเลย แม้นักการค้าไทยก็พอจะคาดคะเนได้ว่า สงครามจะต้องสิ้นสุดลงในไม่ช้านี้เช่นกัน และเราจะต้องเป็นผู้รับบาป จึงเป็นที่น่าเห็นใจซึ่งกันและกันระหว่างไทยกับมาลาया ฉะนั้นเมื่อสงครามได้ยุติลง ชาวรัฐไทรบุรีทุกฝ่ายก็ได้จึงเกลียดและียดฉันทหรือกล่าวโทษข้าราชการฝ่ายไทยแต่อย่างใดเลย การดำเนินงานของท่านพล.โท. ข้าหลวงใหญ่ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยด้วย

สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลง หลังจากวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2488 ผู้แพ้ก็แพ้โดยไม่มีเงื่อนไข แต่สำหรับฝ่ายกองทัพไทยกับพันธมิตรนั้นเป็นโมฆะ ทั้งนี้ก็ด้วยความสามารถของท่านผู้นำฝ่ายไทยคือ ท่านจอมพล ป.พิบูลย์สงคราม

ที่กองบัญชาการของท่านข้าหลวงใหญ่ ได้ร่วมกันปรึกษากับเลขาธิการของรัฐบาลายาต่าง มีความเข้าใจกันเป็นอย่างดี และจะร่วมกันประสานงานจัดสถานที่ต้อนรับ สำหรับกองทหาร พันธมิตรที่จะเข้ามาทำการปลดอาวุธของฝ่ายตรงข้าม (คือญี่ปุ่นผู้แพ้สงคราม) ในรัฐบาลายา

วันหนึ่งในปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2488 นั้นเอง เวลา 14.00 น. ทางข้าหลวงใหญ่ ขณะที่กองบัญชาการของท่านข้าหลวงใหญ่ทุกฝ่ายต่างมีความเข้าใจกันเป็นอย่างดีและท่านนายพลฯ ของอังกฤษก็ทราบว่าสงครามระหว่างไทยกับพันธมิตรนั้นเป็นโมฆะ ทางฝ่ายไทยและรัฐบาลายาก็ได้อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น อาหารที่พักอาศัยเป็นอย่างดี ท่านนายพล.ต.ฯ อังกฤษผู้บังคับบัญชาการกองผสม ได้ปรึกษารื้อกับท่านข้าหลวงทหารฝ่ายไทย ถึงการที่จะมอบหมายดินแดนต่อกันและจะจัดให้มีการเลี้ยงรับรอง เพื่อจะปรึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลงเอยด้วยดีของทุกฝ่าย

ท่านสุลต่านแห่งรัฐไทรบุรี ท่านตนกูบาริซซหฺ มีบรรดาศักดิ์ไทย เป็นพระศรีสุวรินทร์ (ถึงแก่กรรมแล้ว) ท่านได้จัดให้มีการเลี้ยงรับรองอย่างดี

ข้าราชการฝ่ายไทยซึ่งได้ประจำรัฐต่าง ๆ เช่น รัฐไทรบุรี รัฐเปอร์ลิส รัฐกลันตัน รัฐตรังกานู ก็ทยอยกันเดินทางกลับสู่ประเทศไทยทั่วกัน ส่วนท่านข้าหลวงใหญ่ (พล.โทหลวงไพริระย่อเดช) ก็ได้เดินทางกลับสู่ประเทศไทย ก็ได้มาปฏิบัติหน้าที่ในตึกบริเวณพระตำหนักจิตตลาโหลฮาน ก.ท.ม. จนกระทั่งถึงวันที่ 1 พ.ย. 2488 ทางกองบัญชาการกองทัพไทยได้มีคำสั่งให้ทหารแยกย้ายกันกลับสังกัดเดิม การเป็นผู้บัญชาการของท่านข้าหลวงใหญ่ พล.โท หลวงไพริระย่อเดช (กีษมะบุรณ์) ก็สิ้นสุดลงตั้งแต่บัดนั้น

ตัวอย่างที่ 4 พุทธพจน์ฉบับเบญจภาค หนังสือที่ระลึกในงานฉลองซุ้มประตูวัดนิโครธาราม เมืองอลอร์สตาร์ อำเภอกูบังปาสุ ประเทศมาเลเซีย หนังสือเล่มนี้เกิดจากคำปรารภของพระครูสุนทรประชานุกูล อดีตเจ้าอาวาสวัดนิโครธาราม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเผยแพร่พุทธพจน์ อันเป็นพระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งจารึกไว้ที่กำแพงวัดนิโครธาราม ให้แพร่หลายแก่พุทธศาสนิกชนและผู้สนใจทั่วไป

ในโอกาสที่วัดนิโครธารามได้จัดให้มีพิธีเปิดซุ้มประตูวัดที่สร้างขึ้นใหม่นี้ทางวัดได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้น เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาค้นคว้า และเพื่อความรู้ความเข้าใจในพุทธธรรมแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ซึ่งพุทธพจน์ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ เดิมที่ได้มีการจารึกไว้ที่กำแพงวัดนิโครธารามเป็นภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ซึ่งทางวัดได้นำมารวบรวมและตีพิมพ์ และได้มีการเพิ่มเติมภาคภาษาบาลีอักษรไทย และภาคภาษาบาลีอักษรโรมัน ซึ่งมีทั้งหมด 42 พุทธพจน์ ดังตัวอย่าง (วัดนิโครธาราม. 2538 : 6-11)

น ปเรสํ วิโลมานิ
 น ปเรสํ กตากถํ
 อตฺตนาเว อเวกฺขเยย
 กตานิ อกตานิ จ.

Na paresam̐ vilomāni
 Na paresam̐ katākatam̐
 Attanāva avekkheyya
 Katāni akatāni ca

(Dhammapada 50)

ไม่ควรแสหาความผิดผู้อื่น
 หรือธุระที่เขาทำแล้วหรือยังไม่ทำ
 ควรตรวจดูเฉพาะกิจ
 ที่ตนทำหรือยังไม่ทำเท่านั้น

(ธรรมบทคาถาที่ ๕๐)

不觀他人過，
不觀作不作，
但觀自身行，
作也與未作。

（南傳法句經，五十）

Let none find faults in others.

Let none see omissions and commissions in others.

But let one see one's own acts

done and undone.

(Dhammapada 50)

รติยา ชายเต โสโก
 รติยา ชายเต ภยํ
 รติยา วิปฺปมุตฺตสฺส
 นตฺถิ โสโก กุโตะ ภยํ

Ratiyā jāyate soko
 Ratiyā jāyate bhayaṃ
 Ratiyā vippamuttassa
 Natthi soko kuto bhayaṃ.

(Dhammapada 214)

ที่ได้มีความยินดี ที่นั่นมีโสภ
 ที่ได้มีความยินดี ที่นั่นมีภัย
 เมื่อไม่มีความยินดีเสียแล้ว
 โสภ ภัย ก็ไม่มี

(ธรรมบทคาถาที่ ๒๑๔)

從貪欲生憂，
從貪欲生怖，
離貪欲無憂，
何處有恐怖。

(南傳法句經，二一四)

From greed springs grief.

From greed springs fear.

For him who is wholly free from greed,

There is no grief whence fear.

(Dhammapada 214)

น เว กทริยา เทวโลกํ วนฺหติ
 พาลา หเว นปฺปสํสนฺติ
 ธีโร จ ทานํ อนุมฺโถมาโน
 เตเนว โส โหติ สุขี ปรตฺถ

Na ve kadariyā devalokaṃ vajanti
 Bhālā have nappasāṃsanti
 Dhīro ca dānam anumodamāno
 Teneva so hoti sukhī parattha.

(Dhammapada 177)

แน่นอน คนตระหนี่ไม่มีโอกาสไปเทวโลก
 แน่นอน คนโง่ ไม่สรรเสริญการให้
 แต่คนฉลาด ยินดีให้ทาน
 นี้แลที่บันดาลให้เขาได้รับสุขในปรภพ

(ธรรมบทคาถาที่ ๑๗๗)

慳者不升天，
愚不讚佈施，
智者隨喜施，
後必得安樂。

（南傳法句經，一七七）

Verily, the misers fare not to the heavenly realms,

Nor, indeed, the fools ever praise charity.

The wise man rejoices in giving,

By that alone does he become happy hereafter.

ตัวอย่างที่ 2 บันทึกประวัติวัดกาไหล จากสมุดบันทึกของพระราชธรรมมาจารย์ ซึ่งเป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดกาไหล ตำบลเยอร์นารี อำเภอลำทะลุ จังหวัดอุตรดิตถ์ และอดีตเจ้าคณะรัฐอุตรดิตถ์ ท่านเกิดเมื่อปี พ.ศ. 2451 และมรณภาพเมื่อปี พ.ศ. 2538 มีอายุรวม 87 ปี ท่านได้บันทึกถึงเหตุการณ์ช่วงหนึ่งของวัดกาไหลไว้อย่างน่าสนใจ (พระราชธรรมมาจารย์. 2538 : 11-17) ความว่า

พระราชธรรมมาจารย์ได้เขียนประวัติเอาไว้เมื่อเดือน 8 แรม 4 ค่ำ ปีฉลู พ.ศ. 2528 ท่านได้เขียนไว้ว่า วัดและบ้านกาไหลนี้ คนที่มาเบิกป่า คือ พ่อท่านอาจารย์ยอด วัดปะดิงแปลง ท่านเป็นพระที่สำคัญรูปหนึ่งในสมัยนั้น ท่านอาจารย์ยอดได้มาดูสถานที่ก่อน ตรวจดูเห็นภูมิที่ดีแล้วท่านก็กลับไปนำชาวบ้านมาบอกว่า ที่คลองกาไหลนั้นพื้นที่ที่หากินง่ายมีทั้งคลองใหญ่และคลองเล็ก ต่อมาพวกชาวบ้านทยอยกันมาอยู่มากเข้า ก็ได้ตั้งสำนักสงฆ์ขึ้น ส่วนพวกชาวบ้านที่มาอยู่นั้นทำไร่ปลูกข้าว เมื่อเสร็จฤดูทำข้าวก็ปลูกอ้อยเอาอ้อยมาหีบเอาน้ำมาเคี้ยวเป็นน้ำตาล ครั้งแรกมาตั้งสำนักสงฆ์อยู่ที่โลกเหนือปากบางคลองกาไหลซึ่งเป็นที่บ้านคนอยู่ในปัจจุบันนี้ เดิมนั้นเขาเรียกว่าบ้านกิ่งกู่

ต่อมาพ่อท่านอาจารย์ยอดตรวจหาที่สร้างวัด ท่านมาเห็นที่ที่สร้างวัดอยู่ปัจจุบันนี้ เป็นที่ชัยภูมิคืออยู่ริมคลองเล็กและติดกับคลองใหญ่ ท่านย้ายสำนักสงฆ์มาที่ใต้ปากบางคลองกาไหลตั้งสำนักใหม่ซึ่งเป็นที่วัดที่อยู่ปัจจุบันนี้ ท่านมาจำพรรษาอยู่ที่นั่นกระทั่งท่านชราภาพ ต่อมาท่านอาพาธลงชาวบ้านมานิมนต์ให้ท่านกลับไปวัดปะดิงแปลง ท่านก็กลับไป ท่านกลับไปมรณภาพที่วัดปะดิงแปลง ต่อมาที่สำนักสงฆ์ที่ท่านอยู่ขาดสมาธิ ชาวบ้านนิมนต์พระจิว เป็นสมาธิ พระจิวเป็นสมาธิอยู่ได้ 9 พรรษา พระจิวท่านก็ลาสิกขาบท ทางสำนักก็ขาดพระสมาธิอีก ชาวบ้านจึงนิมนต์พระราช มาเป็นสมาธิต่อ สมาธิราชอยู่ได้ประมาณ 8-9 พรรษา สมาธิราชก็ลาสิกขาบท ต่อมาจึงแต่งตั้งพระสีเงินเป็นสมาธิ พ่อท่านสีเงินเป็นสมาธิ ท่านได้อยู่ปฏิบัติสังฆกรรมวัด สร้างกุฏิด้วยไม้หนึ่งหลัง สร้างอุโบสถด้วยไม้หนึ่งหลัง ฝังลูกนิมิตเรียบร้อย สมัยพ่อท่านเงินมีพระหลายรูปแต่ละรูปก็มีอายุหลายพรรษา

เรื่องอธิกรณ์ อยู่มาวันหนึ่งท่านได้จ้างให้ทิดพุทที่มาจากเมืองไทยให้ต่อเรือ เมื่อต่อเรือเสร็จไม่กี่วันทิดพุทก็เอาเรือไปขายแต่มีพันขายไปเจอตำรวจ ตำรวจขอดูใบอนุญาต ทิดพุทไม่มีใบอนุญาต ทิดพุทบอกตำรวจว่าเรือไม่ใช่ของผมเอง เรือเป็นของพ่อท่านสีเงินวัดกาไหล ผมเป็นคนใช้เขาให้เอามาขาย ต่อมาทางการตำรวจเขามาถามท่าน ท่านไม่ยอมรับ ทิดพุทถูกตำรวจจับ ทิดพุทฟ้องพ่อท่านสีเงิน ทางคณะสงฆ์ต้องชำระอธิกรณ์ตั้งหลายครั้ง ทางคณะสงฆ์ตัดสินตกลงให้พ่อท่านสีเงินสึกจากพระ ถ้าท่านไม่สึกท่านต้องถูกรังเกียจ เพื่อนภิกษุไม่ร่วมสังฆกรรมด้วยทั้งหมด

คณะชำระอธิกรณ์พ่อท่านเงิน พ่อท่านสุข ก็อยู่วัดกาไหลทั้งสองรูป ส่วนพ่อท่านสุขเข้าข้างพ่อท่านสีเงิน เวลาชำระอธิกรณ์ตามพระวินัยพ่อท่านสุขเป็นผู้ชนะ แต่ทางคณะสงฆ์ไม่ยอมตกลง พ่อท่านสุขพูดว่า พระทางคณะสงฆ์ไทรบุรีทำอะไรไม่ยุติธรรม ทางคณะสงฆ์พูดว่า ท่านพูดอย่างนั้นไม่ถูก ท่านว่าทางคณะสงฆ์ไทรบุรีไม่ยุติธรรม ถ้าอย่างท่านว่าท่านก็ไม่ต้องร่วมกับคณะสงฆ์ไทรบุรี หลังจากนั้นพ่อท่านสุขไปอยู่ปัตตานี วัดโรงवास ส่วนพ่อท่านสีเงินไปอยู่สงขลา วัดธรรมโคต วัดกาไหลจึงขาดสมาธิอีก

ต่อมาทางคณะสงฆ์แต่งตั้งพระสีแก้วเป็นสมาธิ ได้อยู่สองสามพรรษาท่านได้ปฏิบัติสังฆกรรมวัด สร้างกุฏิหนึ่งหลัง สร้างโรงธรรมหนึ่งหลัง สร้างครัวหนึ่งหลัง และแต่งอุโบสถหลังเก่าให้ดีขึ้นกว่าเดิมแต่ก่อน สิ่งที่ท่านสร้างขึ้นมามีทั้งหมดทำด้วยไม้ สมัยที่ท่านแก้วเป็นสมาธิท่านมีเด็กวัดสามสิบกว่าคน ผมเกิดวันพฤหัสบดี เดือน 7 ขึ้น 13 ค่ำ เวลาตีหกตอนแจ้ง โยมให้ชื่อว่าบุญฤทธิ์ พรหมสวน อายุ 12 ปี

โยมเอามาฝากให้อยู่กับอาจารย์ เรียนหนังสือไทยและขอม อายุ 18 ปี เรียนจบพระปาฏิโมกข์ และบวชเป็นสามเณรอยู่ได้หนึ่งปี สึกไปช่วยทำงานให้โยม พออายุครบ 21 ปี โยมเอามาถวายให้อาจารย์เพื่อซ่อมเรียนหนังสือสวดมนต์ช่วยทำงานวัดเลี้ยงพระหาผัก ต้มแกงหุงข้าว ยกที่อาจารย์ตอนค่ำเรียงน้ำล้างหน้า 1 ชั้น พวกเด็ก ๆ ต้องผลัดเวรเรียงน้ำพระทุกค่ำ ผมเป็นนาคเข้ามาอยู่วัดซ่อมเรียนหนังสือสวดมนต์ตั้งแต่เดือน 4 จนถึงเดือน 8 ท่านอาจารย์พาพวกนาคทั้งหมดหกคน ไปบวชที่ศาลาน้ำวัดปะดังชูสิงห์ นาคทั้งหมดที่บวช 11 คน บวชแล้วอาจารย์พากลับมาอยู่ที่วัดกาไหล พระสมัยผมบวชเข้าแล้วหนังสือก็ต้องเรียน มนต์ก็สวด บาตรก็ยื่น งานก็ทำ เลื่อยแต่ไม้ สร้างโบสถ์ สร้างหอไตร ตอนนี้มีพระหลายรูป ผมอายุสองพรรษา อาจารย์สีกวัดกาไหลว่างสมภาร

ในระหว่างนั้น พ่อท่านเงินกลับมาพอดีเพราะทางคณะสงฆ์ให้ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์แล้ว ท่านก็กลับมาอยู่ที่วัดกาไหลอยู่ประมาณสองเดือนได้ โดนคนลักขโมยลูกกุญแจที่อยู่ในย่าม ดอกไม้เงินดอกไม้ทอง โจรมันเอาไปหมด รุ่งขึ้นแต่เช้าพระพบตกเรียราดอยู่ตามหน้าบันไดกุฏิและตามหน้าพระท่านเองยังไม่รู้ตัวพระมาถามท่าน ท่านเพิ่งตกใจ ในช่วงนั้นผมไม่อยู่ผมไปอาบน้ำ ท่านให้พระไปตามผมกลับมา ท่านบอกผมว่าลูกกุญแจอยู่ในย่ามก็หายไปด้วย ผมได้ตรวจดูในย่ามของท่านลูกกุญแจก็หายไปจริง ผมบอกท่านว่าให้รอประตูเดียวผมจะเปิดให้ ผมไปหาเหล็กมาทำเป็นลูกกุญแจประตูเปิดออกให้แล้วเข้าไปตรวจในห้อง ท่านขอให้พระออกเหลือแต่ผมกับนายอนสองคน ท่านให้เปิดหีบเงินหีบนั้นก็ไม่มีลูกกุญแจ ผมต้องทำลูกกุญแจให้อีก ผมไปเอาเหล็กมาทำลูกกุญแจแทงให้เปิดหีบออกตรวจดูในหีบ มีเงินใบร้อยอยู่ 7 ใบ เป็นเงินที่ท่านขายช้างงาบิด เงินทั้งหมดยังมีอยู่ครบท่านให้ไว้ในหีบตามเดิม อยู่ต่อมาประมาณสองวันมีแขกเทศมาชายา ท่านเรียกผม คุณฤทธิ์ไปถามเทศนั้นดูที่มันพาอะไร ผมไปถามเทศ เทศบอกว่าพาชา ท่านบอกให้ผมถามยาถ่าย เทศบอกว่ามี เม็ดละสับเซ็น ท่านบอกให้อาสามเม็ด เทศบอกให้กินวันละเม็ด ผมบอกท่านให้ฉันวันละเม็ด ท่านฉันเข้าสามเม็ดครั้งเดียว ไม่กินที่ท่านก็ถ่าย ให้ฉันน้ำมะพร้าวก็ไม่หยุด ถ่ายจนออกขี้ดำไม่เกินชั่วโมงท่านก็หมดลม ผมได้พูดว่าพระกาหมาแต่อินเดียมานเอาท่านกลับไปอยู่ ร้อยวันพันปีหมอเทศคนนี้ไม่เคยมาเลย พอท่านกลับมาไม่กี่เดือนหมอเทศคนนี้ก็ถึงมา

พ่อท่านหมดลม ผมให้คนไปนิมนต์ท่านอาจารย์พระอุปชฌาย์มา คือ พระครูวิสุทธิศีลญาณ เมื่อทำศพเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางคณะสงฆ์คณะชาวบ้านประชุมแต่งตั้งสมภาร ในที่ประชุมตกลงให้ผมเป็นสมภาร ผมไม่รับ ผมบอกที่ประชุมว่าผมจะสึก อาจารย์อุปชฌาย์ว่าไม่ได้ คุณต้องรับไว้ก่อน เรื่องสึกค่อยว่าทีหลัง เขาเขียนใบแต่งตั้งไว้แล้ว คุณหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผมบอกพระอุปชฌาย์ว่าให้แต่งตั้งพระสังข์ ท่านรู้จักคนมาก ในที่ประชุมไม่ยอมรับ ผมจำเป็นต้องรับ ท่านอุปชฌาย์เรียกผมเข้าไปรับใบแต่งตั้ง พระทั้งหมดให้ชยันโตชาวบ้านทั้งหลายว่าสาธุเป็นเสร็จพิธี

ผมก็อยู่เรื่อยมา แต่งหลังคาครีวหลังเล็กหลังหนึ่ง ได้เงินจากการสวดคนตายบ้าง เย็บจีวรให้เขาทอดกฐินบ้างแล้วแต่เขาถวายหนึ่งไตรบางรายเขาถวาย 20 เหรียญบ้าง 25 เหรียญบ้าง เงินได้มาเอามาซื้อปูนซีเมนต์ทำกระเบื้องมุงหลังคาครีว พระช่วยกันทำช่วยเลื่อยไม้ลูกระแนง พวกชาวบ้านบางคนมาแบะปูนไม่ทันแห้ง แบะมันก็แตกแล้วพูดว่าทำเสียของเปล่า ๆ ใช้การไม่ได้ คนที่มาแบะไม่ใช่เด็กแต่เป็นคนแก่ ๆ ทั้งนี้ ผมกำลังทำงานร้อน ๆ เหนื่อย ๆ ผมก็ว่าให้ ผมว่ามีไม้จิ้มแม่มัน เรื่องอะไรฉันไม่ได้เอาเงินชาวบ้านมาสักชิ้นเงินฉันหามาเองทั้งนั้น ตอนนี้อยู่บ้านโกรธไปหลายคน ต้าคนหนึ่งโกรธไปหลายคน พอเสร็จครีวหันมาทำรั้ววัดกันหมูกันควาย ปลูกกล้วยปลูกมังคุด

ปลูกเงาะ ทุเรียนกลางสาด หมากร และมะพร้าว พวกชาวบ้านเอาควายมาปล่อยมาล่าม ผมบอกว่าอย่าเอามาล่ามมันทอของ บอกครั้งหนึ่งหลุดไป 9 วัน 10 วัน วันต่อมาผมไปทำธุระที่อื่นกลับมาเห็นควายมีอีกสามสี่ตัว ทอดันเงาะสองต้นผมตัดเชือกไล่ลงคลองดำดำพราง ผมว่าใครคนไหนเอาควายมาล่ามในวัด ต่อไปต้องตีหัวกันบ้าง ถ้าพูดไม่ฟัง ต่อจากนั้นไม่มีใครเอาควายมาล่ามอีก ทีหลังมันโกรธ แต่พูดอะไรไม่ได้โกรธหนึ่ง ๆ ผมก็รู้ อยู่ต่อมาพระไปบิณฑบาตไม่ครบฉัน เด็กไปบาตรข้าวสารก็ไม่พอฉัน ผลที่สุดพระก็ต้องฉันมะพร้าวอ่อน ผมให้เด็กไปต้มน้ำร้อน ให้เด็กไปซื้อขนมร้านพิณแซนที่ข้างวัดสามสี่ ซั้งเอาถวายพระ ผมพูดปรึกษากับพระว่าเรื่องนี้พวกเรานั่งอยู่ไม่ได้แล้ว พวกเราดับห่อครองให้เรียบริ้อยอยู่อยู่ดีกว่าชาวบ้านไล่เราทางอ้อม ก่อนที่พวกเราจะไป ก็ต้องประชุมชาวบ้านให้รู้เสียก่อน เราจะไปเงียบ ๆ ไม่ได้ เดี่ยวเราจะเป็ฝ่ายผิด ผมเขียนหนังสือใบหนึ่ง ให้เด็กพาไปให้นายวัด นายวัดพาไปอ่านให้ชาวบ้านทุกคนฟัง พอเวลาค่ำมาถามทุกคน ใครไม่มาให้ไปตาม พอมาครบทุกคนผมก็ถามถามว่าพวกชาวบ้านทั้งหมดที่มาประชุมวันนี้รู้อะไรบ้าง ในวัดนี้พระอยู่กันอย่างไร การฉันมีอะไรบ้าง พระฉันวันละกี่ครั้งใครรู้บ้าง ชาวบ้านไม่มีใครกล้าตอบ ต่างคนก็เงียบกันหมด ผมว่าถ้าอย่างนั้นก็ไม่ต้องเอาพระ ไม่ต้องรักษาวัตรรักษาศาสนา ลูกหลานทั้งหมดไม่ต้องบวชเรียนให้อยู่เป็นแขกไป

หลังจากประชุมแล้วชาวบ้านกลับหมด วันรุ่งขึ้นผมประชุมพระ บอกให้รู้ว่าผมจะไปอยู่ที่อื่นเพื่อทำโทษให้ชาวบ้านรู้สึกตัว ผมไปอยู่ไม่สนใจช่วยสร้างวัดที่โคกเปลวเดี๋ยวนี้ อยู่หนึ่งปี กว่าๆ ชาวบ้านกาไหลมีความเดือดร้อน คนเฒ่าคนแก่ต้องการให้นิมนต์ผมกลับ ผมกลับมาอยู่ให้สี่ห้าพรรษา ชาวบ้านยังไม่เรียบริ้อยไม่ค่อยสนใจวัด ผมคิดทำโทษอีกบอกชาวบ้านว่า ผมจะไปอยู่ ตะโละเอ็นซุน คนเฒ่าคนแก่ร้องให้ผมไปอยู่ตะโละเอ็นซุนซื้อที่ดินสร้างวัดสองพันกว่าเหรียญ ไปอยู่สองพรรษากว่า ๆ แต่ไป ๆ มา ๆ กลับมาเห็นคนเฒ่าคนแก่ร้องให้เป็นห่วง ผมก็สงสารคนเฒ่าคนแก่ เขากลับผมไม่กลับ ผมเรียกประชุมบอกให้ทุกคนรู้ตั้งกฎระเบียบของวัดทุกคนให้ทำตามชาวบ้านทุกคนก็ยอมรับ ผมบอกให้ทุก ๆ คนทราบดังนี้ 1. ห้ามเล่นการพนัน 2. ห้ามกินเหล้า 3. ใครบวชเณรแล้วถ้าไม่บวชพระไปแต่งงานต้องทำโทษ 4. บวชแล้วอยู่ในวัดสามพรรษาจึงจะสึกได้ 5. ทุกคนต้องส่งลูกหลานให้มาบวชเรียน 6. บวชเข้าแล้วต้องเรียนให้จบพระปาฏิโมกข์ 7. ผู้อาศัยและศิษย์วัดทุกคนต้องเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพระภิกษุสามเณร

วัดกาไหลนี้ พ่อท่านยอดมาสร้างเมื่ออายุท่านได้ 9 พรรษา มรณภาพ เมื่ออายุ 89 ปี พรรษา 68 วัดกาไหลได้สร้างเมื่อปี พ. ศ. 2509

รวมเจ้าอาวาสทั้งหมด 6 รูป

1. พ่อท่านอาจารย์ยอด	อายุ 89 ปี พรรษา 68
2. ทิดจิว	อยู่ 9 พรรษา
3. ทิดราช	อยู่ 9 พรรษา
4. พ่อท่านสีเงิน	อายุ 85 ปี อยู่ 65 พรรษา
5. ทิดสรแก้ว	อยู่ 19 พรรษา
6. พระราชธรรมอาจารย์	อายุ 88 ปี อยู่ 68 พรรษา

จากสมุดบันทึกพระนิโครธรรมธาดา
เจ้าอาวาสวัดกาไหล

ตัวอย่างที่ 3 วีระ สุวรรณ และแสลาย ปรามวล ได้จัดทำหนังสือมรดกวัดไทยในกลันตันเพื่อบันทึกพื้นฐานของวัดไทยในกลันตัน ซึ่งเป็นมรดกของคนสยามที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซียมาเป็นเวลานาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้า ซึ่งผู้เขียนได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ด้วยการเก็บข้อมูลภาคสนาม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 หนังสือบันทึกมรดกวัดไทยในรัฐกลันตันเล่มนี้ได้นำเสนอเนื้อหาในสี่ประเด็นหลักคือ ประวัติชุมชน ประวัติวัด ประวัติเจ้าอาวาส สิ่งก่อสร้าง และศาสนสถานที่น่าสนใจ การศึกษาครั้งนี้มีวัดในรัฐกลันตันจำนวนทั้งสิ้น 20 วัด ซึ่งตั้งอยู่ใน 6 อำเภอของรัฐกลันตัน ได้แก่ อำเภอตุมปัต 12 วัด อำเภอปาเซร์มีส 3 วัด อำเภอบาเจาะ 2 วัด อำเภอโกตาบารู 1 วัด อำเภอตาเนาะห์แมเราะห์ 1 วัด และอำเภอปาเซร์ปูเต๊ะ 1 วัด ดังตัวอย่างวัดพิกุลทองวราราม (วีระ สุวรรณ และแสลาย ปรามวล. 2553 : 45-48) ความว่า

วัดพิกุลทองวรารามตั้งอยู่กลางของหมู่บ้านบ่อเสม็ด มีเนื้อที่กว้างประมาณ 11 เอเคอร์ ห่างจากอำเภอตุมปัต ประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากตัวเมืองโกตาบารูประมาณ 16 กิโลเมตร วัดแห่งนี้แต่เดิมเป็นที่รู้จักกันในนามวัดบ่อเสม็ด เนื่องจากมีที่ตั้งอยู่ที่บ้านบ่อเสม็ด และเนื่องจากในหมู่บ้านมีบ่อน้ำอยู่แห่งหนึ่งซึ่งบริเวณบ่อน้ำแห่งนั้นเองมีดินเสม็ดขึ้นอยู่โดยรอบ ชาวบ้านจึงเรียกชื่อวัดตามสถานที่นั้นว่า “วัดบ่อเสม็ด”

ตามประวัติเล่ากล่าวกันว่าวัดนี้มีอายุประมาณ 700 กว่าปี ที่ได้ชื่อว่าวัดพิกุลทองนั้นเนื่องจากในบริเวณที่สร้างวัดมีดินพิกุลเก่าแก่อยู่ต้นหนึ่ง ประมาณ พ.ศ.2481 นายแดง อุดรพันธ์ ซึ่งเป็นคนที่มีความรู้ทางด้านภาษาไทยมากพอสมควรเพราะได้ไปศึกษาที่ประเทศไทยสมัยบวชเป็นพระภิกษุได้แนะนำให้ตั้งชื่อวัดว่า วัดพิกุลทอง เนื่องจากในการทำพิธีไหว้ท่อง (พิธีบูชาผีทุ่งผืนตามความเชื่อของชาวบ้านบ่อเสม็ด) ชาวบ้านได้ปรารภว่า วัดบ่อเสม็ดของเราตอนนี้เป็นเงินเป็นทองขึ้นมาแล้ว ซึ่งหมายความว่า วัดบ่อเสม็ดเริ่มมีความเจริญแล้ว ด้วยเหตุนี้เองนายแดงจึงเกิดความคิดว่าสมควรที่จะตั้งชื่อวัดว่า วัดพิกุลทอง สมัยนั้นท่านอุปชฌาย์เสาร์ ธรรมโชโตเป็นเจ้าอาวาส ท่านได้ให้นายแดง หวังพิบูลย์ หรือเจ้าแดงซ่ง (เดิมเป็นคนจากตำบลพร่อน อำเภอเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาส และได้แต่งงานกับคนบ้านลำจิ) ซึ่งเป็นนายช่างใหญ่ในสมัยนั้นแกะสลักตัวหนังสือชื่อวัดพิกุลทองวรารามลงบนแผ่นไม้และนำแผ่นไม้นั้นไปปักเป็นป้ายชื่อวัดพร้อมกับปักธงเป็นสัญลักษณ์ว่าวัดได้สถาปนาชื่อใหม่ตั้งแต่นั้น

ชาวบ้านเชื่อกันว่าต้นพิกุลนั้นมีความศักดิ์สิทธิ์เพราะได้มีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้น ในราว พ.ศ. 2486 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทหารไทยได้เข้ามาตั้งกองทัพออยู่ที่วัดแห่งนี้ มีทหารไทยที่อยู่ประจำการ ณ วัดพิกุลทอง คนหนึ่ง ชื่อพลทหารผันได้เห็นตะขาบที่มีรูปร่างใหญ่ผิดปกติคลานอยู่บริเวณต้นพิกุล ด้วยความศรัทธาจึงได้ใช้ด้ามปืนตี แต่ตีเท่าไรก็ไม่ถูก จนตะขาบตัวนั้นคลานเข้าไปในโพรงต้นพิกุลนั้น ด้วยความไม่พอใจพลทหารผันจึงจุดไฟเผาไฟลงต้นพิกุลหมายจะสังหารตะขาบตัวนั้น แต่เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น คือพลทหารผันได้ล้มป่วยโดยฉับพลัน มีอาการเนื้อตัวพุพอง คล้ายโดนไฟลวก จนต้องนำส่งโรงพยาบาลที่อำเภอตุมปัต และเสียชีวิตในเวลาต่อมา ต้นพิกุลดังกล่าวมีอายุประมาณ 400 - 500 ปี มาแล้ว และยังคงงอกงามอยู่หน้ากุฏิหลังใหญ่ (แม่แต๊ะ) ในวัดพิกุลทองจนถึงทุกวันนี้

นอกจากนี้ยังมี **หลวงพ่อบ้านดำ** (พ่อบ้านหน้าดำ พุทธศักดิ์สิทธิ์) พระพุทธรูปคู่บ้านคู่วัดที่บ่งบอกถึงความเก่าแก่ของวัดพิบูลทองวราราม เป็นพระพุทธรูปแกะสลักด้วยไม้ ทรงอุ่ทองหน้าตัก 15 นิ้ว ความสูงวัดจากศาสน์ถึงเกตุ 28 นิ้ว เชื่อกันว่ามีความเก่าแก่ร่วมสมัยกับกรุงสุโขทัย

หลักฐานอีกอย่างที่สามารถบ่งบอกถึงความเก่าแก่ของวัดก็คือ ลำคลอง (ปัจจุบันได้กลายเป็นบึงเล็กๆ ตั้งอยู่หลังพระพุทธรูปลีลามหามงคล) ทางด้านทิศเหนือของวัด สมัยนั้นมีคลองอยู่หนึ่งสาย และคลองนี้มีความสำคัญมาก ทางวัดจะใช้คลองนี้เพื่อทำสังฆกรรมเพราะในตอนนั้นยังไม่ได้สร้างโบสถ์ เวลาจะทำสังฆกรรม เช่น การบรรพชา อุปสมบท จึงต้องอาศัยแพที่สร้างขึ้นเพื่อสมมุติให้เป็นสีมาหรือเขตหรือสถานที่ประกอบพิธี

ประวัติเจ้าอาวาสวัดพิบูลทองวราราม

วัดพิบูลทองวรารามเคยมีเจ้าอาวาสมาแล้วหลายองค์ เชื่อกันว่าน่าจะมีทั้งหมด 8 องค์ ซึ่งเจ้าอาวาสรูปแรกจนถึงองค์ที่ 4 นั้นไม่มีผู้ใดในปัจจุบันสามารถจดจำประวัติได้ อาจเป็นเพราะวัดแห่งนี้มีประวัติการสร้างมายาวนาน จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ของบ้านบ่อเสม็ด เจ้าอาวาสที่พอจะจดจำได้ คือ พระอาจารย์ชัย ซึ่งเชื่อกันว่าจะเป็นเจ้าอาวาสรูปที่ 5 และประมาณการว่าท่านปกครองวัดตั้งแต่ ต้น พ.ศ. 2443

ต่อมาเมื่อต้นปี พ.ศ. 2460 **พระอาจารย์เสาร์ ธมฺมโชโต** ได้มาดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสรูปที่ 6 เมื่อ พ.ศ. 2467 พระอาจารย์เสาร์ ธมฺมโชโต ได้สร้างอุโบสถขึ้นโดยมีพระครูโสภาทพุทธานุคุณเป็นประธานในการสร้าง และได้ยกเลิกวิธีการบวชบนแพ ในช่วงเวลาที่ท่านปกครองวัดพระอาจารย์เสาร์ได้นิมนต์พระเถระรูปหนึ่ง ชื่อว่า พระแดง อินทโชโต จากตำบลพร่อน อำเภอเจ๊ะเห จังหวัดนราธิวาสมาอยู่ที่วัดพิบูลทองเพื่อมาช่วยสร้างวัด พระรูปนี้เป็นพระที่มีความชำนาญในด้านการก่อสร้าง กุฏิวิหาร และอาคารรูปทรงใหม่ๆ โดยอาคารรูปทรงจตุรมุข (ศาลาโรงธรรมในปัจจุบัน) ที่ตั้งเด่นอยู่กลางวัดก็เป็นผลงานของท่านเช่นกัน หลังจากนั้นพระอาจารย์เสาร์ได้พัฒนาวัดพิบูลทองเรื่อยมา จนกระทั่งท่านได้มรณภาพลง ในปี พ.ศ. 2502

ต่อมา **พระครูวิเทศธรรมพิทักษ์ (แดง ธมฺสโร)** ได้มาเป็นเจ้าอาวาส ท่านเป็นพระนักพัฒนาจึงได้สร้างพระพุทธรูปลีลามหามงคล (หลวงพ่อบ้านดำ) และยังให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องของการศึกษา ท่านได้สร้างโรงเรียนและเปิดการเรียนการสอนภาษาไทย นักธรรมและธรรมศึกษาขึ้นในวัด เพื่อให้ลูกหลานของชาวบ้านบ่อเสม็ดและหมู่บ้านใกล้เคียงได้มีความรู้ อ่านออกเขียนได้

นอกจากนั้นท่านยังให้ความสำคัญในด้านประเพณีและวัฒนธรรม เช่น จัดงานสงกรานต์ และงานลอยกระทงขึ้นเป็นงานประจำปีของวัด ท่านได้มรณภาพลง เมื่อวันเสาร์ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2555 และ พ่อบ้านเอก หรือพระวิจิตรวชิรคุณ ได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาส ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 จนถึงปัจจุบัน

ประวัติ พระครูวิเทศธรรมพิทักษ์ (พ่อบ้านแดง)

พระครูวิเทศธรรมพิทักษ์ (พ่อบ้านแดง) ฉายา ธมฺสโร (อดีตเจ้าอาวาสวัดพิบูลทองวราราม) นามเดิม แดง เสวตศรี เกิดเมื่อวันที่ 5 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2454 เป็นบุตรของนายหมุดและนางเทพ

เศวตศรี เกิดที่บ้านบ่อเสม็ด ตำบลเตอร์เป๊ะ อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย มีพี่น้องทั้งสิ้น 6 คน

พ่อท่านแดงเติบโตมาในครอบครัวชาวนา อาศัยอยู่บ้านบ่อเสม็ด เมื่อเติบโตขึ้นได้ช่วยบิดามารดาประกอบอาชีพทำนา และได้รับการศึกษาเล่าเรียนเขียนอ่านภาษาไทยจากทางบ้านตามแบบโบราณเป็นเบื้องต้น

เมื่ออายุครบ 21 ปี จึงได้อุปสมบทที่วัดพิบูลทองวราราม (ขณะนั้นยังเรียกวัดบ่อเสม็ด) เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2474 ได้ฉายาธมมสโร โดยมี พระครูแห่ม ศรีสุวรรณโณ วัดชลประชุมธาตุชนาราม บ้านใน อำเภอดุสิต เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์เสาร์ ธรรมโชโต วัดพิบูลทองวราราม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์หอม ธมมสโร วัดสุคนธาราม (บางหยัง) อำเภอดุสิต เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เมื่อบวชเป็นพระภิกษุแล้วประจำอยู่ที่วัดพิบูลทองวราราม และเมื่อ พ.ศ. 2500 คณะสงฆ์จึงให้พระแดงธมมสโร เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดพิบูลทองวรารามทำหน้าที่เจ้าอาวาสต่อไป

เมื่อ พ.ศ. 2502 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสอย่างเป็นทางการ เมื่อ พ.ศ. 2505 ท่านได้ศึกษาทั้งภาษาไทยโบราณและได้ศึกษาค้นคว้าอักษรขอมจนมีความสามารถอ่านออกเขียนได้

พ่อท่านแดงได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าคณะรัฐและคณะสงฆ์ให้เป็นพระครูธรรมโสโมสร เมื่อปี พ.ศ. 2511 และรับหน้าที่เป็นพระอุปัชฌาย์ในปีเดียวกัน โดยมีหน้าที่ปกครองรับผิดชอบ 2 วัดด้วยกัน คือ วัดพิบูลทองวราราม และ วัดแจ้งพุทธาวาส ท่านเป็นผู้พัฒนาการศึกษาควบคู่ไปกับการก่อสร้าง ท่านได้จัดสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม เมื่อ พ.ศ. 2511 และผลงานชิ้นเอกของท่าน ที่ทุกคนได้ประจักษ์ คือการสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่มีนามว่า พระพุทธลีลามหาเมฆคล หรือ หลวงพ่อสระทอง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2529

ท่านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรที่พระครูวิเทศธรรมพิทักษ์ เมื่อ พ.ศ. 2513 และได้รับตำแหน่งเป็นเจ้าคณะอำเภอดุสิตในปีเดียวกัน

ท่านพระครูวิเทศธรรมพิทักษ์มรณภาพ เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2534 เวลา 04.40 น. ที่วัดพิบูลทองวรารามด้วยอาการสงบ

ประวัติเจ้าอาวาสวัดพิบูลทองวรารามรูปปัจจุบัน

พระวิจารย์วุฒิกุล (พ่อท่านเอก)

พระวิจารย์วุฒิกุล ฉายา อคฺควณโณ อายุ 77 ปี 55 พรรษา ชื่อเดิม เอก นามสกุล เหล็กเพชร เกิดวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474 เป็นบุตรของนายอิน และ นางดำ เหล็กเพชร อยู่ตำบลเตอร์เป๊ะ อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ท่านสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดพิบูลทองวรารามเมื่อ พ.ศ. 2488

ท่านอุปสมบท เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2495 ณ วัดพิบูลทองวราราม โดยมีพระครู-ทิสังฆปาโมกข์ วัดประชุมธาตุชนาราม เป็นพระอุปัชฌาย์

ในปี พ.ศ. 2497 สอบไล่ได้นักธรรมเอก นักเรียนวัดพิบูลทองวราราม ในปี พ.ศ. 2500 เป็นรองเจ้าอาวาสวัดพิบูลทองวราราม และท่านได้เป็นเจ้าอาวาสวัดพิบูลทองวราราม พ.ศ. 2533 ในปี พ.ศ. 2535 ท่านเป็นเจ้าคณะอำเภอดุสิตเขต 1 ต่อมา ปี พ.ศ. 2545 ได้เป็นเจ้าคณะรัฐกลันตัน

ในปี พ.ศ. 2534 ท่านเป็นหัวหน้าพระธรรมทูตโดยได้ออกปฏิบัติงานตามหน้าที่ในทุกอำเภอของรัฐกลับต้นจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2546 ท่านได้เป็นประธานในโครงการบวชสามเณร 80 รูป ถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 5 ธันวาคมมหามงคล

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย เป็นกิจกรรมทางสังคมที่มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ในการใช้ภาษาไทยในวัดของคนสยาม กิจกรรมที่เกิดขึ้นมีวัตถุประสงค์และกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอน เป็นการสร้างค่านิยมให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของภาษาไทยสำหรับใช้เพื่อการสื่อสารที่เป็นทักษะทางภาษาในด้านการพูด ฟัง อ่าน และเขียน รวมทั้งสาระสำคัญเพื่อสื่อความหมาย สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมองเห็นพัฒนาการทางภาษาที่บ่งบอกถึงพัฒนาการของกลุ่มชนที่มีความเจริญในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งสม และสืบทอดจากบรรพชนถึงคนรุ่นหลังในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเรื่องให้เห็นได้อย่างประจักษ์ชัด จากการเรียนรู้ของชุมชนที่วัดเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ นั้น ดังกล่าวแล้ว

การจัดการเรียนรู้ด้านศาสนาในวัดของคนสยาม

คนสยามในประเทศมาเลเซียนับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาท เป็นนิกายในพุทธศาสนาฝ่ายใต้ ยึดถือปฏิบัติตามคติที่พระอรหันต์พุทธสาวกได้ทำสังคายนาไว้ บางครั้งในบางคนก็เรียกว่านิกายหินยานหรือทักษิณนิกาย ซึ่งการทำสังคายนานั้นได้กระทำเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ด้วยสถานการณ์ของพระพุทธศาสนามีความเจริญและความเสื่อม ในสาเหตุของความเสื่อมนั้นมี 2 อย่าง คือ จากภายนอก ได้แก่ ถูกผู้มีอำนาจในศาสนาอื่นใช้กำลังเข้าทำลาย อีกทั้งการกลืนศาสนาในรูปแบบต่าง ๆ และจากภายใน ได้แก่ พุทธบริษัทแตกความสามัคคีกัน ดังนั้นพระเถรานุเถระจึงหาทางแก้ไขได้ด้วยการจัดทำสังคายนาร้อยกรองพระธรรมวินัย เพื่อเป็นหลักยึดในการปฏิบัติของพุทธบริษัท และการจัดทำสังคายนาที่ถือว่าสำคัญมากที่สุด มีทั้งหมด 5 ครั้ง ประกอบด้วยในประเทศอินเดีย 3 ครั้ง และในประเทศลังกา 2 ครั้ง (พิน ดอกบัว. 2542 : 3-5)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เชื่อกันว่า พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่มาสู่ประเทศมาเลเซียในราวพุทธศตวรรษที่ 3 โดยมีพุทธศาสนานิกายเถรวาทเข้ามาเป็นหลัก แต่ก็ยังไม่แพร่หลายเท่าใดนัก ต่อมาในราวพุทธศตวรรษที่ 12 อาณาจักรศรีวิชัยมีอำนาจ จึงได้นำพุทธศาสนาฝ่ายมหายานเข้ามาเผยแผ่ในดินแดนแถบนี้ด้วย ต่อมาในราว พ.ศ. 1837 เข้าสู่ยุคชนเผ่าไทยเรื่องอำนาจ ภายใต้การปกครองของอาณาจักรสุโขทัย โดยเฉพาะในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ขยายอำนาจลงมาทางใต้ของแผ่นดินแหลมทองหรือที่เรียกกันว่า คาบสมุทรมลายู และได้ยกเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางทางอำนาจ อยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรสุโขทัย บรรดาหัวเมืองมลายูทั้งหลายจึงได้รับอิทธิพลให้อยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรสุโขทัยด้วย ซึ่งอาณาจักรสุโขทัยและเมืองนครศรีธรรมราชนั้นนับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาท แต่พุทธศาสนานิกายมหายานก็เคยเจริญรุ่งเรืองในดินแดนแถบนี้ในบางช่วง ดังปรากฏอิทธิพลทางความเชื่อและหลักฐานที่มีรูปพระโพธิสัตว์หรือรูปเคารพตามแบบพระพุทธศาสนานิกายมหายาน แต่ความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนาในประเทศมาเลเซียเริ่มขึ้นได้ไม่นาน มีอาณาจักรทางตอนใต้อีกแห่งหนึ่งมีพระราชาทรงพระนามว่า ปรเมศวรแห่งอาณาจักรมะละกา ได้ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงแห่งปาไซ ที่เป็นชาวมุสลิม พระองค์จึงจะละทิ้งศาสนาพหุเทวนิยม-ฮินดู-พุทธ และได้เข้ารับศาสนาอิสลามแทน ในขณะที่ประชาชน

ยังคงเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา ต่อมาในสมัยรัชกาลของสุลต่านมัลโซซฮาร์ ทรงมีความเลื่อมใสในศาสนาอิสลามอย่างแรงกล้า ทำให้ประชาชนหันมาเข้ารับในศาสนาอิสลามตามพระองค์ไปด้วย

เนื่องจากดินแดนคาบสมุทรมลายูแห่งนี้มีกลุ่มชนเผ่าไทยอาศัยอยู่มาก่อน โดยเฉพาะในรัฐทางตอนเหนือของมาเลเซีย ได้แก่ รัฐเกดะห์ ปะลิส เประ และกลันตัน เป็นเวลาหลายร้อยปี จนได้รับรองสถานะเทียบเท่าชาวมาเลย์ที่เรียกว่ากวมิบูตร คนไทยเหล่านี้เรียกตนเองว่าคนสยาม นับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาท ในปัจจุบันวัดของคนสยามมักจะมีอยู่ในแถบชานเมือง เน้นการทำบุญและสร้างกุศล จะมีชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนให้การบริจาคเพื่อช่วยเหลือวัดเป็นอย่างมาก (มูลนิธิวิกิพีเดีย (2555). ศาสนาพุทธในมาเลเซีย. วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2555. จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/%>

ในปัจจุบันในวัดของคนสยามในมาเลเซียได้มีการจัดการเรียนรู้ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาอย่างหลากหลาย ในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การเรียนรู้กิจวัตรที่พระสงฆ์หรือสามเณรพึงปฏิบัติ ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย กิจวัตรที่พระสงฆ์หรือสามเณรปฏิบัตินั้นจะเป็นไปตามการอบรมสั่งสอนของอุปัชฌาย์และเจ้าอาวาสเป็นหลัก ซึ่งคำว่ากิจวัตรนี้เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า กิจและวัตร อันคำว่า “กิจ” หมายถึงกิจสำคัญหรือจำเป็นต้องทำ ถ้าไม่ทำก็จะเสียหาย ถึงกับต้องสูญเสียความเป็นพระสงฆ์หรือสามเณร ส่วนคำว่า “วัตร” หมายถึงข้อปฏิบัติที่ควรทำ ถ้าไม่ทำก็จะทำให้ความเป็นพระสงฆ์หรือสามเณรที่ไม่น่าเคารพนับถือ ในที่นี้การกล่าวถึงกิจวัตร จึงหมายถึง สิ่งที่พึงปฏิบัตินั่นเอง และประเพณีปฏิบัติของพุทธศาสนานิกายเถรวาทโดยทั่วไป ก็จะยึดเอาพระอภิธรรมและพระธรรมวินัยที่มาจากพระไตรปิฎก ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ของบรรพชิตได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งสอนของพระอุปัชฌาย์และเจ้าอาวาสเป็นสำคัญ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่อง

การแต่งตั้งพระอุปัชฌาย์ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย นั้น แต่เดิมเมื่อครั้งที่รัฐทางตอนเหนือของมาเลเซียยังเป็นหัวเมืองประเทศราชของราชอาณาจักรสยาม ก็จะมีการแต่งตั้งพระอุปัชฌาย์ไปจากราชอาณาจักรสยาม ดังเช่นสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงถวายตราตั้งพระครูวิสุทธิศีลญาณ (ช่วย สียมณี) วัดปลายระไม ตำบลปาดังเกอ์เบา อำเภอบึงดิง รัฐเกดะห์ เป็นพระอุปัชฌาย์ และได้ถวายตราตั้งพระครูโสภาสพุทธคุณที่สังฆปาโมกข์ (พระครูแก้ว) เป็นเจ้าคณะรัฐกลันตัน

ครั้นถึงสมัยปัจจุบัน พระสงฆ์สยามในประเทศมาเลเซีย จะอยู่ภายใต้การกำกับควบคุมดูแลขององค์การพระพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทย (The Malaysian Thai Buddhist Organization) ใช้อักษรย่อ “อ.พ.ม.ท” เมื่อจะมีการเสนอชื่อพระภิกษุรูปใดเป็นพระอุปัชฌาย์ พระภิกษุรูปนั้นจะต้องมีคุณสมบัติของพระอุปัชฌาย์ตามกฎหมายของมาเลเซีย ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของพระอุปัชฌาย์สามัญเอาไว้ เช่น มีตำแหน่งในการปกครองชั้นเจ้าอาวาสขึ้นไป เป็นพระภิกษุมาแล้วเกิน 10 พรรษา ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพไร้ความสามารถหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ อาพาธเป็นโรคติดต่อ มีประวัติประพฤติดี เป็นที่นับถือของประชาชนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ได้เปรียญธรรมหรือนักธรรมชั้นเอก เว้นแต่ในบางท้องถิ่น ซึ่งเจ้าคณะพิจารณาเห็นสมควรผ่อนผัน มีความสามารถฝึกสอนผู้อยู่ในปกครองให้เป็นภิกษุสามเณรที่ดีตามพระธรรมวินัย และสามารถบำเพ็ญกรณียกิจอันอยู่ในหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ รวมทั้งมีความรู้ความสามารถในการทำอุปัชฌาย์ให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย

และระเบียบแบบแผนของพระสงฆ์ (พระครูใบฎีกาอนงค์ อนังคโน ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2555)

เมื่อคณะกรรมการองค์การพระพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทยได้รับรายชื่อและร่วมกันพิจารณาคุณสมบัติของพระภิกษุรูปใดที่เห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะได้รับตราตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ก็จะมีมติเห็นชอบ จากนั้นก็จะนำรายชื่อและหลักฐานประกอบเสนอต่อคณะกรรมการสงฆ์ควบคุมและส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย (ก.ส.ทม.) คณะกรรมการชุดนี้มีเจ้าคณะภาค 18 แห่งประเทศไทยเป็นประธานคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการให้ความเห็นชอบแล้ว จากนั้นเจ้าคณะภาค 18 ก็จะดำเนินการฝึกซ้อมอบรม ในการฝึกซ้อมอบรมนั้นจะมีทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติในประเด็นสำคัญ เช่น การขานนาค หน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ที่ต้องทำหน้าที่สวดญัตติอนุสาวนาได้คล่องแคล่วถูกต้องตามอักขรวิธี หน้าที่พระอุปัชฌาย์ที่จะต้องทำหน้าที่สวดนาค สอนกรรมฐานให้ผ้า ให้นิจสัย บอกอัฐฐบริวารที่สำคัญ การนับอายุผู้เข้าอุปสมบท การสวดนาคเดี่ยวหรือหลายนาค การนับเวลาสำเร็จญัตติตตฤทธกรรมและการออกหนังสือสุทธิ และหน้าที่ของอุปัชฌาย์ เป็นต้น เมื่อเจ้าคณะภาค 18 ได้ดำเนินการฝึกซ้อมอบรมและทดสอบแล้ว พระภิกษุที่ได้รับการคัดเลือกจะแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ เป็นผู้มีความสามารถทำอุปสมบทกรรมได้ถูกต้อง จึงออกหนังสือรับรองไปยังเจ้าคณะใหญ่หนใต้พิจารณาแต่งตั้ง โดยออก “ตราตั้ง” ให้ไว้เป็นหลักฐาน พระสังฆาธิการรูปนั้นจะปฏิบัติหน้าที่พระอุปัชฌาย์ได้ ก็ต่อเมื่อได้รับตราตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์แล้ว (สัมภาษณ์ พระนิโครธธรรมธาดา “ลาภ โสภาโส เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2555)

พระราชธรรมธาดา (นำ ติสสุวิโส) เจ้าคณะรัฐเกดะห์และเจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน) ตำบลเอะเยร์ปูเต๊ะ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ ได้เล่าให้ฟังว่า การเรียนรู้ถึงกิจวัตรที่พระสงฆ์หรือสามเณรพึงปฏิบัติในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย นั้น แรกเริ่มเมื่อบวชแล้วก็จะปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระอุปัชฌาย์หรือเจ้าอาวาสและสังเกตการปฏิบัติตนตามประเพณีปฏิบัติของพระภิกษุที่บวชอยู่ก่อนแล้ว ดังชีวิตของท่านเองนั้น ท่านจะยึดถือกิจวัตรอันพึงปฏิบัติ ด้วยการยึดถือการนำเอากิจวัตรปฏิบัติและคำอบรมสั่งสอนของพระราชธรรมมาจารย์ (ฤทธิ พรหมสาโร) ซึ่งมีชีวิตระหว่างปี พ.ศ. 2451-2538 มาเป็นแนวปฏิบัติ และท่านได้เล่าให้ฟังถึงชีวประวัติของท่านให้ฟังว่า ท่านเองชื่อ นำ สุตตะปริชา เกิดเมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2470 ตรงกับวันเสาร์ แรม 12 ค่ำ เดือน 4 ปีเถาะ เป็นบุตรของนายแก้ว นางบุญ สุตตะปริชา มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 5 คน ท่านเป็นคนสุดท้อง เกิดที่บ้านไม้สน ตำบลเอะเยร์ปูเต๊ะ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์

ได้เข้ารับการศึกษาชั้นต้น เมื่อปีพ.ศ. 2486 ด้วยการเข้าศึกษาภาษามลายูจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนปายามะอินสน ตำบลเอะเยร์ปูเต๊ะ อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ และได้รับการศึกษาภาษาไทยและภาษาขอมจากพระอาจารย์เรือง สียมณี วัดเทพสุวรรณาราม (วัดป่าดงแปลง) ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ใกล้บ้าน ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีวัดเทพบัณฑิต (วัดไม้สน)

เมื่อจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของภาษามลายูและภาษาไทย รวมทั้งภาษาขอมพออ่านออกเขียนได้ จากโรงเรียนและพระอาจารย์แล้ว ได้บรรพชาเป็นสามเณร เมื่ออายุ 17 ปี ณ วัดเทพสุวรรณาราม (วัดป่าดงแปลง) โดยมีพ่อท่านพรหม วัดปลายะไร เป็นพระอุปัชฌาย์ ซึ่งท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรระหว่างปี พ.ศ. 2487 – 2490 เมื่ออายุครบ 20 ปี ได้อุปสมบท ณ พัทธสีมา วัดเทพสุวรรณาราม (วัดป่าดงแปลง) เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 โดยมีพระ

ครูปฏิภาณธรรมคุด (ต่อมาได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชธรรมาจารย์) วัดกาไหล เป็นพระอุปัชฌาย์ พระฮก พรหมสโร วัดทุ่งพรุ เป็นพระกรรมาจารย์ พระไล ธรรมโชโต วัดทำนาหระ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ สำเร็จด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา เป็นพระภิกษุในบวรพุทธศาสนา โดยมีนามฉายาทางภาษาพระบาลีว่า “ติสฺสวโส” เมื่ออุปสมบทแล้ว

ในพรรษาแรก อยู่จำพรรษาศึกษาข้อปฏิบัติของพระภิกษุผู้บวชใหม่ ณ วัดป่าดงแปลง 1 พรรษา เมื่อออกพรรษาได้มาพำนักศึกษาพระธรรมวินัยอยู่ที่สำนักสงฆ์ศาลาอนุประดิษฐ์ (ป่าช้า – เปลว) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับ หมู่บ้านไม้สนในปัจจุบัน อันเป็นสำนักที่พระครูปฏิภาณธรรมคุด (ฤทธิ พรหมสโร) พระอุปัชฌาย์ได้มาสร้างเป็นสำนักสงฆ์ ขึ้นในปี พ.ศ. 2490 ท่านได้ศึกษาพระธรรมวินัยกับพระอุปัชฌาย์ อาจารย์ จนมีความรู้ความเข้าใจ ในข้อธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนได้มีการสอบธรรมสนามหลวงขึ้นในปีต่อมา

พระราชธรรมธาดา (นำ ติสฺสวโส) ได้เล่าให้ฟังต่ออีกว่า พระราชธรรมาจารย์ (ฤทธิ พรหมสโร) พระอุปัชฌาย์ของท่านได้วางกติกาของวัดกาไหล ซึ่งเป็นวัดที่พระอุปัชฌาย์เป็นเจ้าของ อาวาสอยู่ไว้ 4 ข้อคือ

ข้อ 1 พระภิกษุสามเณรทุกรูปต้องศึกษาปริยัติธรรม

ข้อ 2 พระภิกษุสามเณรต้องทำวัตรสวดมนต์เข้าเย็นทุกวัน

ข้อ 3 พระภิกษุสามเณรที่วัด เมื่ออุปสมบทแล้วต้องอยู่อย่างน้อย 3 พรรษา

มีระเบียบปกครองวัด คือพระธรรมวินัย กฎระเบียบตามแบบอย่างคณะสงฆ์ไทยอย่างเคร่งครัด

ข้อ 4 พระภิกษุสามเณรต้องช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ด้วยความสามัคคี (สัมภาษณ์ พระราชธรรมธาดา “นำ ติสฺสวโส เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2555)

2. การสอนนักเรียนและธรรมศึกษา วัดเป็นสถานที่เผยแพร่หลักธรรมในพระพุทธศาสนา วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียเป็นสถานที่สำคัญในการศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยมีพระภิกษุเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการเผยแพร่ ซึ่งเป็นกิจวัตรของพระภิกษุมาตั้งแต่สมัยพระพุทธองค์ นอกจากนั้นแล้วอุบาสกอุบาสิกา ก็ทำหน้าที่ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วย

ดั่งต้นพุทธรักษา เมื่อคราวที่พระพุทธองค์ได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้วได้ประทับนั่งเสวยวิมุตติสุขภายใต้ต้นศรีมหาโพธิ์ แล้วจึงเสด็จดำเนินไปเพื่อการตรัสรู้ของพระองค์ ระหว่างการเดินทางได้พบพานิช 2 คน คือ ตะปุสสะและภัลลิกะ ทั้งได้ถวายกระยาหารที่ปรุงด้วยข้าวสาลีและน้ำผึ้ง และได้แสดงตนเป็นอุบาสกถึงพระพุทธ พระธรรมเป็นสรณะ นับเป็นอุบาสกคนแรกในโลก ต่อมาพระพุทธองค์ทรงรำพึงในพระทัยของพระองค์และทรงรำพันว่า “ธรรมนี้เราได้ตรัสรู้มาด้วยความยากลำบาก เราควรจะประกาศธรรมนั้น เพราะชนทั้งหลายถูกราคะและโทสะเผาผลาญอยู่ ไหนเลยจะเข้าใจธรรมนั้นได้” แต่พระองค์ทรงมีพระกรุณาในหมู่สัตว์ทรงดำริว่า บุคคลที่มีบารมีแก่กล้า มีปัญญาไว สามารถที่จะเข้าใจคำสอนของพระองค์ได้มีอยู่ เมื่อได้ฟังคำสอนของพระองค์ก็จะสละความเชื่อผิด ๆ ของเขา เมื่อทรงดำรินี้แล้ว จึงตัดสินใจพระทัยแน่วแน่ที่จะสั่งสอนเวไนยนิกรต่อไป (บรรพต วีระสัย. 2523 : 26)

เมื่อตกลงพระทัยว่าจะสอนธรรมะแก่มหาชนแล้ว ก็ทรงระลึกว่าจะไปสอนดาบสทั้งสอง แต่ได้มรณภาพแล้ว จึงตกลงพระทัยไปสอนปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งเป็นการแสดง

พระธรรมเทศนาครั้งแรก จึงเรียกว่า ปฐมเทศนา กัมมที่เทศน์นั้นเรียกว่า ธรรมจักรกัปปวัตนสูตร จากนั้นได้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุ และได้ทรงสั่งสอนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ 60 องค์ จากนั้นพระพุทธองค์ได้ตรัสกับพระภิกษุดังกล่าวไว้ว่า “ท่านทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไปในชนบทเถิด เพื่อประโยชน์และความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย อย่าไปร่วมกันสององค์ในทางเดียว และพระองค์ก็ได้เสด็จไปยังอุรุเวลา เสนิคม เพื่อทางแสดงธรรมแต่พระองค์เดียว (หลวงวิภาวดีไพศาล. 2521 : 44 – 46)

การเผยแผ่มีความสำคัญอย่างยิ่งกับพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงทรงแต่งตั้งเอกทศกะ (ความเป็นยอดเยี่ยม) ในทางเผยแผ่ไว้ครบทั้ง 4 บริษัทคือ ในส่วนภิกษุได้ทรงแต่งตั้งพระปุลณมัตตานีบุตร เป็นยอดเยี่ยมกว่าภิกษุทั้งหลายที่เป็นพระธรรมกถึก พระมหาวิจจายนว เป็นยอดเยี่ยมกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้อธิบายหัวข้อธรรมที่ยอให้พิสดาร พระกุมารกัสสปะ เป็นยอดเยี่ยมกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้แสดงธรรมได้อย่างวิจิตรจับใจ ในฝ่ายภิกษุณีนางธรรมทินนาเดรี เป็นยอดเยี่ยมกว่าภิกษุณีทั้งหลายที่เป็นธรรมกถึก ในฝ่ายอุบาสก จิตตคฤหบดี เป็นยอดเยี่ยมกว่าอุบาสกทั้งหลายที่เป็นธรรมกถึก และในฝ่ายอุบาสิกานางบุชชุตรา เป็นยอดเยี่ยมกว่าอุบาสกทั้งหลายที่เป็นธรรมกถึก ซึ่งเอกทศกะในทางอื่นมิได้ทรงแต่งตั้งไว้ครบทั้ง 4 พุทธบริษัท เหมือนในทางเผยแผ่ (พระธรรมวโรดม. 2524 : 112 – 113)

วัดของคอนสยามในประเทศมาเลเซียได้ทำหน้าที่เป็นสถานที่หลักในการศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนาโดยตลอด ดังที่พระเทพกิตติเมธี “สมภพ ภูริปัญโญ” (2548 : 88 – 97) ได้กล่าวถึงการสอบธรรมที่ประเทศมาเลเซียเอาไว้ที่น่าสนใจ สรุปความได้ว่า เมื่อถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปฏิรูปการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีความเจริญก้าวหน้า โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ) ซึ่งเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิรูปปรับปรุงการศึกษาภาคภาษาบาลี ให้มีความสะดวกในการเรียนการสอนยิ่งกว่าแต่ก่อน เช่น ทรงแต่งตั้งหลักสูตรบาลีไวยากรณ์ และทรงชำระหลักสูตรในชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่ประโยคต้นถึงประโยคสูงสุด และใช้อักษรไทยแทนอักษรขอม ทำให้สะดวกคล่องตัวแก่ผู้ศึกษามากขึ้น และสิ่งที่เป็นผลงานโดดเด่นก็คือ ช่วงปี พ.ศ. 2454 – 2458 ทรงริเริ่มการศึกษาประวัติธรรม “แผนกธรรม” ให้ควบคู่กับการศึกษาปริยัติธรรม “แผนกบาลี” และผู้ที่สอบได้ทั้ง 2 แผนก รวมเรียกว่า “เปรียญธรรม” หรือใช้อักษรย่อว่า ป.ธ. การศึกษาแผนกธรรมที่ทรงจัดขึ้นใหม่นั้นยังจำกัดเรียนเฉพาะพระภิกษุสามเณร ครั้นถึงรัชสมัยพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ปี พ.ศ. 2470 กรมหลวงชินวราวุฒิน สมเด็จพระสังฆราชเจ้าทรงเปิดโอกาสให้ฆราวาสทั้งชายและหญิงได้เล่าเรียนด้วย โดยพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาเล่าเรียนสอบไล่ได้แผนกธรรมเรียกว่า นักเรียนมีย่อว่า น.ธ. แบ่งออกเป็น 3 ชั้นคือ นักเรียนชั้นตรี นักเรียนชั้นโท นักเรียนชั้นเอก ส่วนฆราวาสที่เล่าเรียนสอบไล่ได้เรียกว่า ธรรมศึกษา แบ่งออกเป็นสามชั้นคือ ธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโท และธรรมศึกษาชั้นเอก

ในปัจจุบัน เมื่อแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 แผนก คือแผนกธรรม ซึ่งเรียนพระธรรมวินัย คำสั่งสอนในพระศาสนาเป็นภาษาไทย แผนกบาลีที่ศึกษาเล่าเรียนเป็นภาษาบาลี การเรียนนักเรียนจัดเป็นบูรพภาคของการเรียนแผนกบาลี คือ

นักธรรมชั้นตรี (น.ธ. ตรี) เป็นบูรภาคการสอบเปรียญธรรมประโยค 1-2-3 เรียกว่าเปรียญตรี

นักธรรมชั้นโท (น.ธ. โท) เป็นบูรภาคการสอบเปรียญธรรมประโยค 4-5-6 เรียกว่าเปรียญโท

นักธรรมชั้นเอก (น.ธ. เอก) เป็นบูรภาคการสอบเปรียญธรรมประโยค 7-8-9 เรียกว่าเปรียญเอก

วิชาการทางพระพุทธศาสนาแผนกธรรมในประเทศมาเลเซียได้รับแบบอย่างไปจากประเทศไทย ได้เกิดขึ้นครั้งแรกจากการประชุมปรึกษาหารือของคณะสงฆ์จากประเทศไทยและมาเลเซีย และมติร่วมกันว่าสมควรจะมีการเปิดเรียน เปิดสอน และเปิดสอบนักธรรมและธรรมศึกษาขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรที่บรรพชาอุปสมบทได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย สัตตคุณาสนีให้มีความรู้ ความเข้าใจ อันเป็นอุปกรณ์ในการประพฤติปฏิบัติให้ตรงตามเป้าหมายในพระพุทธศาสนา กับทั้งเป็นส่วนช่วยเหลือคนไทยที่เกิดในแผ่นดินมาเลเซีย ได้ศึกษาเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาบรรพบุรุษของตนเองที่ใช้พูดจากันอยู่ในชีวิตประจำวัน และอนุรักษ์ภาษาไทยไว้ไม่ให้สูญและถูกกลืนเช่นชนกลุ่มน้อยอื่นที่มีอยู่ในหลายประเทศ

การศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมได้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศมาเลเซีย ที่รัฐเคดะห์หรือไทรบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2491 โดยมีคณะสงฆ์ทั้งสองประเทศร่วมหารือ ประเทศไทยมีพระเทพญาณโมลี (เกตุ ป.ธ. 4) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์เป็นพระญาณโมลี วัดตานีนรสโมสร เป็นหัวหน้า และประเทศมาเลเซียมีพระวิสุทธิศีลคุณ (คลิ่ง น.ธ. เอก) วัดบุญญาราม ตำบลปาตังเซรา อำเภอกูบังปาสุ รัฐเคดะห์ สมัยดำรงสมณศักดิ์เป็นพระครูโศภณสังฆการ (สมณศักดิ์ที่แต่งตั้งโดยสุลต่านแห่งเคดะห์) เป็นหัวหน้า พร้อมด้วยพระเถรานุเถระอื่น ๆ อีกหลายรูป ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ร่วมกันว่าสมควรจะเปิดการเรียนการสอน และมีการสอบพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เพื่อให้ภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาพระธรรมวินัย ให้มีความรู้กว้างขวางออกไป และจะได้ศึกษาหลักแห่งสัทธรรมคุณธรรมที่ติงามของคณติ 3 ประเภท คือ ปริยัติสัทธรรม (พระพุทธพจน์) ปริยัติธรรม (สิ่งที่พึงปฏิบัติได้แก่ ศิล สมาธิ ปัญญา) และ ปริยัติสัทธรรม (มรรค ผล นิพพาน) ซึ่งเป็นขั้นตอนของการศึกษาปฏิบัติและนำไปสู่เป้าหมายในพระพุทธศาสนา

การเปิดสอบธรรมสนามหลวงในประเทศมาเลเซีย เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2491 ณ วัดสโมสรราชานุประดิษฐ์ (วัดบาคะบาตา) เมืองอลอร์สตาร์ รัฐเคดะห์ ซึ่งมีคณะแม่กองธรรมสนามหลวงจากประเทศไทยชุดแรก ที่นำข้อสอบธรรมสนามหลวงไปเปิดสอบ โดยมีสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ ป.ธ. 8) วัดพระมหาธาตุ กรุงเทพฯ เป็นประธาน และในปีต่อ พ.ศ. 2492 ได้เปิดสอบธรรมสนามหลวงขึ้นเป็นแห่งที่สอง ที่รัฐกลันตัน ณ วัดอุตตมาราม บ้านบางแซะ ตำบลรีเป็ก อำเภอบาเซร์มีส รัฐกลันตัน ซึ่งภายหลังได้ย้ายสถานที่สอบไปตามวัดต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่นที่รัฐเคดะห์ ย้ายไปเปิดสอบเป็นประจำที่วัดนิโครธาราม (วัดตะโล๊ะวันยะ) เมืองอะลอร์สตาร์ อำเภอกิตาสตาร์ รัฐเคดะห์ สำหรับรัฐกลันตันได้ผลัดเปลี่ยนสนามสอบไปที่วัดพิกุลทอง วัดโพธิวิหาร และวัดมัจฉิมาราม อำเภอดุมปัต รัฐกลันตัน โดยให้สับเปลี่ยนหมุนเวียนไปวัดละ 3 ปี

ในการสอบธรรมสนามหลวงในประเทศมาเลเซีย ที่รัฐเกดะห์และปะลิส บางปีก็จะมี พระภิกษุสามเณรจากรัฐอื่นเข้าร่วมสอบด้วย เช่น รัฐปีนัง สลังงอร์ และตรังگانู เข้าร่วมสอบด้วย การศึกษาเล่าเรียนนิกกรรมและธรรมศึกษาในหมู่คนไทยที่ถือสัญชาติมาเลเซีย ได้พัฒนาให้ก้าวหน้า มาโดยลำดับ โดยได้รับการอุปถัมภ์เป็นการภายในจากคณะสงฆ์จากประเทศไทย และกรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในด้านหลักสูตรการศึกษา ทุนอุดหนุน ทำให้อุซันในถิ่นนั้นส่วนใหญ่เป็นคน ไทยตลอดถึงพระภิกษุสามเณร ต่างมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและด้านภาษาไทยเป็นอย่างดี สามารถนำพระวินัยไปปฏิบัติได้ถูกต้องตามเป้าหมาย และสนับสนุนการประพฤติตามศีลธรรม ยัง ความเบาใจในการปกครองของรัฐมาเลเซียเป็นอันมาก เพราะชาวพุทธเหล่านั้นต่างก็ใฝ่สันติ เป็น พลเมืองที่ดีมีศีลธรรม อันเกิดจากผลพวงที่ได้จัดการเปิดการสอนและการสอบนิกกรรมและธรรม ศึกษาให้แก่ชาวพุทธในประเทศมาเลเซีย ได้พัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น อันเป็นผลดีแก่ รัฐบาลผู้ปกครองประเทศนั่นเอง

อนึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2521 สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (วิน ธรรมสารมหาเถร ป.ธ. 9) แม่กองธรรม สนามหลวง วัดราชผาติการาม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในสมัยนั้นได้ทดลองให้เปิดการเรียน การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นเป็นครั้งแรก ที่วัดพิบูลทอง ตำบลเตอริอูเบาะ อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน โดยขอความร่วมมือกับทุกฝ่ายให้การสนับสนุน ได้จัดหาครูสอนปริยัติธรรมสายบาลีไปจากวัดใน กรุงเทพฯ ไปเป็นผู้สอน เช่น พระมหาพรหมมา พรหมดาว ป.ธ. 9 วัดราชบูรณะ (วัดเลียบ) พระมหา สุธีร์ ป.ธ. 6 วัดเทพธิดาราม เป็นต้น มีผู้เข้าเรียนจากวัดต่าง ๆ เข้าเรียนประมาณ 30 รูป นักเรียน รุ่นนี้สอบได้เป็นเปรียญ 2 รูป คือ พระมหาน่วม ป.ธ. 8 และพระมหากระจำง ป.ธ. 6 ทั้ง 2 รูปต่อมา ได้ไปศึกษาต่อและเรียนจบระดับปริญญาโทจากประเทศอินเดีย หลังจากนั้นโรงเรียนบาลีแห่งนี้ก็ได้ ล้มเลิกไป

จะเห็นได้ว่าการศึกษาการศึกษาปริยัติธรรมได้มีความก้าวหน้าไกลออกไป ได้นำ “ประทีปธรรม” ไปส่องใจให้ความสว่างแก่ชาวพุทธ ให้มีความสันติสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพราะผู้รู้ธรรมทั่วถึง ย่อม ปฏิบัติตามธรรมภาสิตโดยสมควร ดังสุภาษิตที่ว่า อุตมณญญาย รมมานุธมมปฏิบัติโน โหติ ผู้รู้ธรรม (เนื้อความ) ทั่วถึงแล้ว ธรรม (ความดี) ทั่วถึงแล้ว ย่อมเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม (พระเทพกิตติเมธี “สมภพ ฐิริปัญญา มหัทธนาคม เปรียญ”. 2548 : 89-97.)

พระครูใบฎีกาอนงค์ ฐิตวโร รองเจ้าอาวาสวัดถ้ำคีรีวงษ์ ตำบลอะเยร์บูเต๊ะ อำเภอเป็นดัง รัฐเกดะห์ ได้กล่าวว่า พระสงฆ์ในวัดของสยามในประเทศมาเลเซียล้วนแต่เป็นพระสงฆ์นิกายเถรวาท ซึ่งถือตามคตินิพพานที่พระอรหันต์พุทธศาสนาได้วางหลักธรรมวินัยเป็นแบบแผนไว้ เมื่อครั้งปฐมสังคายนา อันได้แก่ พระพุทธศาสนาอย่างที่นับถือแพร่หลายในประเทศไทย พม่า ลังกา ลาว กัมพูชา และ การศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ชาวสยามในมาเลเซียส่วนใหญ่เมื่อบวชในพรรษา แรกก็จะศึกษาพระธรรมวินัยกับพระอุปัชฌาย์ หรือกับเจ้าอาวาสในวัดที่จำพรรษาอยู่ ซึ่งมักจะมี คำพูดเปรียบเทียบกับว่า “อุปสมบทกับอุปัชฌาย์แบบแม่ไก่ไม่ไข่แบบแม่เป็ด” หมายความว่า เมื่อ อุปสมบทแล้ว อุปัชฌาย์ก็จะคอยอบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่พระนวกะ แนะนำกิจวัตรที่พึง ปฏิบัติ ประดุจดั่งแม่ไก่ที่คอยดูแลลูก ซึ่งแตกต่างจากแม่เป็ดที่มักจะปล่อยให้ลูกออกหากินเอาเอง นอกจากนั้นแล้วก็จะมีการเรียนนิกกรรมไปด้วย (สัมภาษณ์พระครูใบฎีกาอนงค์ ฐิตวโร เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2555)

สำหรับการศึกษาหลักธรรมของเยาวชนชาวสยามในพุทธศาสนานั้น วัดได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนธรรมศึกษา (ธ.ศ.) ด้วยการใช้หลักสูตรและหนังสือเรียนแบบเดียวกันกับที่มีอยู่ในประเทศไทย มีการสอนธรรมศึกษาเกือบในทุกวัดของประเทศมาเลเซียที่มีโรงเรียนการสอนภาษาไทยภายในวัด และพ่อแม่ก็นิยมส่งลูกไปเรียนธรรมศึกษาในวัดที่อยู่ใกล้บ้าน ในการสอนธรรมศึกษามีทั้งระดับประถมศึกษาตรี โท และเอก ในการสอบธรรมศึกษาของแต่ละปีก็จะมีคณะผู้แทนแม่กองธรรมสนามหลวงจากประเทศไทยนำข้อสอบไปเปิดสอบที่ประเทศมาเลเซีย)

3. การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยาม มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

3.1 การปกครองคณะสงฆ์เมื่อครั้งอยู่ภายใต้ราชอาณาจักรสยาม แต่เดิมวัดของคนสยามในมาเลเซียจะอยู่ในรัฐตอนเหนือของประเทศ ได้แก่ เกดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู เมืองเหล่านี้เคยเป็นหัวเมืองประเทศราชของราชอาณาจักรสยาม ดังนั้นการปกครองคณะสงฆ์ก็เป็นไปตามการปกครองคณะสงฆ์ตามหัวเมือง ซึ่งมีพัฒนาการการปกครองคณะสงฆ์ที่สืบเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จนกระทั่งถึงรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ (ร.ศ. 121) ขึ้นมาอย่างชัดเจน

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ออกพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2445 ตรงกับ ร.ศ. 121 ได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้การปกครองสงฆ์รัดกุมขึ้น จะได้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนพระวินัยอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งการปกครองสงฆ์ในรัชกาลนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เปลี่ยนแปลงจากระบบเก่ามาเป็นแบบใหม่ ๆ ตัดในส่วนที่ไม่เหมาะสมออก ในส่วนนิกายสงฆ์อื่นมีนิกายจีน ญวน และมอญ ก็ได้รับพระราชูปถัมภ์โดยทั่วกัน จะต่างกันในแง่กฎหมายเท่านั้น คือ พระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ. 113 ให้ภิกษุณีแก่พระสงฆ์ฝ่ายเถรวาทไว้แต่ไม่ให้ฝ่ายมหานิกาย อย่างไรก็ตามก็ยกย่องนิกายอื่นด้วย เช่น ทรงตั้งหัวหน้าคณะสงฆ์ฝ่ายญวน ซึ่งเรียกว่า “อานันนิกาย” ให้เป็นพระครู มีปลัด และรองปลัดด้วย และทรงตั้งหัวหน้าฝ่ายจีน ซึ่งเรียกว่า “จีนนิกาย” เป็น “พระอาจารย์” รองลงมาเป็นผู้ช่วย ทั้ง 2 นิกายดังกล่าวนี้โปรดให้มีสัญญาบัตร และพระราชทินนามเหมือนกับพระสงฆ์ไทยด้วย

การปกครองคณะสงฆ์ช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพื้นที่รัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซียในรัฐเกดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ก่อนปี พ.ศ. 2452 เมื่อครั้งที่รัฐดังกล่าวยังเป็นหัวเมืองประเทศราชของราชอาณาจักรสยาม คณะสงฆ์หัวเมืองเหล่านี้ขึ้นตรงกับคณะใต้ โดยมีพระครูเจ้าคณะเป็นผู้บัญชาหัวเมืองใหญ่ ซึ่งเป็นหัวเมืองประเทศราชอีก ต่อหนึ่งเจ้าคณะเป็นพระครูสังฆปาโมกข์ (มานพ พลไพรินทร์. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ : 10-31)

ในยุคของการล่าอาณานิคมของชาติตะวันตกที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ได้สร้างแรงกดดันที่ทำให้เกิดการปฏิรูปการปกครองในราชอาณาจักรสยามด้วย โดยเฉพาะในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในระหว่างปี พ.ศ. 2411-2435 พระองค์ทรงผิดหวังในเรื่องที่พระมหากษัตริย์ชาติพระราชอำนาจ และรัฐบาลไม่มีความสามารถที่จะคุ้มครองบูรณสภาพเหนือดินแดนของราชอาณาจักร เพื่อให้พ้นจากการรุกรานของอิมพerialฝรั่งเศส และจักรวรรดิอังกฤษ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิรูปครั้งใหญ่เกิดขึ้นในทศวรรษหลัง พ.ศ. 2433 การดำเนินการนั้นได้

ดำเนินงานจากส่วนกลางมาก่อน แล้วจึงดำเนินงานในหัวเมืองรอบนอก และหัวเมืองประเทศราช (เตช บุนนาค. 2548 : 59-60)

จากนั้นหากพิจารณาข้อมูลในรายละเอียดของการปกครองคณะสงฆ์ในหัวเมืองประเทศราชในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบัน ได้มีการแต่งตั้งเจ้าคณะรัฐในหัวเมืองประเทศราชเพื่อให้เป็นเจ้าคณะใหญ่ในรัฐนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความกระชับในการบริหารงาน ดังเช่น ได้มีการแต่งตั้งพระครูวิสุทธิศีลญาณ (ช่วย สียมณี) เป็นเจ้าคณะรัฐไทรบุรี ดังมีเรื่องปรากฏอยู่ใน หนังสือถวายเป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพท่านเจ้าคุณพระนิโครธธรรมธาดา เจ้าคณะใหญ่ ในรัฐแห่งสหพันธรัฐมาเลเซีย เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2511 ซึ่งเรื่องราวตอนต้นเกี่ยวกับประวัติชีวิตของท่านนั้น จะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงที่รัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย เมื่อครั้งที่ยังเป็นหัวเมืองประเทศราชของราชอาณาจักรสยาม

นอกจากนั้นแล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงแต่งตั้งเจ้าคณะรัฐหรือเจ้าคณะใหญ่ แห่งเมืองกลันตัน เมื่อปี พ.ศ. 2451 ดังตอนที่ 6 ในบันทึกมรดกวิถีไทยในรัฐกลันตัน ความว่า

พระครูแก้ว เจ้าอาวาสที่สำคัญรูปหนึ่งของวัดประชุมอาตุชนาราม วัดนี้ตั้งอยู่ที่บ้านในอำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน ท่านเป็นชาวบ้านในโดยกำเนิด อุปสมบทเมื่อ พ.ศ. 2441 ที่วัดชลประชุมอาตุชนาราม และได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดนี้หลังจาก พระอธิการสา (พี่ชายของท่าน) ได้ลาสิกขาบท ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะใหญ่รัฐกลันตัน และได้ทรงพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูโสภาสพุทธคุณที่สังฆปาโมกข์

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวในวัดของคนสยามเมื่อครั้งรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซียในปัจจุบันยังเป็นหัวเมืองประเทศราช โดยเฉพาะในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระองค์ทรงถวายตราตั้งตำแหน่งให้เป็นเจ้าคณะใหญ่เมืองไทรบุรี (เกดะห์) และเมืองกลันตัน มีอำนาจและหน้าที่สูงสุดในการปกครองคณะสงฆ์ ทำนุบำรุงพระศาสนาและกิจการอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถกระชับอำนาจของพระองค์ให้ชัดเจนในการปกครองราชอาณาจักร และการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

3.2 การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยามหลังจากราชอาณาจักรสยามเสียดินแดนในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษ ปี พ.ศ. 2452 ในปีนี้เอง รัฐบาลสยามได้ทำสนธิสัญญามอบสิทธิและอำนาจที่เคยครอบครองรัฐเกดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานูให้แก่อังกฤษ ในสัญญานี้ได้ผนวกว่าด้วยการยกเลิกสัญญาฉบับที่ราชอาณาจักรสยามได้ทำไว้กับอังกฤษ พ.ศ. 2440 และว่าด้วยการสร้างทางรถไฟสายใต้ โดยที่รัฐบาลอังกฤษให้เงินกู้ในการสร้างภายใต้เงื่อนไขว่า การสร้างทางรถไฟสายใต้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษ และชาวอังกฤษต้องเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง และรัฐบาลสยามต้องสูญเสียดินแดนในหัวเมืองมลายูให้แก่อังกฤษในครั้งนี้อย่างหมดประมาณ 150,000 ตารางไมล์ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก พร้อมกับประชากรไม่ต่ำกว่า 5 แสนคน ก่อให้เกิดความรู้กับคนไทยโดยทั่วไปว่า เป็นการเสียเกียรติภูมิของชาติเป็นอย่างมาก ซึ่งรัฐบาลสยามได้รับผลประโยชน์น้อยกว่ารัฐบาลอังกฤษ

จากผลของสัญญานี้ เขตแดนของประเทศมาเลเซียกับประเทศไทยยังได้ถูกกำหนดขึ้นตามแนวเส้นที่เป็นเขตแดนในปัจจุบันนี้ และเมื่อรัฐต่าง ๆ เหล่านั้นได้กลายเป็นรัฐภายใต้การปกครอง

อังกฤษ เช่นเดียวกับรัฐอื่น ๆ ในคาบสมุทรมาลายู มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาชาวอังกฤษไปแทนที่ที่ปรึกษาชาวสยาม และที่ปรึกษาเหล่านั้นก็ค่อนข้างจะมีฐานะเดียวกันกับผู้สำเร็จราชการประจำรัฐนั้น ๆ และคนในบังคับสยามถ้ามีความประสงค์จะเป็นคนสังกัดสยามก็ต้องย้ายถิ่นฐานเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ในราชอาณาจักรสยาม แต่ถ้ายังอยู่ตามภูมิลำเนาเดิมก็จะเป็นคนที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษทั้งหมด

คนสยามที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย มีอยู่จำนวนมากที่ยินยอมอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ เนื่องจากคนสยามเหล่านั้นมีบรรพบุรุษและถือกำเนิดในดินแดนแห่งนั้น มีความรู้สึกรักและหวงแหนในถิ่นเกิดจึงมีอยู่มาก นอกจากนั้นแล้วบทบาททางการเมืองและการปกครองที่อังกฤษได้รับโอนจากรัฐบาลสยาม อังกฤษได้ใช้บทบาทผ่านทางสุลต่านหรือประมุขหรืออาจเป็นข้าราชการที่มีอยู่ในรัฐนั้น ๆ และรัฐบาลอังกฤษก็ไม่ค่อยสนใจด้านการเมืองการปกครองที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองมากนัก แต่จะให้ความสนใจทางด้านการค้าเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการค้าดีบุกและยางพารา ซึ่งมีอยู่มากในดินแดนแถบนี้ แต่อย่างไรก็ตามก็มีคนสยามอีกจำนวนมากที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตชนบทไม่ทราบว่รัฐบาลสยามในสมัยนั้นได้ยกดินแดนแห่งนี้ให้แก่อังกฤษ จะทราบก็ต่อเมื่อเวลาได้ผ่านไปหลายปี (คำานวน นวลสนอง. 2546 : 64-67)

การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยามในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ วัดของคนสยามยังมีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและดำเนินกิจกรรมได้อย่างปกติ สุลต่านหรือประมุขของแต่ละรัฐก็ยังมีบทบาทและหน้าที่เช่นเดิม ในฐานะองค์ศาสนูปถัมภก ดังที่รัฐเกดะห์ พระครูวิสุทธิศีลญาณ วัดปลายระเมี เจ้าคณะรัฐเกดะห์ได้ถึงแก่กรรมภาพในปี พ.ศ. 2485 ในปีนี้เอง ได้แต่งตั้งพระครูประทวนชุม เขยยมณี เจ้าอาวาสวัดปลักเกล้า ตำบลเตอไทยคีรี อำเภอดำรงเดอรับรัฐเกดะห์ เป็นพระครูนิโครธมาโนชชยะธาดา เจ้าคณะรัฐไทรบุรี

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2493 ได้รับพระราชทานสัญญาบัตร จากตงกู บัลลิสซา เค.ซี.เอ็ม.จี.เค.บี. อี.อีนี อัลมาโฮม ศรีสุลต่าน อับดุลฮามิต อาลิมซาร์ สุลต่านแห่งรัฐเกดะห์ และอาณาจักรทั้งหลาย สถาปนาสมณศักดิ์ พระครูนิโครธมาโนชชยะธาดา (ชุม เขยยมณี) เป็นพระนิโครธมาโนชชยะธาดา วัดปลักเกล้า เป็นเจ้าคณะรัฐเกดะห์ ขอให้ดำเนินกิจธุระพระพุทธศาสนาในรัฐเกดะห์โดยสวัสดิภาพ เทอญ ณ วันงะนะบูเก็ต ออลอสตาร์ วันที่ 14 เดือนระยัยบ 1369 ตรงกับวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 (พระพุทธโกษาจารย์. 2511 : ช-ช)

ที่รัฐกลันตัน ปี พ.ศ. 2475 พระครูโสภาสพุทธคุณที่สังฆปาโมกข์ เจ้าอาวาสวัดชลประชุมธาตุขุนาราม อำเภอดุมปีต รัฐกลันตัน ซึ่งเป็นเจ้าคณะรัฐกลันตัน ได้ถึงแก่กรรมภาพในปีเดียวกันนี้ องค์สุลต่านแห่งรัฐกลันตันได้แต่งตั้งให้ท่านพระครูเหม ศรีสุวรรณโร เป็นเจ้าคณะรัฐกลันตัน และเป็นพระอุปัชฌาย์ (วีระ สุวรรณ และแฮลาย ปรามวล. 2553 : 18)

จะสังเกตได้ว่า การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยามในช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ ในช่วงนี้รัฐบาลอังกฤษใช้การปกครองผ่านทางสุลต่าน ที่ปรึกษา หรือข้าราชการของแต่ละรัฐ ในส่วนของการปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยามนั้น สุลต่านหรือประมุขของรัฐจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะการแต่งตั้งเจ้าคณะรัฐซึ่งเป็นประมุขของสงฆ์ในแต่ละรัฐ นับว่าเป็นการกระชับบทบาท อำนาจและหน้าที่ของสุลต่านหรือประมุขของรัฐให้ชัดเจนมากขึ้น ในส่วนของรัฐบาลไทยก็ให้การส่งเสริม สนับสนุน และทำนุบำรุงพระศาสนา ก็สามารถกระทำได้ตามความเหมาะสม

แต่ไม่สามารถบังคับบัญชาโดยตรงได้ เนื่องจากพระสงฆ์และวัดของคนสยามช่วงนี้อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ

3.3 การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยามช่วงมาเลเซียได้รับเอกราชถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2500 – ปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2499 (ค.ศ. 1956) มีการจัดประชุมเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญที่อังกฤษ โดยมีผู้แทนจากสหพรรคและสุลต่านรัฐต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ทุกฝ่ายเห็นชอบในข้อตกลงว่า ภายในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2500 (ค.ศ. 1957) สหพันธ์มลายาจะเป็นเอกราช โดยอยู่ในเครือจักรภพ จากนั้นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ กำหนดโครงสร้างการปกครองแบบสหพันธ์เรียกว่า สหพันธ์มลายา (Federation of Malaya) และมาเลเซียได้รับเอกราช เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2500 (ค.ศ. 1957) พรรคอัมโนมีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ ดังนั้นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญจึงกำหนดลัทธิของชาวมลายูเหนือเชื้อชาติอื่น ด้วยการรับรองลัทธิชาวมลายูในฐานะเจ้าของแผ่นดินสาระสำคัญก็คือ 1. สงวนที่ดินบางส่วนไว้สำหรับชาวมลายู 2. สงวนตำแหน่งราชการ บางตำแหน่งให้แก่ชาวมลายูเท่านั้น 3. จำกัดโควตาการออกใบอนุญาตและใบทะเบียน ในส่วนที่เกี่ยวกับถนนและคมนาคมให้แก่ชาวมลายูเท่านั้น 4. จำกัดโควตาการให้ทุนช่วยเหลือการศึกษาให้แก่ชาวมลายูเท่านั้น 5. ให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ 6. ให้ภาษามลายูเป็นภาษาประจำชาติ (พัชรินทร์ สวนฐิตะปัญญา. 2541 : 60)

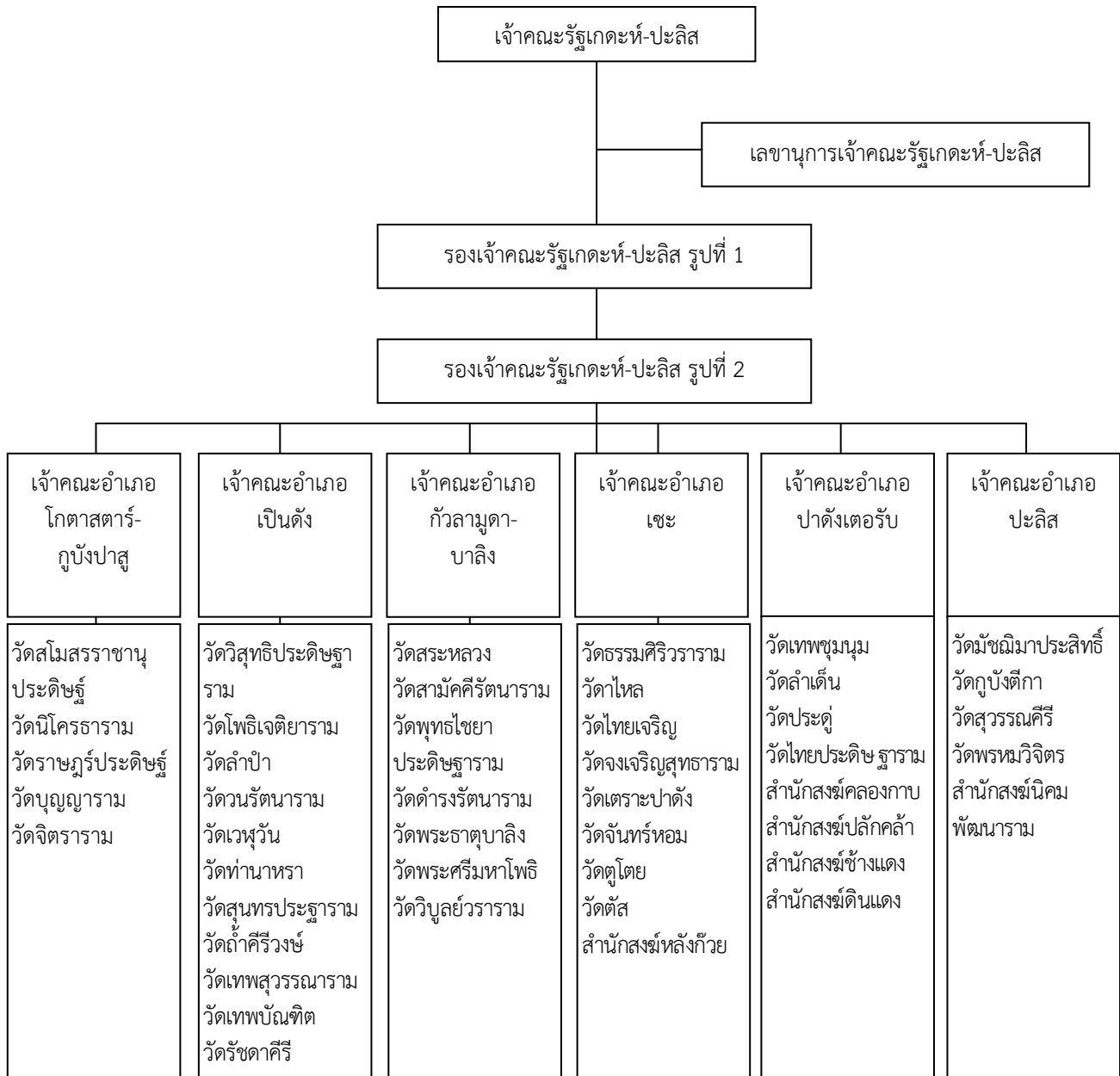
เมื่อมาเลเซียได้รับเอกราชและประกาศใช้รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ได้กำหนดให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ มีสุลต่านทำหน้าที่เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก แต่สุลต่านก็จะทำหน้าที่เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกในศาสนาอื่นด้วย และในรัฐที่ไม่มีสุลต่านเป็นประมุข ผู้ว่าราชการรัฐก็จะทำหน้าที่แทน

ในปัจจุบันการปกครองคณะสงฆ์ของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ได้แบ่งเขตการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น 5 เขตรัฐคือ

1. การปกครองคณะสงฆ์รัฐเกดะห์ – ปะลิส
2. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐกลันตัน
3. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐเประ
4. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐปีนัง
5. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐสลังงอร์ และกัวลาลัมเปอร์

ในแต่ละรัฐก็จะมีเจ้าคณะรัฐเป็นผู้บริหารคณะสงฆ์ในรัฐนั้น ๆ และในรัฐใหญ่ที่มีวัดอยู่เป็นจำนวนมากก็จะแบ่งย่อยออกไปเป็นเขตอำเภอ ได้แก่การปกครองคณะสงฆ์ในรัฐเกดะห์-ปะลิส และกลันตัน ในส่วนของรัฐเประ ปีนัง สลังงอร์-กัวลาลัมเปอร์จะไม่มีแบ่งเขตการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็นอำเภอ เนื่องจากในรัฐเหล่านี้มีจำนวนวัดไม่มากนัก

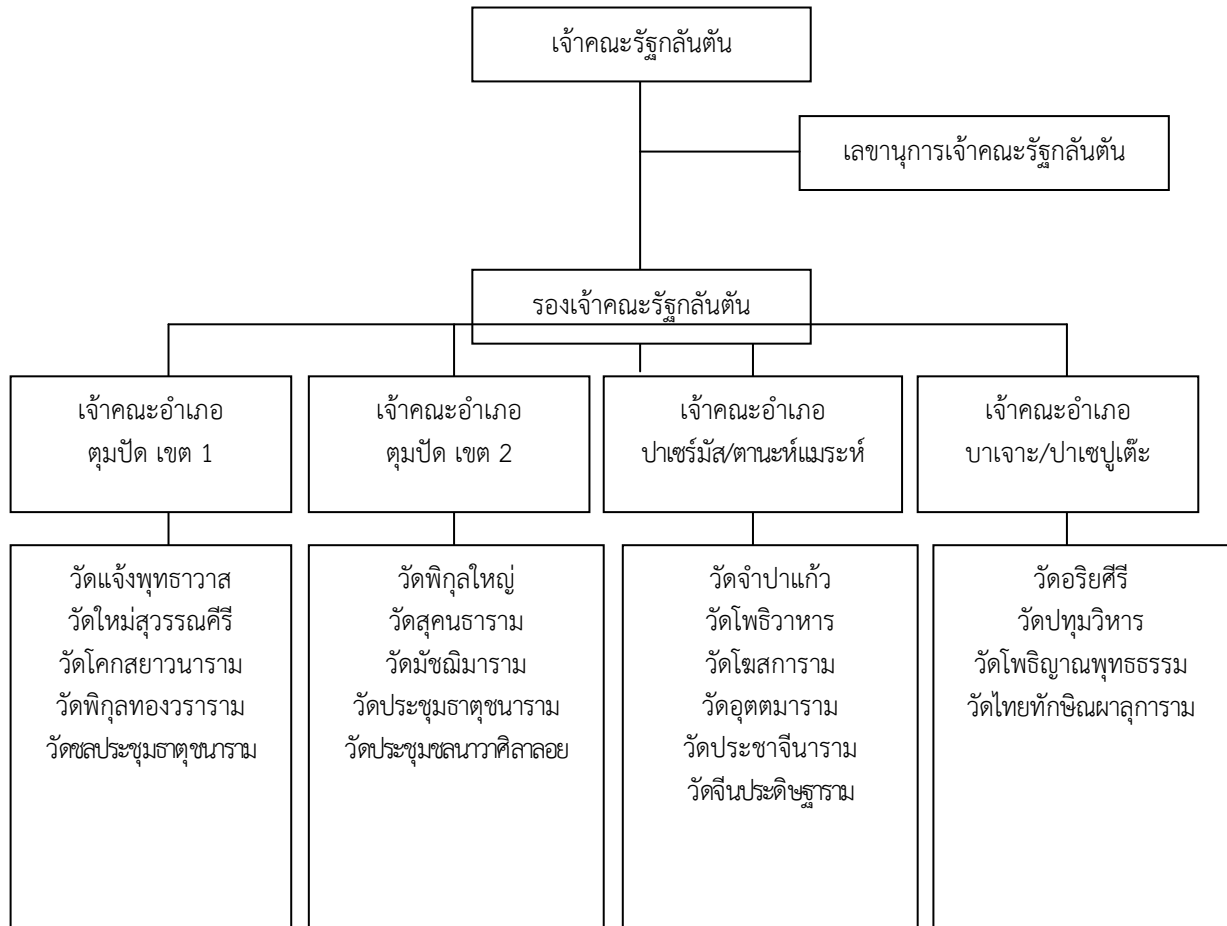
โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์รัฐเคดะห์ - ปะลิส

รายชื่อพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์รัฐเกะห์-ปะลิสในปัจจุบัน

เจ้าคณะรัฐ	:	พระราชธรรมธาดา เจ้าอาวาสวัดเทพบัณฑิต ตำบลอะเยร์ปูเต๊ะ อำเภอดัง รัฐเกะห์
รองเจ้าคณะรัฐ รูปที่ 1	:	พระวิสุทธิศีลญาณ เจ้าอาวาสวัดวิสุทธิประดิษฐาราม ตำบลทุ่งควาย อำเภอดัง รัฐเกะห์
รองเจ้าคณะรัฐ รูปที่ 2	:	พระนิโครธธรรมโมภาส เจ้าอาวาสวัดนิโครธาราม เมืองอะลอร์สตาร์ อำเภอกิตาสตาร์ รัฐเกะห์
เจ้าคณะอำเภอกิตา-สตาร์- กัวบังปาสุ	:	พระนิโครธธรรมโมภาส เจ้าอาวาสวัดนิโครธาราม เมืองอะลอร์สตาร์ อำเภอกิตาสตาร์ รัฐเกะห์
เจ้าคณะอำเภอดัง	:	พระครูพิพัฒนธรรมกิจ เจ้าอาวาสวัดดำรงรัตนาราม ตำบลสุโงหงปิตตานี อำเภอกัวลามูตา รัฐเกะห์
เจ้าคณะอำเภอกัวลามูตา- บาลิง	:	พระครูสุทธิคุณารักษ์ เจ้าอาวาสวัดคีรี ตำบลกายาปูเต๊ะ อำเภอดัง รัฐเกะห์
เจ้าคณะอำเภอเซะ	:	พระครูจากรุธรรมาภรณ์ เจ้าอาวาสวัดธรรมศิริวนาราม ตำบลเยอเนอรี อำเภอเซะ รัฐเกะห์
เจ้าคณะอำเภอปางเตอรับ	:	พระครูสุเทพวรารักษ์ เจ้าอาวาสวัดเทพนาขา ตำบลเตอกายคีรี อำเภอปางเตอรับ รัฐเกะห์
เจ้าคณะอำเภอเขตรัฐปะลิส	:	เจ้าอธิการเซียง ปาโรสาสะโก วัดพรหมวิจิตร ตำบลบ้านโคก เขตอะเหรา รัฐปะลิส
เลขานุการเจ้าคณะรัฐ เกะห์-ปะลิส	:	พระครูพิพัฒนอรรถกิจ เจ้าอาวาสวัดดำรงรัตนาราม ตำบลสุโงหงปิตตานี อำเภอกัวลามูตา รัฐเกะห์

โครงสร้างการปกครองของคณะสงฆ์ในรัฐกลันตัน

รายชื่อพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์รัฐกลันตัน

เจ้าคณะรัฐ	:	พระวิจารณ์วุฒิกุลณ เจ้าอาวาสวัดพิกุลทอง ตำบลตือรือบ็อก อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน
รองเจ้าคณะรัฐ	:	พระครูพิศาลศุภกิจ เจ้าอาวาสวัดประชาจันาราม ตำบลวากัฟบาห์รู อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน
เจ้าคณะอำเภอตุมปัต 1	:	พระครูสุวรรณวุฒิธร รองเจ้าอาวาสวัดพิกุลทองวราราม ตำบลตือรือบ็อก อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน
เจ้าคณะอำเภอตุมปัต 2	:	พระครูวิเทศธรรมนาถ เจ้าอาวาสวัดมัชฌิมาราม ตำบลโย อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน
เจ้าคณะอำเภอบาเซมัส- ตานะห์แมระห์	:	พระครูอุดมธรรมปฏิภาณ เจ้าอาวาสวัดอุตตมาราม ตำบลรีเป็ก อำเภอบาเซมัส รัฐกลันตัน
เจ้าคณะอำเภอบาเจาะปา เซปูเต๊ะ	:	พระครูมงคลสิริรักษ์ เจ้าอาวาสวัดพุทธทักษิณมิ่งมงคล ตำบลจา รังกูร อำเภอบาเซปูเต๊ะ รัฐกลันตัน

ในส่วนของ การปกครองคณะสงฆ์ในรัฐปีนัง เปรเซ สลังงอร์/กัวลาลัมเปอร์ มีการปกครองคณะสงฆ์ด้วยเจ้าคณะรัฐ แต่ไม่มีการแบ่งเขตการปกครองเป็นเจ้าคณะอำเภอ เนื่องจากมีวัดอยู่จำนวนน้อย ดังต่อไปนี้

เจ้าคณะรัฐเปรเซ ได้แก่ พระครูสุวรรณธรรมพิทักษ์ เจ้าอาวาสวัดโพธิยาราม ตำบลอัสมัม กุมบัง อำเภอกะโปง รัฐเปรเซ มีวัดอยู่ในปกครอง 8 วัด/สำนักสงฆ์ ได้แก่ วัดสิริปัญญาาราม วัดเมฆประสิทธิ์ วัดโพธิยาราม วัดสีตวันาราม วัดอินทราวาส วัดเทพประดิษฐาราม วัดเทวราชาบรรพต และสำนักสงฆ์ดาลัมกัว

เจ้าคณะรัฐปีนัง ได้แก่ พระครูปัญญาศาสนานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดปีนังบงอ เลขที่ 379 ถนนมัสยิด เนเกอร์ รัฐปีนัง มีวัดอยู่ในปกครอง 8 วัด/สำนักสงฆ์ ได้แก่ วัดปีนังบงอ วัดในวัดไชยมังคลาราม วัดบุพผาราม วัดโพธิเจริญธรรม วัดจันทราราม วัดราชโพธิหงส์ และสำนักสงฆ์ปีนัง

เจ้าคณะรัฐเซลังงอร์/กัวลาลัมเปอร์ ได้แก่ พระครูสิริปัญญาวุธ เจ้าอาวาสวัดแม่ลิว เลขที่ 29 กำปงเสียม ถนนปาหัง กัวลาลัมเปอร์ มีวัดอยู่ในปกครอง 7 วัด/สำนักสงฆ์ ดังนี้ วัดแม่ลิว วัด วัดพุทธชยันตี วัดพรหมนิवास วัดพุทธไทยเซตวัน วัดพระพุทธชินราช สำนักสงฆ์ปุมเทียน และสำนักสงฆ์เนกรีเซมิลิน

การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน นอกจากจะมีการปกครองในส่วนของแต่ละรัฐ ซึ่งมีสุลต่านในแต่ละรัฐ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์หรือมีพระมุขของแต่ละรัฐให้การอุปถัมภ์แล้ว คณะสงฆ์ในประเทศมาเลเซียได้รวมตัวกันจัดตั้งองค์การทางพระพุทธศาสนา โดยใช้ชื่อองค์การว่า “องค์การพระพุทธศาสนามาเลเซีย -ไทย (The Malaysian Thai Buddhish Organization) และมีอักษรย่อเรียกชื่อองค์การว่า อ.พ.ม.ท. ซึ่งสำนักงานและสถานที่ประชุมขององค์การจะเป็นสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ก่อนที่จะโยกย้ายไป

สถานที่อื่นใดนั้น จะต้องได้รับอนุมัติให้ย้ายจากรัฐบาลอย่างเป็นทางการเสียก่อนจึงจะโยกย้ายไปได้ ซึ่งในระยะแรกสำนักงานและสถานที่สำหรับการประชุมขององค์การตั้งอยู่ที่วัดไชยมังคลาราม เลขที่ 17 เบอร์มาเลน รัฐปีนัง และปัจจุบันได้ย้ายมาอยู่ที่วัดนิโครธาราม ตำบลตะไละวันยะห์ ถนนสเตเดียม อำเภอโกตาสตาร์ รัฐเกดะห์ (ไทรบุรี)

องค์การพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทยใช้ดวงตาพระธรรมจักรเป็นเครื่องหมายขององค์กร มีวัตถุประสงค์กล่าวคือ เพื่อความสามัคคีและเป็นปีกแผ่นของพุทธบริษัทในประเทศมาเลเซีย ส่งเสริมการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางการประสานงานของพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ดำรงและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และเพื่อกิจการอื่นใดอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่ไม่ขัดกับกฎหมายและพระธรรมวินัย ซึ่งองค์กรพระพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทย (อ.พ.ม.ท.) ทางรัฐบาลมาเลเซียได้อนุมัติให้จดทะเบียน เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2551 ตามเลขที่ทะเบียน บิล. อาร์, เอส. เอ็ม. 390/66 (15) พี.พี./พี.จี. 2488 และ 345 (ปูเลา ปีนัง)

นอกจากนั้นแล้วยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย ความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ไทยและคณะสงฆ์ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะกิจกรรมในทางพระพุทธศาสนามีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันขึ้นคณะหนึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานเรียกว่า คณะกรรมการสงฆ์ควบคุมและส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย ใช้ชื่อย่อว่า ก.ส.ท.ม. คณะกรรมการฝ่ายประเทศไทยประกอบด้วย เจ้าคณะภาค 18 รองเจ้าคณะภาค 18 เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด และเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดในภาค 18 ทุกรูป ฝ่ายประเทศมาเลเซียประกอบด้วย เจ้าคณะรัฐ รองเจ้าคณะรัฐ เลขานุการเจ้าคณะรัฐที่อยู่ชายแดนไทย-มาเลเซีย และประธานองค์กรพระพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทย รองประธานองค์กรฯ และเลขานุการองค์กรฯ

คณะกรรมการสงฆ์ควบคุมและส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย (ก.ส.ท.ม.) มีภารกิจที่สำคัญเพื่อให้เกิดความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดระหว่างเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะรัฐ ระหว่างไทย-มาเลเซีย และองค์การพระพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทย (อ.พ.ม.ท.) ควบคุมและส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของทั้งสองประเทศ ควบคุมพฤติกรรมของพระภิกษุสามเณรทั้งฝ่ายไทยและมาเลเซีย ส่งเสริมพระภิกษุสามเณรในการออกไปปฏิบัติศาสนกิจ ณ ประเทศมาเลเซีย ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมบทบาทการศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาระหว่างทั้งสองประเทศ ร่วมกันแก้ไขปัญหาและภาพพจน์ของพระสงฆ์ไทยและประเทศมาเลเซีย ร่วมกันพิจารณาสรรหาพระภิกษุที่เหมาะสมไปปฏิบัติศาสนกิจในมาเลเซียให้เกิดความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา และเพิ่มความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนของทั้งสองประเทศ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ที่สำคัญก็คือ พิจารณานุญาตพระภิกษุสามเณรผู้เข้าไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศมาเลเซีย พิจารณาคำร้องเรียนกล่าวโทษพระภิกษุสามเณรที่เดินทางเข้าประเทศมาเลเซียและไทย เรียกพระภิกษุผู้ถูกร้องเรียนกล่าวหากลับประเทศไทยหรือมาเลเซีย ประสานงานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และประสานงานกับคณะกรรมการตรวจคนเข้าเมือง นอกจากนั้นแล้วได้กำหนดคุณสมบัติของพระภิกษุสามเณรที่เข้าไปปฏิบัติศาสนกิจในประเทศมาเลเซีย โดยมีคุณสมบัติที่สำคัญกล่าวคือ ต้องมีพรรษาไม่ต่ำกว่า 5 หรือคณะกรรมการฯ (ก.ส.ท.ม.)

เห็นสมควร เป็นเปรียญธรรมหรือนักธรรมชั้นเอก มีความรู้ระดับสามัญไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า มีจริยวัตรเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาปราศหะ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสที่ตนสังกัดครั้งสุดท้าย (ทั้งตัวบุคคลและหนังสือสุทธิ) เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่เคยถูกวินิจฉัยลงโทษหรือถูกปลดออกจากตำแหน่งพระสังฆาธิการ รวมทั้งมีการกำหนดโทษ พระภิกษุสามเณรที่เข้าปฏิบัติศาสนกิจในประเทศมาเลเซีย ในกรณีที่ถูกร้องเรียนกล่าวโทษใดๆก็ตามเมื่อได้รับการสอบสวนแล้วว่ามีมูลความจริงแม้จะมีประจักษ์พยานไม่เพียงพอ อันควรได้รับพิจารณาโทษคือ ตักเตือน ภาคทัณฑ์ เรียกพระภิกษุเรียกสามเณรนั้นกลับประเทศไทย และตัดสิทธิ์ไม่อนุญาตให้เข้าประเทศมาเลเซีย คณะกรรมการดังกล่าวได้ปฏิบัติภารกิจส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมพระพุทธศาสนา ระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียด้วยดีมาโดยตลอด ปัจจุบันมีพระธรรมรัตนกร เจ้าคณะภาค 18 เป็นประธานกรรมการ (ค่านวน นวลสนอง 2546 : 140-143)

3.4 การแต่งตั้งพระสังฆาธิการและสมณศักดิ์ การแต่งตั้งพระสังฆาธิการให้มีหน้าที่ปกครองพระสงฆ์ในประเทศมาเลเซีย นั้น สุลต่านของรัฐจะเป็นผู้มีอำนาจการแต่งตั้งตามเขตการปกครองคณะสงฆ์ เช่น เจ้าคณะรัฐเกดะห์-ปะลิส ซึ่งเป็นพระสังฆาธิการสูงสุดในการปกครองพระสงฆ์ของรัฐนี้ สุลต่านของรัฐจะเป็นผู้มีอำนาจในการแต่งตั้งตามเขตการปกครองคณะสงฆ์ เช่น เจ้าคณะรัฐเกดะห์-ปะลิส สุลต่านของรัฐเกดะห์จะเป็นผู้แต่งตั้ง หรือเจ้าคณะรัฐกลันตัน สุลต่านของรัฐจะเป็นผู้แต่งตั้ง และการแต่งตั้งพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่งด้านการปกครองก็จะมีส่วนสัมพันธ์กับการแต่งตั้งสมณศักดิ์ ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางการปกครองสูงก็มักจะมีตำแหน่งทางสมณศักดิ์สูงไปด้วย และสุลต่านของแต่ละรัฐจะเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกของทุกศาสนาภายในรัฐจะมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าคณะรัฐและสถาปนาสมณศักดิ์ และเจ้าคณะรัฐมีอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าอาวาส (บางชุมชนเรียกว่าโต๊ะรายา) ของแต่ละวัดภายในรัฐได้ และพระสงฆ์ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสที่ถูกต้องจะต้องมีสัญชาติเป็นชาวมลายูมาเลเซีย ในส่วนของขั้นตอนการแต่งตั้งพระสังฆาธิการและสมณศักดิ์ของคณะสงฆ์ชาวสยามในประเทศมาเลเซียปัจจุบันนั้น จะเริ่มต้นจากการเสนอความเห็นจากคณะกรรมการของคณะสงฆ์ในแต่ละรัฐ จากนั้นจึงเสนอต่อสุลต่านในแต่ละรัฐเพื่อการแต่งตั้งให้รับผิดชอบตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งสมณศักดิ์

นอกจากนั้นแล้วคณะสงฆ์ของคณสยามในประเทศมาเลเซียที่บวชมาเป็นเวลานาน และมีคุณงามความดีอย่างมากจะได้รับพระราชทานสมณศักดิ์และพัดยศจากประเทศไทยด้วย โดยการได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากคณะกรรมการควบคุมและส่งเสริมกิจกรรมพระพุทธศาสนา ระหว่างประเทศไทย-มาเลเซียซึ่งใช้ชื่อย่อว่า ก.ส.ท.ม. คณะกรรมการฝ่ายประเทศไทยประกอบด้วย เจ้าคณะภาค 18 (ภาค 18 ประกอบด้วยจังหวัดสงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล) รองเจ้าคณะภาค 18 เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด และเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดในภาค 18 ทุกรูป ฝ่ายประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย เจ้าคณะรัฐ รองเจ้าคณะรัฐ เลขานุการเจ้าคณะรัฐที่อยู่ชายแดนไทย-มาเลเซีย และประธานองค์การพุทธศาสนา มาเลเซีย-ไทย รองประธานองค์การฯ และเลขานุการองค์การ จากนั้นจึงเสนอต่อเถระสมาคม แล้วเสนอสำนักพระราชวังเพื่อพระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธย และมีนายกรัฐมนตรีสอนองพระบรมราชโองการ พระสงฆ์ผู้ได้รับสมณศักดิ์จะได้รับพัดยศที่จะใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา การพระราชทานพัดยศนี้มีใช้เพียงแค่แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ของทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันเท่านั้น แต่ยังไม่แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ไทยยังยอมรับ

คณะสงฆ์รัฐกลันตันอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมทางศาสนาที่ทั้งสองฝ่ายมีการดำเนินงานร่วมกัน นอกจากนี้จะมีการแลกเปลี่ยนการเยือนซึ่งกันและกันระหว่างพระภิกษุสงฆ์และบุคคลทั่วไป

ตัวอย่าง การแต่งตั้งพระสังฆาธิการและสมณศักดิ์ของพระสงฆ์ชาวสยามในประเทศมาเลเซีย กรณีของพระเทพมงคลญาณ (คลิ่ง จิตตปาโล) ดังนี้

สมณศักดิ์ที่ได้รับในประเทศมาเลเซีย

พ.ศ. 2489 เป็นพระใบฎีกา ฐานานุกรมในพระครูนิโครธมาโนชชยธาดา (ชุม ชย มณี) เจ้าคณะรัฐเคดาห์

พ.ศ. 2493 เป็นพระครูใบฎีกา สุตตันแห่งรัฐเคดาห์และอาณาจักรทั้งหลาย สหพันธรัฐมาเลเซีย ทรงตั้ง

พ.ศ. 2495 เป็นพระครูสัญญาบัตรที่ “พระครูโสภณสังฆการ” สุตตันแห่งรัฐเคดาห์และอาณาจักรทั้งหลาย สหพันธรัฐมาเลเซีย ทรงตั้ง

สมณศักดิ์ที่ได้รับในประเทศไทย

พ.ศ. 2506 เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นเอกที่ “พระครูวิสุทธีศีลญาณ” รองเจ้าคณะรัฐเคดาห์ (ไทรบุรี) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา แห่งประเทศไทยทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานตั้ง

พ.ศ. 2514 เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นพิเศษที่ “พระครูวิสุทธีศีลคุณ” รองเจ้าคณะรัฐเคดาห์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา แห่งประเทศไทยทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเลื่อน

พ.ศ. 2520 เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ “พระวิสุทธีศีลคุณ” รองเจ้าคณะรัฐเคดาห์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชา แห่งประเทศไทย ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเลื่อน

พ.ศ. 2540 มีพระบรมราชโองการโปรดเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ “พระราชสิทธิคุณ ไพบูลวิเทศศาสนิกจมหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี” สถิต ณ วัดบุญญาราม รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

พ.ศ. 2547 มีพระบรมราชโองการโปรดเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ “พระเทพมงคลญาณ ศีลาจารย์วิสุทธี พุทธิธรรมสุนทร มหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี” สถิต ณ วัดบุญญาราม รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

พ.ศ. 2548-2549 พระเทพมงคลญาณ เริ่มป่วยด้วยโรคชรา ต้องเข้าโรงพยาบาลบ่อยครั้ง เมื่อออกจากโรงพยาบาลแล้วก็กลับมาพักที่วัดบุญญาราม

พ.ศ. 2550 “พระเทพมงคลญาณ” มรณภาพอย่างสงบด้วยโรคชราในวันพุธ ขึ้น 5 ค่ำ เดือน 4 ปีจอ ตรงกับวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 เวลา 23.19 น. ณ วัดบุญญาราม สิริอายุได้ 87 ปี 8 เดือน 4 วัน 67 พรรษา

4. การบวชเป็นการสืบทอดพระศาสนา คนสยามในมาเลเซีย ถือเอาการอุปสมบทเป็นประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านมีการปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด ด้วยการกำหนดว่าคนสยามที่มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปควรอุปสมบท เพราะถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะและเป็นผู้ใหญ่มีใจคอกหนักแน่นอดทน ก่อนบวชประมาณ 3 เดือน พ่อแม่ต้องนำลูกไปฝากให้อยู่วัดกับพระเพื่อท่องงานนาค ส่วนใหญ่จะนำไปฝากวัดที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านฝึกซ้อมพิธีบวช และพ่อแม่จะมีการเตรียมเครื่องอัฐบริขาร รวม 8 อย่างไว้ให้ครบได้แก่ สบง จีวร สังฆาฏิ บาตร มีดโกน เข็ม รัตประคต และหม้อกรองน้ำ

เมื่อใกล้จะถึงวันบวชเจ้านาคก็จะปฏิบัติตามประเพณีนิยม ด้วยการนำดอกไม้ธูปเทียนใส่พานไปกราบไหว้ของอโหสิกรรมแก่พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ คนสยามในมาเลเซียยังนิยมทำขวัญนาค ซึ่งจะมีบายศรี แว่นเวียนเทียน บาตร ผ้าไตร และเครื่องบริขารต่าง ๆ ซึ่งการทำขวัญนาคก็เพื่อปลุกปลอบใจนาคและญาติมิตรให้ชื่นบาน ระลึกถึงบุญคุณบิดามารดา และข้อควรปฏิบัติเมื่อเป็นภิกษุ ดังตัวอย่างบางตอนบททำขวัญนาคของ นางนวล สุวรรณราช (แม่ชีนวล) บ้านปลายระไม อำเภอบึงสามพัน รัฐเกดะห์ ความว่า

โอมศรีศรีวันนี้นันต์ ศรีสวัสดิ์สุภาพร ชัยยะมงคลมฤตศีลธรรมา
พร้อมพร้งนั้งหน้า บิดมารดา ญาติวงศ์ เชษฐภคินี
ศรีธธาเปรมปรีดิ์ ตั้งใจจ่านง น้ำป่าทั้งหลาย เชื้อเผ่าเหล่าวงศ์
แห่ห้อมล้อมองค์ เต็มห้องพระโรงธรรม เบื้องบนเมืองฟ้า โสฬศพรหมา
ทุกองค์เทวา ร้องสาธุการ อวยพรลงพลัน เบื้องต่ำถัดนั้น
พรหมาเทวาเวสสุวรรณ พันดาเท้ากรุงพาสี ถ้วนถ้วนนาคี ทั้งนางธรรณี
บุรีเทวีเมขลา ทุกองค์เทวดา มหาลาภมหาชัย
วันนี้นันต์ ทุกคนโชคดี มีศรีมีผล พงศ์พวกพี่น้อง
พวกพ้องทุกคน ชนนี้บุตรรงค์ พร้อมในอาราม ชวนกันเข้ามา
กุมเกล้ารับศีล ถวายทาน ถวายบุตรสุดที่รัก ถวายทั้งเหลนหลาน
เอาเป็นดวงทาน จะให้บวชเป็นชี น้ำป่าทั้งหลาย ชวนกันถวาย แต่งสำรับบายศรี...
(สัมภาษณ์ นางนวล สุวรรณราช เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2555)

เมื่อถึงวันบวชก็จะแห่ นาคไปวัด ก่อนจะเข้าโบสถ์ก็จะแห่เวียนขวา 3 รอบ เป็นการแสดงความเคารพพระพุทธเจ้าที่ประทับเป็นประธานอยู่ในโบสถ์ เมื่อนาคเข้าโบสถ์เรียบร้อยแล้ว พระอุปัชฌาย์ก็จะดำเนินการอุปสมบทไปตามขั้นตอนของประเพณีการบวชส่วนเวลาของการบวชนิยมบวชอย่างน้อย 1 พรรษา หมายความว่าเมื่อบวชแล้วควรจะอยู่เข้าพรรษาด้วย คือ ระยะเวลาตั้งแต่กลางเดือน 8 ถึงกลางเดือน 11 และยังมีบวชอื่น ๆ เช่น บวชแก้บน บวชงานศพ บวชสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น จะบวชกี่วันก็แล้วแต่เจตนาของผู้บวชและในการบวชแบบอื่น ๆ นั้นจะตัดพิธีต่าง ๆ ก็คงไว้เฉพาะพิธีทางศาสนาที่มีไว้ในวินัยบัญญัติเท่านั้น

นอกจากนี้แล้วคนสยามในมาเลเซียก็นำบุตรหลานมาบวชที่วัดพระบรมธาตุธรรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช และเมื่อบวชแล้วก็นิยมให้บุตรหลานบวชมากกว่า 1 พรรษา เพราะถือว่าจะได้บุญมาก แต่ในปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไป คนสยามได้รับการศึกษามากขึ้นหลายคนรับราชการ และมี

อีกจำนวนมากที่ทำงานบริษัท จึงไม่สามารถบวชได้หลายวัน แต่อย่างไรก็ตามหากเป็นไปได้พ่อแม่ก็มีความประสงค์ที่จะให้บุตรหลานบวชเกินกว่า 1 พรรษาอยู่เหมือนเดิม และอุปัชฌาย์ก็มีความประสงค์ดังกล่าวเช่นกัน (สัมภาษณ์พระวิสุทธิศีลคุณ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2555)

ดังตัวอย่างการกล่าวถึงเวลาในการบวช จากสมุดบันทึกของพระราชธรรมมาจารย์ (ฤทธิพรหมสาร) อดีตเจ้าอาวาสวัดกาไหล และอดีตเจ้ารัฐไทรบุรี (เกดะห์) (พ.ศ.2538-2550) ท่านได้วางแนวปฏิบัติให้กับคนสยามที่บ้านกาไหล ตำบลเยอร์นารี อำเภอแซะ รัฐเกดะห์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัดในตอนหนึ่งความว่า

...ผมเรียกประชุมบอกให้ทุกคนรู้ ตั้งกฎระเบียบของวัดให้ทุกคนทำตาม ชาวบ้านทุกคนก็ยอมรับฟัง ผมบอกให้ทุก ๆ คนทราบดังนี้ 1. ห้ามเล่นการพนัน 2. ห้ามกินเหล้า 3. ใครบวชเณรแล้วถ้าไม่บวชพระไปแต่งงานต้องทำโทษ 4. บวชแล้วอยู่ให้วัดสามพรรษาถึงจะสึกได้ 5. ทุกคนต้องส่งลูกหลานให้บวชเรียน 6. บวชแล้วต้องเรียนให้จบปริญญาโท 7. ผู้อาศัยและศิษย์วัดทุกคนต้องเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของภิกษุสามเณร (วัดกาไหล. 2540 : 17)

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้านศาสนาในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย เป็นการจัดการกิจกรรมและกระบวนการเสริมสร้างประสบการณ์ด้านศาสนาทั้งในแง่ของความรู้และทักษะปฏิบัติในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้านศาสนาในส่วนของความรู้นั้นปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจนถึงการจัดการเรียนรู้ด้านศาสนา ซึ่งคนสยามจะให้ความสำคัญกับวัดเป็นอย่างสูง เช่น การสอนนิกธรรมและการสอนธรรมศึกษา การบวชเพื่อศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นต้น ในส่วนของการปฏิบัติตามหลักศาสนานั้นวัดของคนสยามได้มีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการและเน้นการปฏิบัติเป็นสำคัญ ดังเช่น การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติถึงกิจวัตรที่พระสงฆ์หรือสามเณรควรปฏิบัติ ด้วยการยึดเอาพระอภิธรรมและพระธรรมวินัยที่มาจากพระไตรปิฎก โดยมีพระอุปัชฌาย์และเจ้าอาวาสเป็นผู้อบรมสั่งสอนและฝึกปฏิบัติเป็นสำคัญ รวมทั้งการบวชเรียนอันเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาไปอีกทางหนึ่งด้วย

การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยาม

1. การสืบทอดประเพณีไทยที่เป็นส่วนรวม

วัดของคนสยามในมาเลเซียจะให้ความสำคัญมากกับประเพณีที่เป็นของส่วนรวม ได้แก่ ประเพณีที่คนในสังคมนิยมทำร่วมกัน เช่น ประเพณีในเทศกาลต่าง ๆ วันสำคัญทางพุทธศาสนา และวันนักขัตฤกษ์ เป็นต้น ตัวอย่าง เช่น วันวิสาขบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา สงกรานต์ ลอยกระทง ทอดกฐิน และทอดผ้าป่า เป็นต้น

ประเทศมาเลเซียมีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ แต่มาเลเซียก็ให้สิทธิเสรีภาพให้ประชาชนของประเทศที่นับถือศาสนาอื่นประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้ แต่จะต้องไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะวันวิสาขบูชา มาเลเซียได้ประกาศให้เป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่งของประเทศ มีการประกาศให้เป็นวันหยุดของทางราชการ ที่รัฐปีนังและรัฐเกดะห์ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธได้มีการเฉลิมฉลองแห่แห่นพระพุทธรูปที่ประดับด้วยเหล่าดอกไม้บุปผชาตินานาพันธุ์ที่สวยงามไปรอบเมือง

เพื่อให้ผู้ที่ให้ความเคารพนับถือได้ร่วมกันสักการบูชา และในวันสำคัญทางประเพณีไทยที่เป็นของส่วนรวม นอกจากจะมีคนสยามแล้ว ในบางพื้นที่ก็จะมีคนในชาติพันธุ์อื่นเข้าร่วมทำบุญได้ เช่น คนจีน อินเดียและศรีลังกา เป็นต้น ที่สังเกตเห็นได้ชัดก็คือจะมีคนไทยที่เดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซียได้เดินทางเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวัดที่อยู่ในเขตเมืองจะมีคนไทยเข้าร่วมทำบุญอย่างแน่นขนัดและได้มีเวลาพบปะถามถึงสุขทุกข์ซึ่งกันและกัน (สัมภาษณ์นายวิเชียร พรหมประสิทธิ์ เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2554)

เมื่อถึงวันสำคัญที่เป็นประเพณีที่เป็นส่วนรวม เจ้าอาวาสของแต่ละวัดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องภายในวัดจะร่วมกันหารือว่าในปีนี้วัดและชุมชนของตนเองจะร่วมกันจัดกิจกรรมอะไรบ้าง จะมีการแบ่งงานกันรับผิดชอบอย่างไร การสืบทอดประเพณีไทยที่เป็นส่วนรวมและจะมีการจัดการทุกวัดในชุมชน ที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีวันสงกรานต์ ประเพณีวันว่าง และประเพณีวันลอยกระทง ดังเช่น

ประเพณีวันสงกรานต์ ก่อนที่จะถึงวันสงกรานต์หนึ่งวัน จะมีงานทำบุญเดือนห้า เป็นงานสวดกระดุกบรรพบุรุษ คนสยามในมาเลเซียจะนิยมเรียกว่า การทำบุญกระดุก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วกระดุกจะอยู่ที่วัดอันเป็นที่ตั้งของชุมชน เป็นกระดุกของบรรพบุรุษ ก่อนที่จะถึงวันนี้ทางวัดจะมีการเตรียมการด้วยการทำความสะอาดวัด เตรียมเครื่องใช้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และเตรียมสถานที่เพื่อให้ความสะดวกในการประกอบพิธีกรรม ในวัดของคนสยามนอกจากจะมีคนสยามไปทำบุญกระดุกแล้ว ก็จะมีชาวจีนที่นับถือศาสนาพุทธจะเข้าร่วมทำบุญเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะอยู่ในที่ห่างไกลออกไป เช่น ยะโฮร์บารู และสิงคโปร์ ครั้นเมื่อถึงวันว่างทุกคนก็ทำจิตใจให้แจ่มใสเบิกบาน ประพฤติในสิ่งที่ดีทั้งทางกาย วาจา และใจ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าชุดใหม่ ผู้ที่มีเครื่องประดับก็ตกแต่งกันเต็มที่ ผู้ปกครองจะเปิดโอกาสให้บุตรสาวออกจากบ้านไปทำบุญและร่วมกิจกรรม ที่มีลักษณะเด่นมากก็คือ เมื่อพิธีกรรมทางศาสนาเสร็จแล้วก็จะมีการเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานภายในวัด ทั้งระหว่างคนวันเดียวกันและต่างวัยกันโดยไม่มีเกรงกลัวใคร่เกรงกัน แต่จะไม่สาดพรา้เพื่อตามถนนหนทาง วันสงกรานต์ของคนสยามในมาเลเซียจะมีความคล้ายคลึงเป็นอย่างมากกับประเพณีวันสงกรานต์ในภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมักจัดประเพณีวันว่างติดต่อกันสามวัน ตรงกับวันที่ 13 - 14 - 15 เมษายน ซึ่งจะตรงกับเดือนห้าของทุกปี ถ้าปีใดมีอธิกมาสคือมีเดือน 8 สองหน วันสงกรานต์นั้นจะตกอยู่ในเดือนหก และบางคนจะเรียกวันสงกรานต์ว่า วันว่าง

งานเดือนสิบก็เป็นประเพณีสำคัญอีกอย่างหนึ่งของคนสยามในมาเลเซีย ที่กระทำกันทุกวัดในชุมชน วัดจะเตรียมความพร้อมกันทุกวัดเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมกันปฏิบัติกิจด้านพิธีกรรมได้สะดวก จะจัดขึ้นเพียงสองวัน คือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 10 เชื่อกันว่าเป็นที่ยมบาลปล่อยเปรตมาพบญาติพี่น้องลูกหลานที่โลกมนุษย์ และจะจัดงานอีกครั้งในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นวันส่งเปรตกลับนรกภูมิ ในพิธีกรรมนั้นจะมีการนำขนมมาเช่นไหว้บรรพบุรุษ ซึ่งขนมแต่ละชิ้นก็จะมีคามหมายไม่เหมือนกัน เช่น

ขนมพอง เป็นสัญลักษณ์แทนแพสำหรับญาติผู้ล่วงลับใช้ล่องข้ามห้วงมหรณพตามคติทางพุทธศาสนา

ขนมลา เป็นสัญลักษณ์แทนแพรพรรณเครื่องนุ่งห่ม

ขนมกง(ขนมไข่ปลา) เป็นสัญลักษณ์แทนเครื่องประดับ

ขนมดีซำ เป็นสัญลักษณ์แทนเงินเบี้ยสำหรับใช้สอย

ขนมบ้า เป็นสัญลักษณ์แทนสบ้าสำหรับญาติผู้ตายจะได้ใช้เล่นสบ้าในวันสงกรานต์

นอกจากขนมเหล่านี้ บางคนก็นำข้าวสาร หอม กระเทียม พริก เกลือ กะปิ น้ำตาล ปลาเค็ม ผลไม้ต่างๆ เช่น กล้วย ทุเรียน หรืออื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันเพื่อนำไปจัดสำหรับที่คนสยามจะเรียกกันว่า “หมรับ”

เมื่อเตรียมข้าวของเสร็จแล้วก็จะไปร่วมพิธีกรรมกันที่วัด และจะนำหมรับมารวมกันโดยมีสายสิญจน์วงรอบต่อไปถึงพระสงฆ์ ในบางวัดก็จะจัดทำขึ้นเป็น “ร้านเปรต” เพื่อให้ทุกคนได้นำขนมไปวางได้สะดวก จากนั้นก็จะทำพิธีกรวดน้ำอุทิศไปยังบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อเสร็จจากพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์แล้วก็จะเข้าไปร่วมกิจกรรมที่เรียกว่า “ชิงเปรต” เป็นกิจกรรมที่เชื่อว่าการกินอาหารและขนมที่ใช้ในพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษเสร็จแล้วจะได้กุศลแรง เป็นสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวอย่างยิ่ง ในบางแห่งเพื่อความสนุกสนานอาจจะตั้งร้านเปรตให้สูงโดยใช้ไม้ทาลาเซโอน (ทาลาโอน) หรือไม้หมาก เพียงเสาเดียว ชูตผิวจนลิ้น ทาด้วยน้ำมันมะพร้าว คนที่ขึ้นไปแย่งขนมจะขึ้นไปเอาได้ยากลำบาก เมื่อพลัดตกลงมาก็จะมีความสนุกสนาน การทำบุญเดือนสิบของคนสยามในมาเลเซียจะมีความคล้ายคลึงกับการทำบุญเดือนสิบในภาคใต้ของไทยเป็นอย่างมาก 2. การสืบทอดประเพณีท้องถิ่น

การตั้งถิ่นฐานของคนสยามในประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ในหลายรัฐและหลายหมู่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้านก็จะมีประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่น เนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นจะมีพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน และมีปัจจัยที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานนั้นแตกต่างกันออกไป ซึ่งพัฒนาการของแต่ละหมู่บ้านก็จะมีเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่สำคัญแตกต่างกันออกไป และที่เหมือนกันก็คือการประกอบพิธีกรรมมักจะจัดขึ้นที่วัด หรือไม่จัดขึ้นที่วัดก็จะมีพระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 การทำบุญพ่อบ้านแสง ที่วัดมัจฉิมาประสิทธิ บ้านยาหวิ เขตอะเหรา รัฐปะลิส ซึ่งคนสยามที่บ้านยาหวิจะให้ความสำคัญกับพ่อบ้านแสงเป็นอย่างมาก ท่านเป็นเจ้าของอาวาสรูปแรกของวัดมัจฉิมาประสิทธิ คนสยามที่บ้านยาหวิได้เล่าให้ฟังว่าท่านเป็นพระภิกษุที่นำเศียรพญา เป็นที่พึ่งของชาวบ้านเมื่อยามทุกข์ยากลำบาก และท่านเองมีความรู้ด้านฝีมือช่าง และส่งเสริมศิลปพื้นบ้าน โดยเฉพาะมโนราห์ ท่านถึงแก่กรรมภาพเมื่อหนึ่งร้อยปีกว่ามาแล้ว ดังนั้นเมื่อถึงวันข้างขึ้นของเดือนหกทุกปี ชาวบ้านก็จะนัดหมายกันร่วมทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลถึงให้ท่านทุกปี (สัมภาษณ์ นายชาติรี ขุนศรีธานี เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2525)

ตัวอย่างที่ 2 การทำบุญตายาย ที่วัดวิสุทธิประดิษฐาราม บ้านปลายระไม ตำบลทุ่งควาย อำเภอบึงดั่ง รัฐเกดะห์ ซึ่งคนสยามที่บ้านปลายระไม จะนัดหมายกันมาทำบุญพร้อมกันทุกปี ในวันข้างขึ้นเดือน 6 ที่วัดวิสุทธิประดิษฐาราม ซึ่งต่อมาได้กลายมาเป็นประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านมีการทำบุญตักบาตร รับศีล ฟังธรรม และถวายอาหารเพล ในบางปีก็จะนำการเล่นพื้นบ้าน เช่น ซี่ละหนังตะลุง หรือมโนราห์มาแสดงด้วย ประเพณีทำบุญตายายเป็นความเชื่อของชาวบ้าน ปลายระไมว่า ที่บ้านปลายระไมนี้มีวิญญาณของบรรพบุรุษคอยช่วยเหลือดูแลชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข มีความเจริญรุ่งเรือง และตายายจะคอยปกป้องให้ปราศจากโรคภัยทั้งปวง (สัมภาษณ์ นายเนบ ราชกูร์เจริญ เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2555)

ตัวอย่าง 3 ตักบาตรทางโค้ง ที่วัดอินทราวาส บ้านตาเซะ ตำบลบลู้อ้อมเซม้ง อำเภอเปิงกาลัย รัฐประะ ซึ่งชาวบ้านที่ตาเซะจะร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับเจ้ากรรมนายเวรที่ล่วงลับไปแล้ว ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน แต่ชาวบ้านจะรวมตัวกันและมีการตักบาตรที่ทางโค้ง ซึ่งเป็นทางโค้งของถนนห่างจากวัดประมาณ 500 เมตร ซึ่งที่ตรงนี้แต่เดิมเป็นด่านตรวจคนเข้าเมืองระหว่างเมืองเกะห์ (ไทรบุรี) กับเมืองประะและยังมีหลักฐานที่เป็นซากของเสาปูนขนาดใหญ่ให้เห็นอยู่นอกจากนั้นแล้วยังมีหลักเขตการแบ่งระหว่างเมืองเกะห์ (ไทรบุรี) กับเมืองประะให้เห็นอยู่

ที่วัดอินทราวาสจะมีรายการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่น ซึ่งวัดได้จัดทำไว้ให้สมาชิกของหมู่บ้านได้สังเกตเห็นไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. เดือน 3 ขึ้น 15 ค่ำ	บวชชีพรหมณ์
2. เดือน 5 ขึ้น 15 ค่ำ	ตักบาตรป่าช้าน้ำไกร
3. เดือน 5 แรม 1 ค่ำ	ตักบาตรทางโค้ง
4. เดือน 5 แรม 2 ค่ำ	ตักบาตรป่าช้า
5. เดือน 5 แรม 2 ค่ำ	ตักบาตรวัดเก่า
6. เดือน 6 แรม 15 ค่ำ	ตักบาตรลอยแพ
7. เดือน 10 แรม 1 ค่ำ	วันรับเปรต
8. เดือน 10 แรม 15 ค่ำ	วันส่งเปรต
9. เดือน 11 ขึ้น 15 ค่ำ	วันลากพระ
10. เดือน 12 ขึ้น 9 ค่ำ	ทำบุญวันพ้อท่านใหญ่ (อินทร์ อะนัง

คะโร)

(สัมภาษณ์ นายถาวร สุขสุวรรณ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2555)

ตัวอย่างที่ 4 การทำบุญที่วัดพุทธชยันตี กรุงเทพมหานครจะมีคนสยามจำนวนมากได้ย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในกรุงเทพมหานคร ที่วัดแห่งนี้จะมีสมาคมชาวพุทธให้การอุปถัมภ์อยู่ ซึ่งสมาคมนี้จะมีกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์ที่เป็นพุทธศาสนิกชนรวมตัวกันเข้าจดทะเบียนเป็นสมาคม ซึ่งมีทั้งคนสยาม คนจีน คนศรีลังกา คนพม่า ฯลฯ นอกจากนั้นแล้วยังจะมีสมาคมคนสยามจากก้นดั้น ตรัง กานู สลังงอร์ และกัวลาลัมเปอร์อีกหนึ่งสมาคมที่คอยช่วยเหลือกิจกรรมของวัด โดยเน้นให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย และวัดแห่งนี้จะมีชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ดังนั้นประเพณีของท้องถิ่นที่นอกเหนือจากประเพณีที่เกี่ยวข้องกับคนสยามแล้ว ก็มีประเพณีของตนจีนที่ทางวัดได้จัดขึ้นทุกปี ซึ่งกำหนดการจะมีอยู่ในปฏิทินของวัด เช่น

1. Chinese New year – Mon 23 : 1 : 12 วันตรุษจีน
  2. Chap Goh Meh – Mon 6 : 2 : 12 วันสิ้นสุดตรุษจีนของจีนฮกเกี้ยน
- (สัมภาษณ์ นายโถม จำปาแก้ว เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2555)

3. การสืบทอดมรดกทางศิลปกรรม

ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียเมื่อมีการสร้างสถาปัตยกรรมที่เป็นสิ่งปลูกสร้าง เช่น พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ หรือศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น ก็จะมีการจัดสร้างจิตรกรรมฝาผนังส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทศชาติ และจะมีการขยายความในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมหาเวชสันดรชาดก เช่น จิตรกรรมฝาผนังในศาลาการเปรียญวัด

บุญญาราม ตำบลอะห์ อำเภอกุบังปาสุ รัฐเกดะห์ จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดนิโครธาราม เขต ตะโละวันยะ อำเภอกิตาสดาร์ รัฐเกดะห์ จิตรกรรมฝาผนังในวัดมัชฌิมาราม บ้านยุงเกา อำเภอ ตุมปัต รัฐกลันตัน เป็นต้น เรื่องราวที่เป็นจิตรกรรมฝาผนังเหล่านั้นนอกจากจะเพื่อความสวยงามแล้ว ก็จะเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวและหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

ในส่วนของศิลปกรรมด้านการแสดงและนาฏศิลป์ วัดก็จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น การสอนรำไทย รำมโนราห์ ดนตรีไทย จะสังเกตได้ว่าในบริเวณวัดเกือบทุกวัดที่อยู่ใน เขตชนบทมักจะมีโรงหนังตะลุงและโรงมโนราห์อย่างถาวร และสามารถแสดงได้ทุกเมื่อ ในส่วนของการเรียนการสอนเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย และดนตรีไทยทางวัดก็จะเชิญอาจารย์ผู้สอนมาจากเมืองไทย มาสอนแก่เยาวชนชาวสยามในช่วงปิดเทอม เพื่อไม่ให้รบกวนการเรียนที่ภาครัฐบาลของมาเลเซียจัด ให้พลเมืองของประเทศได้ศึกษาในภาคบังคับ กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่วัดจะเป็น ผู้จัดให้ ในวัดที่มีการจัดกิจกรรมเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง เช่น วัดปลายระไม ตำบลทุ่งควาย อำเภอเปินดัง รัฐเกดะห์ วัด สุวรรณคีรี เขตจูปิง รัฐปะลิส และ วัดอุตตมาราม ตำบลรีเป็ก อำเภอปาเซร์มีส รัฐกลันตัน เป็นต้น

นอกจากนั้นแล้ววัดจะเป็นสถานที่เก็บอุปกรณ์สำคัญที่เกี่ยวกับศิลปกรรมของหมู่บ้านที่มีความเชื่อว่าควรจะมีไว้ที่วัดเครื่องดนตรีที่ชาวบ้านเชื่อว่ามิครู ไม่สามารถเก็บไว้ที่บ้านได้ หลังจาก ที่เจ้าของมีชีวิต เป็นต้น ตัวอย่างเครื่องดนตรีกาหลอ ซึ่งเก็บไว้ที่วัดวิสุทธิประดิษฐาราม บ้านปลายระไม ตำบลทุ่งควาย อำเภอเปินดัง รัฐเกดะห์ รูปหนังตะลุงซึ่งเก็บไว้ที่วัดพระธาตุบาลิง บ้านบาลิง อำเภอ บาลิง รัฐเกดะห์ เป็นต้น (สัมภาษณ์ พระวิสุทธิศีลคุณ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2555)

4. การฝึกอาชีพ

วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เยาวชน และประชาชนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเวลาว่างงานก่อสร้างต่าง ๆ เด็กวัดและชาวบ้านจะอาสาเข้าไป ช่วยงานวัด และจะมีนายช่างคอยแนะนำให้กับคนที่ยังไม่มีฝีมือ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้วิชาช่างต่างๆ ขึ้นภายในวัด เช่น ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างเหล็ก ช่างทาสี เป็นต้น โดยเฉพาะวัดกาไหล บ้านกาไหล ตำบลเยอร์นารี อำเภอเซห์ รัฐเกดะห์ จะมีชื่อเสียงมากในการฝึกคนด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ช่างไม้ และวัดพิภูลทองวราราม บ้านบ่อเสม็ด ตำบลตือรือเบาะ อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน มีชื่อเสียง เรื่องฝึกวิชาช่างให้กับเด็กวัดและพระภิกษุที่มาจากชะยะสัน ๆ เมื่อออกจากวัดหรือลาสิกขาบทไปจะ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ (สัมภาษณ์ พระครูพิพัฒน์อรรถกิจ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2555)

5. การส่งเสริมการท่องเที่ยว

วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียมีอยู่หลายวัดที่รัฐบาลได้จัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ เช่น วัดชัยมงคลาราม รัฐปีนัง วัดนิโครธาราม รัฐเกดะห์ วัดมัชฌิมาราม ประสิทธิ์ รัฐ ปะลิส และวัดโพธิวิหาร รัฐกลันตัน เป็นต้น วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียดังกล่าวนี้ทำให้ผู้คนที่มาเที่ยวได้รู้จักศิลปวัฒนธรรมของคนสยามซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศ ถึงความสวยงามและคุณค่าของศิลปกรรม และยังส่งเสริมให้คนสยามที่อยู่ใกล้กับวัดได้มีโอกาสค้าขาย รวมทั้งพบปะ สัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว และมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลต่างๆ ได้มากขึ้น ทำให้คนสยามใน หมู่บ้านได้ยกฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้ดีขึ้นอีกด้วย (สัมภาษณ์ นายแดง ญาณประดมเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2555)

6. วัดเป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารในทุกด้าน

ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย วัดจะเป็นแหล่งศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารทั้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชน และภายนอกชุมชนที่มีส่วนสัมพันธ์กับหมู่บ้าน วัดยังคงรักษาบทบาทของวัดตามแบบสังคมไทยดั้งเดิม ที่วัดเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งผู้สนใจสามารถค้นหาได้จากวัด รวมทั้งเป็นสถานที่รับรองผู้มาเยี่ยมเยียนชุมชนที่มาจากหมู่บ้านอื่น หรือรับทราบเรื่องราวที่เป็นนโยบาย หรือการมาเยี่ยมเยียนของบุคคลในภาครัฐที่มาเยี่ยมหมู่บ้าน โดยเฉพาะทุกครั้งที่บุคคลสำคัญของรัฐบาลมาเยี่ยมหมู่บ้านหรือชุมชนของคนสยามก็จะมาพบปะคนสยามในวัดที่ตั้งอยู่ในชุมชนนั้นๆ ดังเช่น เมื่อครั้งที่ท่านนาจีป ตุน ราซิก นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันของมาเลเซียมาเยี่ยมคนสยามในเขตตำบลทุ่งควาย อำเภอบันดัง รัฐเกดะห์ คนสยามก็ได้เตรียมการต้อนรับด้วยการจัดให้วัดวิสุทธิประดิษฐาราม (วัดปลายระไม) เป็นสถานที่พบปะกับท่านนายกรัฐมนตรี การมาเยี่ยมคนสยามของท่านนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2555 ครั้งนั้น ท่านได้ประกาศแก่คนสยามในมาเลเซียว่าคนสยามเป็นภุมิบุตรา ซึ่งหมายถึงคนที่เป็นเจ้าของประเทศมาแต่เดิม มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับคนมาเลเซียที่เป็นชาวมลายูและนับถือศาสนาอิสลาม ดังที่ท่านได้กล่าวว่า

(คำกล่าวของท่านนาจีป ตุน ราซิก นายกรัฐมนตรีของประเทศมาเลเซีย)

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน ซึ่งเป็นกลุ่มคนสยามที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศมาเลเซีย การมาพบปะกับท่านครั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่า จะให้รัฐบาลช่วยเหลือท่านอย่างไรบ้าง ซึ่งข้าพเจ้าจะช่วยเหลือท่านตามที่ต้องการ หากคนสยามต้องการอะไรข้าพเจ้าก็จะเอามาให้ และสิทธิของท่านเสมอกับผู้เป็นภุมิบุตราของประเทศ คือมีสิทธิเหมือนกับภุมิบุตราทุกเรื่อง คนสยามมีสิทธิเท่าเทียมกับคนมลายู คนสยามไม่ใช่คนที่เพิ่งอพยพมาอยู่ประเทศมาเลเซีย แต่เป็นคนดั้งเดิมของประเทศ จึงได้สัญชาติเป็นคนมาเลเซียมาตั้งแต่ต้น ยืนยันตามคำพูดของท่านนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศมาเลเซีย ที่เคยพูดว่าคนสยามที่อยู่ในประเทศมาเลเซียมีสิทธิเป็นภุมิบุตรา

วันนี้ไม่ใช่ข้าพเจ้าจะมาหาเสียง อะไรที่นายกรัฐมนตรีคนแรกได้กล่าวไว้ คนสยามจะมีสิทธิในทุกเรื่อง เช่น การครอบครองที่ดิน การศึกษาต่อของเยาวชน ดังนั้นรัฐบาลที่ข้าพเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ในขณะนี้ขอประกาศว่าคนมาเลเซียเชื้อสายสยามเป็นภุมิบุตรา (สุชาติ บ่าว ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2555)

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมในวัดของคนสยาม เป็นการจัดการกิจกรรมและกระบวนการเสริมสร้างประสบการณ์ด้านประเพณี ศิลปกรรม และอื่นๆ ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย วัดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมด้านสังคมเกือบทั้งหมดที่เป็นหมู่บ้านของคนสยาม นอกจากนี้เป็นสถานที่สำหรับศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาแล้ว วัดยังเป็นสถานที่สำหรับบุคคลได้เกิดพัฒนาการทางด้านความรู้ความชำนาญใหม่ๆ โดยทั่วไปแล้วในแต่ละวัดจะมีพระภิกษุที่มีความชำนาญการในด้านต่างๆ เช่น หมอแผนโบราณ ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างจิตรกรรม เป็นต้น ความชำนาญเหล่านี้จะสืบทอดให้แก่พระภิกษุที่อายุอ่อนกว่า หรือลูกศิษย์ที่เป็นฆราวาสที่สนใจ นอกจากนั้นแล้ววัดยังทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนสยาม ด้วยการทำหน้าที่อย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ เช่น สถานที่สำหรับการฝึกอาชีพ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และเป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของชุมชน เป็นต้น

สรุป

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศไทยมีประเด็นที่น่าสนใจคือการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในวัดของคนสยามมีอยู่อย่างหลากหลายและมีกระบวนการที่แตกต่างกันออกไป ที่สำคัญได้แก่ การอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่นของตนเอง การเรียนภาษาไทยเพื่ออ่านออกเขียนได้ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เป็นระบบ การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อบันทึกเรื่องราวที่สำคัญหรือน่าสนใจ และการจัดการเรียนรู้ด้านศาสนาที่สำคัญได้แก่ การเรียนรู้กิจวัตรที่พระสงฆ์และเณรพึงปฏิบัติ การสอนนักธรรมและธรรมศึกษา การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยาม การบวชเป็นการสืบทอดพระศาสนา และการจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามมีประเด็นที่สำคัญได้แก่ การสืบทอดประเพณีไทยที่เป็นส่วนรวม การสืบทอดประเพณีท้องถิ่น การสืบทอดมรดกทางศิลปกรรม การฝึกอาชีพ การส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารในทุกด้าน

บทที่ 4

สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยาม

จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ผู้บอกข้อมูลหลัก และบุคคลที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามยังมีปัญหาอยู่บ้าง กลุ่มเสวนาได้ให้ข้อเสนอและได้จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยามในประเทศไทยไปบ้างแล้ว เพื่อเป็นกรณีศึกษาและสรุปได้ดังนี้

สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยาม

1.1 คนสยามที่บวชเป็นพระภิกษุและคฤหัสถ์น้อยลง ประเด็นนี้นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เนื่องจากคนสยามที่บวชเกิน 1 พรรชามีน้อยลง สาเหตุเพราะสังคมของมาเลเซียมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก คนสยามมีการศึกษาดีขึ้น บางคนเข้ารับราชการและมีอยู่จำนวนมากที่เข้าทำงานในภาคอุตสาหกรรม จึงไม่สามารถกลางานเป็นระยะเวลาอันยาวนานได้ ซึ่งบางวัดจึงมีพระภิกษุเพียง 1 รูป หรือ 2 รูป และในบางวัดช่วงออกพรรษาก็ไม่มีพระอยู่เลย จะพบมากในวัดของคนสยามที่ตั้งอยู่ในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประ ส่วนวัดของคนสยามในรัฐกลันตันนั้นจะพบสภาพของปัญหาดังกล่าวน้อย เนื่องจากยังมีคนสยามในรัฐกลันตัน เมื่อจบการศึกษาแล้วยังนิยมบวชแล้วจำพรรษาอย่างน้อย 1 พรรษา ซึ่งมีอยู่มากพอสมควร บางคนเมื่อบวชแล้วก็อยู่จำพรรษาอยู่ถึง 3 พรรษาก็มี จากนั้นจึงลาสิกขาบทไปทำงานหรือมีครอบครัว และมีอยู่จำนวนหนึ่งเมื่อบวชแล้วก็ไม่ลาสิกขาบท ทำให้วัดของคนสยามในรัฐกลันตันจึงมีพระภิกษุที่เป็นคนพื้นถิ่นได้ดูแลวัดและมีการสืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ขาดครูผู้สอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย เนื่องจากวัดมีพระภิกษุน้อยลง ครูที่เป็นอาสาสมัครซึ่งเป็นชาวบ้านก็มีภาระมากขึ้น ในบางวัดจึงมีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ หรือในบางวัดจึงมีความจำเป็นต้องหยุดการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เช่น วัดราชฎร์ประดิษฐ์ ตำบลบุกิตปีนัง อำเภอโกตาสตาร์ รัฐเกดะห์ วัดเวฬุวัน (นาโน) ตำบลรัมไบ อำเภอเปินดิง รัฐเกดะห์ วัดเมฆประสิทธิ์ ตำบลกัวลาแกงซา อำเภออีโปห์ รัฐเประ และวัดใหม่สุวรรณคีรี (วัดเขาดิน) ตำบลบารังัน อำเภอตุ้มปัต รัฐกลันตัน เป็นต้น

1.3 ขาดซึ่งปัจจัยในการบูรณะหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด ในวัดของคนสยามในประเทศไทยมีสถาปัตยกรรมที่ทรงคุณค่าอยู่หลายวัด ทั้งที่เป็นพระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ และกุฏิที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่มีความสวยงามและทรงคุณค่าทางวัฒนธรรม แต่สิ่งทีกล่าวถึงเหล่านั้นอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรม เป็นที่น่าเป็นห่วงว่าสักวันหนึ่งอาจจะต้องผุพังไปตามกาลเวลา แต่หากมีงบประมาณที่มากพอ บางแห่งก็สามารถซ่อมแซมหรือปฏิสังขรณ์ให้อยู่ในรูปทรงดั้งเดิมได้ เช่น กุฏิแบบรูปทรงของคนสยามที่เก่าแก่ และทรุดโทรมมากในขณะนี้ที่วัดวิสุทธิดิษฐานราม บ้านปลายระไม ตำบลทุ่งควาย อำเภอเปินดิง รัฐเกดะห์ หอไตรแบบจัตุรมุขที่วัดพระธาตุดาลิง (วัดป่า

ลีไลย์) ตำบลเปอกันบาลิง อำเภอบาลิง รัฐเกดะห์ และศาลาการเปรียญ วัดประชุมธาตุนาราม (วัดหัวนอน) ตำบลบุญโนหัน อำเภอดุมปัต รัฐกลันตัน เป็นต้น เนื่องจากในปัจจุบันการครองชีพเพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัวมีความจำเป็นมากขึ้น ทั้งทางด้านการศึกษา อาหารการกินและเครื่องนุ่งห่ม ดังนั้นควรทุ่มเทเวลาและปัจจัยต่าง ๆ จึงมีน้อยลง การดูแลถาวรวัตถุภายในวัดจึงตกเป็นหน้าที่ของพระภิกษุ ซึ่งท่านเองก็มีกำลังน้อย

1.4 พระภิกษุจากต่างแดนสร้างความเสื่อมเสียให้แก่วงการสงฆ์ในมาเลเซีย เนื่องจากมีพระภิกษุจากต่างแดนบางรูปขาดการสำรวม เช่น บิณฑบาตในตอนเย็น ออกเรียไรเงินในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม และมีพระปลอมออกแสวงหาผลประโยชน์ในเขตเมือง เป็นต้น ซึ่งจะพบมากในพื้นที่ที่เป็นเขตเมืองอันมีประชากรอยู่หนาแน่น เช่น กรุงกัวลาลัมเปอร์ ตัวเมืองของรัฐปีนัง และใน เมืองงอลอร์สตาร์ รัฐเกดะห์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ในประเด็นที่สำคัญกล่าวคือ

2.1 คณะสงฆ์จากประเทศมาเลเซียหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรหารือกับกรมการคณะสงฆ์ไทย-มาเลเซีย ที่เป็นคณะกรรมการร่วมส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของประเทศมาเลเซีย กับพระสังฆาธิการซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารคณะสงฆ์ไทยในภาค 18 เพื่อประสานงานกับคณะสงฆ์ในประเทศไทยได้สนับสนุนพระภิกษุจากประเทศไทยไปจำพรรษาที่วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย และการเข้าไปจำพรรษานั้น ควรมีการถวายความรู้ให้เข้าใจถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของคนสยามในมาเลเซีย และควรมีจริยวัตรที่ดีงาม เพื่อสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับพุทธศาสนิกชนในประเทศมาเลเซีย

2.2 ส่งเสริมสังคมพระสงฆ์ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งมั่นศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมอย่างเคร่งครัด ดำรงไว้ซึ่งศีล สมาธิ และปัญญา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และกัน

2.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัดเป็นสถานที่ที่สร้างประโยชน์แก่สังคมได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของศาสนา เช่น ความรู้เรื่องแพทย์แผนไทย มีความสามารถในการสอนธรรมะและมีความรู้ความเข้าใจเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นต้น

2.4 พระสงฆ์ควรสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน ด้วยการมีกิจวัตรที่ดีงาม เช่น ทำวัตรและสวดมนต์ ขวนขวายปัจจัยและภาวนา อุปัฏฐากอุปัชฌาย์อาจารย์ หมั่นศึกษาธรรมวินัย เอาใจใส่กิจสงฆ์ และดำรงตนให้หน้าไหว้ เป็นต้น

2.5 พระสงฆ์ควรดูแล บำรุง ปฎิสังขรณ์ ให้วัดอยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ จะทำให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม เป็นที่ศรัทธาแก่ผู้พบเห็น

ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของ

คนสยาม

จากการรวบรวมข้อมูลภาคสนามและการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้วิจัย พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นคนสยามในพื้นที่จัดรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยร่วมกับ ท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษาได้ร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียใน 3 ชุมชน / ท้องถิ่นได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่นภาคใต้ของไทย : กรณีชุมชน บ้านยูงเกา ตำบลโย อำเภอดุสิต รัฐกลันตัน ระหว่างวันที่ 24 – 25 กุมภาพันธ์ 2555 ที่วัดคลอง อ้ายโต ตำบลแม่ชรี อำเภอดะโฮมด จังหวัดพัทลุง และสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมเยาวชนสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนสยามและเยาวชนไทยระหว่างวันที่ 16 - 17 มีนาคม 2555 ที่โรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณ สงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในต่างแดน : กรณีคนสยามในกัวลาลัมเปอร์ ที่วัดพุทธชยันตี กัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 30 มีนาคม – เมษายน 2556

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอบรมมารยาทไทย ที่วัดพิบูลบุญญาราม บ้านตาเซะ ตำบลบลูก้อ เขม็ง อำเภอบึงก้านกล้วย รัฐเประ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2556

จากการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามประเทศมาเลเซียทั้ง 3 กรณีศึกษาพบว่า

1. เห็นควรส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามประเทศมาเลเซีย อย่างต่อเนื่องแต่ควรดำเนินกิจกรรม ไปตามความต้องการของชุมชน / ท้องถิ่น

2. การจัดกิจกรรมควรมีการทำงานอย่างมีส่วนร่วมทั้งบุคคลภายในชุมชนและหน่วยงานที่ เข้าไปส่งเสริม

3. ควรหลีกเลี่ยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกระทบกระเทือน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

4. ควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสัมพันธ์ของชาติพันธุ์ไทยในต่างแดนกับชาติพันธุ์ ไทยในประเทศไทยให้มากขึ้นโดยเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยเป็น สำคัญ

สรุป

จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามและจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ผู้บอกข้อมูลหลัก และบุคลากรที่เกี่ยวข้องพบว่าการจัดการเรียนรู้ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียมีปัญหาอยู่บ้าง กลุ่มเสวนาได้ให้ข้อเสนอแนะ และได้ร่วมกันจัด กิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ไปบ้างแล้วในบางประเด็น เพื่อเป็น กรณีศึกษาสรุปได้ดังนี้

สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยามกล่าวคือ คนสยามที่บวชเป็น พระภิกษุและคอยดูแลวัดมีน้อยลง ขาดครูผู้สอน บางวัดยังขาดซึ่งปัจจัยในการบูรณะ หรือปฏิสังขรณ์อารามวัดภายในวัด พระภิกษุจากต่างแดนบางรูปได้เข้าไปสร้างความเสื่อมเสียแก่วงการ คณะสงฆ์ของประเทศมาเลเซีย และในวงเสวนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าคณะสงฆ์ จากประเทศมาเลเซียควรประสานงานไปยังคณะสงฆ์ไทย เพื่อขอการสนับสนุนพระภิกษุจากประเทศ ไทยไปจำพรรษาในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ส่งเสริมสังคมพระสงฆ์ให้เป็นสังคมแห่งการ เรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ที่สร้างประโยชน์แก่สังคมได้ พระสงฆ์ควรสร้างศรัทธาให้ เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน และพระสงฆ์ควรดูแล บูรณะ ปฏิสังขรณ์ให้วัดอยู่ในสภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ไปบ้างในบางประเด็น เพื่อเป็นกรณีศึกษา เช่น กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่นภาคใต้ของไทย กิจกรรมเยาวชนสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนไทยกับเยาวชนสยาม การฝึกอบรมนาฏศิลป์ไทยและการรำ มโนราห์ และกิจกรรมการอบรมมารยาทไทย เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ 2 ประเด็นคือ ศึกษาลักษณะของการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย และวิเคราะห์สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ในการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม ส่งเสริม/สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียกับกลุ่มคนในวัดของคนสยามในพื้นที่อำเภอเป็นดัง รัฐเกดะห์ เขตอะเหร่า รัฐปะลิส อำเภอเป็งกาลันฮูลู รัฐเประ อำเภอตุ้มปัต รัฐกลันตัน และกัวลาลัมเปอร์ รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ตามขอบเขตที่กำหนด สรุปและรายงานผลการศึกษาดังวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งผลจากการศึกษาสรุปได้ตามประเด็นต่อไปนี้ 1. ลักษณะการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย 2. วิเคราะห์สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยาม ผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย คือ

1.1 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในวัดของคนสยาม

1.1.1 การอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่น

คนสยามในประเทศมาเลเซียยังคงใช้ภาษาไทยถิ่นเพื่อติดต่อสื่อสารและดำเนินกิจการต่างๆ ภายในวัด มีความรักและความภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง ภาษาจึงเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชน วัดมีการอนุรักษ์ภาษาไทยถิ่นอย่างมีระบบและต่อเนื่อง ด้วยการให้ความสำคัญกับภาษาไทยถิ่นของตนเอง เมื่อใดมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นภายในวัด บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมภายในวัดส่วนใหญ่แล้วก็จะนิยมใช้ภาษาถิ่นของตนเองเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเป็นหลัก

1.1.2 การเรียนการสอนภาษาไทยถิ่นเพื่ออ่านออกเขียนได้ แต่เดิมการเรียนภาษาไทยของคนสยามในประเทศมาเลเซีย เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ มักจะไปเรียนกันที่วัดเพื่อได้บวชเรียน และศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนา ให้สามารถอ่านออกเขียนได้ ซึ่งมีการเรียนการสอนอยู่ทุกวัด

ที่มีพระภิกษุจำพรรษาอยู่ หรือในบางคนก็จะต้องไปฝากตัวเป็นเด็กวัดก่อน เพื่อเรียนหนังสือหรือบวชเป็นสามเณร เพื่อให้อ่านออกเขียนได้ และเขียนภาษาไทยได้อย่างแตกฉาน หรือบางคนมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ก็จะไปฝากตัวเป็นนาค ตั้งแต่เดือน 3 หรือเดือน 6 ให้อ่านและท่องบทการขอลุปสมบท รวมทั้งท่องบทสวดมนต์ เพื่อที่จะเข้าพิธีบวชในเดือน 8 ก่อนที่จะเข้าวันเข้าพรรษา

1.1.3 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เป็นระบบ โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2486-2488 เป็นช่วงที่รัฐทางตอนเหนือของพม่าในปัจจุบัณได้กลับมาเป็นของไทยอีกครั้งหนึ่ง คนสยามที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่แถบนี้ ได้เริ่มเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาได้อย่างเต็มรูปแบบ ตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา พ.ศ. 2464 ได้เปิดสอนภาษาไทยที่เป็นระบบครั้งแรกทั้งในรัฐกะเหรี่ยงและกลันตัน และต่อมาในปี พ.ศ. 2542 คณะสงฆ์ไทยร่วมกับคณะสงฆ์ในประเทศพม่าได้ร่วมกับนักวิชาการในพื้นที่ได้ร่วมกันจัดทำ “หลักสูตรการเรียนการสอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในประเทศพม่า พ.ศ. 2542” หลักสูตรนี้ปัจจุบันมีการนำไปใช้กันกว้างขวางในประเทศพม่า

ในปัจจุบันการเรียนภาษาไทยในวัดของคนสยามในประเทศพม่ามีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคนสยามที่มีความสามารถใช้ภาษาไทยได้ดีทั้งภาษาพูดและอ่านออกเขียนได้ มีโอกาสเข้าทำงานในภาคธุรกิจได้มากขึ้น โดยเฉพาะในย่านการค้าชายแดนไทย-พม่า แหล่งท่องเที่ยว และย่านธุรกิจในเมืองใหญ่ เช่น ปันง อีโพร่ กัวลาลัมเปอร์ มะละกา และยะโฮร์ เป็นต้น

1.1.4. การบวชเป็นการสืบทอดพระศาสนา คนสยามในพม่า ถือเอาการอุปสมบทเป็นประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านมีการปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด ด้วยการกำหนดว่าคนสยามที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปควรอุปสมบท เพราะถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะและเป็นผู้ใหญ่มีใจคอหนักแน่นอดทน ก่อนบวชประมาณ 3 เดือน พ่อแม่ต้องนำลูกไปฝากให้อยู่วัดกับพระเพื่อท่องจำบทสวดมนต์ ส่วนใหญ่จะนำไปฝากวัดที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านฝักซอมพิธิบวช และพ่อแม่จะมีการเตรียมเครื่องอัฐบริขาร รวม 8 อย่างไว้ให้ครบได้แก่ สบง จีวร สังฆาฏิ บาตร มีดโกน เข็ม รัตประคต และหม้อกรองน้ำ

เมื่อใกล้จะถึงวันบวชเจ้านาคก็จะปฏิบัติตามประเพณีนิยม ด้วยการนำดอกไม้ธูปเทียนใส่พานไปกราบไหว้ของพ่อและแม่ ญาติพี่น้อง ผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ คนสยามในพม่ายังมีนิยมนำขวัญนาค ซึ่งจะมีบายศรี แว่นเวียนเทียน บาตร ผ้าไตร และเครื่องบริขารต่าง ๆ ซึ่งการทำขวัญนาคก็เพื่อปลุกปลอบใจนาคและญาติมิตรให้ชื่นบาน ระลึกถึงบุญคุณบิดามารดา และขออุปสมบทเมื่อเป็นภิกษุ

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้านศาสนาในวัดของคนสยาม วัดของคนสยามในประเทศพม่า นับถือพุทธศาสนาเถรวาท ในปัจจุบันในวัดของคนสยามในประเทศพม่าได้มีการจัดการเรียนรู้ในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาอย่างหลากหลาย ในบริเวณที่สำคัญคือ

1.2.1 การจัดการเรียนรู้ถึงกัจจัตตที่พระสงฆ์หรือสามเณรพึงปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวบรรพชิตก็จะยึดเอาพระอภิธรรมและพระธรรมวินัยที่มาจากพระไตรปิฎก ดังนั้นการสอนและพึงปฏิบัติของพระภิกษุต้องปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระอุปัชฌาย์และเจ้าอาวาสเป็นสำคัญ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 การสอนนักธรรมและธรรมศึกษา การศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมได้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศพม่าเมื่อปี พ.ศ. 2491 ได้เปิดสอบธรรมสนามหลวง

ครั้งแรก ณ วัดสโมสรราชานุประดิษฐ์ (วัดบาคะบาตา) เมืองอลอร์สตาร์ รัฐเกดะห์ และได้ปฏิบัติมาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันก็ได้เปิดสอบธรรมศึกษาสำหรับเยาวชนและฆราวาสด้วย

1.2.3 การปกครองคณะสงฆ์ในวัดของคนสยาม ในประเทศมาเลเซียในปัจจุบันได้แบ่งเขตการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็น 5 เขตรัฐ คือ 1. การปกครองคณะสงฆ์รัฐเกดะห์-ปะลิส 2. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐกลันตัน 3. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐเประ 4. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐปีนัง 5. การปกครองคณะสงฆ์ รัฐสลังงอร์ และกัวลาลัมเปอร์ ในแต่ละรัฐก็จะมีเจ้าคณะรัฐเป็นผู้บริหารคณะสงฆ์ในรัฐนั้นๆ และในรัฐใหญ่ที่มีวัดอยู่เป็นจำนวนมากก็จะแบ่งย่อยออกไปเป็นเขตอำเภอ ได้แก่การปกครองคณะสงฆ์ในรัฐเกดะห์ ปะลิสและกลันตัน ในส่วนของรัฐเประ ปีนัง สลังงอร์ กัวลาลัมเปอร์ จะไม่มีการแบ่งเขตการปกครองคณะสงฆ์ออกเป็นอำเภอ เนื่องจากในรัฐเหล่านี้มีจำนวนวัดไม่มากนัก

1.2.4 การบวชเป็นการสืบทอดพระศาสนา คนสยามในมาเลเซีย ถือเอาการอุปสมบทเป็นประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านมีการปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด ด้วยการกำหนดว่าคนสยามที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปควรอุปสมบท เพราะถือว่าเป็นผู้บรรลุนิติภาวะและเป็นผู้ใหญ่ มีใจคอหนักแน่นอดทน นอกจากนั้นแล้วคนสยามในมาเลเซียนิยมนำบุตรหลานมาบวชที่วัดพระบรมธาตุธรรมมหาวิทยาลัยรัตนนครศรีธรรมราช ด้วยมีความเชื่อว่าจะได้บุญกุศลมาก

1.3 การจัดการเรียนรู้วัฒนธรรมในวัดของคนสยาม

1.3.1 วัดของคนสยามในมาเลเซียจะให้ความสำคัญกับประเพณีที่เป็นส่วนรวมอย่างมาก เช่น ประเพณีในเทศกาลต่างๆ วันสำคัญทางพุทธศาสนาและวันนักขัตฤกษ์ เป็นต้น วัดจะมีการเตรียมการเป็นอย่างดีเพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ร่วมกันประกอบพิธีกรรมทางศาสนาได้สะดวก

1.3.2 การสืบทอดประเพณีท้องถิ่น การตั้งถิ่นฐานของคนสยามในประเทศมาเลเซียตั้งอยู่ในหลายรัฐและหลายหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้านก็จะมีประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นเนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นจะมีพัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน และมีปัจจัยที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานนั้นแตกต่างกันออกไป ซึ่งพัฒนาการของแต่ละหมู่บ้านก็มีเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่สำคัญแตกต่างกันออกไป และที่เหมือนกันก็คือการประกอบพิธีกรรมมักจะจัดขึ้นที่วัด หรือไม่จัดขึ้นที่วัดก็จะมีพระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

1.3.3 การสืบทอดมรดกทางศิลปกรรม ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียเมื่อมีการสร้างสถาปัตยกรรมที่เป็นสิ่งปลูกสร้าง เช่น พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญหรือศาลาอเนกประสงค์ เป็นต้น ก็จะมีการจัดสร้างจิตรกรรมฝาผนัง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทศชาติ และจะมีการขยายความในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมหาเวชสันดรชาดก เช่น จิตรกรรมฝาผนังในศาลาการเปรียญ วัดบุญญาราม ตำบลอะห์ อำเภอกูบังปาสุ รัฐเกดะห์ จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดนิโครธาราม เขตตะโละวันยะ อำเภอกอตาสตาร์ รัฐ เกดะห์ จิตรกรรมฝาผนังในวัดมัชฌิมาราม บ้านยุงเกา อำเภอดุมปัต รัฐกลันตัน เป็นต้น เรื่องราวที่เป็นจิตรกรรมฝาผนังเหล่านี้นอกจากจะเพื่อความสวยงามแล้วก็จะเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวและหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ในส่วนของศิลปกรรมด้านการแสดงและนาฏศิลป์ วัดก็จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น การสอนรำไทย รำมโนราห์ ดนตรีไทย

1.3.4 การฝึกอาชีพ วัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและประชาชนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเวลาว่างมีงานก่อสร้างต่างๆ เด็กวัดและ

ชาวบ้านจะอาสาเข้าไปช่วยงานวัด และจะมีนายช่างคอยแนะนำให้กับคนที่ยังไม่มีฝีมือ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้อาชีพช่างต่างๆ ขึ้นภายในวัด เช่น ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างเหล็ก ช่างทาสี เป็นต้น โดยเฉพาะวัดกาไหล บ้านกาไหล ตำบลเยอร์นารี อำเภอเซะห์ รัฐเกดะห์ จะมีชื่อเสียงมากในการฝึกคนด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ช่างม้า และวัดพิกุลทองวราราม บ้านบ่อเสม็ด ตำบลตือรือเบาะ อำเภอตุ้มปัด รัฐกลันตัน มีชื่อเสียงเรื่องฝึกวิชาช่างให้กับเด็กวัดและพระภิกษุที่มาบวชระยะสั้นๆ เมื่อออกจากวัดหรือลาสิกขาบทไปจะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

1.3.5 การส่งเสริมการท่องเที่ยว วัดของคนสยามในประเทศไทยมาเลเซียมีอยู่หลายวัดที่รัฐบาลได้จัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ เช่น วัดชัยมงคลาราม รัฐปีนัง วัดนิโครธาราม รัฐเกดะห์ วัดมัจฉิมาประสิทธิ์ รัฐปะลิส และวัดโพธิวิหาร รัฐกลันตัน เป็นต้น วัดของคนสยามในประเทศไทยมาเลเซียดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้คนที่มาเที่ยวได้รู้จักศิลปวัฒนธรรมของคนสยามซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ ถึงความสวยงามและคุณค่าของศิลปกรรม และยังส่งเสริมให้คนสยามที่อยู่ใกล้กับวัดได้มีโอกาสค้าขาย รวมทั้งพบปะสังสรรค์กับนักท่องเที่ยว มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลต่างๆ ได้มากขึ้น ทำให้คนสยามในหมู่บ้านได้ยกฐานะทางเศรษฐกิจของตนให้ดีขึ้นอีกด้วย

1.3.6 วัดเป็นแหล่งให้ข้อมูลข่าวสารในทุกด้าน ในวัดของคนสยามในประเทศไทยมาเลเซีย วัดจะเป็นแหล่งศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสารทั้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชนและภายนอกชุมชนที่มีส่วนสัมพันธ์กับหมู่บ้าน วัดยังคงรักษาบทบาทของวัดตามแบบสังคมไทยดั้งเดิม ที่วัดเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งผู้สนใจสามารถค้นหาได้จากวัด รวมทั้งเป็นสถานที่รับรองผู้มาเยี่ยมเยียนชุมชนที่มาจากหมู่บ้านอื่น หรือรับทราบเรื่องราวที่เป็นนโยบาย หรือการมาเยี่ยมเยียนของบุคคลในภาครัฐที่มาเยี่ยมหมู่บ้าน ซึ่งทุกครั้งที่บุคคลสำคัญของรัฐบาลมาเยี่ยมหมู่บ้านหรือชุมชนของคนสยามก็จะมาพบปะกันที่วัด

2. สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยาม จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามและกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้ในวัดของคนสยามมีประเด็นที่สำคัญคือ คนสยามที่บวชเป็นพระภิกษุและคอยดูแลวัดมีน้อยลง ขาดครูผู้สอนภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม วัดส่วนใหญ่ยังขาดซึ่งปัจจัยในการบูรณะหรือปฏิสังขรณ์วัดภายในวัด และพระภิกษุจากต่างแดนมาสร้างความเสี่ยงให้แก่วงการสงฆ์มาเลเซีย

2.2 ข้อเสนอแนะ เห็นควรประสานงานนิมนต์พระจากประเทศไทยมาช่วยเหลือหรือสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ภายในวัด ส่งเสริมสังคมพระสงฆ์ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างวัดให้เป็นสถานที่ที่สร้างประโยชน์แก่สังคมได้ พระสงฆ์ควรสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน และควรดูแล บูรณะ หรือปฏิสังขรณ์ให้วัดอยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ

3. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยาม ที่ได้ดำเนินการไปแล้วเพื่อเป็นกรณีตัวอย่าง เช่น ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่นภาคใต้ของไทย กรณีชุมชนบ้านยูงเกา รัฐกลันตัน กิจกรรมเยาวชนสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนสยามวัดถ้ำคีรีวงศ์ รัฐเกดะห์กับนักเรียนไทยโรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณ และกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในต่างแดนด้วยการจัดกิจกรรมฝึกนาฏศิลป์ไทยและรำโนราห์ที่วัดพุทธชยันตี กรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นต้น

อภิปรายผล

1. คุณค่าทางทฤษฎี การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทย ในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย พบว่า การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามนั้น พุทธศาสนิกชนทั้งที่ครองเพศ ทั้งเป็นบรรพชิต และคฤหัสถ์ ยังคงยกย่องให้วัดยังเป็นสถาบันที่สำคัญของชุมชน ให้ความเคารพนับถือ และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นแหล่งเรียนรู้หลักการสำคัญในการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสถานที่บ่งบอกถึงความเป็นอัตลักษณ์ถึงความใกล้ชิดอย่างแนบแน่นระหว่างคนสยามกับพุทธศาสนา และเป็นแหล่งบ่มเพาะศิลปวิทยาทั้งปวง จนกระทั่งเกิดเป็นความเชื่อในกลุ่มของคนสยามในประเทศมาเลเซียว่า “ชุมชนท้องถิ่นของคนสยามในประเทศมาเลเซียที่มีความสมบูรณ์นั้นต้องมีวัดอยู่ด้วย”

ในประเทศมาเลเซีย เจ้าคณะรัฐจะมีบทบาทสูงสุดในการทำหน้าที่บริหารคณะสงฆ์และการดูแลวัด ซึ่งสุลต่านในแต่ละรัฐจะเป็นผู้แต่งตั้งพระภิกษุที่อาวุโสมีความรู้ความสามารถ เป็นที่เคารพนับถือของเหล่าพุทธศาสนิกชน และมีกิจวัตรเป็นที่ศรัทธาของชาวพุทธ โดยได้รับคำแนะนำและคำรับรองจากคณะสงฆ์ของแต่ละรัฐและการแต่งตั้งพระสงฆ์ให้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ที่สำคัญจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักพระราชวัง ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากสุลต่านแม้จะไม่นับถือศาสนาพุทธก็ตาม แต่ก็ถือว่าสุลต่านเป็นผู้คุ้มครองและให้การอุปถัมภ์ศาสนาพุทธในประเทศมาเลเซีย เพราะนอกเหนือจากศาสนาอิสลามแล้ว จะไม่ใช่สัญลักษณ์ของสุลต่านเป็นผู้อุปถัมภ์ศาสนาอื่น

คณะสงฆ์ในประเทศมาเลเซียจะมีความใกล้ชิดกับคณะสงฆ์ไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งมีความแตกต่างจากพระสงฆ์ในประเทศอื่น ๆ เช่น ลาว พม่า หรือกัมพูชา เป็นต้น โดยพระสงฆ์ของมาเลเซียจะได้รับพระราชทานพัดยศจากประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ไทยได้ยอมรับคณะสงฆ์ของมาเลเซีย และยังมีกิจกรรมทางศาสนาที่ทั้งสองได้ปฏิบัติร่วมกัน มีการเยี่ยมเยียนซึ่งกันและกันอยู่เสมอ

จากอดีตถึงปัจจุบันวัดยังมีบทบาทสำคัญที่มีต่อคนสยามในมาเลเซีย เป็นตัวเชื่อมทางวัฒนธรรมในการสร้างความสามัคคี สามารถสร้างจิตสำนึกทางวิญญูณ ผ่านกิจกรรมที่มีขึ้นภายในวัด ซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และได้สร้างความมั่นคงทางสังคมและวัฒนธรรมให้แก่คนสยามในมาเลเซีย ที่อยู่ท่ามกลางของสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

2. คุณค่าทางการพัฒนา การวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซียพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคนสยามจะเกิดความรู้ ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ วัดจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนั้นการคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมที่จะถ่ายทอดการเรียนรู้จากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง จึงเป็นเรื่องที่จำเป็น และควรจะมีการส่งเสริมและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน

ภาษาไทย การสอนนักรธรรม และธรรมศึกษา การอบรมมารยาทไทย การอบรมนาฏศิลป์และการละเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 กระทรวงวัฒนธรรมหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชาติพันธุ์ไทย ควรศึกษาและรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมคนสยามในประเทศมาเลเซียให้ครอบคลุมทุกด้าน อาทิ การสังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยที่มีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาไว้แล้ว การจัดทำสารานุกรมวัฒนธรรมคนสยามในประเทศมาเลเซีย และจัดทำแผนทางวัฒนธรรมของคนสยามในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และการพัฒนาภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย ควรสร้างความเชื่อในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยแก่คนสยามในประเทศมาเลเซียให้มากขึ้น และต้องหลีกเลี่ยงประเด็นทางการเมือง รวมทั้งระมัดระวังในประเด็นความไม่เข้าใจกันระหว่างประเทศ และควรส่งเสริมในประเด็นของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในภาพรวม ผู้สนใจสามารถศึกษาในเชิงลึกได้หลายแง่มุม อาทิ การศึกษาวรรณกรรมของกวีสยามในมาเลเซีย การย้ายถิ่นฐานของคนสยามในมาเลเซีย ทั้งที่เป็นการย้ายถิ่นภายในประเทศ และการย้ายถิ่นออกนอกประเทศ และศึกษาการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการเป็นพลเมืองของประเทศ: ศึกษากรณีคนสยามในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

2.2 ควรสร้างความเชื่อมโยงการวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิชาการของคนไทยกับมาเลเซียในการศึกษาเรื่องราวของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองการศึกษาผู้ใหญ่ กระทรวงศึกษาธิการ. (2486). หนังสือหัดอ่านของผู้ใหญ่ เล่ม 1 ตอน 1. กรุงเทพฯ : กองการศึกษาผู้ใหญ่.
- กิ่งแก้ว นิคมขำ. (2519) การเจรจาและข้อตกลงระหว่างไทยและอังกฤษเกี่ยวกับหัวเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระหว่าง พ.ศ. 2443 ถึง 2452. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คำนวน นวลสนอง. (2546). ศึกษาพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- คำนวน นวลสนอง. (2549). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเปเร. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เจริญ ไชยชนะ. (2523). ตนกู้อับดุลเราะห์มาน. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.
- ฉันทส ทองช่วย. (2526.). ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส. ศึกษานิพนธ์อักษรศาสตร์ดุซงฎิบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร ราชไพฑูรย์. (2504). ชีวิตประวัติคากลอนท่านคณะแขวง (ยอด ฐมรตน์). สงขลา : โรงพิมพ์ไทยนำเทอร์นบูลล์, ซี. แมรี. (2540) ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน. แปลโดยทองสุข เกตุโรจน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม. (2515). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับหัวเมืองประเทศราชมาลายูในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 2325 – 2411). ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา.
- ธำรงค์ดี आयวัฒน์. (2547). ไทยในมาเลเซีย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2554). ตัวตนทางวัฒนธรรมของคนไทยในรัฐตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุซงฎิบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บรรพต วีระสัย และคณะ. (2523). พระสงฆ์กับสังคมไทยในมิติต่าง ๆ. กรุงเทพฯ : องค์การยูวพุทธศาสนานิกสัมพันธ์แห่งโลก.
- ปัญญา ยวนแหล และคนอื่น ๆ. (2517) “เยี่ยมคนไทยในกลันตัน,” รุสมิแล. 3 : 4 – 11 ; พฤตจิกายน – ธันวาคม.
- ประเวศ วะสี. (2545). การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.buketamong.ac.th>.
- พยนต์ ทิมเจริญ. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การทำสนธิสัญญาและการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย. กรุงเทพฯ : กรมแผนที่ทหาร, ม.ป.ป.
- พระเทพกิตติเมธี (สมภพ ฐิริปัญญา). (2548). “การสอบธรรมที่ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย”. ในประมวลเกียรติคุณอนุสรณ์พระวิจารย์มณี (มิตร สีลคุโณ) อดีตเจ้าคณะรัฐกลันตันและอดีตเจ้าอาวาสวัดอุตตมญาณมณี. (หน้า 89-97). กลันตัน

- พัชรินทร์ สนวนฐิตะปัญญา (2541). **เอกภาพกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัย -
ธรรมศาสตร์.
- พันธุ์ทิพย์ พันธุ์คำ. (2525). **สหพันธรัฐมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิน ดอกบัว. (2542). **พระพุทธศาสนากับคนไทย**. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาคาร.
- ไรอัน,เอน.เจ. (2521). **การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์**. (แปลโดย ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข).
- กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). **มาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : สถาพรบุ๊คส์.
- วัดนิโครธาราม. 2538). **พุทธพจน์ฉบับเบญจภาค**. กรุงเทพฯ : วัดนิโครธาราม.
- วัดบุญญาราม. (2534). **ที่ระลึกงานฉลองมงคลอายุครบ 72 ปี พระวิสุทธิศีลคุณ**. กรุงเทพฯ : วัด
บุญญาราม
- วัดบุญญาราม. (2554) **อนุสรณ์พระเทพมงคลญาณ (คลิ่ง จิตตปาโล)**. กรุงเทพฯ : หจก.สามลดา.
- วีระ สุวรรณ และแสลาย ปรามวล. (2553). **บันทึกมรดกวัดไทยในรัฐกลันตัน**. สงขลา : เทม -
การพิมพ์.
- ลิวนิส เอ. โคเซอร์. **แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา ตอน ออกัสต์ กองต์** แปลโดย จามรี
พิทักษ์วงษ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิวนิส เอ. โคเซอร์. **แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา ตอน เอมิล ดอร์ไคม์** แปลโดย นฤจร อธิ
จิระจรัส. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลิวนิส เอ. โคเซอร์. **แนวความคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา ตอน เฮร์เบิร์ต สเปนเซอร์** แปลโดยนฤ
จร อธิจิระจรัส. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2545). **ชนชาติไทในนิทาน**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ศรีศักร วัลลิโภดม และสุจิตต์ วงศ์เทศ. (2534). **ไทยน้อย ไทยใหญ่ ไทยสยาม**. กรุงเทพฯ : มติชน
- สกรรจ์ จันทรัตน์. (2522). **ปัญหาการปกครองมณฑลไทรบุรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปีนัง. (2551). **คู่มือสำหรับคนไทยที่พำนักในรัฐปีนัง รัฐเคดะห์ รัฐเปอร์ลิส
และตอนบนของรัฐเปรัก**. ปีนัง : กงสุลใหญ่ ณ เมืองปีนัง.
- สุทธิชัย อากาศโร. (2547). **เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ**. กรุงเทพฯ : โครงการ
เสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.).
- สำนักงานเลขาธิการเจ้าคณะรัฐเคดะห์ – ปะลิส. (2552). **ทำเนียบพระสังฆาธิการประเทศมาเลเซีย**.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสียงเชียง.
- A /L Boontang, Arun. **Kesedaran Dan Tindakan Polite Di Kalangan Masyarakat
Minoriti Siam : Satu Kajian Kes di Daerah Pendang, Kedah Darulaman**.
Master's Thesis, Universiti Kebangsaan Malaysia, 1990/90. Typed.
- Louis Golomb.(1978). **Brokers of Morality : Thai Ethnic Adaptation in a Rural
Malaysian Setting**.USA : The University Press of Hawaii.

- Ministry of Foreign Affairs. (2554). **ข้อมูลพื้นฐานรัฐกลันตัน**. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม พ.ศ. 2554, จาก <http://www.mfa.go.th/web/2852.php?id=3126>.
- Mohamed Yusoff Ismail. (1980). **The Siamese of Aril : A Study of Ethnic Minority Village**. (Malaysia : Universiti Kebangsaan Malaysia) p.12.
- Mohamed Yusoff Ismail. (1993) **Buddhism and Ethnicity : Social Organization of a Buddhist Temple Kelantan**. Singapore : Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS).
- Robert L. Winzeler. (1985). **Ethnic Relations in Kelantan : A Study of the Chinese and Thai as Ethnic Minorities in a Malay State**. Singapore : Oxford University Press.
- Roger Kershaw. (1969). “The Thais of Kelantan ; A Socio – Political Study of an Ethnic ortpost,” (Ph.d. Thesis, University of London). Quoting Mohamed Ismail, **Buddhism and Ethnicity : Social Organization of a Buddhist Temple in Kelantan**. (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1993). P.xxi
- Ryoko Nishii. “Emergence and Transformation of Peripheral Ethnicity : **Sam Sam on the Thai – Malaysian Border**” in **civility and Savagery**. Edited by Andrew Turton p. 180 – 200. London : Laser Script Ltd, 2000.
- Wheatly, Paul. (1964) **Impressions of the Malay Peninsula in Ancient Times**. Singapore : Eastern Universities Press Ltd,
- ทฤษฎีการเรียนรู้. (2524). สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://th.Wikipedia.org>.
- แนวทางการจัดการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2555, จาก <http://www.buketamong.ac.th>.
- องค์กรแห่งการเรียนรู้. (2545). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2555, จาก [www.kmitubxmic](http://www.kmitubxmic.com) 8.com.

บุคลากรกรม

บุคลากรกรม

- เกียน เกียรติเจริญ. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดลำป่า ตำบลรั่มใบ
อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกษตร เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2554.
- ชาติรี ขุนศรีธานี. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดมัชฌิมาประสิทธิ์
เขตอะเทรา รัฐปะลิส เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2555.
- ตั้ง พรหมประสิทธิ์. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดมัชฌิมาประสิทธิ์
เขตอะเทรา รัฐปะลิส เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2555.
- แนบ ราชเจริญ. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดวิสุทธิประดิษฐาราม
ตำบลป่าดั่งเกอร์เบา อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกษตร เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2555.
- ประดิษฐ์ มั่นธรรมเจริญ. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดโพธิเจติยาราม
ตำบลป่าดั่งเกอร์เบา อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกษตร เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2555.
- วิเชียร พรหมประสิทธิ์. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดมัชฌิมาประสิทธิ์
เขตอะเทรา รัฐปะลิส เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2555.
- พระครูใบฎีกาองค. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดถ้ำคีรีวงค์ ตำบล ไม้สน
ตำบลป่าดั่งเกอร์เบา อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกษตร เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2555.
- พระครูพิพัฒน์อรรถกิจ. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดชลประชุมธาตุ
ชนาราม ตำบลไย อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2555.
- พระราชธรรมธาดา. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดไม้สน ตำบลอะเยปูเต๊ะ
อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกษตร เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2555.
- พระครูสุวรรณวุฒิธร. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดพิกุลทองวราราม
ตำบลตือรือบ็อก อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2555.
- พระราชวรธรรมโกศล. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดชัยมงคลพระอารามหลวง
ตำบลบ่อปาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2555.
- พระวิสุทธิศีลคุณ. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดวิสุทธิประดิษฐาราม
ตำบลป่าดั่งเกอร์เบา อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกษตร เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2555.
- สมบูรณ์ จันทร์แดง. (ผู้ให้สัมภาษณ์), คำนวณ นวลสนอง (ผู้สัมภาษณ์), ที่วัดพิกุลทองวราราม
ตำบลตือรือบ็อก อำเภอตุมปัต รัฐกลันตัน เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2555.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

กิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการเรียนรู้
ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยาม ประเทศมาเลเซีย

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีทางศาสนา และการศึกษาเรื่องราว

ในท้องถิ่นภาคใต้ของไทยของคนสยามบ้านยูงเกา ตำบลโย อำเภอดุμπัต รัฐกลันตัน

1) ผู้วิจัยร่วมเสวนากับผู้นำชุมชนบ้านยูงเกา ตำบลโย อำเภอดุμπัต รัฐกลันตัน เพื่อรับฟังสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555

ภาพที่ 1:ท่าเรือข้ามฟากที่ด่าน อ.ตากใบ
จ.นราธิวาส

ภาพที่ 2: ท่าเรือข้ามฟากด่านรันตูป็นยัง
รัฐกลันตัน

ภาพที่ 3:ผู้วิจัยร่วมเสวนากับผู้นำชุมชนที่บ้าน
นายแดง ญาณประถม(ข้าราชการบำนาญ)
(ครู)บ้านยูงเกา ต.โย อ.ดุμπัต รัฐกลันตัน

ภาพที่ 4: ผู้วิจัย(คนกลาง)สัมภาษณ์เจ้าอธิการแดง
เจ้าอาวาสวัดจันาราม(วัดคูลิม) ต.วากัฟ
บาห์รู อ.ดุμπัต รัฐกลันตัน

2) คนสยามบ้านยูงเกาเข้าร่วมพิธีทำบุญฝังลูกนิมิตที่วัดคลองอ้ายโต ตำบลแม่ขรี อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร และศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นภาคใต้ของไทย ที่พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ เมื่อวันที่ 24 - 25 กุมภาพันธ์ 2555

ภาพที่ 5: ชาวบ้านยูงเการ่วมพิธีทำบุญฝังลูกนิมิตที่วัดคลองอ้ายโต

ภาพที่ 6: การแต่งกายของสตรีชาวบ้านยูงเการัฐกลันตัน เมื่อไปร่วมพิธีกรรมที่วัด จะมีลักษณะเด่นด้วยการใช้ผ้าสไบพาดบ่า

ภาพที่ 7: ชาวบ้านยูงเกากำลังปิดทองลูกนิมิต

ภาพที่ 8: ผู้วิจัยกำลังบรรยายเรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของภาคใต้และวิถีชีวิตของคนในภาคใต้ของไทย ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการของเยาวชนชาวสยามที่วัดถ้ำคีรีวงษ์
อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์

1) ร่วมเสวนากับผู้นำชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของสมาคมคนสยามที่วัดถ้ำคีรีวงษ์ รัฐเกดะห์ เพื่อรับฟังสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2555

ภาพที่ 9: ผู้วิจัยร่วมเสวนากับบุคลากรของวัดถ้ำคีรีวงษ์

ภาพที่ 10: ผู้วิจัยร่วมเสวนากับบุคลากรของวัดถ้ำคีรีวงษ์ ต.อะเยร์ปุเต๊ะ อ.เป็นดั่ง รัฐเกดะห์

ภาพที่ 11: จิตรกรรมฝาผนังในศาลาการเปรียญ- วัดถ้ำคีรีวงษ์

ภาพที่ 12: เยาวชนชาวบ้านป่าดั่งบุลึงเข้ามาวิ่งเล่นในวัดถ้ำคีรีวงษ์

2) เยาวชนวัดป่าดงปู่สิงร่วมกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นความต้องการของชุมชนในการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกบอลและฟุตบอล ด้วยการนำเยาวชนในรัฐ เกดะห์เข้ามาร่วมแข่งขันกับเยาวชนไทยที่โรงเรียนนวมินทราชูทิศทักษิณ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2555 และที่มหาวิทยาลัยทักษิณ เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2555

ภาพที่ 13: พระภิกษุวัดป่าดงปู่สิงนำเยาวชนชาวสยามเดินทางมาเยือนประเทศไทยและเจ้าอาวาสวัดแหลมพ้อให้การต้อนรับ

ภาพที่ 14: เยาวชนวัดป่าดงปู่สิงเข้าศึกษาเรื่องราวของภาคใต้ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาพที่ 15: เยาวชนวัดป่าดงปู่สิงลงแข่งขันกีฬา

ภาพที่ 16: นักกีฬาถ่ายภาพร่วมกัน

ภาพที่ 17: เยาวชนวัดป่าดงปู่สิงห์เข้านมัสการ
พระราชวรธรรมโกศล เจ้าอาวาสวัด
ชัยมงคลพระอารามหลวง จ.สงขลา

ภาพที่ 18: เยาวชนวัดป่าดงปู่สิงห์กำลังทัศนศึกษา
ที่ชายหาดสมิหลา จ.สงขลา

ภาพที่ 19: คณาจารย์มหาวิทยาลัยราช
มงคลศรีวิชัย สงขลา กำลังต้อนรับเยาวชน
และผู้ปกครองของวัดป่าดงปู่สิงห์

ภาพที่ 20: นักฟุตบอลของวัดป่าดงปู่สิงห์ถ่ายภาพ
ร่วมกับนักฟุตบอลของมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

กิจกรรมที่ 3: กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามที่วัดพุทธชยันตี กรุงเทพมหานคร

1) ผู้วิจัยร่วมเสวนากับผู้นำชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนของสมาคมคนสยามในกัวลาลัมเปอร์ สลังงอร์ และ กลันตัน เพื่อรับฟังสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2554

ภาพที่ 21: ผู้วิจัยร่วมเสวนากับผู้นำชุมชนในกรุง กัวลาลัมเปอร์และรัฐสลังงอร์ที่วัด - พุทธชยันตี

ภาพที่ 22: ประธานสมาคมพุทธศาสนาในมาเลเซีย (คนใส่เสื้อสีฟ้า นั่งหัวโต๊ะ) กำลังร่วมแสดง - ความคิดเห็น

ภาพที่ 23: นายบุญสม สุวรรณณี (สมาชิกวุฒิสภา ที่เป็นคนสยามในมาเลเซีย) เข้าร่วม

ภาพที่ 24: ผู้วิจัยร่วมเสวนากับผู้นำชุมชนในกรุง กัวลาลัมเปอร์และรัฐสลังงอร์ที่วัด พุทธชยันตี

2) ฝึกอบรมการรำโนราห์ รำไทยชุดเชิญพระขวัญ และ รำไทยชุดพฤษภกาสร ที่วัดพุทธชยันตี เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555

ภาพที่ 25: พุทธศาสนิกชนร่วมกันสวดมนต์ที่วัดพุทธชยันตี

TEMPLE ACTIVITIES YEAR 2012 - B.E. 2555		
NEW YEAR 2012	- SUN	1-1-12
CHINESE NEW YEAR	- MON	23-1-12
CHAP GOM MEH	- MON	6-2-12
MAGHA PUJA	- WED	7-3-12
SONGKRAN	- SUN	
WESAK EVE	- SAT	4-5-12 (FR)
WESAK DAY	- SUN	5-5-12 (SAT)
ASALHA PUJA	- THU	2-8-12
MONKS ENTERING PHANSA	- FRI	3-8-12
KAP POKET	- SUN	
SONG POKET	- SUN	
END OF PHANSA	- WED	31-10-12
KATHINA	- SUN	
LOY KRATHONG	- SUN	
YEAR END CHANTING	- MON	31-12-12
ALL ARE WELCOME TO PARTICIPATE - THANK YOU!		

ภาพที่ 26: กำหนดการกิจกรรมประจำปีของวัดพุทธชยันตีที่จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2555

ภาพที่ 27: คนสยามกำลังร่วมกันทำบุญในวันอาทิตย์ที่วัดพุทธชยันตี

ภาพที่ 28: เมื่อพระภิกษุฉันภัตตาหารเพลเสร็จแล้วทุกคนก็รับประทานอาหารร่วมกัน

ภาพที่ 29: ตัวแทนของคนสยามในกรุงกัวลาลัมเปอร์กำลังกล่าวคำทักทายกับผู้มาร่วมทำบุญ

ภาพที่ 30: ผู้วิจัยนำวิทยากรไปสอนนาฏศิลป์-ไทยแก่เยาวชนสยามที่วัดพุทธชยันตี

ภาพที่ 31: ผู้วิจัยเชิญอ.ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์ไปสอนรำมโนราห์ให้แก่เยาวชนที่วัด

ภาพที่ 32: เยาวชนชาวสยามที่เข้ารับการฝึกรำมโนราห์กำลังแสดงท่ารำไชว์ผู้ปกครอง

ภาพที่ 33:เยาวชนสยามกำลังฝึกเรียนนาฏศิลป์
ไทย

ภาพที่ 34:อ.ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์ซึ่งเป็นวิทยากร
ไทยสาธิตการรำมโนราห์

ภาพที่ 35:เยาวชนสยามที่ได้รับการฝึกรำมโนราห์
กำลังแสดงท่ารำให้ผู้ปกครองได้ชม

ภาพที่ 36:วิทยากรกับเยาวชนสยามถ่ายภาพ
ร่วมกันไว้เป็นที่ระลึก

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมอบรมมารยาทไทย ที่วัดพิกุลบุญญาราม บ้านตาเซะ ตำบลบลูก้อเซม้ง อำเภอบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

1) ร่วมเสวนากับผู้นำชุมชนบ้านตาเซะ ที่วัดพิกุลทอง เพื่อรับฟังสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2555

ภาพที่ 37: วัดพิกุลบุญญาราม(วัดจำตาบ)บ้านตาเซะ

ภาพที่ 38: ผู้วิจัยกำลังเข้ามัสการเจ้าอาวาสวัดบุญญาราม

ภาพที่ 39: เจ้าอาวาสวัดพิกุลบุญญารามนำผู้วิจัยไปดูหลักเขตเมื่อครั้งรัฐเกดะห์ยังเป็นหัวเมืองประเทศราชของราชอาณาจักรสยาม เป็นหลักแบ่งเขตเดิมระหว่างรัฐเกดะห์กับรัฐเประ

ภาพที่ 40: ผู้วิจัยไปเยี่ยมครอบครัวคุณบันเทิงโพธิ์แก้ว ผู้นำชุมชนบ้านตาเซะ

2) จัดการอบรมเรื่องมารยาทไทย ที่วัดพิบูลบุญญาราม บ้านตาเซะ ต.บลูก้อเซม้ง เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2555

ภาพที่ 41: ผู้วิจัยเชิญวิทยากรไปให้การอบรมแก่เยาวชนชนสยามที่วัดพิบูลบุญญาราม

ภาพที่ 42: วิทยากรกำลังให้ความรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของมารยาทไทย

ภาพที่ 43 : พระวิทยากรกำลังฝึกมารยาทไทย

ภาพที่ 44: พระวิทยากรกำลังฝึกมารยาทไทย

ภาคผนวก 2
พุทธพจน์ฉบับเบญจภาค
ที่ระลึกในงานฉลองซุ้มประตู่วัดนิโครธาราม อลอร์สตาร์ มาเลเซีย 10 มีนาคม 2538

อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ
 โโก หิ นาโถ ปโร สียา
 อตฺตนา หิ สุทฺตฺเตน
 นาถํ ลภติ ทฺลลภํ

Attā hi attano nātho
 Ko hi nātho paro siyā
 Attanā hi sudantena
 Nātham̐ labhati dullabham̐

(Dhammapada 160)

เราต้องพึ่งตัวเราเอง
 คนอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้
 บุคคลผู้ฝึกตนดีแล้ว
 ย่อมได้ที่พึ่งที่ได้แสนยาก

(ธรรมบทคาถาที่ ๑๖๐)

自爲自依怙，
 他人何可依，
 自己善調御，
 證難得所依。

(南傳法句經，一六零)

One, truly, is the Master of oneself,

For who else a Master could be?

With oneself fully controlled

One gains a Mastery which is hard to gain.

(Dhammapada 160)

อุปฺปนฺนํ ... อุกฺุสฺลํ ฌมฺมานํ ปหฺนํ ... วายมตี
 อนฺุปนฺนํ อุกฺุสฺลํ ฌมฺมานํ อนฺุปปาทํ ... วายมตี
 อนฺุปนฺนํ กุสฺลํ ฌมฺมานํ อุปฺปาทํ ... วายมตี
 อุปฺปนฺนํ กุสฺลํ ฌมฺมานํ จิตฺติยา ... ภฺยโยภวํ ... ภวํ... วายมตี.

Uppannānaṃ... akusalānaṃ
 dhammānaṃ pahānāya...vāyamati
 Anuppannānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ
 anuppādāya ...vāyamati
 Anuppannānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ
 uppādāya ...vāyamati
 Uppannānaṃ kusalānaṃ
 dhammānaṃ thitiyā...bhiyyobhāvāya ...
 bhāvanāya ...vāyamati.

(Sammappadhana - The 4 Right Efforts)

เพียรกำจัดอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว
 เพียรปิดกั้นบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด (มิให้เกิดขึ้น)
 เพียรก่อให้เกิดกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด (ให้เกิดมีขึ้น)
 เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้ตั้งมั่นเจริญยิ่งขึ้นไป

(สัมมัปปธาน - ความเพียรชอบ ๔)

已生惡令斷滅，
 未生惡令不生，
 未生善令生起，
 已生善令增長，

(四正勤)

To put an end to existing unwholesome acts
 that have arisen.

To prevent the arising of unwholesome acts
 that have not yet arisen.

To arouse the arising of wholesome acts
 that have not yet arisen.

To develop the growth of wholesome acts
 that have arisen.

(Sammappadhana - The 4 Right Efforts)

กิจฺโณ มนุสฺสปฏฺฐิตาโก
 กิจฺฉํ มจฺจาน ชีวิทํ
 กิจฺฉํ สทฺธมฺมสฺสวณํ
 กิจฺโณ พุทฺธานมุปฺปาโท

Kiccho manussapatilābho
 Kiccham̐ maccāna jīvitam̐
 Kiccham̐ saddhammassavanam̐
 Kiccho buddhānamuppādo.

(Dhammapada 182)

ยาก ที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์
 ยาก ที่ชีวิตสัตว์จะอยู่สบาย
 ยาก ที่จะได้ฟังธรรมของสัตบุรุษ
 ยาก ที่พระสัมพุทธจะอุบัติมา

(ธรรมบทคาถาที่ ๑๘๒)

得生人道難，
 生得壽終難，
 得聞正法難，
 遇佛出世難。

(南傳法句經，一八二)

Hard is it to be born as a human being.

Hard is the life of the mortals.

Hard is it to get the opportunity of
 hearing the Dhammas true.

hearing the Dhammas true.

Hard is it to encounter a Buddha

in person in this world.

(Dhammapada 182)

มโนปุพฺพํคมา ธมฺมา
 มโนเสฏฺฐา มโนมยา
 มนสา เจ ปสฺนเนน
 ภาสติ วา กโรติ วา
 ตโน นํ สุขมเนวติ
 ฉายาว อนุปายินิ

Manopubbāṅgamā dhammā
 manoṣeṭṭhā manomayā
 Manasā ce pasannena
 Bhāsati vā karoti vā
 Tato naṃ sukhamanveti
 Chāyāva anupāyini

(Dhammapada 2)

ใจเป็นผู้นำสรรพสิ่ง
 ใจเป็นใหญ่ (กว่าสรรพสิ่ง)
 ถ้าพูดหรือทำสิ่งใดด้วยใจบริสุทธิ์
 ความสุขย่อมติดตามเขา
 เหมือนเงาติดตามตน

(ธรรมบทคาถาที่ 2)

諸法意先導，
 意主意造作，
 若以清淨意，
 或語或行業，
 是則樂隨彼，
 如影不離形。

(南傳法句經，二)

Mind is the fore-runner of all Dhammas.
 Mind is chief, man-made are they.
 If one speaks or acts with pure mind,
 Happiness follows him
 As one's shadow that never leaves.

(Dhammapada 2)

น ภเช ปาปกะ มิตุเต
 น ภเช ปุริสาธเม
 ภเชถ มิตุเต กัลยาณ
 ภเชถ ปุริสุตฺตเม

Na bhaje pāpake mitte
 Na bhaje purisādhame
 Bhajetha mitte kalyāṇe
 Bhajetha purisuttame

(Dhammapada 78)

ไม่ฟังคบมิตรชั่ว
 ไม่ฟังคบคนเลวทราม
 ฟังคบกัลยาณมิตร
 ฟังคบคนที่ดีเยี่ยม

(ธรรมบทคาถาที่ ๗๘)

莫與惡友交，
 莫友卑鄙者，
 應與善友交，
 應友高尚士。

（南傳法句經，七八）

Do not associate with evil companions,
 nor seek the fellowship of the vile.
 Associate with virtuous friends and
 seek the fellowship noble men.

(Dhammapada 78)

ทูรํกมํ เอกจํ
 อสํรํ กุหาสยํ
 เย จิตฺตํ สลฺลเมสฺสนฺติ
 โมกฺขนฺติ มารพนฺธนา

Dūraṅgamaṃ ekacaramṃ
 Asaṅṅamṃ guhāsayamṃ
 Ye cittaṃ saṅṅameṣṣanti
 Mokkaṅṅanti mārabandhanā.

(Dhammapada 37)

จิตทอํงเทียวไปไกล เทียวไปดวงเดียว
 ไม่มีรูปร่าง อาศัยอยู่ในร่างกายนี้
 ใครควบคุมจิตนี้ได้
 ย่อมพ้นจากบ่วงแห่งมาร

(ธรรมบทคาถาที่ ๓๗)

遠行與獨行，
 無形隱深窟，
 誰能調伏心，
 解脫魔羅縛。

(南傳法句經，三七)

Wandering afar and solitary,
 formless and lying in the cave is the mind.
 Those who could subdue the mind
 are sure liberated from Mara's bonds
 (the bonds of death)

(Dhammapada 37)

น หิ ปาปํ กตํ กมฺมํ
 สขฺขุ ขีรํ มุจฺจติ
 ทาหฺนติ ผาลมเนวติ
 ภสฺมาจฺจนฺโนว ปāvโก.

Na hi pāpaṃ Kataṃ Kammaṃ
 Sajju khīraṃ muccati
 Ḍahanti phālanaveti
 Bhasmācchannova pāvako.

(Dhammapada 71)

กรรมชั่วที่ทำแล้ว ยังไม่ให้ผลทันทีทันใด
 เหมือนนมรีดใหม่ ๆ ไม่กลายเป็นนมเปรี้ยวในทันที
 แต่มันจะค่อย ๆ เผาผลาญผู้กระทำในภายหลัง
 เหมือนไฟไหม้แกลบ

(ธรรมบทคาถาที่ ๗๑)

猶如搆牛乳，
 醍醐非速成，
 愚人造惡業，
 不即感惡果，
 業力隨其後，
 如死灰覆火。

(南傳法句經，七一)

An evil deed committed
 does not bear fruit immediately
 like milk that does not curdle at once.
 A fool who has done an evil deed
 may not once experience its evil effect.
 But smouldering, it follows the fool
 like fire covered by ashes. (Dhammapada 71)

คนชั่วอาจจะคิดทำร้ายผู้มีศีล
เป็นเหมือนกับเขาเงยศีรษะแล้วถ่มน้ำลายขึ้นฟ้า
แต่ฟ้าสูงสุดเอื้อม น้ำลายนั้นก็
กลับตกลงบนเขาเอง

(พระสุตตวรรค ๘)

惡人害賢者，
 猶仰天而唾，
 唾不至天，
 還從己墮。

(四十二章經，第八章)

An evil man may wish to injure the virtuous ones,
 It is like raising his head and spitting
 towards heaven.

But the spittle, far from reaching heaven,
 will return and descend upon himself.

(Sutra of 42 Sections, Section 8)

มกฺคานนฺฏจฺงฺกโก เสฏฺโฐ
 สจฺจจันํ จตฺุโร ปทา
 วิราโค เสฏฺโฐ ฐมฺมานํ
 ทิปทานนฺจ จกฺขุมา

Maggānatṭhaṅgiko seṭṭho
 Saccānaṃ caturo padā
 Virāgo seṭṭho dhammānam
 Dipadānañca cakkhumā.

(Dhammapada 273)

ยอดแห่งมรรคา คืออัมภางคิกมรรค
 ยอดแห่งสัจจะ คืออริยสัจสี่ประการ
 ยอดแห่งธรรม คือความปราศจากราคะ
 ยอดแห่งมนุษย์ คือพระผู้เห็นแจ้ง

(ธรรมบทคาถาที่ ๒๗๓)

八支道中勝，
 四句諦中勝，
 離欲法中勝，
 具眼兩足勝。

(南傳法句經，二七三)

Of all paths the Eightfold Path is the best.

Of all truths the Four Noble Truths are the best.

Of states, detachment is the best.

Of men (lit. bipeds) the Seeing One (the Buddha)
 is the best.

(Dhammapada 273)

อตฺตนา ว กตํ ปาปํ
 อตฺตนา สงฺกิลิสฺสตี
 อตฺตนา อกตํ ปาปํ
 อตฺตนา ว วิสุชฺฌตี
 สฺสุทฺธิ อสฺสุทฺธิ ปจฺจตฺตํ
 นาณฺโณ อณฺณํ วิโสธเย.

Attanāva kataṃ papam̃
 Attanā saṅkilissati
 Attanā akataṃ pāpam̃
 Attanāva visujjhati
 Suddhi asuddhi paccattam̃
 Nāñño aññaṃ visodhaye

(Dhammapada 165)

ตนทำบาปเอง ตนก็เศร้าหมองเอง
 ตนไม่ทำบาป ตนก็บริสุทธิ์เอง
 ความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะตน
 คนอื่นจะให้คนอื่นบริสุทธิ์แทนไม่ได้

(ธรรมบทคาถาที่ ๑๖๕)

惡實由己作，
 染污亦由己，
 由己不作惡，
 清淨亦由己，
 淨不淨依己，
 他何能淨他。

(南傳法句經，一六五)

By oneself, indeed, is evil done;

By oneself is one defiled,

By oneself is evil left undone;

By oneself, indeed, is one purified.

Purity and impurity depend on oneself,

No one can purify another.

(Dhammapada 165)

สัพพทานํ ฌมมทานํ ชินาติ
 สัพพํ รสํ ฌมมรโส ชินาติ
 สัพพํ รติํ ฌมมรติํ ชินาติ
 ตณฺหกฺขโย สัพพทฺกฺขํ ชินาติ.

Sabbadānaṃ dhammatātaṃ jināti
 Sabbam̐ rasam̐ dhammaraso jināti
 Sabbam̐ ratim̐ dhammaratiṃ jināti
 Taṇhakkhayaṃ sabbadukkham̐ jināti

(Dhammapada 354)

ธรรมทาน ชนะทานทุกอย่าง
 รสพระธรรม ชนะรสทุกอย่าง
 ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีทุกอย่าง
 ความสิ้นตัณหา ชนะทุกข์ทุกอย่าง

(ธรรมบทคาถาที่ ๓๕๔)

諸 施 法 施 勝 ，
 諸 味 法 味 勝 ，
 諸 喜 法 喜 勝 ，
 除 愛 勝 諸 苦 。

(南 傳 法 句 經 ， 三 五 四)

'The gift of Dhamma excels all other gifts.

'The sweetness of Dhamma excels all sweetness.

'The delight in Dhamma excels all delights.

'The extinction of lust overcomes all sufferings.

(Dhammapada 354)

ภาคผนวก 3

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนสยามในมาเลเซีย

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนสยามในมาเลเซีย

บทนำ

คนสยามเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซียซึ่งมีอยู่ประมาณ 80,000 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือของประเทศ ซึ่งได้แก่ เกดะห์ ปะลิส เประ กลันตัน และตรัง กานู (คำนวน นวลสนอง. 2546: 1) ซึ่งดินแดนแถบนี้เคยอยู่ในเขตอิทธิพลของราชอาณาจักรไทยหรือราชอาณาจักรสยามมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงหลักที่ 1 เป็นการกล่าวถึงการเข้ามามีอำนาจในดินแดนคาบสมุทรมลายูของอาณาจักรสุโขทัย ได้จารึกเรื่องราวการเข้ามามีอำนาจทางด้านทิศใต้ไว้ว่า “...เบื้องหัวนอนรอดคนที่ พระบาง แพรกสุวรรณ ราชบุรี เพชรบุรี ศิริธรรมนคร ฝั่งสมุทรเป็นที่แล้ว...” (เครือวัลย์ โกมุทแดง. 2539: 16) สันนิษฐานว่า “ฝั่งสมุทรเป็นที่แล้ว” นั้นน่าจะหมายถึงมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของคาบสมุทรมลายูในสมัยนั้น หัวเมืองมลายูจึงเกี่ยวข้องกัอาณาจักรสุโขทัยตลอดมา

ครั้งสมัยอยุธยาได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวง เมื่อปี พ.ศ. 1893 โดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) ได้ขึ้นเสวยราชสมบัติเป็นพระองค์แรก ครั้งนั้นมีพระยาประเทศราชขึ้น 16 เมือง คือ เมืองมะละกา เมืองชวา เมืองตะนาวศรี เมืองนครศรีธรรมราช เมืองทวาย เมืองเมาะตะมะ เมืองเมาะลำเลิง เมืองสงขลา เมืองจันทบูร เมืองพิษณุโลก เมืองสุโขทัย เมืองพิชัย เมืองสวรรคโลก เมืองพิจิตร เมืองกำแพงเพชร และเมืองนครสวรรค์ (กรมศิลปากร. 2506: 1) จะเห็นได้ว่าอาณาจักรอยุธยาได้ขยายอำนาจและมีอิทธิพลเข้าไปในหัวเมืองมลายูตั้งแต่เริ่มแรก โดยเฉพาะเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งก่อนหน้านี้ได้เข้าไปมีอิทธิพลเข้าไปในหัวเมืองมลายูอยู่ก่อนแล้ว และในปี พ.ศ. 1835 กษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัยยึดได้เมืองนครศรีธรรมราช จึงได้ครอบครองดินแดนเกือบทั้งหมดของแหลมมลายูด้วย (เอน.เจ.ไรอัน. 2521: 4-7)

เนื่องจากกรุงศรีอยุธยาเป็นพระราชอาณาจักรไทยนานถึง 417 ปี จึงมีเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับดินแดนในแหลมมลายูหลายประการที่สำคัญ เช่น สยามส่งกองทัพไปปราบโจรสลัดที่เกาะทumasik เมื่อปี พ.ศ. 1941 หรือ 1943 (ซึ่งน่าจะเป็นทหารจากรัฐที่อยู่ใต้อำนาจของสยามที่ปัตตานีและปาหัง) การขยายอิทธิพลของอาณาจักรมะละกาเข้ามาในอิทธิพลของสยามระหว่างปี พ.ศ. 1988 – 1999 การขยายอิทธิพลของอาเจะห์ที่มีต่อหัวเมืองมลายูและเมืองชายขอบของอาณาจักรอยุธยาระหว่างปี พ.ศ. 2054 – 2184 และการขยายอิทธิพลของจักรวรรดิยะโฮร์ต่อรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรมลายูและเมืองชายขอบของอาณาจักรอยุธยาระหว่างปี พ.ศ. 2096 – 2111 เป็นต้น (เอน.เจ.ไรอัน. 2521: 15-65) ครั้นถึงปี พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาได้เสียแก่พม่า และต่อจากนั้นอีกหกเดือนพระเจ้ากรุงธนบุรีก็สามารถกู้อิสรภาพจากพม่าได้ แต่หัวเมืองมลายูก็ได้ตั้งตัวเป็นอิสระเรื่อยมาตลอด ในสมัยของพระองค์และพระเจ้ากรุงธนบุรีก็ไม่ได้ยกกองทัพไปปราบปรามให้หัวเมืองมลายูมาขึ้นกับไทยเหมือนกับสมัยอยุธยา อาจเป็นเพราะในช่วงนั้นพระองค์ยังติดพันอยู่กับการทำสงครามกับพม่า ซึ่งพม่ามารบกวอยู่เสมอทางด้านหัวเมืองเชียงใหม่และตามหัวเมืองชายแดนพม่า (ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม. 2516: 21)

ในช่วงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นจนถึงยุคการเสียหัวเมืองมลายูให้แก่อังกฤษ พ.ศ. 2325 – 2452 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ. 2328 พระเจ้าปะดุงกษัตริย์ของพม่าได้ยกทัพใหญ่เข้ามาตีเมืองไทย ยกกองทัพหลวงเข้ามาทางด้านเจดีย์สามองค์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมีรับสั่งให้กรมพระราชวังบวรสุรสีหนาทยกทัพไปตีทัพหลวงของพระเจ้าปะดุง เมื่อไทยตีทัพหลวงพระเจ้าปะดุงแตกยับเยินแล้วจึงโปรดให้กรมพระราชวังฯ เสด็จยกกองทัพไปตีเอาหัวเมืองปักษ์ใต้คืนจากพม่า ครั้งนั้นหัวเมืองทั้งหน้านอกและหน้าในเสียแก่พม่าตั้งแต่ชุมพรลงไปจนถึงเมืองนครศรีธรรมราช เว้นแต่เมืองกลาง ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทรต่อสู้รักษาเมืองไว้ได้ เมื่อกองทัพไทยตีทัพพม่าแตกกลับไป ได้หัวเมืองคืนหมดแล้ว กรมพระราชวังฯ เสด็จลงไปประทับที่เมืองสงขลา ให้ข้าหลวงเชิญกระแสน้ำส่งออกไปถึงพระยาปัตตานี พระยาไทรบุรี และพระยาตรังกานูให้มายอมเป็นเมืองขึ้นกรุงศรีอยุธยาอย่างแต่ก่อน พระยาปัตตานีไม่ยอม จึงมีรับสั่งให้กองทัพไทยยกลงไปตีเมืองปัตตานี เมื่อตีได้แล้วมีรับสั่งให้กวาดล้างครอบครัวและเก็บเครื่องศาสตราวุธเอามากรุงเทพฯ ครั้งนั้นได้นำเอาปืนใหญ่ที่เรียกว่า พระยาตานีลงมาด้วย แล้วทรงตั้งให้เชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานีเก่าเป็นพระยาปัตตานีต่อมา ส่วนพระยาไทรบุรีและพระยาตรังกานูเมื่อทราบวาทกองทัพไทยตีได้เมืองปัตตานีแล้วจึงยอมเข้ามาขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ (กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. 2505: 1-3) จึงเป็นอันว่าหัวเมืองมลายูซึ่งประกอบด้วยเมืองปัตตานี ไทรบุรี กลันตัน และตรังกานูที่เคยเป็นหัวเมืองประเทศราชของไทย ตั้งแต่สมัยอยุธยาและตั้งตัวเป็นอิสระมาตลอดสมัยกรุงธนบุรีก็ได้กลับมาเป็นของไทยตามเดิม และในช่วงยุคต้นของกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง ชาติตะวันตกได้มีนโยบายเข้ามาล่าอาณานิคมในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอังกฤษได้ให้ความสนใจดินแดนในหัวเมืองมลายูเป็นอย่างมากด้วยเหตุผลสำคัญคือ ความต้องการเมืองท่าสักแห่งหนึ่งตามเส้นทางการค้ากับจีนที่สามารถใช้เป็นที่พักเรือ ซ่อมแซมเรือ เพิ่มเติมเสบียงอาหาร และความต้องการที่พ่อค้าอังกฤษและอินเดียสามารถซื้อขายการค้าของตนในหมู่เกาะมลายู โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้บริษัทอีสต์อินเดียได้รับดีบุกไปขายให้แก่จีน (เอน. เจ.ไรอัน. 2521: 80 – 83 ด้วยการใช้อุบายของอังกฤษซึ่งขณะนั้นเป็นมหาอำนาจของโลก ไทยจึงต้องเสียดินแดนหัวเมืองมลายูให้แก่อังกฤษถึง 4 ครั้ง คือ ครั้งแรกเสียเกาะปีนังและพื้นที่บนแผ่นดินใหญ่ที่อยู่ตรงข้ามกับเกาะปีนัง (Wellesly) เมื่อปี พ.ศ. 2344 เสียเมืองประไพให้แก่อังกฤษ ปี พ.ศ. 2369 เสียเมืองปาหังให้แก่อังกฤษปี พ.ศ. 2483 และเสียเมืองเกดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ปี พ.ศ. 2452 (พยนต์ ทิมเจริญ. 2530: 2-4) ซึ่งการเสียดินแดนในหัวเมืองมลายูครั้งนี้ก่อให้เกิดความรู้สึกกับคนไทยทั่วไปว่า เป็นการเสียเกียรติภูมิของชาติอย่างมาก ซึ่งรัฐบาลไทยได้รับผลประโยชน์น้อยกว่าอังกฤษ (สกรรจ จันทรรัตน์. 2522: 88)

การที่ไทยเสียดินแดนไทรบุรี ปะลิส กลันตัน และตรังกานู ตามหนังสือสัญญาที่จัดทำขึ้นระหว่างรัฐบาลสยามและรัฐบาลอังกฤษ 3 ฉบับ ซึ่งได้ตกลงกันเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2452 มีสาระสำคัญคือ รัฐบาลสยามยอมโอนสิทธิอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองเมืองไทรบุรี ปะลิส กลันตัน และตรังกานู และเกาะที่อยู่ใกล้เคียงกับเมืองนี้ให้กับรัฐบาลอังกฤษ จะโอนกันภายใน 30 วัน นับตั้งแต่ให้สัตยาบันแล้ว และภายใน 6 เดือน หลังจากให้สัตยาบันทั้ง 2 ประเทศจะจัดตั้งคณะกรรมการปักปันเขตแดน ตามที่ระบุไว้ในสัญญาว่าด้วยเขตแดนแนบท้ายสัญญาฉบับนี้ และคนในบังคับของฝ่ายสยามซึ่งมีสำนักเดิมอยู่ในดินแดนที่กล่าวไว้ ถ้าประสงค์จะเป็นคนสังกัดชาติไทยก็อนุญาตให้เป็นได้ แต่ต้องไปตั้งสำนักอยู่ในเขตสยามภายใน 6 เดือนตั้งแต่วันที่ให้สัตยาบันเป็นสัญญา

ฉบับนี้ และฝ่ายรัฐบาลของพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษยอมรับว่าคนเหล่านี้จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เคลื่อนไหวไม่ได้ และถ้าเมืองทั้ง 4 ยังมีหนี้สินค้างรัฐบาลสยามอยู่รัฐบาลอังกฤษจะขอชดใช้แทนและอำนาจศาลตามที่ตกลงกันระหว่างรัฐบาลสยามกับรัฐบาลอังกฤษ (สิทธิสภาพนอกอาณาเขต) ตามที่ตกลงกันเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2426 นั้นยกเลิก คนในบังคับอังกฤษจะต้องขึ้นศาลสยาม และว่าด้วยอำนาจศาลในกรุงสยามสำหรับใช้แก่คนในบังคับอังกฤษ(พยนต์ ทิมเจริญ. 2530: 4-6) ด้วยเหตุผลทางการเมืองไทยต้องเสียดินแดนแก่อังกฤษ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในครั้งนั้นมีคนบังคับในสยามอยู่เป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นเชื้อสายไทและเชื้อสายมลายูยังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคเนาเดิม ใช้สิทธิการเป็นพลเมืองของประเทศภายใต้การปกครองของอังกฤษ

จากที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าการบันทึกเรื่องราวความสัมพันธ์ของคนสยามกับหัวเมืองมลายูในอดีตส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานที่ถาวรกลุ่มแรก ๆ พัฒนาการจนกลายเป็นเมืองและอาณาจักร และการเมืองการปกครองในบริบทของรัฐประเทศ ซึ่งเหตุการณ์สำคัญหลังจากที่ไทยเสียดินแดนหัวเมืองมลายูในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบันให้กับอังกฤษแล้ว ก็ยังมีคนสยามเป็นจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2500 อังกฤษได้มอบเอกราชให้แก่มาเลเซีย ประชากรกลุ่มนี้จึงได้รับสัญชาติเป็นมาเลเซีย ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่าเป็นคนสยามหรือบางคนเรียกว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยก็มี ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยของประเทศ ดังนั้นการศึกษาถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนสยามในประเทศมาเลเซีย จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะในแต่ละชุมชนจะมีเรื่องประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป อาทิ ประสพการณ์ ความทรงจำ และอัตลักษณ์ของกลุ่มคน ชุมชน ทั้งที่เป็นเมือง และชนบทรวมทั้งความสัมพันธ์ทั้งภายในชุมชนและระหว่างชุมชน เรื่องราวของบุคคลสำคัญ เหตุการณ์ และปรากฏการณ์สำคัญในท้องถิ่น ทั้งที่ปรากฏอยู่ในรูปวรรณกรรม เรื่องเล่า การละเล่น ประเพณี ความเชื่อ และศิลปกรรม สิ่งเหล่านี้ได้แสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา การปรับตัว การต่อรอง ต่อต้าน และการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนสยามจะทำให้เข้าใจถึงความเป็นมาในวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนี้ ความรู้ดังกล่าวจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงความเป็นมาของชุมชนที่เป็นชาวไทยอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งอยู่ในต่างแดน มีความใกล้ชิดกับราชอาณาจักรไทยมาก่อน และผู้วิจัย พบว่า การศึกษาเรื่องราวของชนกลุ่มน้อยที่เป็นคนสยามมีนักวิชาการจากหลายประเทศที่ให้ความสนใจ ดังเช่นนักวิชาการจากประเทศญี่ปุ่น อเมริกา และเยอรมัน เป็นต้น เนื่องจากคนสยามมีการปรับตัวอย่างดียิ่งขณะที่อยู่ร่วมกับชนชาติอื่นหลายเชื้อชาติเช่น มลายู จีน และอินเดีย เป็นต้น แต่เขาเหล่านั้นยังคงธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยอย่างดียิ่ง ยึดมั่นในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และมีการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับชนอื่นอย่างสันติ รวมทั้งปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายการสร้างชาติของมาเลเซียที่มีประชากรหลายเชื้อชาติ และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่มาเลเซียก็สามารถสร้างความสมานฉันท์ในกลุ่มชนภายในชาติให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ คนสยามที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในมาเลเซียจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นของประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะความสัมพันธ์กับกลุ่มชนในจังหวัดสงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงเรื่องราวของพื้นที่หรือชุมชนบริเวณนี้อีกแง่มุมหนึ่งมากขึ้น

ปัจจัยที่คนสยามเข้าไปตั้งถิ่นฐานในมาเลเซีย

การอพยพของคนสยามเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในมาเลเซีย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือของประเทศ การอพยพของคนสยามสู่แหลมมลายูมีมาแล้วไม่น้อยกว่า 1,000 ปี จะอพยพลงมา เป็นระยะเวลาที่ยาวนานไม่ขาดสาย และปัจจัยที่คนสยามเข้าไปตั้งถิ่นฐานในมาเลเซียมีประเด็นที่สำคัญคือ

1. การบุกเบิกพื้นที่เพื่อการทำมาหากิน ดินแดนในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประ กลันตันและ ตรังกานู เป็นบริเวณพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านทิศเหนือที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย จะมีเทือกเขา สันกาลาศีร์ทอดขวางตลอดแนวจากทิศตะวันตกไปตะวันออก จากฝั่งอันดามันไป ถึงฝั่งทะเลจีนใต้ เทือกเขาสันกาลาศีร์ได้ทำให้เกิดแม่น้ำสำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำปะลิส แม่น้ำ เกดะห์ แม่น้ำมูดา แม่น้ำเประ และแม่น้ำกลันตัน เป็นต้น ถัดลงไปทางทิศใต้ตั้งแต่ชายแดนทางทิศ เหนือของมาเลเซียที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยก็จะเป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบอันกว้างใหญ่ มี แม่น้ำลำคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี มีป่าไม้อุดมสมบูรณ์ เป็นป่าร้อนชื้นอันเป็นที่เกิดของพืชและ สัตว์ที่มีความหลากหลาย ทางชีวภาพ มีผลิตผลจากป่าทั้งพืชและสัตว์ที่เป็นประโยชน์ต่อการยังชีพ สภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ ส่วนใหญ่เป็นดินร่วมปนทรายที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ทางทิศ ตะวันตกของรัฐเหล่านี้ จดทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกาซึ่งสามารถประกอบอาชีพทางการ ประมงและค้าขายทางทะเลได้สะดวก

ที่ผ่านมาการอพยพของชนชาติไทสู่ดินแดนแถบนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงที่ เกิดภัยธรรมชาติหรือเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังตัวอย่างการศึกษาของ Arun A/L Boontiang นักวิชาการของมาเลเซียซึ่งเป็นคนสยาม ชาวบ้านทุ่งควาย ตำบลปาดังเกอ์เบา อำเภอดัง รัฐเก ดะห์ ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของชาวสยาม ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐเกดะห์ได้ กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 – 19 เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจที่เมืองสงขลา และเมือง นครศรีธรรมราช ราษฎรส่วนหนึ่งจึงอพยพมาอาศัยและบุกเบิกที่ทำกินในรัฐเกดะห์ ซึ่งขณะนั้นมี ที่ดินกว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ ผู้ปกครองขณะนั้นมีนโยบายส่งเสริมการเพาะปลูกด้วย (Arun A/L Boontiang. 1991: 6 – 7) และจากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่ามีหมู่บ้านของคนสยาม จำนวน มาก และหนาแน่นในบริเวณที่ราบเชิงเขาและที่ราบของกลุ่มน้ำในบริเวณที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะในบริเวณ (กลุ่มแม่น้ำปะลิส แม่น้ำเกดะห์ และแม่น้ำมูดา เป็นต้น เช่น หมู่บ้านของคน สยามในอำเภอดังเตอ์ป เป็นต้น เซะ กัวลามูดา และบาลิงของรัฐเกดะห์ เป็นต้น

ในส่วนของคนสยามที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตันเป็นคนสยามอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ใน แถบนี้เป็นระยะเวลายาวนาน สันนิษฐานว่ามากกว่า 600 ปี ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาไทยถิ่นใต้สำเนียง ตากใบหรือภาษาเง๊ะ ในชีวิตประจำวัน (คนไทยบางส่วนในจังหวัดนราธิวาสและปัตตานีก็ใช้ภาษา เง๊ะในชีวิตประจำวัน คาดว่าคนเหล่านี้เป็นคนกลุ่มเดียวกัน อาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินเดียวกัน โดย อพยพมาจากถิ่นอื่น) และในรัฐกลันตันนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ

กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่อยู่ติดชายแดนประเทศไทย ปัจจุบันอาศัยอยู่ในเขต 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอดาเนาะแมเราะห์ รัฐกลันตัน มีชายแดนติดกับอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส และอำเภอปาเซร์มัส รัฐกลันตัน มีชายแดนติดกับอำเภอสุโงโก-ลก ส่วนอำเภอดุมปัต รัฐกลันตันมีชายแดนติดกับอำเภอ

ตากใบ จังหวัดนราธิวาส กลุ่มคนเหล่านี้มีลักษณะของความเป็นเครือญาติ และจะไปมาหาสู่กันเวลา มีงานบุญต่างๆ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่อยู่ติดทะเลจีนใต้ แต่เดิมเมื่อครั้งยังอยู่ร่วมกับราชอาณาจักรสยามก็จะเรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มที่อยู่ติดทะเลหน้าใน คนสยามกลุ่มนี้จะอยู่ใกล้กับแม่น้ำที่เชื่อมต่อกับทะเลจีนใต้ เช่น แม่น้ำสุโข-โก-ลก (แม่น้ำนี้แบ่งเขตชายแดนไทย-มาเลเซีย) แม่น้ำกลันตัน และแม่น้ำเสมอรัก) ในอำเภอปาเซร์ปุเต๊ะ บริเวณริมแม่น้ำทั้ง 3 สายนี้จะมีคนสยามอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

กลุ่มที่ 3 กลุ่มอื่นๆ จะเป็นกลุ่มคนสยามที่กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ โดยคนกลุ่มนี้ได้อพยพมาจากกลุ่มที่อาศัยอยู่ตามชายแดนและทะเลจีนใต้ เพื่อหาที่ดินสำหรับทำนา ทำไร่ เมื่อได้ที่ดินที่เหมาะสมจึงตั้งเป็นชุมชน เช่น บ้านอาเหร ในอำเภอโกตาบารู รัฐกลันตัน และบ้านท่าซ้อง อำเภอ ตานะห์แมระห์ รัฐกลันตัน

นอกจากคนสยามที่อาศัยอยู่ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย ได้แก่ รัฐเกดะห์ ปะลิส เประ กลันตัน และตรังกานูแล้ว ในปัจจุบันคนสยามได้ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศมาเลเซีย เช่น ปีนัง ปาหัง เนกรี-เซมีลัน มะละกา สลังงอร์ ซาบา และซาราวัก เป็นต้น

2. การกวาดครว้เรือและการชัตตาทัพสงครามซึ่งเกิดขึ้นในหัวเมืองมลายูและเมืองชายขอบของราชอาณาจักรไทยหรือราชอาณาจักรสยามทางด้านปักษ์ใต้เกิดขึ้นหลายครั้ง เมื่อฝ่ายใดชนะนอกจากจะริบเอาทรัพย์สินเงินทอง บางครั้งก็มีการกวาดครว้ไปด้วยและในบางครั้งก็จะนำเอาครอบครัวของฝ่ายชนะมาอยู่แทนเพื่อเป็นการชัตตาทัพ เป็นการเพิ่มพลเมืองของฝ่ายตนเอง และให้ฝ่ายตรงกันข้ามอ่อนแอเพราะมีพลเมืองน้อยลง และการกวาดครว้คนไทยไปไว้ที่หัวเมืองมลายู ในส่วนที่รัฐตอนเหนือของมาเลเซียในปัจจุบันก็มีหลายครั้งที่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานชัดเจนก็คือ เมื่อครั้งอาเจะอารูยกทัพมาตีเมืองพัทลุงได้และได้กวาดต้อนผู้คนไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งในช่วงนี้รัฐอาเจะซึ่งเป็นรัฐที่อยู่ทางตอนเหนือของเกาะสุมาตรา เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในคาบสมุทรมลายู ประมาณช่วงปี พ.ศ. 2054 - 2184 เป็นเวลาประมาณ 130 ปี ช่วงนั้นอาเจะยึดเมืองปะดะได้ในปี พ.ศ. 2118 ยึดเมืองเกดะห์ได้ในปี พ.ศ. 2164 และยึดเมืองปาหังได้ในปี พ.ศ. 2214 ซึ่งเมืองเหล่านี้อยู่ในเขตอิทธิพลของไทยหรืออาณาจักรอยุธยาในสมัยนั้นแทบทั้งสิ้น และ อาเจะคงเข้าตีเมืองพัทลุงได้ในช่วงเวลานั้นเอง แต่ไม่ได้บันทึกไว้ในปีใดแน่นอน เมื่ออาเจะยึดเมืองพัทลุงได้ก็มีการกวาดครว้ไปด้วย ดังที่หลวงศรีวรฉัตร (พิณ จันทโรจวงศ์) ได้บันทึกไว้ในพงศาวดารเมืองพัทลุง ตอนหนึ่งว่า...ต่อมาออกหลวงเยวราชมาเป็นเจ้าเมืองพัทลุง ครั้งนั้นอาเจะอารูมารบเสียเมืองแก่อาเจะอารู ๆ กวาดครว้ไป ทราบความถึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้แดงศรีราชปัญญาถือท้องตราออกมาเอาตัวเจ้าเมืองกรรมการ ออกหลวงเยวราชเจ้าเมืองเกรงกลัวพระราชอาญาจึงกินตายเสีย ได้แต่ขุนศรีปราชญ์ปลัดกับครอบครัวจำตรวนเข้าไปกรงให้ลงพระราชอาญาจำตรวนขังไว้...” (หลวงศรีวรฉัตร (พิณ จันทโรจวงศ์. 2539: 226)

ซึ่งสันนิษฐานว่า อาเจะคงไม่นำชาวเมืองพัทลุงไปยังเมืองหลวงของรัฐอาเจะที่เกาะสุมาตรา แต่อาเจะจะไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองปะดะหรือเกดะห์ ซึ่งขณะนั้นเมืองทั้งสองก็เป็นเมืองที่อยู่ในเขตอิทธิพลของอาเจะ นอกจากนั้นแล้วประมาณปี พ.ศ. 2096 - 2111 (จ.ศ. 915 - 930) พวกอุซงตะนะซึ่งเป็นโจรสลัดมาเลย์เข้ามาตีเมืองพัทลุงอีกครั้ง ตรงกับสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นช่วงที่ไทยรบติดพันกับพม่าอยู่หลายปี ศักราชนั้นอุซงตะนะตีได้เมืองพัทลุงและได้

กวาดต้อนชาวพทลุงไปเป็นจำนวนมาก ดังที่หลวงศรีวรรณ (พิณ จันทโรจวงศ์) ได้บันทึกไว้ในพงศาวดารเมืองพทลุงตอนหนึ่งว่า

...ต่อมาออกคำได้เป็นเจ้าเมืองพทลุง ครั้งนั้นมีศึกอุซังคตัม (บางแห่งเรียก “อุยงตะนะ” หรือสลัด) มาตี เสียเมืองแก่ข้าศึก ตามที่ตรวจสอบดูศักราชในเพลลาของวัด สลัดครั้งนี้ในระหว่างจุลและศักราช 915 กับ 930 และที่เรียกว่าศึกษา อุซังคตัม ในลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงประทานข้าพเจ้า¹ (หลวงศรีวรรณ (พิณ จันทโรจวงศ์). เล่มเดิม : 227.) ทรงอธิบายว่า อุยงมตณ คือ ภาษามลายู เป็น อุยงตพัต แปลว่า ปลายแหลมมลายูก็เมืองยะโฮร์นั่นเอง ออกเมืองคำหนีรอดไปได้ ข้าศึกกวาดได้แต่ครอบครัวกรรมกร แลสมณะชีพรามณ์ราษฎรข้าพระโยมสงฆ์ ได้ไปแก่อุซังคตัมเป็นอันมากและเผาภูมิจำบ้านเมืองราษฎรเสียสิ้น ฝ่ายประพาททุ่งตะวันตก แขวงเมืองไทรบุรีทั่วปัวเมืองพทลุง ฝ่ายประพาททุ่งตะวันออกเสียเมืองแก่สลัดอุยงตะนะนักแล้ว เห็นเป็นโอกาสอันดีจึงยกมาเป็นกองโจร มาตีปล้นเก็บทรัพย์สิ่งของและจุดไฟเผาบ้านเรือนและวัดวาอารามตามตลาดมาจนถึงตำบลคูหาสวรรค์ ในที่ราบของพ่อขุนศรีสีหณา ปลัดเมืองอีกพวกหนึ่ง... (ข้าพเจ้าหมายถึง หลวงศรีวรรณ (พิณ จันทโรจวงศ์))

รัฐตอนเหนือของมาเลเซียในสมัยโบราณตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ. 2452 เป็นปีที่ไทยยอมยกดินแดนเกดะห์ ปะลิส กลันตัน และตรังกานูให้แก่อังกฤษ ดินแดนเหล่านี้เคยเป็นเมืองประเทศราชอาณาจักรสยามมาโดยตลอด ถึงแม้บางช่วงจะมีชนชาติอื่นเข้ามามีอิทธิพล แต่ก็เป็นระยะเวลาที่ไม่ยาวนาน ซึ่งการปกครองของราชอาณาจักรสยามในยุคนั้นจะส่งขุนนางไปประจำควบคุมอยู่ที่รัฐต่าง ๆ ดังนั้นขุนนางจะนำเอาผู้คนและกองกำลังรักษาการณ์ของท่านไปด้วย ซึ่งสมัยก่อนขุนนางผู้ใหญ่ แต่ละท่านจะมีกองกำลังของตนเป็นจำนวนมาก และรัฐได้มีนโยบายให้มีการชดดาทัพและกวาดต้อน ซึ่งเป็นยุทธวิธีของคนในสมัยโบราณที่จะอพยพครอบครัวคนไทยไปไว้ตามรัฐหรือเมืองต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปกครอง และในขณะเดียวกันเมื่อตีเมืองอื่นหรือปราบกบฏได้ชัยชนะก็ถือโอกาสกวาดต้อนเอาคนพื้นเมืองมาไว้ในพระนคร เพื่อเป็นการตัดกำลังของเมืองนั้น ๆ ไม่ให้มีความกล้าแข็งเมืองขึ้นได้อีก เป็นการกวาดต้อนเอากำลังคนจากเมืองที่ตีได้ไปไว้ในพระมหานคร หรือตามเมืองต่าง ๆ ที่ไกลจากเดิมแล้วส่งคนของตนเองพร้อมครอบครัวอพยพไปแทนชาวเมืองที่กวาดต้อนมา (ธำรงค์ดี อายุวัฒน์. เล่มเดิม. : 201 – 202)

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อไทยยอมโอนดินแดนที่เป็นเมืองประเทศราชไทยในรัฐตอนเหนือของมาเลเซียให้แก่อังกฤษก็ยังมีชนชาติไทในปัจจุบันได้รับสัญชาติเป็นชาวมาเลเซียเป็นจำนวนมากยังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะรัฐที่อยู่ทางตอนเหนือซึ่งได้แก่ เกดะห์ (ไทรบุรี) ปะลิส เประ กลันตัน และตรังกานู

เกี่ยวกับเรื่องวิธีการกวาดต้อนผู้คนนั้น กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงอธิบายในประชุมความเก่าเรื่องต่อจากจดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติไว้อย่างน่าสนใจตอนหนึ่งว่า

...ประเพณีกวาดต้อนผู้คนพลเมืองที่ตีได้เป็นเชลยของฝ่ายชนะเป็น

ประเพณีที่มาจากดึกดำบรรพ์ จะเห็นได้จากศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราช เมื่อคราวตีเมืองกิงคราฐได้กว่า 2,000 ปีมาแล้ว พระเจ้าอโศกฯ กวาดครัวชาว กิงคราฐไปเป็นเชลยในครั้งเดียวกว่า 100,000 คน การกวาดครัวที่ถือว่าเป็น ประเพณีที่ฝ่ายชนะควรทำนั้นข้าพเจ้าเข้าใจว่าด้วยเหตุ 3 ประการคือ ประการที่ 1 การที่กะเกณฑ์ผู้คนยกกองทัพลงไปรบพุ่งถึงจะมีชัยชนะ ผู้คนพลเมืองที่ต้องกะเกณฑ์ ไปนั้นต้องมีจำนวนล้มตายหายจากมีมากก็น้อย การทำสงครามถึงชนะก็เหมือนกับ ขาดทุนในส่วนจำนวนผู้คนพลเมืองทุกคราว เมื่อชนะจึงต้องหาผู้คนมาเพิ่มเติม ทดแทนเพื่อมิให้กำลังเมืองลดน้อยถอยลง ประการที่ 2 ผู้ที่ไปทำสงครามแต่ปางก่อน ตั้งแต่ตัวแม่ทัพลงไป ไม่ได้รับเงินเดือนอย่างทหารทุกวันนี้เมื่อศึกชนะได้ครอบครัว ผู้คนขึ้นมา พวกแม่ทัพนายกองได้ส่วนแบ่งออกไปเป็นกำลัง ประการที่ 3 ลักษณะการ ทำสงครามกันในระหว่างประเทศ หรือระหว่างต่างชาติต่างภาษาถึงแต่ก่อนก็เหมือนกับ ปัจจุบันนี้ในลักษณะอันหนึ่งคือ ถ้าถึงต้องรบพุ่งขับเคี่ยว หรือถ้าเมืองนั้นเป็นกบฏ ประทุษร้ายต่อเมืองใหญ่ซึ่งเคยเป็นเจ้านายข้างฝ่ายชนะย่อมต้องถือว่าต้องระวางอย่าให้ ต้องรบพุ่ง หรือเกิดประทุษร้ายได้ ดังเป็นมาแล้วต่อไป การที่กวาดครัวตามประเพณี โบราณ ถือว่าเป็นการทอนกำลังเมืองแพ้ไม่ให้ต่อสู้คิดร้ายได้ จึงถือกันว่าควรกระทำ ประเพณีกวาดครัวนี้ทำกันมาแต่ดึกดำบรรพ์เห็นจะแทบทุกประเทศ (กรมพระยาดำรง ราชานุภาพ. เล่มเดิม : 347 – 348)

3. ไทยและมาเลเซียมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกันเป็นระยะทางยาวทั้งทางบกและทางน้ำ การที่ประเทศทั้งสองมีพื้นที่ติดต่อกันเป็นระยะทางที่ยาว ทำให้ประชาชนทั้งสองประเทศทั้งไทยและ มาเลเซียมีการติดต่อไปมาหาสู่กันโดยตลอดทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธโดยเฉพาะ ในช่วงสมัยที่รัฐตอนเหนือของมาเลเซียเป็นเมืองประเทศราชของไทย และมีแนวเขตพื้นที่ชายแดนที่ไม่ ชัดเจน ผู้ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชายแดนของทั้งสองประเทศส่วนใหญ่ก็เป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ ในบริเวณนี้ติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่อยู่บริเวณ ชายแดนจึงมี ความสัมพันธ์กันอย่างยาวนานและต่อเนื่อง เช่น ประชาชนในเขตพื้นที่ของจังหวัดสตูลกับประชาชน ในเขตพื้นที่ชายแดนของรัฐปะลิส และประชาชนในเขตพื้นที่ชายแดนของจังหวัดยะลา นราธิวาสกับ ประชาชนในเขตพื้นที่ชายแดนของรัฐกลันตัน และเขตพื้นที่ชายแดนของจังหวัดสงขลา กับประชาชนใน เขตพื้นที่ชายแดนของรัฐเกดะห์ (ไทรบุรี) เป็นต้น

สภาพของพรมแดนไทยและมาเลเซียกำหนดขึ้นโดยใช้สันปันน้ำของทิวเขาสันกาลาศรีซึ่ง ทอดขวาง ด้านตะวันตกถึงฝั่งทะเลอันดามันและด้านฝั่งตะวันออกถึงฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยรวมความ ยาวของเขตแดนไทย-มาเลเซียประมาณ 647 กิโลเมตรโดยมีจังหวัดและอำเภอที่มีเขตแดน ติดต่อกับมาเลเซียดังนี้

1. จังหวัดสตูล

1.1 อำเภอเมืองสตูล	มีเขตแดน	45	กิโลเมตร
1.2 อำเภอควนโดน	มีเขตแดน	11	กิโลเมตร
	รวม	56	กิโลเมตร

2. จังหวัดสงขลา
  - 2.1 อำเภอสะเดา มีเขตแดน 89 กิโลเมตร
  - 2.2 อำเภอสะบ้าย้อย มีเขตแดน 37 กิโลเมตร
  - 2.3 อำเภอนาทวี มีเขตแดน 24 กิโลเมตร
  - รวม 150 กิโลเมตร
3. จังหวัดยะลา
  - 3.1 อำเภอยะหา มีเขตแดน 68 กิโลเมตร
  - 3.2 อำเภอธารโต มีเขตแดน 40 กิโลเมตร
  - 3.3 อำเภอเบตง มีเขตแดน 162 กิโลเมตร
  - รวม 270 กิโลเมตร
4. จังหวัดนราธิวาส
  - 4.1 อำเภอจะแนะ มีเขตแดน 20 กิโลเมตร
  - 4.2 อำเภอแว้ง มีเขตแดน 52 กิโลเมตร
  - 4.3 อำเภอสุคีริน มีเขตแดน 4 กิโลเมตร
  - รวม 76 กิโลเมตร
  - รวมเขตแดนที่สันปันน้ำ 552 กิโลเมตร
5. เขตแดนที่ใช้ร่องน้ำลึกของแม่น้ำโก-ลก จังหวัดนราธิวาส
  - 5.1 อำเภอสุคีริน มีเขตแดน 3 กิโลเมตร
  - 5.2 อำเภอแว้ง มีเขตแดน 48 กิโลเมตร
  - 5.3 อำเภอสุไหงโก-ลก มีเขตแดน 24 กิโลเมตร
  - 5.4 อำเภอตากใบ มีเขตแดน 20 กิโลเมตร
  - รวมเส้นเขตแดนที่เป็นแม่น้ำโก-ลก 95 กิโลเมตร
  - รวมเขตแดนทั้งสิ้น 647 กิโลเมตร

(กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 (ค่ายรามคำแหง). 2535: 10 - 11.)

4. หนีความผิดกฎหมายบ้านเมือง แต่เดิมนั้นดินแดนรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประการเดินทางไปมาระหว่างดินแดนแถบนี้กับดินแดนของประเทศไทย ในปัจจุบันค่อนข้างลำบากและทุรกันดาร แต่การติดต่อซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนก็ยังมียู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน ในช่วงก่อนที่ประเทศมาเลเซียจะได้รับเอกสารที่ไม่ต้องทำหนังสือผ่านแดน ก็ยังมีคนไทยอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณนี้ก็คือ บุคคลที่ได้กระทำความผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง นายอำ สุวรรณมณี

ชาวบ้านป่าดงเซรา ตำบลอะห์ อำเภอกูบังปาสุ รัฐเกดะห์ ได้เล่าให้ฟังว่า ที่บ้านป่าดงเซรา ในอดีตมีคนกลุ่มหนึ่งที่ทำผิดกฎหมายบ้านเมืองจากประเทศไทยบางคนอาจทำความผิดด้วยการมีพฤติกรรมเป็นโจรผู้ร้าย เกิดการทะเลาะวิวาทถึงกับเสียชีวิตหรือหนีการถูกเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร เป็นต้น คนไทยเหล่านี้ก็จะหนีมาอยู่ในหมู่บ้านของคนสยาม และได้เปลี่ยนพฤติกรรมมาประพฤติตนประกอบอาชีพที่สุจริตเมื่ออยู่มาหลายปีก็ได้รับสัญชาติเป็นชาวมาเลเซีย

5. การประกาศภาวะฉุกเฉินเพื่อการต่อสู้กับการก่อการร้ายของพรรคคอมมิวนิสต์มลายู

ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้เข้าสู่ประเทศมาเลเซียเมื่อปลายปี พ.ศ. 2443 ภายใต้การอุปถัมภ์ของพรรคก๊กมินตั๋ง เป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมายในมาเลเซีย และในปี พ.ศ. 2448 สายลับคอมมิวนิสต์ได้เข้ามาในมาเลเซีย และได้เข้ามามีอิทธิพลในโรงเรียนต่าง ๆ รวมทั้งการจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้น แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2451 เจียงไคเช็คได้ยกเลิกการเป็นพันธมิตรระหว่างพรรคก๊กมินตั๋งกับพรรคคอมมิวนิสต์ในจีน พรรคคอมมิวนิสต์จึงไม่สามารถใช้สาขาพรรคก๊กมินตั๋งในมาเลเซียให้เป็นประโยชน์ได้อีก ด้วยเหตุนี้พรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงก่อตั้งองค์กรของตนเองขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ องค์กรนี้ได้แก่พรรคคอมมิวนิสต์นานาชาติ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลควบคุมกิจกรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ ในภูมิภาคนี้ทั้งหมด โดยมีโอจิมินท์เป็นหัวหน้า เฉพาะในส่วนพรรคคอมมิวนิสต์มลายูได้รับความนิยมอย่างสูงในหมู่ชาวจีน โดยมีนายลอยตึกเป็นเลขาธิการพรรค ต่อมาในปี พ.ศ. 2490 ได้เกิดความขัดแย้งกันในพรรค นายจิน เป็ง จึงขึ้นมาเป็นเลขาธิการพรรคแทน ในช่วงปี พ.ศ. 2489 – 2503 พรรคคอมมิวนิสต์มลายูได้ก่อให้เกิดความวุ่นวายและหยุดงานหลายครั้งมีการสังหารเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลและผู้ให้การสนับสนุน เมื่อถึงปี พ.ศ. 2503 ได้มีการประกาศภาวะฉุกเฉินขึ้นในประ และเมื่อเกิดการฆาตกรรมขึ้นในที่อื่น ๆ อีก จึงได้ประกาศภาวะฉุกเฉินขึ้นทั่วสหพันธ์มลายู (เจ. เอน. โรอัน. เล่มเดิม: 240 – 244) การประกาศภาวะฉุกเฉินทำให้รัฐบาลมีอำนาจมากขึ้น แต่รัฐบาลก็พยายามรักษาสถานการณ์เอาไว้ และรัฐบาลได้แต่งตั้ง นายพลโทเซอร์ แฮโรลด์ บริกส์ (Sir Harold Briggs) ให้เป็นผู้อำนวยการปราบปรามคอมมิวนิสต์ เมื่อ พ.ศ. 2492 ท่านเป็นผู้วางโครงการ บริกส์ (The Briggs Plan) โครงการได้เริ่มต้นด้วยการจัดตั้ง “หมู่บ้านแห่งใหม่” เป็นการนำเอาผู้จับจองที่ดินที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งอยู่ไกลออกจากเขตเมืองกับพวกที่รัฐบาลไม่สามารถให้ความคุ้มครองได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ประชาชนห้าล้านคนต้องเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งใหม่ ในหมู่บ้านนี้มีรั้วลวดหนามอยู่รอบ และได้รับการคุ้มครองจากสถานีตำรวจจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติมีสองนัยคือ ให้การคุ้มครองแก่ผู้ที่ถูกบังคับจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และป้องกันไม่ให้ชาวบ้านในบริเวณนี้เสี่ยงภัยให้แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์

จากการบันทึกของธำรงค์ดี อายุวัฒนะ (ธำรงค์ดี อายุวัฒนะ. เล่มเดิม : 294) และการออกเก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่า มีหมู่บ้านของคนสยามหลายหมู่บ้าน ที่ต้องย้ายไปอยู่หมู่บ้านแห่งใหม่กล่าวคือ

1. หมู่บ้านปลายระไม ตำบลปาดังเกอ์เบา อำเภอดัง รัฐเกดะห์ ต้องย้ายไปอยู่บ้านท้ายตลาด ตำบลรัมไบ อำเภอดัง รัฐเกดะห์ ในช่วงนี้มีประมาณ 150 คน เมื่อเหตุการณ์สงบจึงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม
2. หมู่บ้านท่านาหระ ตายรัมไบ อำเภอดัง รัฐเกดะห์ ต้องย้ายไปอยู่บ้านท้ายตลาด ตำบลรัมไบ อำเภอดัง รัฐเกดะห์ ซึ่งต่อมาไม่ได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม
3. หมู่บ้านทุ่งควาย ตำบลปาดังเกอ์เบา อำเภอดัง รัฐเกดะห์ ต้องย้ายไปอยู่ที่บ้านบุกิต ถนนเกอปาลา เบตัส อำเภอกอตาสตาร์ รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบจึงได้กลับมาอยู่ที่เดิม
4. หมู่บ้านทุ่งพรุ ย้ายไปอยู่ร่วมกับหมู่บ้านปลายระไมที่บ้านท้ายตลาด ตำบลรัมไบ อำเภอดัง รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบมีอยู่บ้างที่ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม

5. หมู่บ้านลำป่า ตำบลลัมไม อำเภอบึงดง รัฐเกดะห์ ถูกย้ายไปอยู่บ้านนาซ่า ตำบลเตอกายคีรี อำเภอบาดังเตอรัป รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบจึงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม

6. หมู่บ้านลำเต็น ตำบลเตอกายคีรี อำเภอบาดังเตอรัป รัฐเกดะห์ ย้ายไปอยู่ที่บ้านนาซ่า ตำบลเตอกายคีรี รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบแล้วหมู่บ้านแห่งนี้ก็รกร้างต่อมาอีกหลายปี จึงจะมีบางส่วนได้ย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม

7. หมู่บ้านปลักคล้า บ้านปลักคล้า ตำบลเตอกายคีรี อำเภอบาดังเตอรัป รัฐเกดะห์ ย้ายไปอยู่ที่บ้านนาซ่า ตำบลเตอกายคีรี รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบแล้ว หมู่บ้านแห่งนี้ก็รกร้างต่อมาอีกหลายปีเช่นกัน และต่อมามีบางส่วนได้ย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม

8. หมู่บ้านจันท์หอม ตำบลชอก อำเภอละเซ รัฐเกดะห์ ย้ายไปอยู่ที่บ้านนาซ่า ตำบลเตอกายคีรี อำเภอบาดังเตอรัป รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบแล้วหมู่บ้านแห่งนี้ก็รกร้างต่อมาอีกหลายปีเช่นกัน และต่อมามีบางส่วนที่ได้ย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม

9. หมู่บ้านป่าดงแปลง ตำบลป่าดงแปลง อำเภอบึงดง รัฐเกดะห์ ย้ายไปอยู่ที่ตำบลป่าดงบุสิงห์ อำเภอบึงดง รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบจึงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม

10. หมู่บ้านงหรา ตำบลเยเนอริ อำเภอละเซ รัฐเกดะห์ ถูกย้ายไปอยู่บ้านยี่เหนียง ตำบลเยเนอริ อำเภอละเซ หมู่บ้านเดิมถูกทำลายหมด แต่เมื่อเหตุการณ์สงบจึงได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม

11. หมู่บ้านป่าดงก๊วย ตำบลกะโลยกานัน อำเภอบาลิง รัฐเกดะห์ ย้ายไปอยู่ที่บ้านบุกิตเสลาเมา (หมู่บ้านคลองช้าง) อำเภอบาลิง รัฐเกดะห์ ในครั้งนั้นหมู่บ้านถูกทำลายและได้รับความเสียหายอย่างหนัก เมื่อเหตุการณ์สงบหมู่บ้านแห่งนี้ก็รกร้างมาอีกหลายปี ต่อมาชาวบ้านบางส่วนได้ย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม

12. หมู่บ้านป่าดงไสน ตำบลป่าดงไสน อำเภอบาดังเตอรัป รัฐเกดะห์ ย้ายไปอยู่ที่บ้านนาซ่า ตำบลเตอกายคีรี รัฐเกดะห์ เมื่อเหตุการณ์สงบก็ยังไม่ได้ย้ายกลับ ต่อมาชาวบ้านบางส่วนที่ได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม

13. บ้านโกระโน หรือบ้านจะดาบ และบ้านน้ำไทร ตำบลบลูก้อเซม้ง อำเภอบึงกาลันฮูลู รัฐประะ ย้ายไปอยู่ที่บ้านตาเซะ ตำบลบลูก้อเซม้ง อำเภอบึงกาลันฮูลู รัฐประะ เมื่อเหตุการณ์สงบบ้านโกระโนหรือจะดาบก็ไม่ได้ย้ายกลับมาอยู่ที่เดิม ปัจจุบันได้กลายเป็นสวนยางและสวนผลไม้ ส่วนบ้านน้ำไทรมีบางส่วนได้ย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม

จากการประกาศภาวะฉุกเฉิน เพื่อต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ได้เริ่มประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2492 และได้ยกเลิกเมื่อถึงปี พ.ศ. 2503 ซึ่งการเกิดขึ้นของหมู่บ้านแห่งใหม่ เมื่อเหตุการณ์สงบลง มีคนสยามจำนวนมากที่บ้านและเรือกวานไร่นาถูกทำลายหมด ไม่สามารถที่กลับไปอยู่ที่เดิมได้ มีอยู่จำนวนมากที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านแห่งใหม่อย่างถาวร เช่น บ้านนาซ่า บ้านท้ายตลาด บ้านประดู่ และบ้านตาเซะ เป็นต้น

พัฒนาการด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนสยามในมาเลเซีย

คนสยามในมาเลเซียสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษไทยในอดีต ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย นอกนั้นแล้วก็ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วไปในทุกรัฐของประเทศ แต่อย่างไรก็ตามหมู่บ้านของคนในแต่ละท้องถิ่นจะมีช่วงเวลาของการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะทางภูมิศาสตร์

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกันออกไป เมื่อนำเหตุการณ์สำคัญที่เกิดจากอดีตถึงปัจจุบันมาเป็นแนวทางในการพิจารณา สามารถแบ่งพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนสยามในมาเลเซียได้เป็น 3 ช่วงคือ

1. ชุมชนดั้งเดิม เริ่มตั้งแต่อดีตจนถึง พ.ศ. 2451 เป็นการตั้งถิ่นฐานของคนสยามในชุมชนดั้งเดิม ซึ่งเป็นช่วงที่ชุมชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรสยาม และในปัจจุบันยังตั้งบ้านเรือนและรวมตัวกันอยู่เป็นหมู่บ้าน /ชุมชน เช่น บ้านปลายระไม บ้านทุ่งควาย บ้านลำปา บ้านป่าดงแปลง อำเภอดัง รัฐเกดะห์ บ้านลำเต็น บ้านปลักคล้า อำเภอดัง เตอร์ป รัฐเกดะห์ และบ้านยุงกา บ้านบ่อเสม็ด บ้านโน อำเภอดัง รัฐกลันตัน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1 หมู่บ้านทุ่งควาย ตั้งอยู่ที่ตำบลป่าดงเกอ์เบา อำเภอดัง รัฐเกดะห์ เป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ของคนสยาม ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี้ไม่ต่ำกว่า 500 ปี ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านเป็นที่ราบ สภาพดินร่วนปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่ของหมู่บ้านเป็นทุ่งนาแต่ก็มีอยู่บ้างที่เป็นทุ่งนา ในบริเวณบ้านมักจะปลูกไม้ผล เช่น มะพร้าว เงาะ และทุเรียน เป็นต้น ไร่ในบริเวณบ้าน ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านไม่ปรากฏชัดแจ้งแน่นอน แต่ต่างก็ยืนยันว่าบ้านทุ่งควายเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ตั้งเป็นหมู่บ้านมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนกลาง มีวัดอยู่ 1 วัด ได้แก่ วัดโพธิเจติยาราม มีเจดีย์หลวง ปูทวดเหยียบน้ำทะเลจืดอยู่ 1 องค์ เป็นรูปทรงระฆังคว่ำ เป็นสถาปัตยกรรมแบบศรีลังกา ความเก่าแก่งานจะสร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่บัดนี้ได้มีการบูรณะขึ้นใหม่ โดยเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันพระมหาจิตต์ ญาณรังสี เจ้าอาวาส และชาวบ้านทุ่งควาย ในบ้านทุ่งควายในปัจจุบัน จะมีคนสยามตั้งบ้านเรือนอยู่ประมาณ 175 ครอบครัว ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา สวนยาง และรับจ้างทั่วไป เนื่องจากบ้านทุ่งควายเป็นชุมชนที่เก่าแก่ ประชาชนในหมู่บ้านนอกจากจะเป็นคนสยามแล้วก็มีชาวมลายูเชื้อสายจีนเข้ามาตั้งบ้านเรือนปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก และมีอยู่จำนวนมากที่มีการแต่งงานระหว่างคนสยามกับชาวมลายูเชื้อสายจีน การประกอบพิธีกรรมตามประเพณีของหมู่บ้านจึงมักจะมีที่ที่เป็นแบบไทยและแบบจีน

ที่วัดทุ่งควายมีตำนานที่เกี่ยวข้องกับหลวงพ่อดวงเหยียบน้ำทะเลจืดเมื่อครั้งการเคลื่อนย้ายศพจากที่ริมน้ำสุโขงเกอ์นารัง ตำบลกัวลาเกอ์นารังค์ อำเภอดัง รัฐเประ ผ่านสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งบ้านทุ่งควาย เพื่อนำศพของท่านไปทำพิธีฌาปนกิจที่วัดข้างใต้ซึ่งปัจจุบันชื่อว่า วัดราชบุรณะ ตำบลควนโนรี อำเภอดังโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า ศพหลวงพ่อดวงเหยียบน้ำทะเลจืดได้เคลื่อนย้ายมาจากบ้านป่าดงแปลงหรือวัดเทพสุวรรณาราม ได้เดินทางต่อไปทางทิศเหนือจนบรรลุถึงบ้านทุ่งควาย จึงได้พักศพหลวงพ่อดวงไว้ที่เนินดินแห่งหนึ่ง ต่อมาได้มีการสร้างวัดเรียกว่า “วัดทุ่งควาย” หรือ “วัดโพธิเจติยาราม” สถานที่พักศพหลวงพ่อดวงในปัจจุบัน เดิมเล่ากันว่าเป็นเพียงจอมปลวกใช้หินปีกเรียงหรือประดับไว้เป็นเครื่องหมาย ต่อมาได้สร้างเจดีย์ก่ออิฐและหินครอบของเดิมไว้ แต่ไม่ทราบชัดเจนว่าสร้างเมื่อใด ชาวบ้านเรียกว่า “พ่อท่านเจดีย์” เกี่ยวกับการสร้างเจดีย์มีเรื่องเล่ากันมาว่าในกลางคืนมีผู้ชายคนหนึ่งเป็นผู้มีกำลังมาก ชาวบ้านเรียกว่า “เฒ่าตาต่อได้รัง” หรือ “ตาเตะตาลัง” เป็นผู้ไปแบกหินมาจากควนจุก ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากวัดทุ่งควายประมาณ 200 เมตร การสร้างนั้นจะไม่ให้ใครพบเห็น แต่สร้างไม่เสร็จก็รุ่งสว่างเสียก่อน เฒ่าตาต่อได้รัง จึงได้ทิ้งหินไว้ใต้ต้นไทรหน้าวัด 2 ก้อน ซึ่งมีหลักฐานมาจนปัจจุบัน รูปทรงเจดีย์องค์เดิมนั้นเป็นรูปสี่เหลี่ยมองค์ระฆังคว่ำ ฐานทั้ง 4 ทิศ มีหลักหินศิลาแลงปักไว้เป็นเขต หินบางหลักหักเป็นหน้าคน

ด้านหน้าเจดีย์ทางทิศตะวันออกมีศาลาประดิษฐานรูปปั้นนางสิวก้าวชาวบ้านแหลมจาก ตำบลปากรอ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ไปสร้างไว้เมื่อ พ.ศ. 2505 ส่วนข้างเจดีย์ด้านทิศเหนือมีเนินดินเป็นสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ชาวบ้านเรียกว่า “ทวดโนราอินทอง” (ชัยวุฒิ พิชะกุล. 2547: 20 – 21)

แต่ในปัจจุบันเจดีย์ดังกล่าวได้รับการบูรณะขึ้นใหม่แล้ว

ตัวอย่างที่ 2 บ้านลำเต็น กำปงลำเต็น ตำบลเตอกายคีรี อำเภอบาตังเตอร์ป รัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไปของบ้านลำเต็น ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบสูงสลับกับยอดเนินเขาเล็ก ๆ และทุ่งนาสลับกับเนินเขา มีสวนยางพารา สวนผลไม้ และป่าไม้เบญจพรรณ

ประวัติความเป็นมาของบ้านลำเต็น ชาวบ้านได้เล่าให้ฟังว่าเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่มาก ทางด้านทิศเหนือของวัดลำเต็นในปัจจุบันมีลักษณะเป็นเนินดินสูงที่กว้างมาก เดิมนี้เป็นบริเวณวัด ประกอบด้วยโบสถ์ ศาลาการเปรียญ และกุฏิ แต่ถูกเผาด้วยสงครามคอมมิวนิสต์ในปี พ.ศ. 2496 เกี่ยวกับเรื่องราวของวัดที่เกี่ยวข้องกับบ้านลำเต็น มีนักวิชาการชาวญี่ปุ่นชื่อ Keiko Kuruda แห่งมหาวิทยาลัย Kagoshima ได้กล่าวไว้ว่า จากการรวบรวมเอกสารของสุลต่านอับดุลฮามิดของเกดะห์ ในปี พ.ศ. 2433 โดยเอกสารต้นฉบับเขียนด้วยลายมือเป็นภาษาของมาเลเซียที่เป็นภาษา ยาวี ได้บันทึกไว้ว่าในรัฐเกดะห์จะพบวัดไทยอยู่ 13 วัด กระจุกตัวหนาแน่นอยู่รอบ ๆ ภูเขาประะ มีวัดลำเต็นเป็นวัดใหญ่ที่สุด มีพระสงฆ์จำพรรษาอยู่ทั้งสิ้น 22 รูป จากคำบอกเล่าและเอกสารหลักฐานระบุว่า เป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดในบริเวณหมู่บ้านในท้องที่ป่าดงแปลง ป่าดงเกอร์เบา และเตอกายคีรี ซึ่งตั้งขึ้นก่อนหน้านี้ประมาณ 100 ปี แต่หลักฐานที่เป็นเอกสารได้สูญหายไปหมด จากการถูกเผาเมื่อสงครามคอมมิวนิสต์ในปี พ.ศ. 2496 (Keiko Kuruda. 2002: 2) หากนำข้อมูลจากการบันทึกของสุลต่านอับดุล ฮามิด มาพิจารณาก็แสดงว่าหมู่บ้าน ลำเต็นเป็นหมู่บ้านของชนชาติไท มาแล้วประมาณ 300 ปี และ 13 วัดที่สร้างขึ้นใกล้เคียงกับวัดลำเต็นได้แก่ วัดปลักคล้า วัดบาลิง วัดคลองช้าง วัดสระหลวง วัดวิสุทธิประดิษฐาราม (วัดปลายระไม) วัดโพธิเจติยารา (วัดทุ่งควาย) วัดลำป่า วัดเทพสุวรรณาราม (วัดป่าดงแปลง) วัดธรรมศิริวาราม (วัดกงหรา) วัดจันทร์หอม วัดลำเต็น วัดท่านาหารา และวัดป่าดงปูลิงห์ (วัดถ้ำศรีวังษ์)

บ้านลำเต็นในปัจจุบันมีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 170 ครอบครัว มีประชากรประมาณ 750 คน นับถือศาสนาพุทธ ครั่งครัดตามขนบธรรมเนียมที่มีอยู่เดิม เช่น ประเพณีการแต่งงาน วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันวิสาขบูชา เป็นต้น ชาวบ้านลำเต็นประมาณร้อยละ 90 มีอาชีพทำสวนยางพาราและทำนา ที่เหลือประมาณร้อยละ 10 จะมีอาชีพรับจ้างตามโรงงานและเป็นลูกจ้างในห้างสรรพสินค้าในตัวเมือง ลอสสตาร์ อำเภอกอตาสตาร์ รัฐเกดะห์ ลักษณะเด่นของชาวบ้านลำเต็นในการยังชีพก็คือแต่ละบ้านจะนิยมปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองจำพวกขิง ข่า ตะไคร้ มะกรูด มะนาว กะเพรา และพริก เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วในบริเวณหมู่บ้านก็มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สามารถหาสัตว์น้ำมาเลี้ยงชีพได้ และสามารถล่าสัตว์ป่าในพื้นที่โดยรอบมาประกอบอาหารได้ โดยเฉพาะหมู่บ้านจะมีอยู่จำนวนมาก

ตัวอย่างที่ 3 บ้านบาลิงนอก ตั้งอยู่ที่กำปงบาลิง ตำบลเปอกัน บาลิง อำเภอบาลิง รัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา มีแม่น้ำบาลิงไหลผ่าน ในปัจจุบันบ้านบาลิงนอกมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น อันเนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับตัวอำเภอซึ่งมีตลาดบาลิงเป็นย่านการค้า

แต่ทางด้านตอนเหนือซึ่งเป็นที่ราบเชิงเขานั้นจะมีการปลูกยางพาราและทำสวนผลไม้จำพวกทุเรียนเงาะ และอื่น ๆ

ประวัติความเป็นมาของบ้านลาลิงนอก มีการบอกเล่าต่อ ๆ กันมาว่า บ้านบาลิงเดิมอยู่ที่ปูไหล ซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของบ้านบาลิงนอกในปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 2 กิโลเมตรและมีการสร้างวัดขึ้นที่นั่นด้วย บ้านปูไหลแห่งนี้มีพี่น้องมุสลิมอยู่ทางตอนเหนือขึ้นไปเล็กน้อย พี่น้องมุสลิมซึ่งอยู่ใกล้กันเกิดเจ็บป่วยอยู่เนื่อง ๆ จึงขอร้องคนไทยให้ย้ายวัดและครอบครัวย้ายไปตั้งอยู่ในพื้นที่ทางตอนเหนือ ซึ่งปัจจุบันนี้อยู่บริเวณโรงพยาบาลเก่าบาลิง ต่อมาได้เกิดสงครามครั้งใหญ่แต่ไม่สามารถระงับที่แน่นอนได้ ชาวบ้านลาลิงจึงได้ช่วยกันเก็บโบราณวัตถุ เช่น พระพุทธรูปทอง เงินหรือที่สำคัญ ๆ ไปซ่อนไว้ที่ถ้ำภูเขาบาลิง และคนไทยในบ้านบาลิงก็ได้แตกหนีกระจัดกระจายไปตามสถานที่ต่าง ๆ ในสมัยต่อมาเมื่อสงครามสงบมีบางส่วนกลับมาอยู่ที่หมู่บ้านบาลิงอีกครั้ง และได้ช่วยกันสร้างวัดแห่งใหม่ที่ควนโคกควด ปัจจุบันเป็นบ้านพักของนายอำเภอบาลิง ต่อมาได้หารือกันว่าวัดไกลจากท่าน้ำ การคมนาคมทางเรือไม่สะดวก จึงได้ช่วยกันสร้างวัดในที่แห่งใหม่ที่ใกล้ท่าน้ำก็คือคลองบาลิงในปัจจุบันและต่อมาจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดพระธาตุปาลีไลย์ (พระมหาประเสริฐ จิตตวโร. 2542 : 4)

บ้านบาลิงนอกในปัจจุบันมีสภาพเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น มีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 50 ครอบครัว มีประชากรประมาณ 220 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา รับจ้าง และมีอยู่บ้างที่มีอาชีพค้าขาย คนสยามที่นับถือศาสนาพุทธใช้ภาษาไทยถิ่นในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีโดยใช้แนวทางของพระพุทธศาสนา

ตัวอย่าง 4 หมู่บ้านกาไหลตั้งอยู่ที่ตำบลเยอร์เนอรี อำเภอเซะ รัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไป บ้านกาไหลมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขาในอาณาบริเวณพื้นที่ขนาดใหญ่ มีคลองกาไหลซึ่งเป็นลำคลองขนาดใหญ่ที่ไหลผ่าน และมีลำคลองขนาดเล็กซึ่งเป็นลำคลองสายย่อยไหลมาบรรจบทำให้พื้นที่บริเวณนี้เหมาะแก่การทำนา ทำไร่ ทำสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำสวนยาง เนื่องจากเป็นที่ราบเชิงเขาไม่มีน้ำขัง พื้นดินเป็นดินดี มีความอุดมสมบูรณ์

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ซึ่งมีพระราชธรรมจารย์ (ฤทธิ พรหมสารโ) อดีตเจ้าอาวาสวัดกาไหลและอดีตเจ้าคณะรัฐเกดะห์ (มีชีวิตระหว่าง พ.ศ. 2451 – 2538 อายุ 87 ปี) ได้เขียนบันทึกสรุปได้ว่า บ้านกาไหลนี้คนที่มาเบิกป่า คือพ่อท่านอาจารย์ยอด วัดป่าดงแปลง ตำบลป่าดงแปลง อำเภอเป็นดั่ง รัฐเกดะห์ ท่านอาจารย์ยอดได้มาดูสถานที่ก่อน ตรวจสอบเห็นภูมิที่ดีแล้วท่านก็กลับไปนำชาวบ้านและบอกว่า ที่คลองกาไหลนั้นพื้นที่ดีหากินได้ง่ายมีทั้งคลองใหญ่และคลองเล็ก ต่อมาเมื่อชาวบ้านทยอยกันมาอยู่มาเข้า เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2331 ก็ได้ตั้งสำนักสงฆ์ขึ้น ส่วนชาวบ้านที่มาอยู่ได้ทำไร่ปลูกข้าว เมื่อเสร็จฤดูปลูกข้าวก็ปลูกอ้อย นำอ้อยมาหนิบและนำมาเคี้ยวเป็นน้ำตาล ครั้งแรกมาตั้งสำนักสงฆ์อยู่ที่โคกเหนือปากคลองกาไหล ประมาณปี พ.ศ. 2334 ซึ่งเป็นบริเวณที่ชุมชนตั้งบ้านเรือนอยู่ในขณะนี้ เดิมนั้นเรียกว่า บริเวณลุ่มแม่น้ำกิงกู ซึ่งอยู่ในเขตบ้านกาไหล ต่อมาท่านอาจารย์ยอดตรวจหาที่สร้างวัดท่านมาเห็นที่สร้างวัดอยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นที่มีชัยภูมิคืออยู่ริมคลองเล็กและติดกับคลองใหญ่ ท่านย้ายสำนักสงฆ์มาที่ปากคลองกาไหล ท่านมาตั้งสำนักสงฆ์ใหม่ซึ่งเป็นพื้นที่วัดกาไหลในปัจจุบันนี้ ท่านมาจำพรรษาอยู่ที่นี้จนกระทั่งท่านชราภาพ ต่อมาท่านอาพาธลง ชาวบ้านและญาติพี่น้องได้มานิมนต์ท่านให้กลับไปวัดป่าดงแปลง ที่วัดกาไหลได้มีสมภารต่อมาอีกทั้งหมด 6 รูป คือ 1. พ่อท่านอาจารย์ยอด อายุ 89 ปี พรรษา 68 2. พ่อ

ท่านจิ๋ว อยู่ 9 พรรษา 3. พ่อท่านราช อยู่ 8 พรรษา 4. พ่อท่านเงิน อายุ 85 ปี อยู่ 64 พรรษา 5. พ่อท่านสีแก้ว อยู่ 19 พรรษา และ 6 พระราชธรรมอาจารย์ อายุ 18 ปี อยู่ 68 พรรษา (วัดไทยเซตวัน. พระธรรมจารย์. 2540: 11 – 17)

หมู่บ้านกาไหลในปัจจุบันมีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 250 ครอบครัว ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพการทำสวนยาง ทำนา ทำสวนผลไม้ รับจ้างทั่วไป มีอยู่บ้างที่รับราชการ ใช้ภาษาไทยถิ่นในชีวิตประจำวัน มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย แต่มีความขยันขันแข็ง มีการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีไทยไว้เป็นอย่างดี ทั้งหมดยังนับถือศาสนาพุทธ วัดยังเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรมทางประเพณีและการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

2. ชุมชนที่เกิดขึ้นเมื่อครั้งอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ. 2542 – 2499 เป็นช่วงที่อังกฤษเข้าไปปกครองมาเลเซีย ส่วนรัฐประอังกฤษได้เข้าไปปกครองอยู่ก่อนแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2369 ชุมชนของคนสยามที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ส่วนใหญ่มาจากปัจจัย 2 ประการคือ การบุกเบิกที่ทำกินแห่งใหม่และการประกาศภาวะฉุกเฉินอันเนื่องมาจากการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์มาลายา ที่มีการตั้งบ้านเรือนและรวมตัวอยู่กันเป็นหมู่บ้าน ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่าง 1 บ้านประดู่ตั้งอยู่ที่กำปงตันหยง ปิริง ตำบลประดู่ อำเภอป่าตองเตอรี่ปริรัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูงปกคลุมด้วยป่าไม้เบญจพรรณ สวนยางพาราและสวนผลไม้ มีคลองประดู่ไหลผ่านตอนท้ายของหมู่บ้านจากทางทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านได้อาศัยน้ำจากแห่งนี้ในการอุปโภคและบริโภค รวมทั้งด้านการเกษตรและบ้านเรือนของชาวบ้านส่วนใหญ่สร้างด้วยไม้ชั้นเดียว ยกพื้นหรือบ้านก่ออิฐถือปูน ปลูกตามสองข้างถนนของหมู่บ้านในลักษณะรวมกันเป็นกลุ่ม

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านจากปากคำบอกเล่าได้กล่าวว่า ในห้วงปี พ.ศ. 2491 เกิดการประกาศภาวะฉุกเฉินของรัฐบาล อันเนื่องมาจากการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ในมาเลเซีย เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมพื้นที่และสถานการณ์ได้โดยสะดวก จึงได้มีการย้ายครอบครัวที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนตอนเหนือของรัฐเกดะห์ โดยรัฐบาลได้จัดสถานที่ให้มาอยู่รวมกันที่บ้านประดู่เป็นการชั่วคราว โดยมีชาวบ้านจากบ้านคลองหะ บ้านแม่น้ำ บ้านหาดใหญ่ บ้านลำไป และบ้านปาดังเซอไน ซึ่งบ้านเหล่านี้ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอป่าตองเตอรี่ปริรัฐเกดะห์ ในปัจจุบันเข้าไปอยู่แต่ มีคนสยามบางส่วนไม่ยอมเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่ทางการประเทศมาเลเซียจัดให้มาอยู่ร่วมกัน จึงได้ย้ายครอบครัวไปอยู่ที่บ้านสำนักเงาะ บ้านสวนขาม บ้านน้ำเชี่ยว อำเภอสะบ้าย้อยจังหวัดสงขลา ต่อมาเมื่อเหตุการณ์สงบลงปกติ จึงให้ประชาชนย้ายกลับที่เดิมได้

ในปัจจุบันบ้านประดู่มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 180 ครอบครัว จำนวนประชากรทั้งหมด 870 คน ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย มีความรักใคร่กลมเกลียวให้ความเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน ทั้งคนในหมู่บ้านและผู้มาเยือน ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทยไว้อย่างมั่นคง เช่น การทำบุญตักบาตร เข้าวัดฟังธรรม และประเพณีต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับภาคใต้ของไทย มีวัดอยู่ 1 แห่ง คือ วัดพิบูลธาราราม ในวัดมีการสอนภาษาไทยและธรรมศึกษา ชาวบ้านมีอาชีพทำสวนยาง ทำนา ทำสวนผลไม้และรับจ้าง

ตัวอย่าง 2 บ้านศรีราซ้อ ตั้งอยู่ที่กำปงศรีราซ้อ ตำบลปูไหล อำเภอบาลิง รัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไปของบ้านศรีราซ้อเป็นที่ราบเชิงเขา มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติไหลผ่านหลายสาย

ประชาชนในหมู่บ้านจะใช้น้ำเหล่านี้ในการทำเกษตร สำหรับน้ำเพื่อบริโภคในหมู่บ้านมีน้ำประปา เข้าถึงทุกครัวเรือน เนื่องจากมีประปาประจำหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล นอกจากนี้ ในบางครอบครัวมีบ่อน้ำบาดาลอยู่ด้วย ซึ่งทำให้ชาวบ้านมีน้ำสำหรับการบริโภค เพียงพอตลอดปี มีแหล่งอาหารเพียงพอต่อการบริโภค ทั้งที่เกิดจากการเพาะปลูกของประชาชนเอง สัตว์ป่าที่หาได้ รวมถึงการซื้ออาหารตามร้านค้าที่มีอยู่ในหมู่บ้าน และผู้นำของหมู่บ้านจะได้รับการ คัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน ให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน และโดยตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จะได้เป็นสมาชิก หรือแกนนำพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลประจำหมู่บ้านอีกตำแหน่งหนึ่ง

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านศรีราช้อ จากการให้ปากคำของชาวบ้านได้เล่าให้ฟังว่า บ้านศรีราช้อก่อตั้งขึ้นตั้งแต่สมัยสงครามเอเชียบูรพา หรือสมัยสงครามญี่ปุ่นประมาณปี พ.ศ. 2482_ในขณะนั้นมีประชากรอยู่ประมาณ 10 ครอบครัวยังไม่มีชื่อหมู่บ้านและถนนตัดผ่าน สาเหตุที่เรียกชื่อว่าหมู่บ้านศรีราช้อนั้น เนื่องจากในสมัยนั้นบริเวณหมู่บ้านเป็นป่าดงดิบ บริเวณที่ตั้ง หมู่บ้านเป็นโป่งสัตว์ ภาษามาลายูพื้นเมืองเรียกว่า “ ศรีราช้อ ” หรือถ้าแปลเป็นภาษาไทยก็จะ เรียกว่า “บ้านโป่งช้อ” หรือ “ปงช้อ” อยู่ห่างจากอำเภอบาลิง รัฐเกดะห์ 15 กิโลเมตร (เพียร พิระกุล ผู้ให้สัมภาษณ์, คำนวน นวลสนอง เป็นผู้สัมภาษณ์ที่บ้านศรีราช้อ ตำบลปูลูไหล อำเภอ บาลิง รัฐเกดะห์ เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2550)

หมู่บ้านศรีราช้อในปัจจุบัน มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 110 ครอบครัว มีประชากรที่ เป็นคนสยามประมาณ 450 คน ร้อยละ 99 เป็นคนสยาม และเป็นชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน ประมาณร้อยละ 1 บ้านศรีราช้อยังคงดำเนินวิถีชีวิตแบบไทยมีการรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ อย่างเหนียวแน่นสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องโดยตลอด ราษฎรบ้านศรีราช้อนับถือศาสนาพุทธ มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาและเชื่อว่าตนเองมีบรรพบุรุษมาจากประเทศไทย มีการติดต่อไปมา หาสู่กับคนไทยด้านอำเภอบาง จังหวัดยะลาของไทยมาโดยตลอด ซึ่งบางคนมีญาติพี่น้องอยู่ใน ประเทศไทยด้วย มีการจัดกิจกรรมและทำบุญตามประเพณีต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี ชาวศรีราช้อมี ความรักสงบ อยู่อย่างเรียบง่ายไม่ถือตัว มีความจริงใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็น สังคมแบบเครือญาติทุกคนให้ความเคารพซึ่งกันและกันอย่างนอเนียงไม่มีการลักขโมยหรือการ ทะเลาะกันในหมู่บ้าน ไม่มีบุคคลหรือกลุ่มคนที่ตั้งตัวเป็นผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านไม่ ค่อยให้ความสนใจในเรื่องการเมือง ส่วนใหญ่จะมุ่ง การทำมาหากิน เลี้ยงชีพด้วยการทำสวน ยางพาราและสวนผลไม้ของตนเองและครอบครัว ในการสื่อสารใช้ภาษาไทยถิ่นภายในหมู่บ้าน สำหรับการติดต่อราชการ หรือสนทนากับคนต่างภาษา หรือคนต่างถิ่นจะใช้ภาษามาลายูในการ ติดต่อสื่อสารเป็นหลัก มีวัดอยู่ 1 แห่ง คือวัดวิบูลย์วราราม และที่วัดแห่งนี้มีการเรียนการสอน ภาษาไทยด้วย ในแต่ละวันจะมีนักเรียนมาเรียนอยู่ในตอนเย็น หรือวันหยุดเรียนของรัฐบาลประมาณ 40 คน

การจัดเก็บภาษีของรัฐบาลมาเลเซียเหมือนกับหมู่บ้านอื่น ๆ ได้กำหนดการภาษีปีละ

1 ครั้ง ซึ่งเรียกเก็บจากอุปกรณ์ เครื่องใช้ และ อื่น ๆ เช่น

- เครื่องใช้ไฟฟ้า	ประมาณ 200 – 1,200 บาท / ชิ้น / ปี
- รถยนต์เกาและใหม่	ประมาณ 900 – 3,000 บาท / ชิ้น / ปี
- รถจักรยานยนต์	ประมาณ 270 – 500 บาท / ชิ้น / ปี

- สัตว์เลี้ยง สุนัข, นกเขา ประมาณ 50 บาท / ชิ้น / ปี
- ที่ดิน ประมาณ 300 – 500 บาท / ชิ้น / ปี

ตัวอย่าง 3 บ้านตาเซะ ตั้งอยู่ที่กำแพงตาเซะ ตำบลปลุกก่อเซม้ง อำเภอเปิงกาฉันฮูรัฐประะ ลักษณะทั่วไปบ้านตาเซะ ที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นที่ราบเชิงเขาเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีความเจริญกว่าหมู่บ้านของคนสยามอื่นหลายหมู่บ้าน มีพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก จึงทำให้มีอาหารการกินที่อุดมสมบูรณ์ ปริมาณอาหารและคุณภาพเพียงพอกับความต้องการของราษฎรในหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน มีการให้ข้อมูลว่า บ้านตาเซะ เกิดขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2496 โดยในช่วงแรก ราษฎรบ้านตาเซะอพยพมาจากบ้านโก๊ะระโน และอพยพมาจากบ้านน้ำไทร อันเนื่องมาจากการประกาศภาวะฉุกเฉินของรัฐบาลมาเลเซียในยุคนั้น และนำชาวบ้านมารวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นการชั่วคราว ซึ่งในช่วงนั้นมีโจรจิ้งคอมมิวนิสต์ได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อบ้านโก๊ะระโนและบ้านน้ำไทร ต่อมาเมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองสงบราษฎรก็ไม่ได้อพยพกลับไปตามสถานที่อยู่เดิม เพราะบ้านเรือนถูกทำลายไปมาก และสถานที่ที่มาอยู่ชั่วคราวก็มีความสะดวกสบายกว่า จึงได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านตาเซะจนถึงปัจจุบัน

บ้านตาเซะในปัจจุบันตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่มก้อน ที่อยู่อาศัยอาคารบ้านเรือนสร้างอยู่อย่างถาวร มีระเบียบ มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในหมู่บ้านให้ดีขึ้น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน บ้านตาเซะมีประชากรประมาณ 380 ครอบครัว มีจำนวนประชากรประมาณ 1,600 คน ใช้ภาษาไทยถิ่นในชีวิตประจำวัน และราษฎรในบ้านตาเซะยังมี การติดต่อเดินทางไปมาหาสู่กับคนไทยด้านอำเภอเบตงของไทยมาโดยตลอด และยังคงรักษาความเป็นไทย มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทยไว้อย่างเหนียวแน่น มีวัดอยู่ 1 วัด คือ วัดอินทราวาส มีการสอนภาษาไทยให้แก่เยาวชนด้วย โดยมีพระครูเวชการโกศล (พระพยอม โสธโน) เป็นเจ้าอาวาส ราษฎรส่วนใหญ่ยึดอาชีพการทำสวนยาง ทำสวนผลไม้ และบางครอบครัวขายของชำ

ตัวอย่างที่ 4 บ้านไม้สน ตำบลอาเยอร์ปุเต๊ะ อำเภอเปิงตัง รัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไปที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นที่ราบเชิงเขาขนาดใหญ่ มีถนนเข้าหมู่บ้านสะดวก ในส่วนของสถานที่ตั้งวัดและบ้านเรือนจะตั้งอยู่ในที่เนินสูง และลาดต่ำลงไปรอบ ๆ หมู่บ้านในสถานที่ตั้งของบ้านเรือน เป็นพื้นที่ต่ำหรือที่ลุ่มก็จะมีการทำนาและรอบ ๆ บ้าน ที่สูงขึ้นไปก็จะมีปลูกยางพาราและทำสวนผลไม้ เช่น มังคุด ลางสาด เป็นต้น ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ของบ้านไม้สนมีความเหมาะสมอย่างมากในการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านไม้สน ชาวบ้านไม้สนรุ่นแรก ๆ อพยพมาจากพื้นที่บริเวณกำแพงบิงบลาปะบะบูหยัง ตำบลสุโหงปัตตานี อำเภอแก้วลามา รัฐเกดะห์ และได้อพยพมาอยู่ที่บ้านไม้สนในปัจจุบัน เนื่องจากในปี พ.ศ. 2452 ไทยได้เสียดินแดนให้แก่อังกฤษ เมื่อราชอาณาจักรไทยหมดอำนาจลง การปกครองภายในรัฐเกดะห์อังกฤษได้ให้อำนาจแก่สุลต่านมากขึ้น และในขณะนั้นสุลต่านมีความประสงค์ที่จะได้พื้นที่บริเวณกำแพงบิงบลาปะบะบูหยังมาไว้ทั้งหมด จึงพยายามผลักดันให้คนไทยกลับมาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทยทั้งหมด ชาวบ้านกลุ่มดังกล่าวจึงได้อพยพขึ้นมาทางทิศเหนือ ซึ่งบางกลุ่มก็ได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยบริเวณอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา แต่อีกกลุ่มหนึ่งเมื่อเดินทางมาถึงบ้านไม้สนในปัจจุบัน ได้พบพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นที่ราบเชิงเขามีลำคลอง

ไหลผ่าน และสามารถตั้งบ้านเรือนเป็นที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งแต่แรกเริ่มของการเดินทางมาพบบริเวณแห่งนี้มีต้นสนขนาดใหญ่อยู่ 1 ต้น และมีต้นมะพร้าวอยู่ 2 ต้น จึงมีการหักล้างถางพงและเบิกป่าเพื่อสร้างหมู่บ้านแรกเริ่มมีประมาณ 10 ครอบครัว และอีกกลุ่มหนึ่งได้อพยพมาจากบ้านคลองแงะอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อพยพเข้ามาสมทบอีกหลายครอบครัว ต่อมาบ้านไม้สนจึงมีประชากรเพิ่มมากขึ้น

ครั้นถึงปี พ.ศ. 2490 พระราชาธรรมจารย์ เจ้าอาวาสวัดกาไหล เมื่อครั้งเป็นท่านพระครูปฏิญาณธรรมศต หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า พ่อท่านกาไหลหรือพ่อท่านฤทธิ์ เมื่อท่านเห็นว่าบ้านไม้สนมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงได้สร้างสำนักสงฆ์ป่าช้าศาลานุประดิษฐ์ขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อให้พระสงฆ์ได้เข้ามาจำพรรษา ชาวบ้านได้ทำบุญและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เมื่อถึงปี พ.ศ. 2491 จึงเกิดสงครามผู้ก่อการร้ายโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายูขึ้น ในปี พ.ศ. 2496 ทางรัฐบาลมาเลเซียในขณะนั้นจึงได้อพยพชาวบ้านไม้สนทั้งหมดไปอยู่ที่บ้านทุ่งวัว เขตอำเภอแก้วลา มูดา รัฐเกดะห์ ทั้งหมด ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านไม้สนประมาณ 20 กิโลเมตร ย้ายไปอยู่ที่บ้านทุ่งวัวประมาณ 3 ปี เมื่อถึงปี พ.ศ. 2499 เหตุการณ์สงบ จึงได้อพยพกลับมาที่บ้านไม้สนในปัจจุบัน เหตุการณ์ในครั้งนี้ได้สร้างความเดือดร้อนให้ชาวบ้านไม้สนอย่างแสนสาหัส อาคารบ้านเรือน เรือกสวนไร่นา และสำนักสงฆ์ถูกทำลายเสียหายเกือบทั้งหมด เมื่อกลับมาอยู่ที่บ้านไม้สนอีกครั้งอาคารบ้านเรือนก็สร้างขึ้นใหม่ สร้างวัดขึ้นในสถานที่แห่งใหม่แต่ไม่ไกลจากที่เดิมมากนัก เปลี่ยนชื่อจากสำนักสงฆ์ป่าช้าศาลานุประดิษฐ์ เป็นวัดเทพบัณฑิต หรือวัดไม้สนในปัจจุบัน

บ้านไม้สนในปัจจุบันมีคนสยามอาศัยอยู่ประมาณ 150 หลังคาเรือน มีความเป็นอยู่เรียบง่าย รักความสงบ รักถิ่นกำเนิด มีวัดเป็นศูนย์รวมใจ และชาวบ้านไม้สนได้ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีไทยในการดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัด มีความรักความสามัคคีของคนในหมู่บ้านอย่างเหนียวแน่น

ตัวอย่างที่ 5 บ้านใน อำเภอตุมปัต รัฐกลันตันอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร ซึ่งชาวบ้านได้เล่าว่า คนสยามที่นับถือศาสนาพุทธได้บุกเบิกและจัดตั้งหมู่บ้านนี้เป็นครั้งแรกในรัฐ กลันตัน เมื่อประมาณ 600 ปีมาแล้ว และสร้างที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำกลันตัน และได้สร้างวัดชลประชุมธาตุนารามขึ้น ซึ่งความหมายของชื่อวัดชลประชุมธาตุนาราม มาจากการที่วัดตั้งอยู่ใกล้ลุ่มแม่น้ำเซอแลง ซึ่งชาวไทยพุทธเกือบทั่วรัฐกลันตันมักจะนำอัฐิของญาติพี่น้องมาเก็บไว้ที่วัดชลประชุมธาตุนารามซึ่งจะมีประเพณีบังสุกุลบวเพื่อให้อัฐิเหล่านั้นได้มากราบไหว้อัฐิของปู่ย่าตายาย ประเพณีนี้มีขึ้นในคืนก่อนวันขึ้นปีใหม่ตามปีพุทธศักราช เมื่อถึงวันดังกล่าวชาวไทยพุทธที่อาศัยอยู่ในรัฐกลันตันและคนไทยในภาคใต้ของประเทศไทยบางส่วนที่นำอัฐิของปู่ย่าตายายมาเก็บไว้ และวัดแห่งนี้มีเจ้าอาวาสสืบต่อกันมาไม่น้อยกว่า 12 รูป เจ้าอาวาสรูปที่สำคัญคือ พระครูโสภาสพุทธคุณที่สังฆปาโมกข์ (พระครูแก้ว) อุปสมบทเป็นภิกษุประมาณปี พ.ศ. 2414 ตอนอายุ 23 ปี ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสในปี พ.ศ. 2422 ได้รับพระราชทานสมณะศักดิ์ด้วยนามพระครูโสภาสพุทธคุณที่สังฆปาโมกข์ หัวห้าสงฆ์ของรัฐกลันตัน จาก รัชกาลที่ 5 เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2451 มรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อปี พ.ศ. 2475 และปัจจุบันมีพระครูเกษมธรรมวิภาชเป็นเจ้าอาวาส

3. ชุมชนที่เกิดหลังมาเลเซียได้เอกราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 – ปัจจุบัน เมื่ออังกฤษได้มอบเอกราชให้แก่มาเลเซีย เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2500 จากนั้นชนชาติไทที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษในดินแดนของมลายูก็ได้รับสัญชาติเป็นมาเลเซีย และจะเรียกสถานภาพของตนเองว่าเป็นคนสยาม ซึ่งคนสยามมาแต่เดิม และชุมชนของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทที่เกิดขึ้นในช่วงนี้มาจาก 2 ปัจจัยสำคัญ คือ การบุกเบิกพื้นที่เพื่อทำกิน และรัฐบาลมาเลเซียจัดตั้งนิคมสร้างตนเองที่มีการตั้งบ้านเรือนและรวมตัวกันเป็นหมู่บ้าน / ชุมชน ดังตัวอย่างจากแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เช่น

ตัวอย่าง 1 บ้านสิรินิคม ตั้งอยู่ที่บ้านกัวนาไป ตำบลสุสบาห์ อำเภอกูบังปาสุ รัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไปของบ้านสิรินิคม ตั้งอยู่ในที่ราบเชิงเขา พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูเขาสูง ทางด้านทิศเหนือและตะวันตกมีสวนยางพารา และป่าไม้เบญจพรรณสลับกับมีต้นไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น และเป็นพื้นที่เนินเขาสลับที่ราบเชิงเขา มีลำธารเล็ก ๆ ตามแนวร่องเขาด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ไหลจากทิศเหนือไปทิศใต้ จะมีปริมาณน้ำมากในฤดูฝน สภาพพื้นดินเป็นดินร่วนปนทรายเหมาะแก่การเพาะปลูก พื้นที่ของหมู่บ้านร้อยละ 95 ทำสวนยางพารา ส่วนที่เหลือร้อยละ 5 เป็นสวนผลไม้และที่อยู่อาศัย ลักษณะของบ้านเรือนเป็นอาคารถาวร เป็นบ้านก่ออิฐถือปูน ชั้นเดียว ไม่ยกพื้น และมีบ้านสองชั้นครึ่งปูนครึ่งไม้อยู่ด้วย

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ซึ่งบ้านสิรินิคมก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2508 รัฐบาลมาเลเซีย ได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเอง แบ่งที่ดินให้แก่ผู้ไม่มีที่ทำกินโดยแบ่งให้ผู้เช่าอาศัยทำกิน 60 ครอบครัวยุ่ ละประมาณ 16 ไร่ ได้แบ่งเป็นพื้นที่อยู่อาศัย 4 ไร่ ทำกิน 7 ไร่ และสวนไม้ผล 5 ไร่ จัดให้คนมาเลเซียเชื้อสายไทเข้าอยู่ 25 ครอบครัวยุ่ คนมาเลเซียภูมิบุตรเข้าอยู่ 35 ครอบครัวยุ่ แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 เขตการปกครอง และได้จัดตั้งผู้นำของแต่ละกลุ่ม โดยกลุ่มคนมาเลเซีย เชื้อสายไทแต่งตั้งนายเพชร สามารถกิจเป็นผู้นำ คนมาเลเซียเชื้อสายมลายู (ภูมิบุตร) เป็นผู้นำและในการจัดตั้งหมู่บ้านสิรินิคมขึ้นรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามโจรก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ดังกล่าว รายได้ของครอบครัวในช่วงที่เพิ่งได้เข้าไปอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน รัฐบาลได้ปลูกสวนยางพาราให้ทุกครอบครัวแล้วให้ดูแลรักษา โดยรัฐบาลให้ค่าดูแลรักษาจนสามารถกรีดยางได้ เมื่อน้ำยางมารัฐบาลจะเป็นผู้รับซื้อ แล้วหักร้อยละ 20 จากรายได้เข้ารัฐเพื่อเป็นการผ่อนชำระที่ดิน และทุนที่รัฐบาลสนับสนุน มีกำหนด 10 ปี เมื่อครบกำหนดรัฐบาลจะโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่ผู้เช่าอาศัยทำกินทั้ง 60 ครอบครัวยุ่ ในกรรมสิทธิ์ที่ดินจะระบุเพื่ออยู่อาศัยทำกิน และสามารถเป็นมรดกตกทอดได้ แต่ห้ามขาย

หมู่บ้านสิรินิคมในปัจจุบันมีคนสยาม 35 ครอบครัวยุ่ มีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติ มีการไปมาหาสู่กันกับคนมาเลเซียเชื้อสายไทในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน บริเวณบ้านพักอาศัยมีการปลูกพืชผักสวนครัว มีการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไว้เป็นอย่างดี มีการปลูกฝังบุตรหลานให้ปฏิบัติกิจทางศาสนาและประเพณีไทยมาโดยตลอด การแต่งกายตามสมัยนิยมตามแบบคนไทยทั่วไป

ตัวอย่าง 2 หมู่บ้านกำปงตัส ตำบลปูไหล อำเภอบาลิง รัฐเกดะห์ ลักษณะทั่วไปราษฎรตั้งบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนแบบหลวม ๆ ตามที่ดินของตนเอง อาคารบ้านเรือนสร้าง

อยู่อย่างถาวร ราษฎรมีการรวมกลุ่มกันพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในหมู่บ้านให้ดีขึ้น มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งบ้านกำแพงดัสเป็นชุมชนที่ไม่ใหญ่นัก เป็นหมู่บ้านที่ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์จำนวนมาก จึงทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ มีปริมาณอาหารเพียงพอต่อการบริโภคและความต้องการในหมู่บ้าน อาหารประเภทของป่าสามารถหาได้ง่ายในพื้นที่ เช่น หมูป่า มูสั้ง ค่าง ตั้วนึม และตะกวด เป็นต้น นิยมบริโภคอาหารที่ปรุงสุกแล้ว ส่วนรสชาติได้ค่อนนิยมรสจัดเหมือนคนภาคใต้ทั่วไป

ประวัติความเป็นมาของบ้านกำแพงดัส แต่เดิมตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านเปอร์ ซึ่งบริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านเป็นป่าดงดิบ ประกอบกับหมู่บ้านอยู่ห่างไกลความเจริญ และห่างไกลจากเส้นทางคมนาคม ประมาณปี พ.ศ. 2508 ราษฎรบางครอบครัวได้รวมกลุ่มกันอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านกำแพงดัสในปัจจุบัน ครั้นต่อมารัฐบาลมาเลเซียได้ทำการสำรวจข้อมูลประชากร พบว่า คนในหมู่บ้านพูดภาษาไทยแต่เป็นสำเนียงทางภาคใต้ ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มาสำรวจ เขียนชื่อหมู่บ้านตามสำเนียงที่พูดจากบ้านไทยกลายเป็นบ้านถ้ายเรื่อยมา ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อจากบ้านถ้ายเป็นบ้านดัส หรือกำแพงดัส ตามภาษามาเลเซียในปัจจุบัน

ตัวอย่าง 3 หมู่บ้านกำแพงง ตำบลบลูก้อเซม้ง อำเภอกูบังปาสู รัฐเประ ลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านกำแพงง เป็นที่ราบระหว่างภูเขา มีลำคลองขนาดใหญ่ไหลผ่านและมีน้ำตลอดทั้งปี หมู่บ้านอยู่ติดกับเทือกเขาและเขตป่าสงวนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีหิ้งป่าไม้เบญจพรรณที่มีความหนาแน่น มีลักษณะเป็นแบบป่าร้อนชื้น ยังมีสัตว์อาศัยอยู่ชุกชุม เช่น หมูป่า ชะมด ลิง ค่าง บ่าง ชะนี กวาง และนางอาย เป็นต้น ทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนขนาดเล็ก ความกว้างประมาณ 3 - 4 เมตร สามารถใช้รถจักรยานยนต์หรือรถยนต์เข้าสู่หมู่บ้านได้ แต่สภาพของถนนไม่สู้จะดีนัก หมู่บ้านอยู่ห่างจากถนนสายหลักของรัฐที่อยู่ในเขตอำเภอเป็งกาตันสูงของรัฐเประประมาณ 25 กิโลเมตร

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน แต่เดิมหมู่บ้านกำแพงง เมื่อครั้งยังไม่ได้เป็นหมู่บ้าน ก็จะเป็นแหล่งหลบภัยของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากสงครามครั้งใหญ่ ๆ เช่น ความเดือดร้อนเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2483 - 2486 และเกิดเหตุการณ์ไม่สงบเมื่อคราวเกิดการก่อการร้ายของโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายา เมื่อปี พ.ศ. 2491 - 2503 เป็นต้น แต่จะไปอยู่ชั่วคราวเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เมื่อเหตุการณ์สงบก็จะกลับไปอยู่ตามภูมิลำเนาเดิม หมู่บ้านกำแพงงได้เกิดขึ้นเป็นหมู่บ้าน เมื่อปี พ.ศ. 2509 โดยรัฐบาลมาเลเซียได้จัดตั้งนิคมสร้างตนเองขึ้น เปิดโอกาสให้ประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินได้เข้าไปอาศัยอยู่ได้ โดยจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้ครอบครัวละ 16 ไร่ ซึ่งในหมู่บ้านกำแพงงแห่งนี้มีผู้เข้าไปอยู่อาศัยมีอยู่ 2 กลุ่ม คือ คนสยาม ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากบ้านตาเซะ ตำบลบลูก้อเซม้ง อำเภอเป็งกาตันสูง รัฐเประ และกลุ่มโอรังอัสนี ที่เราเรียกกันทั่วไปว่า กลุ่มซาไก ซึ่งกลุ่มซาไกกลุ่มนี้มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นแบบเครือญาติกับกลุ่มซาไกในเขตอำเภอรารโต จังหวัดยะลาของไทย

หมู่บ้านกำแพงงในปัจจุบันจะมีคนสยามอาศัยอยู่ 34 หลังคาเรือน มีประชากรจำนวน 152 คน โดยมีนายชวน สุขสุวรรณ เป็นผู้ใหญ่บ้าน มีสำนักสงฆ์ชื่อ สำนักสงฆ์บ้านปิง มีเจ้าอาวาสชื่อ พระสุข สิริวรรณ เจ้าอาวาส ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำสวนยาง สวนผลไม้ ทำไร่ และหาของป่า แต่หมู่บ้านกำแพงงยังไม่มีโรงเรียนและสถานพยาบาล ผู้ปกครองจะพาบุตรหลานไป

เรียนหนังสือที่บ้านตาเซะ โดยฝากให้อยู่กับญาติพี่น้องและหากมีการป่วยไข้ก็จะไปรักษาที่โรงพยาบาลหรือคลินิกในตัวอำเภอเปิงกาลัย รัฐเประ แต่ทางรัฐบาลก็พยายามช่วยเหลือหมู่บ้านมาอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดที่ดินทำกิน การนำไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน และการให้เงินอุดหนุนทางการเกษตร เป็นต้น

ความสำคัญของวัดทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านของคนสยามวัดจะเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางด้านสังคมเกือบทั้งหมด หมู่บ้านใดไม่มีวัดก็มักจะพูดกันว่าเป็นหมู่บ้านที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเมื่อใดครอบครัวจะไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือทำบุญ ก็จะต้องเดินทางไปยังวัดที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านอื่นที่ไม่ใช่หมู่บ้านของตนเอง ดังนั้นวัดจึงเป็นสถานที่ที่บอกถึงอัตลักษณ์สำคัญในหมู่บ้านของคนสยาม นอกจากนั้นแล้ววัดยังเป็นสถานที่จัดกิจกรรมสนุกสนานที่ไม่ละเมิดต่อหลักศาสนา เป็นสถานที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน หรืองานรื่นเริง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้คนได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน บางคนก็เจอคู่ครองขณะไปร่วมกิจกรรมในวัด เมื่อมีลูกก็จะส่งลูกไปเรียนหนังสือไทยที่วัด และบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อเสียชีวิตก็นำศพไปเผาและเก็บอัฐิไว้ ที่วัด ดังนั้นวัดจึงเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงกระบวนการจัดการในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนสยาม นอกจากนั้นแล้ววัดยังเป็นสถานที่ศึกษาวิชาการใหม่ๆ โดยปกติแล้ววัดจะมีพระภิกษุที่มีความชำนาญด้านต่างๆ เช่น ช่างไม้ ช่างสร้างบ้าน หมอ และแพทย์แผนโบราณ โดยทั่วไปแล้วความรู้และทักษะเหล่านี้จะมีการสืบทอดให้แก่พระภิกษุที่มีอายุอ่อนกว่าที่สนใจ ดังนั้นในการบวชเรียนและคนสยามที่สนใจในกิจกรรมด้านนี้ก็ได้มีโอกาสเรียนรู้ความชำนาญดังกล่าว และสามารถนำมาสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ตนเอง

ทางด้านมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรม วัดเป็นสถานที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของศิลปะต่างๆ เช่น งานแกะสลัก ภาพเขียน และจิตรกรรมพุทธประวัติ มรดกเหล่านี้จะปรากฏอยู่ตามบานประตู บานหน้าต่าง เสากลาง หลังคา เพดาน และผนังของอาคารที่สำคัญ เช่น อุโบสถ ซุ้มประตูและศาลา เป็นต้น (Ishii . 1993: 30)

การปกครองคณะสงฆ์ของคนสยามในมาเลเซียก็เป็นอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจ จากการศึกษาพบว่าวัดของคนสยามในมาเลเซียจะขึ้นอยู่กับการดูแลขององค์กรระดับสูงที่เรียกว่า องค์การพระพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทย (The Malaysian Thai Buddhist Organization) และมีอักษรย่อเรียกชื่อองค์การนี้ว่า อ.พ.ม.ท. โดยใช้สัญลักษณ์เป็นดวงตราพระธรรมจักรเป็นเครื่องหมายขององค์การ มีวัตถุประสงค์กล่าวคือ เพื่อความสามัคคีและเป็นปีกแผ่นของพุทธบริษัทในประเทศมาเลเซีย ส่งเสริมการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางการประสานงานของพระพุทธศาสนาระหว่างประเทศมาเลเซียกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ดำรงและรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และเพื่อกิจการอื่นใดอันเป็นสาธารณประโยชน์ที่ไม่ขัดกับกฎหมายและพระธรรมวินัย ซึ่งองค์การพระพุทธศาสนามาเลเซีย-ไทย (อ.พ.ม.ท.) ทางรัฐบาลมาเลเซียได้อนุมัติให้จดทะเบียน เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2511 ตามเลขทะเบียน บิล. อาร์. เอส. เอ็ม. 390/66(15) พี.พี./พี.จี. 2488 และ 345 (ปูเลา ปินัง) ดังตัวอย่างการปกครองคณะสงฆ์ของรัฐบาลกัมพูชา

การปกครองของคณะสงฆ์รัฐกลันตันจะมีหัวหน้าการปกครอง มีชื่อเรียกว่า เจ้าคณะรัฐกลันตัน โดยสุลต่านรัฐกลันตันจะเป็นผู้แต่งตั้งพระภิกษุสงฆ์ให้ดำรงตำแหน่งนี้ด้วยคำแนะนำและการรับรองจากคณะสงฆ์รัฐกลันตัน นอกจากนี้ การแต่งตั้งพระภิกษุสงฆ์ให้ดำรงตำแหน่งอื่นๆ ที่สำคัญของคณะสงฆ์รัฐกลันตันจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักพระราชวังเช่นกัน ในเรื่องนี้ สุลต่านรัฐกลันตันแม้ว่าจะไม่นับถือศาสนาพุทธก็ตามจะถือว่าเป็นผู้คุ้มครอง(ดูแล)ศาสนาพุทธในรัฐกลันตัน ลักษณะดังกล่าวทำให้พระภิกษุสงฆ์ในรัฐกลันตันมีลักษณะเฉพาะ เพราะศาสนาอื่นๆ นอกเหนือจากศาสนาอิสลามแล้ว จะไม่ใช่สัญลักษณ์ของกษัตริย์เป็นผู้อุปถัมภ์ของศาสนาเหล่านั้น

บทบาทของกษัตริย์ในฐานะเป็นผู้ให้ความคุ้มครองแก่ศาสนาพุทธเป็นสิ่งสืบเนื่องในความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาพุทธกับอำนาจทางโลก ในสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้รับการสนับสนุนจากกษัตริย์จำนวนหนึ่งที่สร้างวัดและถวายที่ดิน สวนดอกไม้ และมะม่วงให้เพื่อสร้างเป็นสถานที่สำหรับพระภิกษุสงฆ์อยู่อาศัยอีก หนึ่งลักษณะสำคัญของศาสนาพุทธ **๑** เมื่อบรรดานักศาสนาได้รับการคุ้มครองจากกษัตริย์ด้วยดีแล้ว ศาสนาพุทธก็จะแพร่หลายไปอย่างกว้างขวาง และเมื่อการสนับสนุนจากกษัตริย์เริ่มลดน้อยลง ศาสนาพุทธก็จะเจอกับทางตันดังเช่นที่เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย เช่นในสมัยพระอโศก (268-239 ก่อนคริสต์ศักราช) ศาสนาพุทธมีผู้นับถือศาสนาอย่างแพร่หลายและรุ่งเรืองมาก เมื่อยุคสมัยของพระอโศกได้สิ้นสุดลงความนับถือต่อศาสนาพุทธก็ลดน้อยลงด้วยเช่นกัน ส่วนในประเทศศรีลังกา ศาสนาพุทธสามารถขยายไปได้อย่างกว้างขวางก็เพราะได้รับการคุ้มครองจากกษัตริย์

ในรัฐกลันตันก็เหมือนกับสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศไทยซึ่งให้สุลต่านเป็นผู้คุ้มครองแก่ศาสนา จะแตกต่างก็เพียงแค่ว่าในรัฐกลันตันกษัตริย์เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเหล่านั้น ในฐานะผู้ให้ความคุ้มครอง บทบาทของกษัตริย์เป็นนัยเพราะพระองค์ไม่ไปก้าวก่ายการบริหารของคณะสงฆ์ และการแต่งตั้งเจ้าคณะรัฐก็กระทำด้วยคำแนะนำ และการรับรองจากคณะสงฆ์รัฐกลันตัน

ในภาษาท้องถิ่นรัฐกลันตัน ผู้นำวัดจะเรียกว่า เจ้าอาวาสหรือโต๊ะรายา โดยปกติตำแหน่งเจ้าอาวาสจะดำรงตำแหน่งโดยพระภิกษุสงฆ์รูปสำคัญที่มากด้วยประสบการณ์ และมีเจ้าอาวาสที่อายุยังน้อยแต่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสเพราะมีการศึกษาสูงทางด้านศาสนาพุทธ ซึ่งส่วนใหญ่เคยได้รับการศึกษาทางด้านพระพุทธศาสนาในระดับสูงในประเทศไทย

ในเรื่องของการบริหารดูแลจัดการวัดแต่ละวัดนั้น ไม่ว่าจะเป็ทางด้านศาสนาหรือสังคมจะดำเนินการโดยคณะกรรมการวัดซึ่งประกอบด้วยเจ้าอาวาส พระภิกษุสงฆ์รูปอื่นๆ และบุคคลทั่วไป พวกเขาจะประกอบไปด้วยบุคคลที่เคยบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์มาก่อนที่มีประสบการณ์และเป็นที่เคารพนับถือของบุคคลในท้องถิ่น สมาชิกที่มีใช้พระภิกษุสงฆ์เหล่านี้เรียกว่า กลุ่ม สังกรี พวกเขาจะทำหน้าที่ที่พระภิกษุสงฆ์ไม่สามารถทำได้เพราะข้อห้ามต่างๆ นอกจากนี้ พวกเขายังเป็นผู้เชื่อมต่อระหว่างพระภิกษุสงฆ์กับบุคคลที่เดินทางมาประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเยี่ยมเยียนวัด ในด้านศาสนาพวกเขามีบทบาทเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในวัด (โมฮัมเหม็ด ยูโซ๊ะ อิสมาแอล . 2553: 133-134)

ความสัมพันธ์ของคนสยามภายในชุมชน ระหว่างชุมชน และกับชุมชนในประเทศไทย

การปฏิสัมพันธ์เป็นแบบอย่างการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งเกิดจากระบบการจัดระเบียบของคนที่มาอยู่ร่วมกันและได้มีการจัดระเบียบแล้ว เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบในฐานะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ด้วยการอาศัยค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม และบรรทัดฐานทางสังคม เป็นแนวปฏิบัติ โดยมีสถาบันทางสังคมเป็นแบบแผนของพฤติกรรมและองค์ประกอบทางสังคม มีอยู่หลายประเด็นที่น่าสนใจ (คำนวน นวลสนอง. 2549:54-55)

ความสัมพันธ์ภายในชุมชน เป็นความสัมพันธ์ที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนเอง มีลักษณะที่สำคัญกล่าวคือ

1. มีความสัมพันธ์เป็นแบบครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวที่มีสมาชิกหลายคนทั้งที่เกี่ยวพันโดยสายโลหิตและโดยการสมรส ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยครอบครัวหน่วยกลางเป็นครอบครัวขยายในแนวยืน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยกลางได้แก่ พ่อแม่ และมีผู้อื่นที่เกี่ยวข้องโดยสายโลหิต อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน แต่หากครอบครัวใดมีลูกหลายคน และมีที่ทำกินไม่มากเมื่อแต่งงานแล้วก็จะแยกครอบครัวออกไปเป็นลักษณะของครอบครัวเดี่ยวที่มีสมาชิกของครอบครัวเพียงพ่อแม่และลูกและหากการหาเลี้ยงชีพมีความเพียงพอ หรือมีที่ทำกินอุดมสมบูรณ์ก็จะพัฒนาเป็นจุดเริ่มต้นครอบครัวขยายอีกครั้ง แรงยึดเหนี่ยวที่สำคัญของครอบครัวก็คือ การช่วยกันทำงานที่ต้องช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2. การสืบเชื้อสายของวงศ์ตระกูลเป็นแบบสายเดี่ยว บุคคลจะถูกกำหนดให้สืบเชื้อสายทางบิดา ในลักษณะดังกล่าวนี้จะใช้ในด้านกฎหมายมากกว่าด้านชีววิทยาปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดจากการที่สมาชิกของชุมชนนิยมใช้นามสกุลแบบไทย และในระบบราชการของมาเลเซียก็จะบอกถึงการสืบเชื้อสายมาจากบิดาเช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ในหมู่บ้านของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยจะตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ชิดกันเป็นกลุ่มและหมักจะเป็นกลุ่มเครือญาติ จะมีการหาเลี้ยงชีพที่เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน จะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น และหากมีกิจกรรมที่สำคัญเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน ก็จะมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น งานศพ งานบวช งานแต่งงาน และงานทำบุญบ้าน เป็นต้น

4. ความสัมพันธ์กับวัดซึ่งเป็นสถาบันของชุมชน เป็นแหล่งรวมด้านจิตใจที่สำคัญของสมาชิกภายในชุมชน เป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นบ่อเกิดของศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงาม ทำให้สังคมของชุมชน/หมู่บ้านนั้นเกิดความสามัคคีและมีแบบแผนในการดำเนินชีวิตที่เป็นไปในแนวเดียวกัน

5. จัดกิจกรรมสวัสดิการร่วมกันในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น กิจกรรมงานฌาปนกิจศพ การสร้างเครื่องใช้สอยร่วมกันในชุมชน เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ที่สมาชิกในชุมชนมีการติดต่อไปมาหาสู่หรือกระทำกิจกรรมอันใดอันหนึ่งร่วมกันกับบุคคลอื่นภายนอกชุมชน กิจกรรมที่ทำร่วมกันและมีลักษณะเด่นอย่างมาก เช่น การจัดตั้งสมาคมมาเลเซีย - ไทย การทอดกฐิน และกิจกรรมในวันฉลองเอกราชของมาเลเซีย ซึ่งตรงกับวันที่ 30 สิงหาคมของทุกปี เป็นต้น

กิจกรรมการทอดกฐิน เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจมาก เนื่องจากวัดของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยมีอยู่หลายวัด เพราะฉะนั้นในช่วงของการทอดกฐินแต่ละหมู่บ้านก็จะกำหนดการทอดกฐินไม่ให้ตรงกัน เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละหมู่บ้านได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นอกจากงานประเพณีทางศาสนาแล้ว การก่อตั้งสมาคมมาเลเซีย - ไทย ก็มีความเข้มแข็งมากขึ้นมีการตั้งจุดประสงค์ของสมาคมไว้อย่างน่าสนใจซึ่งได้กล่าวไว้ว่า สมาคมมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความสามัคคี ความร่วมมือ และความก้าวหน้าให้กับสังคมไทยในมาเลเซีย สนับสนุนให้คนไทยมีการศึกษาที่ดี เพื่อที่จะช่วยพัฒนาสังคมไทยต่อไป ให้มีความรักชาติบ้านเมืองตรงตามนโยบายของรัฐบาล และส่งเสริมศิลปะ ประเพณี ศาสนา และกีฬา ที่ผ่านมาสมาคมมีผลงานอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ความสัมพันธ์กับชุมชนในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าแต่ละชุมชนก็จะมีความสัมพันธ์กับชุมชนในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่อยู่ติดกับชายแดนของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะของความสัมพันธ์ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์อันเนื่องมาจากพรมแดนไทยและมาเลเซียติดต่อกันซึ่งทอดขวางด้านตะวันตกถึงฝั่งทะเลอันดามันและด้านฝั่งตะวันออกถึงอ่าวไทย ความยาวประมาณ 647 กิโลเมตร ซึ่งทางตอนใต้ของจังหวัดสตูล สงขลา ยะลา และนราธิวาส ในพื้นที่ตอนใต้ที่มีหมู่บ้านของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอยู่ที่ชายแดนก็จะมี การติดต่อกับหมู่บ้านของคนไทยที่ตั้งอยู่ชายแดนอย่างสม่ำเสมอ

2. ความสัมพันธ์อันมีมาแต่เดิมมีชาวมาเลเซียเชื้อสายไทยอยู่จำนวนมากที่ในปัจจุบันมีญาติพี่น้องอยู่ในประเทศไทย มีการไปมาหาสู่และเยี่ยมเยียนกันอยู่เป็นประจำ

3. ความสัมพันธ์ของคณะสงฆ์มาเลเซีย - ไทย ถึงแม้ว่ารัฐเกดะห์ ปะลิส และเปเรจะไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย แต่คณะสงฆ์ก็ยังมี ความสัมพันธ์กันมาโดยตลอด โดยตั้งคณะกรรมการร่วมของคณะสงฆ์มาเลเซีย - ไทย ซึ่งมีชื่อว่า คณะกรรมการคณะสงฆ์ไทย - มาเลเซีย ด้วยการใช้อักษรย่อว่า ก.ส.ม.ท.

4. ความสัมพันธ์ระหว่างมูลนิธิ องค์กรหรือสมาคมของทั้งสองประเทศ เช่น สมาคมมาเลเซีย - ไทย กับมูลนิธิพระวิเชียรโมลี (แฉล้ม เขมปญโญ) เป็นต้น

5. การพระราชทานสมณศักดิ์และพัดยศ ความสัมพันธ์ระหว่างพระภิกษุสงฆ์ชาวสยามในมาเลเซียกับพระภิกษุสงฆ์ในประเทศไทยอย่างใกล้ชิด โดยปกติแล้วพระภิกษุสงฆ์ที่บวชมาเป็นเวลานานและมีคุณงามความดีอย่างมากจะได้รับพระราชทานสมณศักดิ์และพัดยศจากคณะสงฆ์ไทยที่เหมาะสมกับคุณงามความดีในการเผยแพร่วัฒนธรรมศาสนาพุทธในรัฐกลันตัน ผู้ที่ได้รับสมณศักดิ์จะได้รับพัดยศที่จะใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา การพระราชทานพัดยศนี้มีใช้เพียงแค่แสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ของทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันเท่านั้น แต่ยังคงแสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์ไทยยังยอมรับคณะสงฆ์

รัฐกลั่นตันอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมทางศาสนาที่ทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วมกัน นอกจากจะมีการแลกเปลี่ยนการเยือนซึ่งกันและกันระหว่างพระภิกษุสงฆ์และบุคคลทั่วไป

ความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างคณะสงฆ์รัฐกลั่นตันกับคณะสงฆ์ไทยมีความเกี่ยวข้องทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญ ประเทศไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Culture store house) ต่อสังคมไทยในรัฐกลั่นตัน เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางวัฒนธรรมของไทย หรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ (การใช้ชีวิตประจำวัน เสื้อผ้า อาหาร ภาษา บ้านเพิงและอื่นๆ) หรือพิธีกรรมทางศาสนาอื่นๆ ก็จะถูกนำเข้ามายังรัฐกลั่นตันและกลายเป็นวัฒนธรรมของบุคคลเชื้อสายไทยในท้องถิ่น

บทส่งท้าย

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนสยามในมาเลเซีย เป็นเรื่องราวของคนไทยกลุ่มสุดท้ายที่ยังเรียกตัวเองว่าคนสยาม เป็นประชากรอีกกลุ่มหนึ่งของประเทศมาเลเซียที่จัดอยู่ในกลุ่มภูมิมุข ซึ่งเป็นคนพื้นเมืองที่เป็นเจ้าของประเทศเหมือนกับชนชาติมลายู เรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนับว่าเป็นเรื่องราวที่เป็นวิถีชีวิตของคนสยามที่ควรแก่การศึกษา และบางประเด็นตอบได้ในข้อสงสัยบางประการ เช่น วิถีชีวิตของคนสยามแบบดั้งเดิม ความสัมพันธ์ของพระพุทธศาสนากับวิถีชีวิตของคนสยาม และอิทธิพลของชนชาติต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในดินแดนแถบนี้ในแต่ละยุคสมัย

ในวิถีชีวิตของคนสยาม วัดจะมีบทบาทสำคัญในอันที่จะเป็นตัวเชื่อมทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความสามัคคีในประชาคมกลุ่มนี้ จะเห็นได้ว่าวัดมิใช่เพียงแค่การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมในการสร้างความรู้สึกร่วม สร้างจิตสำนึกในความเป็นคนในชาติพันธุ์เดียวกัน และคณะสงฆ์ในวัดของคนสยามก็จะเป็นปัจจัยสำคัญในการนำวัฒนธรรมทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมไทยสู่ แผ่นดินมาเลเซีย กระบวนการดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องหลายศตวรรษ และได้สร้างความมั่นคงให้แก่คนสยามในมาเลเซีย ทั้งทางด้านสถานะทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนที่อยู่อาศัยท่ามกลางสังคมมาเลเซียที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ดังนั้นตราบไตที่วิถีชีวิตของคนสยามตามแนววิถีพุทธ วัดและพระสงฆ์ยังคงอยู่ ตราบนั้นสังคมและวัฒนธรรมของคนสยามก็คงยังอยู่ตลอดไป และเป็นที่ยอมรับของสังคมหลากหลายเชื้อชาติในประเทศมาเลเซีย (โมฮัมหมัด ยูโซ๊ะ อิสมาแอล . 2553: 136)

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2516). “พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ฉบับหอสมุดแห่งชาติ,” ใน **ความสัมพันธ์ ระหว่างไทยกับมลายูในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น**. หน้า 63 – 64. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์,
- กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 43 .(2535). **ข้อมูลชายแดนไทย – มาเลเซีย**. ค่ายรามคำแหง. สงขลา : อัดสำเนา.
- เครือวัลย์ โกมุตแดง.(2539). **ประวัติวรรณคดีสมัยสุโขทัยและอยุธยา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน,
- คำนวน นวลสนอง.(2546). **ศึกษาพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย**. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ,
- คำนวน นวลสนอง. (2549). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวมลายูเชื้อสายไทในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประ**. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชัยวุฒิ พิชญกุล. (2522). **ความรู้เรื่องโบราณคดีเมืองพัทลุง**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ดำรงราชานุภาพ, กรมพระยา. (2505). **จดหมายเหตุหลวงอุดมสมบัติ**. กรุงเทพฯ : งานพระราชทานเพลิงศพ พระรัตนธัชมุนี (อิสสรญาณเถระ).
- ดำรงราชานุภาพ, กรมพระยา. (2542). “พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 2 เล่ม 2 ,” ใน **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ 2542 เล่ม 8**. มุขนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ หน้า 2621. กรุงเทพฯ : บริษัท สยามเพรส แมเนจเมนท์ จำกัด.
- ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม.(2516). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับหัวเมืองกับประเทศราชมลายูในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น**. กรุงเทพฯ : เจริญรัตน์การพิมพ์.
- ธำรงค์ดี อายุวัฒน์นะ.(2517). **ไทยในมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2517.
- พยนต์ ทิมเจริญ. (ม.ป.ป).**ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การทำสนธิสัญญาและการปักปันเขตแดนระหว่างประเทศไทยและมาเลเซีย**. กรุงเทพฯ : กรมแผนที่ทหาร.
- หลวงศรีวรรณดิตร (พิณ จันทโรจวงศ์). (2545). “พงศาวดารเมืองพัทลุง”. ใน**ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 6**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- เอน. เจ.ไรอัน. (2542). **การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์**. แปลจาก The Making Malaysia and Singapore. โดย ม.ร.ว. ประกายทอง สิริสุข. มุขนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- A / L Boontiang, Arun. (1990). **Kesedaran Dan Tindakan Polite Di Kalangan Masyarakat Minoriti Siam : Satu Kajian Kes di Daerah Pendang, Kedah Darulaman**. Master’s Thesis, Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Keiko Kuruda. (2002). **The Siamese in Kedah under nation-state Making**. P.1
The First Inter – Dialogue Conference On Southern Thailand. Prince
of Songkhla University, Pattani. 13 – 15 June 2002.
- Mohammed Yusoff Ismail. (1993). **Buddhism and Ethnicity Social Organization
of Buddhist Temple in Kelantan**. Singapore : Institute of Southeast
Asian Studies.

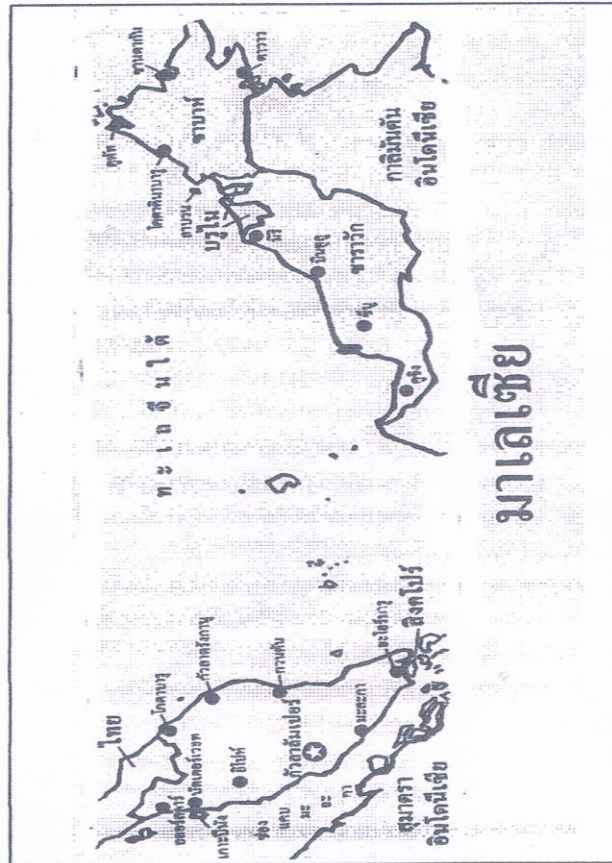
ภาคผนวก 4
แผนที่ประกอบ

แผนที่ 1 ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

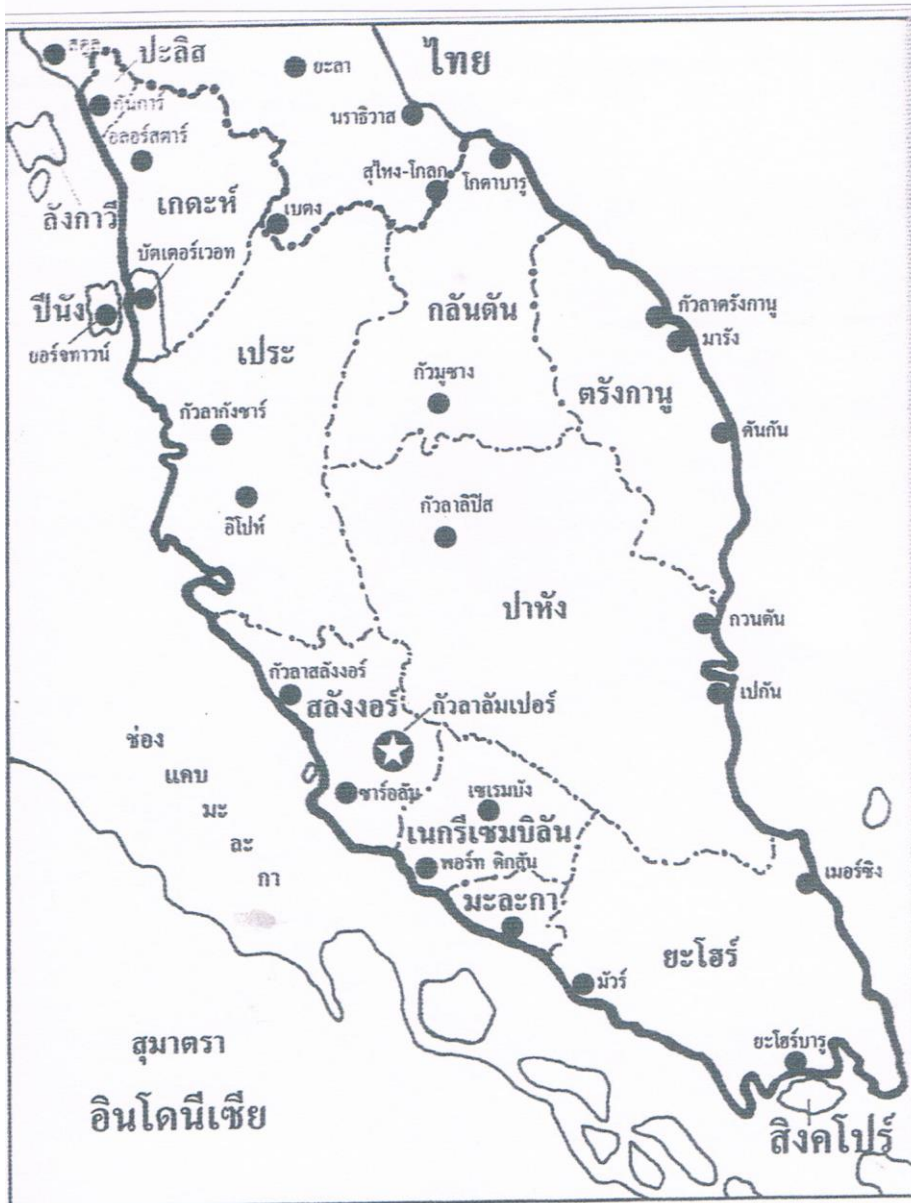
คัดลอกจากหนังสือมาเลเซีย : เอกภาพกับการศึกษา (48)

แผนที่ 2 แสดงอาณาเขตของมาเลเซีย

คัดลอก : จากหนังสือมาเลเซีย : เอกภาพกับการศึกษา (49)

แผนที่ 3 แสดงรัฐต่างๆ ของมาเลเซีย

คัดลอกจากหนังสือมาเลเซีย : เอกภาพกับการศึกษา (50)

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายคำนวน นวลสนอง
เกิดวันที่	28 เมษายน 2499
สถานที่เกิด	ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 9 ซอย 7 ถนนชัยมงคล ตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิจัย ชำนาญการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ หมู่ที่ 1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา 90100
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2515 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2517 ป.ก.ศ. จากวิทยาลัยครูสงขลา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2521 กศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทไทยคดีศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2530 กศ.บ. (การศึกษามหาบัณฑิต) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา จังหวัดสงขลา
ผลงานการวิจัย	1. (2529) ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดภูเก็ต 2. (2530) ภาษาไทยที่ในปัจจุบัน จังหวัดนครศรีธรรมราช 3. (2532) เปรียบเทียบปัจจัยบางประการของโรงเรียน มัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาภาษาไทยสูงและต่ำกว่าคะแนนมาตรฐานระดับเขต การศึกษา ปีการศึกษา 2531 4. (2540) วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจาก สังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรมในภาคใต้ : ศึกษากรณี จังหวัดสงขลา 5. (2541) ประเพณีท้องถิ่นของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดพัทลุง 6. (2543) ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษากรณีการจับฝั้งของชาวบ้าน ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง 7. (2544) ปรีวรตวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ เรื่อง กฎหมาย หลักไชย ฉบับวัดแจ้ ตำบลอ่างทอง อำเภอเกาะสมุย

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

8. (2546) วิจัยและพัฒนาศูนย์วัฒนธรรมชุมชนบ้านตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง
9. (2546) พัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทในรัฐตอนเหนือของมาเลเซีย
10. (2550) ศักยภาพและเครือข่ายการเรียนรู้ของพระสงฆ์ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
11. (2550) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวมาเลเซียเชื้อสายไทในรัฐเกดะห์ ปะลิส และเประ
12. (2553) ติดตามประเมินผลการส่งเสริมครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและผลิตสื่อต้นแบบ (Best Practice) ใช้เป็นกรณีศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่น ๆ
- 13 (2554) โครงข่ายทางสังคมกับการเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผู้ร่วมวิจัย)
14. (2554) พัฒนาการและแนวโน้มการย้ายถิ่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเข้าไปในประเทศมาเลเซีย
15. (2554) พุทธทำนวยวธรรมกรรมทักษิณ : สารัตถะและการสืบทอด
16. (2556) การจัดการเรียนรู้ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมไทยในวัดของคนสยามในประเทศมาเลเซีย

